

PEJIN ATTILA
A ZENTAI HÍRLAPOK TÖRTÉNETI BIBLIOGRÁFIÁJA
(1875–1962)

A kiadvány megjelenését
a Magyar Köztársaság

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG
MINISZTERIUMA
támogatta

PEJIN ATTILA

**A ZENTAI HÍRLAPOK
TÖRTÉNETI BIBLIOGRÁFIÁJA**

(1875–1962)

THURZÓ LAJOS KÖZMŰVELŐDÉSI KÖZPONT
ZENTA, 2003

© Pejin Attila, 2003
© Thurzó Lajos Közművelődési Központ

ELŐSZÓ

A gondolkodó emberben ősidők óta megvan az igény, hogy tájékozódjék abban a társadalomban, melynek részeként éli mindennapi életét. Közösségének gazdasági-társadalmi fejlettsége teremti meg ezt a szükségletet, illetve állítja be annak szintjét, vagyis: minél fejlettebb egy gazdasági-társadalmi rendszer, annál nagyobb igény mutatkozik a tájékozódás iránt. Ugyanakkor minél szervezettebb egy társadalom, annál inkább törekszik az egyének tájékoztatására.

A tájékozódási készség könnyebben minősíthető, hiszen minden egészségesen gondolkodó ember *az igazságot és csakis az igazságot* akarja megtudni. Másrészt viszont már az újkortól kezdve tapasztalható a tájékoztatás kétszínűsége; vagyis a hírek irányítottsága, manipuláltsága. Sajnos, ezzel kapcsolatban elmondható az is, hogy minél fejlettebb egy társadalom, annál differenciáltabban, szelektívebben és rafináltabban történik az egyén tájékoztatása (esetenként szándékos félretájékoztatása, sőt félrevezetése).

Mindenesetre a hírközlési eszközök fejlődését, differenciálódását a gazdaság és a társadalom fejlődése idézte elő, s jelentek meg nem is olyan későn a *hírlapok*. Írásunk keretei nem teszik indokolttá, hogy itt most a hírlapkiadás kínai vagy akár európai-középkori ősgyökereivel foglalkozunk. Tény, hogy az első igazi hírlapok-újságok akkor jelentek meg Európában, amikor már nemcsak a gazdasági-társadalmi háttér volt adott, hanem a technikai is, hiszen Gutenberg nyomdája nélkül elképzelhetetlen lett volna a napra-hétre-hónapra kész tájékoztatás. Hiszen a lapok közkeletű neve, az *újság* önmagában hordozza az *új-donság* iránti érdeklődést (s nemcsak a magyarban, hiszen pl. a szerb *novine* vagy az angol *NEWSpaper* hasonló gyökerekből táplálkozik).

A hírlap tehát a gyors tájékoztatást szolgálja. Ugyanakkor mint ilyen részévé válik az ember hétköznapijainak, beépül annak mindennapi rituáléjába. Minden újságolvasó egyén választ magának egy lapot (olykor esetleg többet), amelyet rendszeresen járát, jobbik esetben előfizetőjévé válik. Egy-egy lap rendszerint a társadalom meghatározott rétegeihez szól, ezért vásárlójának társadalmi besoroltságát is tükrözi.

Bármilyen eltérő is lehet azonban az olvasótábor, minden hírlap hasonló klisékre építkezik, s ami mindegyikben tetten érhető, az az olvasó-

val való manipulálás. Többször kimondták már, hogy a hírlap avatott kezekben veszélyes fegyver, s a huszadik század történelmének gyászos fejezeteit fellapozva szomorúan állapíthatjuk meg, hogy az újságírásnak igen gyakran szégyenletes szerep jutott, amennyiben valamely politikai rendszer uszító szócsöveként szolgált (közelmúltunk jugoszláv példája is tanulságos ebből a szempontból). Ha csak néhány hasáb erejéig beleolvasunk a százéves zentai sajtó híryanagába, látni fogjuk, hogy a vidéki hírlapírás korántsem lebecsülendő, hiszen szerkesztői és írói elsajátították mindazokat a fogásokat, amelyek nagy vonalakban a fővárosi lapokra is jellemzőek voltak. S itt kell megemlítenünk a történelmi hűség kedvéért azt a tényt is, hogy e lapok bizony megkeverhették olykor az álmos kisvárosi légkört, amely nemigen szokta túrni a nagy felhajtást, a sietést, a kor diktálta haladás egy-egy bakugrását. A sajtó behozta Zentára a nagyvilágot. Először szenzációként, majd lapjain lassanként megszelídültek a szokatlan furcsaságok, s elfogadhatóvá váltak az átlagpolgár számára is. Emellett akadtak itt is bátor szívű, éles nyelvű-tollú újságírók, akik komolyabb publicisztikai képzettség híján, de ráérezve e különleges hivatás fortélyaira, olykor keményen odacsördítettek a helyi kiskirályoknak. Tudjuk, hogy nem volt ritka a sajtóper, s értesülhetünk néhány párbajról is. A sajtó ízlést formált, s közoktatott, ha kellett; hirdette a kultúrát, s helyt adott kezdő helybeli literátoroknak első verseik publikálására. Voltak persze megmosolyogni való allűrjei is: átvállalta például a helyi pletykák terjesztését, de ezek olyan „hírek” voltak, melyekről amúgy is mindenki tudott, csak hogy nyomtatásban való megjelenésük által különleges zamatot kaptak, emellett az utókor számára is elérhetővé váltak.

Vitathatatlan, hogy az elektronikus sajtó és az egyéb média lassú, de biztos halálra ítélte a nyomtatott hírlapot. Akik mellette nőttek fel, bizonyára még éltetik majd egy ideig, de az új generációk a reggeli kávé már az Interneten szörfözve fogják elfogyasztani. Így van ez jól, hiszen a régi után illik is vágyakozva sóhajtozni, de visszasírni értelmetlen. S a régi és az új valahol találkozik, ha másképp nem, úgy az ilyen bibliográfiák lapjain, amelyek majd szintén rákerülnek az Internetre, s rekordidő alatt közkinccsé válnak.

BEVEZETÉS

A zentai hírlapok történetében két időszak határozható el világosan. Az elsőben figyelhetjük meg a tényleges lapkiadást, míg a másodikban a vele való foglalkozást (sajtótörténet, bibliográfia-összeállítási kísérletek).

Az első helyi újság megjelenésétől (1875) a zentai hírlapok megjelenése 1944-ig követhető; ebben a periódusban töretlen kontinuitásról beszélhetünk. A következő évtizedek az üzemi lapok, iskolaújságok ideje, hacsak nem számítjuk a *Testvériség* (1952–53) kérészetletű szárnyalását. 1953 után – egészen a kilencvenes évekig – már nem találkozunk komolyabb lapindítási kísérletekkel. Ehelyett igény mutatkozott a múltban megjelenő újságok számbavételére; talán éppen hasonló indítással, mint amely egy picit bennünk is munkálkodott, miközben e sorokat írtuk: ugyan mi a titka annak, hogy egykor két-három lap is megjelent egyidejűleg Zentán, ma pedig egy sem?

Az ilyen irányú munkák az újabb keletű monográfiakutatással nagyjából párhuzamosan haladtak. Ahogy közeledett 1966, a város első írásos említésének 750. évfordulója, úgy nőtt meg egyes értelmiségi körökben az igény a múltba tekintés iránt. Nem elhanyagolható szempont, hogy Zentán két olyan intézmény is működött már ekkor, melyek feladata a régmúlt tárgyi emlékeinek, illetve írott dokumentumainak felkutatása, begyűjtése és rendszerezése: a múzeum és a történelmi levéltár. S bár városi könyvtár is létezett, akkor még nem volt meg az a világos elhatároltság, amelynek értelmében a könyvtár vállalta volna fel a helyismereti nyomtatványok tervszerű begyűjtését. Vagy ha volt is ilyen, akkor azt az említett intézmények nem tartották kötelező érvényűnek, hiszen akkor mivel magyarázható, hogy a zentai hírlapok helyben fellelhető példányai éppen a múzeumban és a levéltárban találhatóak, s csupán elenyésző mennyiségben a könyvtárban?

Az intézményes kutatás ekkor még gyerekcipőben jár, hiszen mind a múzeumban, mind a levéltárban még nemigen állnak alkalmazásban képzett muzeológusok, illetve levéltárosok. Ezért nem kell csodálkozni, hogy a helytörténeti kutatások ebben az időben általános iskolai és gimnáziumi tanárok és egyéb foglalkozású, lelkes amatőrök

névéhez kötődnek. Ennek szellemében alakult meg 1961-ben a Dudás Gyula Múzeum- és Levéltárbarátok Köre, amelynek elsődleges feladata a város monográfiájának megírása volt a nagy évfordulóra ütemezve, s miután nyilvánvalóvá vált, hogy ez meghaladja erejüket, a Kör tagjai módosítva az eredeti elképzelést, megmaradtak a *Monográfia Füzetek*, illetve a *Zentai Füzetek* kiadása mellett bízván abban, hogy ezek a füzetek gerincét képezik a majdan megjelenő monográfiának, csak össze kell szerkeszteni őket.

Mindenképpen mérföldkőnek számít a fent említett év, hiszen ekkor alakult meg az a műhely, amelynek tagjai a későbbiek során (ki-ki a maga tehetsége, képessége, munkabírása szerint) részt vállaltak a helyismereti kutatásokban, s ha tehették, publikálták is a begyűjtött adatokat.

Témánkat illetően feltétlenül meg kell emlékeznünk Erdélyi István munkásságáról, hiszen neve összeforrta a Városi Könyvtár tevékenységével, s elsősorban az ő érdeme, hogy e sorok írójának nem kellett munkáját a semmiből kezdeni. Tagja volt ugyanis az 1961-ben megindított Zenta községi Közművelődési Közösség Közlönye (*Bilten kulturnog života Sente*) szerkesztőbizottságának, s ebben a kiadványban rendszeresen közölte bibliográfiai kutatásainak eredményeit. E munkáját koronázta meg 1965-ben, illetve 1968-ban, amikor megjelentek a Zentai Füzetek helyismereti bibliográfiát tartalmazó kötetei.¹ Az első füzetben a hírlapok is helyet kaptak, s ami ebből esetleg kimaradt, azt a következő években a már említett *Bilten* egyes számaiban pótolta Erdélyi. Az igazsághoz hozzátartozik az is, hogy éppen a hírlapok bibliográfiai tételei adják a legkevesebb információt, pontosabban az adatok gazdagsága nem kiegyensúlyozott minden lap tekintetében. A szerző mentségére legyen mondva, hogy ő akkor még jóval kevesebb anyaggal dolgozhatott.² Mindent egybevetve elmondhatjuk, hogy az esetleges hiányosságok ellenére Erdélyi bibliográfiái minden helyismeret-kutató számára megkerülhetetlenek. Vállalkozása külön dicséretet érdemel azért is, mert a bibliográfiák nemigen számítanak népszerű műfajnak; önmagukban nem hoznak szakmai hírnevet szerkesztők, szerzőik szá-

¹ Erdélyi István: *Bibliografija senčanskih izdanja*. Senta, 1965 és Erdélyi István – Vojislav Janković: *Bibliografija pisaca Senčanal*/A zentai írók bibliográfiája. Senta, 1968. A zentai Történelmi Levéltár kéziratárában őrzött Erdélyi-kézirat terjedelme arra enged következtetni, hogy eredetileg jóval komolyabb kiadvány megjelentetését tervezték, végül azonban csak a „karcúsított” változat kiadására került sor.

² Sajnálatos egyébként, hogy e munka megírásakor sem állt fenn az az ideális állapot, hogy teljes évfolyamokat vegyünk számba és dolgozzunk fel, s megjelenésüktől kezdve végig kövessük a zentai lapok életében bekövetkezett változásokat, s csupán arra törekedtünk, hogy az Erdélyi-féle bibliográfia megjelenése óta eltelt időszakban felbukkanó újabb példányok vagy évfolyamok segítségével minél jobban kibővíthessük a korábban meglévő adatbázist.

mára, ám nélkülözhetetlenek minden tudományágban. Összeállításukhoz ezért nemcsak türelemre és pontosságra van szükség, hanem kellő alázatra, tiszteletre mind a szakma, mind a kutató kollégák iránt.

Még egy zentai kiadvány kapcsolódik konkrétan témánkhoz, Szloboda János munkája (*A zentai sajtó története*), amely címe ellenére nem több sajtótörténeti adaléknál, s tulajdonképpen egy korábban megjelent cikksorozatot kötött csokorba s bővített ki valamelyest újabb adatokkal.³

Ugyancsak sajtótörténeti adalékként tartható még számon e sorok írójának a *Magyar Szó* heti mellékletében megjelent tárcasorozata, amely a zentai sajtó és a politika összefonódásával foglalkozott.⁴

Ezek az előzményei mostani kéziratunknak, amelynek címében (*A zentai hírlapok történeti bibliográfiája*) az olvasó kompromisszumot, esetleg némi opportunizmust vélhet felfedezni, hiszen látszólag Erdélyi és Szloboda munkáját ötvözve, azokat további adatokkal, adalékokkal gazdagítva íródott. Van ebben némi igazság, hiszen minden valamirevaló szerző igyekszik elődei munkáját beépíteni a sajátjába. Mi sem tettünk másképp, ám nemcsak az anyaggazdagság indokolta e könyv megírását, hanem a téma feldolgozásának módszere is. Először is a bibliográfiai résznél próbáltunk szem előtt tartani olyan újabb keletű példákat, amelyek meggyőződésünk szerint nemcsak hogy szakmai szempontból követendőek, hanem már önmagukban is megfelelnek az általunk adott címben megkövetelt tartalmi elvárásoknak, hiszen egy-egy lapot változásaiban követnek végig.⁵

Munkánkban elsősorban arra törekedtünk, hogy az általunk összeállított bibliográfiából egyetlen zentai lap se maradjon ki, s ezért említésre kerültek olyanok is, melyekről csak közvetett adattal rendelkezünk. Szerencsére ilyenből elenyészően kevés van, így az ebből eredő tévedés sem zavaró. Másrészt igyekeztünk egy-egy lapnál minden lényeges változást (szerkesztő, nyomda, megjelenési gyakoriság, cím stb.) tetten érni, nyomon követni, s úgy véljük, hogy ez a

többségnél sikerült, s nem sikkadtak el lényegbe vágó változások.

A hírlapok ilyen részletező, bibliográfikus feldolgozása már önmagában egyfajta történeti vázat kínál. Mivel azonban korábban csak szerény próbálkozások voltak, hogy a lapkiadás történetét feldolgozzák, s a helyi nyomdák működésével kapcsolatban is csupán elvétve találhatunk publikált adatokat, most lehetőség nyílt arra, hogy a kettőt egy helyen egyesítsük, és felkínáljunk egy sokoldalúan megírt sajtótörténetet.

Munkánkat nehezítette, hogy a zentai hírlapokat több lelőhelyről kellett begyűjteni. Egyes számok, illetve teljes évfolyamok találhatóak Zentán a Városi Múzeumban, a Történelmi Levéltárban és a Városi Könyvtárban; Szabadkán a Városi Könyvtárban; Szegeden a Somogyi Könyvtárban; Budapesten az Országos Széchényi Könyvtárban. Ezeknek a lelőhelyeknek a feltárása, illetve az ott található lapok összeírása részben már korábban megtörtént, s ezek az előmunkálatok nagyban megkönnyítették dolgunkat. Egyes lapok (pl. a *Zentai Híradó*) évfolyamaira még repertóriumok is készültek.

A felsorolt lelőhelyeken kívül másokról is tudunk; tudjuk például, hogy a zágrábi Egyetemi Könyvtárban, a belgrádi Nemzeti Könyvtárban és az újvidéki székhelyű Szerb Matica könyvtárban is fellelhetők egyes zentai újságok teljes vagy csonka évfolyamai vagy szóróanyagpéldányai. Bibliográfiánkba azonban csak azokat a lelőhelyeket vettük fel, ahol személyesen is át tudtuk nézni az ott feltárt hírlapokat, s ettől csak kivételesen térünk el, vagyis csak akkor, ha az általunk megismert lelőhelyeken az illető lapnak egyetlen példányára sem bukkantunk, viszont közvetett források alapján tudjuk, hogy az más lelőhelyeken megtalálható.⁶

Bibliográfiánk – az eredeti tervektől eltérően – a szűkebb értelemben vett **hírlapok** feldolgozására korlátozódott, s csupán az alkalmi lapokkal tettünk kivételt, mivel ezek általában egy-egy hírlap mellékleteként, de külön jelentek meg. Nem vettük fel az üzemi lapokat, diákújságokat,

³ Szloboda János: *A zentai sajtó története*. Zenta, 1995. A cikkek folytatásos tárcaként kerültek közlésre Százéves a zentai sajtó címen a *Magyar Szó* 1989. április 24-től május 10-ig megjelenő számaiban.

⁴ Pejnik Attila: Sajtóháború Zentán I–XI. *Tiszavidék*, 1992. március 20.–június 5.

⁵ Két kiadványt vettünk alapul, s alkalmaztuk feldolgozási módszereiket a zentai hírlapokra. Ezek: Nemes Erzsébet: *Millenniumi hírlapok mikrofilmen az Országos Széchényi Könyvtárban*. Budapest, 1996 és Sheiber Sándor: *Magyar zsidó hírlapok és folyóiratok bibliográfiája*. Budapest, 1993. Viszonylag használhatónak bizonyult Kolozsi Tibor kapitális, kétkötetes szabadkai sajtótörténete is (*Szabadkai sajtó 1848–1919*. Újvidék, 1973, illetve *Szabadkai sajtó 1919–1945*. Újvidék, 1979). Emellett természetesen más hasonló kiadványokat is figyelembe vettünk (lásd a könyv végi *Bibliográfiát*).

⁶ Ilyen forrás például az Országos Széchényi Könyvtárban őrzött, ismeretlen szerzőtől származó, *Jugoszlávia könyvtárjaiban található, a nemzeti nyelven, az egykorú Magyarország területén 1944-ig megjelent hírlapok és folyóiratok lelőhelyjegyzéke 1870–1969. I–III.* című kézirat.

közlönyöket, elsősorban azért, mert ezek megjelenése újabb keletű, s néhány kivételtől eltekintve 1945 után láttak napvilágot. Másrészt közösségformáló szerepük is általában elhanyagolható, s jelentőségük zömmel csak az őket kiadó mikroközösségre terjed ki. Hasonló megfontolásból maradt ki néhány szaklap-folyóirat is, mint pl. a *Bácskai Tanügy*, illetve a *Vajdasági Méhészet*, melyek kihagyását indokolta az is, hogy csupán rövid ideig jelentek meg Zentán, szerkesztőségük székhelye időnként megváltozott. Ugyancsak eltekintettünk a hirdetőújságok, illetve a város (község) hivatalos lapjainak elemző feldolgozásától.

Mindezekre az időszakos kiadványokra azonban néhány mondat erejéig kitérünk majd e munka történeti részében, s mivel bizonyos témákat tekintve külön forrásértékkel bírnak, lelőhelyeiket is közöljük.

Ami viszont a hírlapokat illeti, a kutatásokat lezártnak tekinthetjük, azaz a jövőben már nem várható komolyabb meglepetés, s ezért halaszthatatlan feladat, hogy mind a helyismeret-kutatók, mind a múlt iránt csupán laikusként érdeklődők dolgát mielőbb megkönnyítsük kiadványunkkal, egy olyan segédlettel, amely sajtótörténet és bibliográfia is egyben.

1. KIS ZENTAI SAJTÓTÖRTÉNET

Munkánk elsősorban sajtóbibliográfia, ám címünkben nem véletlenül szerepel a „történeti” jelző, hiszen nemcsak a feldolgozás módszerére utaltunk ezzel, hanem jelezni akartuk azt a szándékot is, hogy történeti bevezetőt írunk a bibliográfiai rész elé. Mindemellett nem vállalkoztunk nagyon részletező elemzésekre s egyáltalán minden részlet ismertetésére, mint az helytörténeti munkákban gyakori szokás, hiszen könyvünket elsősorban hiánypótló segédletnek szántuk, nem pedig lokális hírlaptörténetnek. Úgy véltük azonban, hogy a bibliográfia önmagában, történeti bevezető nélkül nem lenne teljesen érthető, és ha már bevezető megírására vállalkozunk, akkor az ne legyen pusztán kronológiai áttekintés, hanem – ha szükséges – bővebben kitérjünk azokra a kérdésekre, amelyek a hírlapkiadás során fel szoktak vetődni. Ilyenképpen kell olvasni az alábbiakban következőket.

1. 1. A MAGYAR SAJTÓ A 19. SZÁZAD FOLYAMÁN ÉS A 20. SZÁZAD ELSŐ ÉVEIBEN

Mielőtt rátérnénk a zentai sajtó történetének rövid áttekintésére, néhány mondatban szükséges felvázolni a korabeli Magyarország sajtóberkeiben uralkodó állapotokat. Külön kitérünk majd a sajtószabadság kérdésére, a hírlapkiadást szabályozó törvényekre s a nyílt vagy bújtatott cenzúra kérdésére.¹

A sajtó és az újságírás Magyarországon később jelentkezik, mint a nyugat-európai országokban, tükrözve a korabeli gazdasági-társadalmi viszonyokat. Az első újságra II. Rákóczi Ferenc koráig kellett várni; a fejedelem a *Mercurius Hungaricus* (latin nyelven) a kuruc szabadságharc idején, 1705 és 1710 között jelentette meg a szabadságharc egyfajta közlönyeként. A másik mérföldkövet a magyar sajtó fejlődésében II. József uralkodása idején jegyezzük, amikor a cenzúra enyhülésének hatására 1780 és 1790 között 23 hírlap, illetve folyóirat indult Magyarországon; ebből tíz magyarul jelent meg (az első magyar nyelvű lapot, a *Magyar Hírmondót* 1780-ban adták ki Pozsonyban). A császár halála után, a cenzúra újbóli fokozódásával (erre némiképp kihatnak a 18. század végi franciaországi események

is) visszaesést tapasztalunk: pl. az 1795. év után egy ideig nem adtak ki hírlapengedélyt, s a meglevő újságok közül is 1805-ben már csak egy (!) magyar, egy latin és három német nyelvű lapot találunk az országban.

A cenzúra szervezetét a bécsi rendőr-minisztérium alá rendelték, amely 1805 és 1835 között csupán két politikai hírlap megjelenését engedélyezte, ez az időszak tehát inkább az irodalmi és kulturális folyóiratoknak kedvezett. A reformmozgalom terjedése folytán azonban felmerült a sajtószabadság kérdése is; határozottabb megfogalmazásban már az 1832–36. évi (reform-) országgyűlés napirendjén is szerepelt. Ennek ellenére a helyzet egy ideig nem változott; 1837-ben Kossuth Lajost is letartóztatták, s négy év börtönre ítélték sajtóvétség miatt. Ugyanakkor Széchenyi István 1832-ben politikai hírlapot indított, a *Jelenkort*, amely már „igazi” újságformában, három hasábra tördelve jelent meg. Ezzel egyidejűleg Pest fokozatosan a szellemi élet központjává vált.

A cenzúra kiszámíthatatlan szeszélyessége azonban csak fékezte, de megállítani nem tudta a hírlapkiadói kedvet. A harmincas évek végén már 53 lap jelent meg Magyarországon: 26 magyarul, 18 németül, 6 valamelyik szláv nyelven, kettő románul és egy latinul. Örvendetesen emelkedik a lapok példányszáma, s néhol már megtehetik, hogy a szerzőknek tiszteletdíjat fizetnek. A közlekedési viszonyok javulása, ennek következtében pedig a postajáratok sűrűsödése folytán lehetővé vált, hogy egyes lapok hetente több alkalommal is megjelenhettek. A magyarországi sajtó tehát kezdte lerúgni gyerekcipőit, amire egyes új foglalkozások (szerkesztő, segédszerkesztő) megjelenése is utal.

Fontos mérföldkő a Kossuth szerkesztette *Pesti Hírlap* megindítása is (1841) nemcsak a bátor hangnem miatt, hanem mert újfajta rovatokat, műfajokat honosított meg, pl. a vezércikket. A cenzúra azonban állandóan figyelemmel kísérte a lap működését, s 1844-ben Kossuthtól elvették az újság szerkesztését. Az ún. centralisták sajtóorgánuma, a *Budapesti Szemle* (1840) angol, illetve francia mintára kiadott folyóirat volt. A lap munkatársainak (élükön a fő munkatárssal, Eötvös Józseffel) publicisztikai tevékenysége készí-

¹ A rövid magyar sajtótörténeti áttekintést elsősorban az alábbi munkákra alapoztam: Dezsényi Béla – Nemes György: *A magyar sajtó 250 éve*. Budapest, 1954; Ferenczy József: *A magyar hírlapirodalom története 1780–1867-ig*. Budapest, 1887; Kókay György: *A magyar hírlap- és folyóirat-irodalom kezdetei*. Budapest, 1970; Kókay György et al.: *A magyar sajtó története*. S. I., S. a.

I. Szerkesztette Kókay György. 1979 és II. Szerkesztette Kosáry Domokos és Németh G. Béla. 1985; Márkus László (szerk.): *A magyar sajtó története*. Budapest, 1977.

tette elő jórészt a famózus Tizenkét pontot. 1844-ben átvették a *Pesti Hírlapot* is. Ugyanebben az időszakban megjelennek az első divatlapok.

1848 körül már 103 pesti, 18 budai, 13 pozsonyi, illetve 15 kolozsvári lapot tartunk számon. Ezek zömmel magyar nyelvűek, de vannak német, román, szlovák és szerb újságok is. További műfajok jelentkeznek: a politikai riport, a politikai röpirat, a politikai humor. Ezzel párhuzamosan változik az újságírás stílusa, hangvétele is: a lapok nyelvezete leegyszerűsödik, a rövid mondatok, szűkszavú bekezdések, a tömörség válik jellemzővé. A cél egyszerűen az, hogy a lapnak (különösen, ha politikai) szinte minden sora találó legyen.

A negyvennyolcas változások természetesen a sajtót is felölelték, s az 1848. XVIII. törvény cikk – a sajtótörvény – kihirdette a sajtószabadságot: elvileg mindenki szabadon közölheti-terjesztheti gondolatait, s megszűnik az előzetes cenzúra intézménye is. Ez azonban korántsem jelent teljes szabadságot, hiszen a sajtóvétségek és -kihágások egyes kategóriái továbbra is léteznek. A törvény mégis óriási előrelépésnek tekinthető, hiszen mint irányadót a későbbi törvényhozás is felhasználja majd.

A szabadságharc bukása után a cenzúra ismét bekeményített: az előbb ideiglenes (1851), majd végleges (1852) sajtórendelet szigorú büntetéseket irányzott elő felségsértésért, államrend elleni izgatásért, de még istenkáromlásért is. Nem csoda hát, hogy a magyarországi sajtókiadás – legalábbis ami a politikai lapokat illeti – újból visszafejlődött. A neoabszolutizmus első politikai újságja, a *Pesti Napló* is mérsékelt, visszafogott hangú. Tehát ez a korszak is inkább a szépirodalmi, illetve közművelődési lapoknak, folyóiratoknak (*Hölgyfutár*, *Szépirodalmi Lapok*, *Vasárnapi Újság*) kedvezett.

A kiegyezést követően a társadalom fokozatos liberalizálódása meghozta a magyarországi sajtó reneszánszát is, sőt állandó fejlődés tapasztalható. Az új kormányzat a sajtó felszabadításával is igyekezett demonstrálni a régi renddel való szakítást. Másrészt azonban megmaradt benne a mindenkorai kormányok abbéli törekvése, hogy bizonyos fokú befolyást gyakoroljon a társadalmi élet minden területe fölött. Meg kell jegyeznünk azt is, hogy erős polgárság híján egy ideig a nemesi arisztokrácia, majd az elszegényedő, lecsúszott köznemességéből kifejlődő dzsentrisokaság érdekeinek szolgálatában állt a hírlapok zöme. Kezdetben a kiegyezés pozícióját erősítik, ám a szabadelvűség idővel mindinkább üres frazeológiává degradálódik oldalain, s egyre több az olyan lap, amely nemzetieskedő, olykor erőszakos nacionalista (sőt sovíniszta) szellemiségével, hangnemével tűnik ki.

A törvénykezést illetően a kiindulópont az 1848-as sajtótörvény volt, amelynek egyes hiányosságait azonban igyekeztek kiküszöbölni. Sor került a hírlapi bélyeg eltörlésére, a hírlapterjesztés különféle módjait (előfizetés, egyes példányok árusítása utcákon, könyvkereskedésekben) újra engedélyezték. A sajtóvétség miatti fogházbüntetés végrehajtási körülményei is enyhültek. A kormány viszont finomabb módszerekkel (bújtott cenzúrával) továbbra is szeretne volna megtartani befolyását a sajtó felett. 1869-től például tipikussá vált a kauciókötelezettség állami átvállalása, főleg a vidéki, valamint a nemzetiségi sajtó esetében. Ezenkívül az állam fenntartotta azt a jogát, hogy megtiltsa egyes külföldi lapok magyarországi terjesztését, amivel elsősorban a nagy számban élő nemzetiségekre gyakorolt, anyaországaikból importált propagandát próbálta visszanyesegetni. Ennek a jognak a gyakorlása azonban a posta korszerűsödésével egyre nehezebbé vált.

Hírlapi körökben egyre fontosabb lett az üzleti szellem érvényesítése abból az elvből kiindulva, hogy ti. a lapkiadás is az üzleti vállalkozások egy fajtája. Ilyen értelemben fordulópontként jellemezhetjük az első nagyszabású, kifejezetten profitorientált lapvállalkozás, a *Pesti Hírlap* megalapítását is (1878). Ebben közrejátszott a honi gazdaság átalakulása, illetve az ipar nagyfokú liberalizálódása is. A hírlapkiadás igazi üzletgá válhatott, s egy sereg embert foglalkoztatott: nyomdászokat, szerkesztőket, újságírókat, s nem utolsósorban a rikkancsok népes taborát. Az adóbélyeg megszüntével (1900) adómentessé váltak az újsághirdetések, ami fellendítette a hirdetések üzletét. 1884-ben Magyarország csatlakozott a nemzetközi szerzői jogi egyezményhez, így többé már nem kölcsönözhetek szabadon külföldi lapokból átvett illusztrációkat. Ettől kezdve külön fametszők dolgoztak a hazai sajtó számára, majd a század végéig elterjedt a fényképek klisézése is. Az igényesebb – esetleg színes – litográfiát viszont csak egyes lapok mellékleteihez alkalmazták.

Nemcsak a vidékre, de a fővárosra is jellemző volt, hogy a 19. század 80-as, 90-es éveiben a jelentősebb kiadók még mindig egyes nyomdák (Franklin, Pallas Rt. stb.). A műszaki fejlődés betört a nyomdaiparba is: 1900-ig a kézi szedés szinte egyeduralgoló, de már ugyanabban az évben húsz szedőgép működött szerte az országban. Mindinkább fontosá vált az is, hogy hazai üzemek elégítsék ki a nyomdák szükségleteit; a betűkészleteket 1890-től kezdve már a hazai ipar szállítja, magyar típusú rotációs gépeket pedig már a nyolcvanas évektől gyártanak. Rotációs gépeket egyébként 1873-tól kezdve alkalmazták az országban. S míg 1900-ban 150 nyomda volt

egész Magyarországon, 1914-ben már 300 – csupán a fővárosban.

A millenniumi sajtókiállítás rámutatott több minőségi változásra is: megnőtt a napilapok száma, az irodalmi lapoké ellenben csökkent, s a szaksajtó térhódítása volt megfigyelhető. A sajtó mindinkább alkalmazkodott az általa nevelt olvasóközönség színvonalához (durva hangvétel, személyeskedés, sekélyes zsumnalisztika), s szükség-szerűen megjelentek az első bulvárlapok is. Cserében növekedett az olvasók száma, bár igényeik is. A századfordulóig számtalan új lap indult, a meglevők példányszáma pedig emelkedőben volt. Számbelileg szaporodott, anyagilag és szakmailag pedig egyre inkább erősödött a vidéki sajtó is. 1906-ban 1786 lap jelent meg 160 millió példányban Magyarországon. Budapesten 39 magyar és 9 német nyelvű napilapot adtak ki – többet, mint más európai fővárosokban.

Mindebből a legfigyelemreméltóbb mindenképpen az a tény, hogy a politika egyre nagyobb szerepet kapott a sajtóban, ami a társadalmi elmentétek növekedésével magyarázható. A jéghegy csúcsát a két nagy párt, a szabadelvű és a függetlenségi jelentette mind durvább hangvételű csatározásokba bonyolódva, s a hírlapok nagyon gyakran váltak e pártok szócsöveivé (ha ugyan nem éppen ezek az érdekeltségek alapították őket).

A politikai harc kiéleződése, a háborúra való készülődés magával hozta az 1914-es új sajtótörvényt, vele a sajtószabadság bizonyos fokú korlátozását. Ennek ellenére a háború első éveit még kedvezően hatottak a hírlapkiadásra: a példányszámok ugrásszerű növekedése tapasztalható mindenhol, hiszen mindenki hírekre kiéhezve várta a soron következő számokat. Az állam cserébe, amiért a sajtó támogatta a kormány háborús politikáját, különféle engedményeket tett: például elrendelte a lapok díjmentes postai kézbesítését, nem hívta be a lapszerkesztőket, újságírókat, vagy ha igen, akkor haditudósítóként küldte őket a frontokra. A növekvő háborús veszteségek (és vereségek) azonban magukkal hozták a szigorodó cenzúrát, tetejében a rotációs papír mind nagyobb hiánycikknek számított, s a papírhiány nem egy lap megszűnését hozta magával. Így került újra hullámvölgybe a magyarországi sajtó.

1. 2. A ZENTAI HÍRLAPKIADÁS ELŐZMÉNYEI

Miután rövid pillantást vetettünk a magyarországi általános képre, felvázolnánk, hogyan illeszkedett bele mindebbe Zenta, a vidéki kisváros, s vele az itt megjelenő újságok.

Egy hírlap megjelenésére adott környezetben természetesen akkor kerül sor, amikor igény

lép fel iránta, vagyis létezik egy érdeklődő, potenciális olvasókör, azaz: megjelenik a „fogyasztó”. Nyilvánvaló, hogy ez önmagában még nem elég, de mindenesetre a legfontosabb előfeltétel. A helyi lap iránti kereslet fokozatosan alakul ki, a település társadalmának fejlődésével párhuzamosan. Ebben a folyamatban nagy szerepet játszik a lakosság társadalmi-vagyoni rétegződése, de mentalitása is. Önmagában az még nem teremt szükségletet, hogy egy vagyonosabb réteg a többség fölé emelkedve igényli a tájékoztatás eme formáját. Nemcsak fogyasztóként kell ugyanis fellépnie, hanem bizonyos fokú közösségi öntudattal rendelkezve felismernie a helyi sajtó szerepét és támogatnia annak megjelenését.

Tüllépné könyvünk elsődleges célkitűzéseit, ha e folyamatot teljes mélységében ismertetnénk, ám kiemelnénk néhány olyan eseményt, amelyek megteremtették először is az olvasóközönséget, másodsor pedig az első zentai lapokat. E mozzanatok ismerete nélkül kevésbé lennének érthetőek az összefüggések.

1. 2. 1. A helyi lapok megjelenésének történelmi, valamint gazdasági-társadalmi hátteréről

A zentai csata (1697) után a török hódoltság alól felszabadult vidék – leszámítva egy-egy határőrvidéki sánc helyőrségét – csak árnyéka önmagának, hiszen a mohácsi csata után a Tisza mentén sorakozó aprófalvak jelentős része elpusztult. A zentai sánc sem emlékeztet arra a közepkorban virágzó mezővárosra, amely 1506-ban II. Ulászlótól elnyerte a szabad királyi városi rangot. Magyar lakosa csak kis számban van, zömmel délszláv etnikumú – elsősorban szerb – határőrök lakják, akiknek a katonai szolgálat mellett kevés idejük jut a föld megművelésére, pedig a település határában nagy kiterjedésű puszták várnak feltérésre.

Zenta számára fontos változásokat hoz a Tiszai határőrvidék felszámolása (1741–1750), illetve a kiváltságos Tiszai Kamarai (később Korona-) Kerület 1751-ben történő megalakítása. A kerület magába foglalta a volt Tisza menti sáncok-települések egy részét, beleértve Zentát is, amely – Ókanizsával és Óbecsével egyetemben – ugyanabban az évben szabadalmas mezővárosi rangot kap. A kerület lakosságára egyetemlegesen érvényes kiváltságok (szabad halászati jog, adókedvezmények stb.) mellett Zenta évi vásár- és heti-piac-tartási jogot nyer, ami fokozatosan a vidék legfontosabb piacközpontjává fejleszti majd. 1774-ben a kerületnek adott újabb kiváltságlevél az addig csak a pravoszláv hitű lakosság által élvezett előjogokat kiterjesztette a római katoliku-

sokra is, hiszen ekkor már – részben a volt határ-örök nagy számban történő elvándorlásának, nagyrészt pedig az újonnan érkezők tömeges letelepedésének következtében – Zenta lakosságának etnikai összetétele is megváltozik: a magyar lakosság többségbe kerül. Végül pedig a 18. század utolsó éveiben állandósul a harmadik etnikai-vallási elem: a zsidó is.

Az 1751-ben itt maradó határőrtisztek kuriális nemességet s vele birtokot kaptak. Az újonnan idetelepülő magyarok közül pedig néhányan már vagyonnal, jószággal érkeztek, ami eleve biztosított számukra egy gyorsabb gyarapodást, hiszen mindenki annyi földet foglalhatott, amennyit csak meg tudott művelni. Így a 18. század végén és a 19. század elején Zentán már kialakult egy kisszámú vagyonos birtokos réteg. Melléjük számolni kell néhány mesteremberrel is. Végül meg kell említeni a mezővárosi adminisztrációt ellátó hivatalnokokat is, s melléjük az első ügyvédek, hiszen a felsoroltak együttesen alkotják majd azt a réteget, amelynél az olvasásra való igény megjelenik.

Ugyanebben az időben több jel is arra mutat, hogy Zenta mezőváros szervezett és rendezett közösséggé érik, hiszen sor kerül a főtér rendezésére, tűzvédelmi intézkedéseket hoznak, több-kevesebb sikerrel rendezik a vízimalmok kérdését, emellett az itt letelepülő szándékozó iparosok és kereskedők elé nem gördítenek komolyabb akadályokat. A napóleoni háborúk alatti gabonakonjunktúra lehetővé tette a terményfelesleg értékesítését is, sőt motiválta az ittenieket, hogy az ön-ellátás mellett piacra is termeljenek. A többletermék hasznosításának lehetősége pedig helybeli kereskedői réteg kialakulását segítette elő, amely olykor a kereskedelmen kívül már egyéb vállalkozásokba is kezd (pl. különféle haszonvételek árendálása).

1816-ban első ízben ünneplik meg hivatalosan a zentai csata évfordulóját Zentán. Jelzésértékű esemény ez számunkra, egy öntudatára ébredő, polgáriasodni kezdő közösség ünnepléséről van szó; egy olyan közösségről, amely teljesebb társadalmi életet kíván élni, s nem elégszik meg csupán a vásárok és hetipiacok olcsó, csepűragó mulattatásával, a kocsmák vagy templom előtti – mise utáni pletykák csereberéjével. Megjelenik a kultúra iránti igény. Ennek mindjárt több példájával is találkozunk 1816-ban. A népünnepélyjelleg persze itt is jelen van, de ekkor nyomtatják ki a zentai csata első magyar nyelven írott monográfiáját,

noha nem Zentán, hanem Szegeden (hisz helyben még nincs nyomda), de a város költségén. A könyv illusztrációjaként is szereplő, csatajelenetet ábrázoló metszetsorozat is forgalomba került.

A következő lépés természetesen az volt, hogy az a szűk réteg, amely Zentán mindebben úttörő szerepet játszott, önszerveződő módon állandósította addig nem formális körét, s 1832-ben létrehozta a Nemzeti Olvasó Társaságot (Kaszinót), „hogy az a városba jövő kerületi és megyei urak gyülekező helye legyen s könyvtár létesítése, valamint hírlapok járatása s azok olvasása útján »a nemzeti nyelv gyarapítását és az elmebeli művelődését« mozdítsa elő.”² A túlbuzgó korona-kerületi hatóságok szinte azonnal bezáratták, mint „jakobinus forma társaság” gyülekezőhelyét, ám a félreértés hamar tisztázódott, így Zenta első társasköre a szabadságharc bukásáig zavartalanul folytathatta működését, majd – némi szünet után – a provizórium alatt újból megalakult.

A kiegyezést követően – kihasználva a gazdasági és társadalmi élet liberalizálódását – további társasköröket alakítanak (Népkör, Olvasókör, Humboldt Egyesület stb.) némileg a Kaszinó mintájára, de természetesen más célkitűzésekkel. Velük együtt megjelennek az egyleti könyvtárak, s a szakosodás szerint ide futnak be egyes szaklapok, folyóiratok is.

A közlekedési feltételek javítása, a fahíd felépítése, a város belső állapotainak javítása (utcák-utak kövezése, csatornázása), iskolák építése, a korona-kerület felszámolásából eredő kérdések rendezése (örökváltsági szerződés megkötése, járásosztás), a rendezett tanács elnyerése, az első pénzintézetek – velük együtt az első nagyvállalkozások megjelenése –, reprezentatív köz- és magánépítkezések stb. mindez hozzájárult ahhoz, hogy Zenta városiasabb külsőt, s ezzel egy polgáriasult társadalmat kapjon. Más lapra tartozik, hogy ez a folyamat különféle okok miatt sohasem tudott befejeződni; mindenesetre a 70-es, 80-as évek felgyorsult eseményei végre megteremtették a szükségletet az első helyi lapok megjelenése iránt is, hiszen ezek az események már arra mutattak, hogy Zentán is „történik valami”, amiről nemcsak beszélni, hanem már írni (és olvasni) is érdemes. Annál is inkább, mert – lévén rendezett tanácsú város – Zenta saját országgyűlési képviselőt választhatott, ami körül kezdettől fogva heves harc bontakozott ki, élesedett fokozatosan, s tette a zentai sajtót (politikai szócsőként használva) országosan hírhedt „páratlan vad”-dá. Hiszen

² Dudás Gyula: A bácskai jakobinusok. *A Bács-Bodrog vármegyei Történelmi Társulat Évkönyve*. XXI. évf. (1905) 3. sz. 98–101. p. A zentai kaszinóról (valamint a később megalakuló társaskörökről) lásd még: *A zentai Casino-egylet alapszabályai*. Szabadka, 1862, valamint Tolmácsy Géza: *A zentai társadalmi egyesületek 1918-ig. I–II*. Zenta, 1972

sok összetűzést, ellenségeskedést váltott ki a tény, hogy míg a város országgyűlési képviselője (ritka kivételektől eltekintve) rendre függetlenségi lett, addig a városi hatalmat többnyire szabadelvű kormánypártiak tartották kezükben.

1. 2. 2. Nyomdák, kiadók, szerkesztők, újságírók

A kereslet mellett a hírlapkiadás másik fontos feltétele technikai természetű volt, ti. egy helybeli nyomda működtetése. Ez ugyan – mint a későbbiekben látni fogjuk – nem egy elengedhetetlen feltétel, hiszen voltak példák arra, hogy zentai lapokat (legalábbis ideiglenesen) vidéki nyomdákban is nyomtak. Zentán mégis szinte egybeesik a kettő: a helyi nyomda indulása és az első itteni újság kiadása.

Az első vidéki nyomdák elsődlegesen nyilván nem azért nyíltak meg, hogy könyveket, hírlapokat nyomtassanak, hanem sokkal földhözragadtabb célokat szolgáltak: formanyomtatványokat, plakátokat, politikai-választási röpiratokat nyomtattak, s csak másodlagosan fordultak az egyéb nyomtatványok felé. Műszaki felszereltségük is eltérő volt, s ez már eleve behatárolta tevékenységüket.

A 19. század hatvanas éveinek végéig szabadkai (pl. Bittermann Károly) és szegedi (pl. Burger Zsigmond) nyomdák még kielégítették a város alkalmi szükségleteit.³ A közigazgatás átszervezése (rendezett tanács), valamint egyéb társadalmi igények fellépése folytán azonban ezek az alkalmi igények mindinkább állandósultak, s ez arra ösztönzött, hogy Zentán is próbálkozzanak nyomda megnyitásával és működtetésével. S innen már csak egy lépésre vagyunk az első zentai hírlap megjelenésétől.

Barcsy Zsigmond 1874 elején kapott engedélyt könyvnyomda működtetésére Zentán.⁴ Mivel más foglalkozással kapcsolatban korábról nem találkozunk nevével, feltehetően vidékről költözik Zentára. Annyi bizonyos, hogy 1874-től már az ő nyomdájában készülnek különféle nyomtatványok. Egy év múlva ő indítja meg az első helybeli hírlapot, a *Zentai Figyelőt*. Vállalkozása csak egy évtizedig áll fenn: 1883-ban még két tanonc felvételét hirdeti meg, két évvel később azonban nyomdája már végrehajtás alá kerül. A kézisajtót teljes

felszereléssel 650 Ft értékűre becsülik. Érdekeséggé tehető még, hogy a felperes Schvarcz (sic!) Sándor volt, vagyis a konkurencia.⁵ Az ügy háttéréről többet nem tudunk. A bukkás nagy lehetett, mert később a nyomdász özvegye a városi tanácshoz folyamodott segélyért, minthogy csekély nyugdíjából csak szűkösen tudott megélni.⁶

1875-ben már a második nyomda is működik, mégpedig az előbb említett Schvarcz Sándoré, akinek a nyomda mellett könyv- és papírkereskedése is van a városban. Ő egyébként tipikus példája az „egyszemélyes” vidéki nyomdatulajdonosoknak, akik ebben a korban egyben helyi lapok kiadói-ként, könyv- és papíráru-kereskedőként léptek fel; közülük nem egy az általa kiadott lap szerkesztője, sőt nem ritkán írója is.

A harmadik nyomda felállítására tíz évet kellett várni. 1885-ben, amikor Barcsy Zsigmond lakatot tesz boltjára, Bittermann Andor és neje kezdik el működtetni saját nyomdájukat.⁷ Ugyanabban az évben Schvarcz Sándor Magyarokizsán (Ókanizsán) fióknyomdát és -könyvkereskedést nyit.⁸

Három évvel később megindult a negyedik nyomda is a városban Klenóczky Pál és Biró János közös vállalkozásában. A közös cég azonban 1893-ban felbomlott, Biró elköltözött a városból, Klenóczky pedig évekig egyedül vitte tovább a vállalkozást.⁹ (Később Biró visszajön, de hírlapírással és -szerkesztéssel foglalkozik.)

A következő években, egészen az első világháború végéig még más nyomdatulajdonosok is feltűnnek: Kovácsévits Ottó, Beretka Imre és Molnár Szipán Vince, Pléstity és Horváth, Kabos Ármin, végül Politzer Sándor. Az utóbbi nyomdája 1918-ban már villanyerőre működött.

Az egyszemélyes hírlapok mindenhol és mindenkor csakis a kezdeteknél, a hírlapkiadás hőskorában működhetek ideig-óráig sikerrel. Nagyon gyorsan sikerült megnyerni valakit az értelmiségiek köréből, hogy vállalja fel a hírlap szerkesztését, a fontosabb cikkek (vezércikk, tárca) megírását. Zentán már igen korán különvált a nyomdatulajdonos és a kiadó laptulajdonos személye. Ezzel azonban még nem differenciálódtak eléggé a szerepek, hiszen igen gyakran az utóbbi volt a főszerkesztő is egy személyben.

Kiadó laptulajdonosként, főszerkesztőként, il-

³ ZTL F: 381. Joca Vujić-gyűjtemény. Dudás Andor krónikája az adott évekre.

⁴ ZTL F: 423.5. Ipartársulat, Zenta (1853–1949)

⁵ *Zentai Híradó*, 1883. október 7. és ZTL F: 381. Dudás Andor krónikája 1885-re.

⁶ ZTL F: 381. Vegyes iratok

⁷ ZTL F: 381. Dudás Andor krónikája a vonatkozó évre

⁸ *Zentai Híradó*, 1885. április 12.

⁹ *Zentai Hírlap*, 1893. július 16. és *Zentai Közlöny*, 1894. január 14.

letve cikkíróként elsősorban a helybeli püspökök tanítói, illetve a gimnázium tanárai tarthatók számon; mellettük az ügyvédek jeleskedtek még ilyen minőségben. Név szerint az elsők között kell kiemelnünk Czehe Győzöt, aki ott bábáskodott az első lapok megszületésénél akár felelős szerkesztői, akár főszerkesztői minőségben, akár főmunkatársként. Reitmann Ferenc, a *Zentai Ellenőr* igazgató felelős szerkesztője elmarasztalendő alpári stílusával tűnt ki, de hírlaptörténeti szempontból kétségkívül megkerülhetetlen alakja a helyi hírlapírásnak. Hozzá hasonlóan Erdújhelyi Menyhért plébános, helytörténész, az *Összetartás* szerkesztőségének oszlopos tagja is keresetlen szavairól, jelzőiről vált hírhedtté; demagóg retorikája nem nélkülözött antiszemita, illetve sovíniszta szólalmokat sem. Fischer Jákó felelős szerkesztőként a *Zentai Közlöny*nél próbálgatta hírlapírói szárnyait, de Szabadkán emelkedett igazán a magasba. Kabos Ármin, a *Zentai Híradó* tulajdonosa és kiadója viszont irgalmatlanul találó, éles hangú vezércikkeket produkált, a helybeli zsurnalisztika ritka gyöngyszemeit. Végül nem szabadna megfeledkezni Móra Ferenc testvéréről, Istvánról sem, aki egy ideig itt tanítókodott, s verseit több zentai lap tárcarovatában közölte. Zentai lapokban jelent meg számtalan helytörténeti írás is, kezdetben elsősorban Dudás Gyula, később pedig öccse, Andor tollából.

1. 3. AZ ELSŐ HÍRLAPOK

Láthattuk, mennyi előfeltétel teljesítése volt szükséges ahhoz, hogy megjelenhessenek az első zentai hírlapok. Miután pedig minden adva volt, a politika már induláskor beleszólt a zentai hírlapkiadásba és -terjesztésbe. Legalábbis a nyomtatott sajtó esetében.

A valódi primátus ugyanis nem a már említett *Zentai Figyelőt* illeti, hanem egy kéziratot, a *Zentai Közlönyt*. A neves zentai helytörténész, Dudás Gyula bátyja, Ödön jelentette meg 1865-ben, 13 éves korában. Dudás Ödön egy személyben volt a lap tulajdonosa, kiadója, írója és feltehetően sokszorosítója és terjesztője is. Csak két száma maradt ránk.¹⁰ Első látásra talán mosolyogni való ez a gyermeki próbálkozás, a valóságban azonban több felnőtt vágyát váltotta valóra, s mutatott rá a már meglévő szükségletre: hogy ti. az idő lassanként megérett az első (valódi) zentai hírlap kiadására. (S a történet még kiegészíthető azzal is, hogy Dudás Ödön felnőtt fejjel már igazi újságot szerkesztett és adott ki, a Bács-

Bodrogh című évnegyedes folyóiratot, amely helyismereti írásokat közölt.)

Nem sokkal azután, hogy engedélyt kapott nyomdájának működtetésére, 1875 januárjában Barcsy Zsigmond bátran belevágott a nagy kalandba: az első lokális lap kiadásába. Feltételezzük, hogy e merész kezdeményezés nem annyira a túlzott optimizmusból vagy vállalkozói kedvből, mint inkább abból a meggyőződésből fakadt, hogy a lapkiadásnak nem lesz komolyabb akadálya, s nyereséggel is kecsegtetett, hiszen nem volt még vetélytárs a városban. Rövidesen azonban megmutatkozott, hogy Barcsy nem számolt minden tényezővel. Éppen a hetvenes években kezdett fokozódni az a pártok közötti harc, ami majd a századforduló körül tetőzik példátlanul erős indulatokat felszabadítva. Nem tudjuk megítélni, hogy a *Zentai Figyelő* mennyire volt politikailag angazsált, hiszen egyetlen példányát sem tudtuk megvizsgálni, csupán a betiltása körül kialakult polémia által keletkezett röpiratok szövegeiből következtethetünk arra, hogy a lap pártállása függetlenségi volt, s a városvezetést (élén a polgármesterrel) bírálva nem aratott osztatlan sikert a szabadelvű körökben. A betiltás jogalapja formai volt, s arra hivatkozott, hogy a lap több ízben is politikai tárgyú cikkeket közölt, holott erre, míg a törvény által előírt biztosítékot (kauciót) a kiadó le nem teszi, nincs joga.¹¹ A legfájóbb azonban mindegyre egy kormánypárti lap egyidejű megjelenésének hiánya lehetett, s a jövőben ezt a hiányt a szabadelvűek pótolni fogják. Barcsy vállalkozói kedvét ugyanis nem szegte a gáncsoskodás, és némi szünet után – még ugyanabban az évben – új lapot indított, a *Zenta és Vidékét*, amelyet azonban előbb Mihákovics István, majd pedig Mikosevics József vett át. A sok tulajdonosváltás nem tett jót az újságnak, s a következő évben már valószínűleg nem is jelent meg.

Ez után viszonylag hosszan tartó hírlapírási vákuum következik, majd Barcsy Zsigmond – összeszedve a régi gárdát: Czehe Győzöt és Vida Sándort – új lapot indít, s nyilván nosztalgiából, a *Zentai Figyelő* nevet adja neki. Két évfolyam megjelenése után azonban ez a lap is megszűnik.

1882-ig kellett a zentaiaknak várniuk arra, hogy ismét saját lapjuk legyen. 1882-ben indul először hosszabb életű szabadelvű lap, a Schvarcz Sándor, majd Czehe Győző által kiadott *Zentai Híradó*, a következő évben azonban kemény ellenfelet kap, a Reitmann Ferenc neve által fémjelzett függetlenségi beállítottságú *Zentai Ellenőrt*. Ekkortól kezdve állandósul a hírlapkiadás Zentán,

¹⁰ ZTL F: 381. Dudás Andor krónikája az 1865. évről

¹¹ ZTL F: 381. Vegyes iratok

Zenta nov. 11. 1865.

948
K. = Szam

115
K. = csafolya

ZENTAI KÖZLÖNY

Előzetési ár egy hora 10 Kr	Kérlek, Dudas Odón	Kérlek, írj Zenta 920.	megjelenés szombati
--------------------------------	-----------------------	---------------------------	------------------------

Zenta nov. 5.

A követválasztók neveinek beírása már november 2-án elkezdődött s már ma a 300-an meghaladta. Mint haljuk. Győr zászlaját Majoros István kúrtette ki. Ki egyúttal mint egy röpiratot is bocsátott ki, melynek taralmát a jövő számban fogjuk közölni, abból mint haljuk az fog kijönni hogy Majoros István is felfog lépni a Rövességre.

Idő járásunk egy pár nap óta igen szép, azonban ma már megint elkezdett esni, az előtti napokban minden kérés és szőlősgazda legnagyobb öröme galombán volt és van, mert mindenki azt mondja, mince jobb gyümölcs a szőlőzél, ezt ma győztes is belátjuk, az idegen ki kertjébe ültetett vetemény

nyeket nem nyert abból egy röpiratnál többet, ami vetemény is a kertben késon de meg a parcsu marak elvetemény, vagy kismacskák nem magok magat, vagy jól ültetett, apollatott, a parcsu vétel a mai idoben tanácsosabb mint ha magára a kertre támaszkodott, az embereket sem tartarít meg a kertben, sőt ültetési helyen hasznos növények, p. o. szőlő, v. faval, azonban az enyéményem szerent első a szőlő még a fánál is hasznosabb, azonban az ezt a kertet meg lehet egy helyre ültetni, de egy más nalk ellen ségei, a szőlőnek azt árnyékát mert tudjuk hogy a szőlő nem szereti az árnyékot, a szőlő viszont azt a fán

A „ZENTAI FIGYELŐ”

mélyentisztelt Előfizetőihez.

Hazánk majd minden jelentékenyebb városa, felismerve az anyagi és szellemi előhaladás szükségességét; saját költségveinek nyilvántartása, és érdekeinek emelésu céljából örömmel áldozza filléreit egy a költségeket nyilvántartó és ellenőrző helyi lap fenntartására.

Zenta város nagykiterjedése, lakosságának tekintélyes száma, a századokon át esünyadó közérdekéinek felébredése iránti közohaj szintén nélkülözhetlenné tette egy helyi s közérdektü hetilap megteremtését.

Ezen közohajnak engedve, mi minden díjnélkül, pusztán becsületből, s egyedül csak jobbsorsra méltó városunk szellemi s anyagi emelésének égő vágyával keblünkben, önzetlenül vállalkoztunk a tagadhatlanul terhes munkára; s a mellözhetlenül szükségessé vált helyi s közérdektü hetilap „Zentai Figyelő” cím alatt megszületett.

Mennyire iparkodtunk pedig megfelelni Zenta város jogos igényeinek, azzal szükségtelen kérkednünk; mert fényesen igazolja azon általános jóakaró érdeklődés, melylyel Zenta m. t. lakossága igénytelen lapunk eddig megjelent kilencz száma iránt viseltetni szíves volt; de fényesen igazolják azon közérdektü kérdések is, melyek lapunkban nemes városunk jeles tollu s nagy készülttségü férfaink vitatárgyát képezték.

Ma azonban Jankovich Aurel polgármester ur, ki lapunknak, mint a világozáság térjeesztőjének kezdettől fogva engedhetetlen ellensége vált sötét tudatlanságában és bosszút lihegő rosszakaratából a következő ázsiai ukázzal lepott meg bennünket:

12 ss.
oln, 875

Zenta város polgármesterétől

Miután az itt helyt megjelenő — Oldal János zentai lakos szerkesztése és Barcsy Zsigmond helybeli nyomdász kiadása mellett, mint bejelentett személyek felelőssége alatt megindult „Zentai Figyelő” című közérdektü hetilap már megjelent 6-ik 7-ik 8-ik és 9-ik száma példányokban, eltérve az eredeti eszlőtől politikai tárgyakkal foglalkozik; — anélkül azonban hogy az ezen cselekményhez kivándatató törvényszabta feltételek teljesítették volna: ondfogva ezen kérdése lapnak, a „Zentai Figyelő” további megjelenését esemmel betiltom.

Miről Oldal János bejelentett felelős szerkesztő, és Barcsy Zsigmond helybeli nyomdász mint 12-ik kiadó, a törvényszabta eulyos következményre való figyelmeztetés mellett; ugy Zenta város kapiyi hivatala és mihestartás végett esemmel értesítettnek.

Zentán 1875 marcius 5-én.

Jankovich Aurel, s. k.

polgármester.

Mélyen tisztelt Előfizetőink! Szóról-szóra közöltük a hallatlan basáskodás erejét, hogy Önök is tiszta meggyőződést szereshessenek arról, miszerint felvilágosodott századunk utolsó negyedében Zenta város közügyeinek élén oly ember áll, kinek fogalma sincs a politikáról, s ki a haladó kortól messze elmaradva, még most is a sötétségben tepedő baglyok odujában botorkál.

Jankovich Aurel ur avval indokolja önkényes betiltó rendeletét, hogy szerinte „közérdektü lapunk 6. 7. 8. és 9. száma eltérve az eredetileg kítűzött iránytól, politikai tárgyakkal foglalkozik, anélkül azonban, hogy az ezen cselekményhez megkívántató törvényszabta feltételek teljesítették volna.”

Ezen szellemi szegénységgel szemben valóban nehéz a komolyságot megtartanunk. — Ugyan mutassa ki Jankovich Aurel ur lapunk idézett számaiban a politikát!

Lapunk helyi s közérdektől lévén, más nem biztosított provincialis lapok példájára, jónak láttuk több oldalról történt felszólítás következtében az új választási törvényeket újra emlékeztetbe hozni, anélkül, hogy annak politikai fejtegetésébe beleboosátkoztunk volna. Előadtuk a törvényeket úgy, miként azok meghozattak, s melyeknek egyszerű közlésével czélunk csak az volt, hogy megakadályozzuk a törvény nemtudásából vagy annak elfeledéséből származható kellemetlenségeket. Ezt követelte tőlünk Zenta város érdeke és köznyugalma.

Hallva azt, hogy m. t. Előfizetőink közül többen lapunkon kívül más lapot részesint elfoglaltságuk, részint szűk anyagi körülményeik miatt nem olvashatnak, hazafüli kötelességünknek tartottuk hazánk főbb eseményeit rövid kivonatban, „Fővárosi rövid hírek” neve alatt a pesti szépirodalmi lapok példája után minden megjegyzés nélkül közölni.

E két horasztó vétőnket, melyek által a m. t. zentai lakosságnak véltünk kedvezkedhetni, Jankovich ur politikai tárgyaknak kereszteli, miáltal kitűnő bizonyítványát adta a politikáiban járatlanságának.

Ha Jankovich ur politikai ügynek tekinté a választási törvények egyszerű közlését, mért nem tiltotta le a 7. számot, melynek hasábjain először jelent meg a választási törvény egyrésze? Hogyan van az, hogy csak a 10. számnál jut eszébe azt politikai tárgynak ismerni?

Mélyen tisztelt Uraim! Önökre, bizuk Jankovich ur illoyalis tettének megítélését; de egyttal bátrak vagyunk kimondani, hogy Jankovich ur betiltó rendeletében nem a törvény, de a lapunk iránt kezdettől fogva táplált gyűlölet szól; bátrak vagyunk kimondani habár ezáltal jelen állásunkat veszélyeztetnők is, hogy ez ügyben a setétség deomona harcol a világosság anyjával, mert hiszen a sz. irás mondja: „sokan jobban szeretik a setétséget, mint a világosságot.”

Jankovich ur megkezdte a vésses harcot a derengő világossággal, de evvel, mint több tekintélyes zentai polgár megjegyzé — erkölcsi életének, eddig is csekély tekintélyének és hajhászott népszerűségének megkonitá a halálharangot.

Igen, ~~am~~ nem nyugazunk meg az önkényes tiltó rendeletében, s bár a törvény köpenye alatt kiadott paranca ~~szé~~ kénytelenek vagyunk meghajolni, szent ügyünk még nem veszett el, s erőszakkal elnyomott lapunk felfog támadni halottalból.

Szent meggyőződésünk volt mindig, hogy Zenta város jövő nagysága és boldogsága elkerülhetlenül megköveteli érdekeinek és anyagi viszonyainak nyilvántartását, de e meggyőződés jelenleg még erősebb, még határozottabb, mert e nélkül Zenta város úgy anyagi mint szellemi előhaladására előre keresztet vethetünk.

De szent meggyőződésünk az is miszerint Zenta város addig a tunya tespedéposványából ki nem bontakozhatik, míg Jankovich Aurel ur fogja városunk jóakaró képviselő testületét vezetni; mert Jankovich ur rövid ittlétünk alatt is több jelét annak, hogy ő minden szép-jó's nemének következetes ellensége.

Addig is tehát, míg jogtalan sérelmeinkért felsőbb helyen igazságos elégté nyerendünk, fogadják Önök szivesen, mélyen tisztelt Előfizetőink, őszinte nyilatkozatunk

Úgy áldjon meg bennünket az igazság istene, a mily őszinte törekvünk volt néhány alapkővel járulni Zenta város jövő fényének és boldogának épületéhez!

Kelt Zentán 1875. mart. 6.

Czehe Győző,

a „Zentai Figyelő” főmunkatársa.

Vida Sándor,

a „Zentai Figyelő” felelős szerkesztője.

Klenóczy és Biro
nyomdája

ZENTÁN, KIGYÓ UTCA 195. SZ. A.
ELVÁLLAL

minden a nyomdai szakba vágó munkákat
ugymint:

hírlapok-, művek-, folyóiratok-,
DISZOKLEVELEK,
TÁBLÁZATOK-, TKPZTÁRI MÉRLEGEK-
eljegyzési kártyák- és
+ esketési meghívók-
GYÁSZLAPOK-
körlevelek- falragaszok-
legújabb divatu névjegyek
csinos- és tiszta kivitelben
jutányos áron
legrövidebb idő alatti
elkészítésre.

Könyomdai munkák
is elfogadtatnak.

KÖNYV-
és
PAPIR-
KERESKEDÉS.

KAROS ÁRMIN
* ZENTÁN. *

KÖNYVNYOMDA
és
KÖNYV-
KÖTÉSZEK.

A „Zentai Hirlap“
nyomdáját

ajánlja a n. é. közönség becses figyelmébe
mindennemű munkák

u. m. könyvek, táblázatok, kimutatások,
alapszabályok, ügyvédi nyomtatványok,
meghívók, esketési-jegyek, levél papír, és
boríték s minden e szakba vágó nyomtat-
ványok,

valamint könyomdai munkák,
gyors és pontos elkészítésére a legmaga-
sabb kivánalmaknak megfelelő kivitelben
a legolcsóbb árszámítás mellett.

<p>Névjegyek 100 dbb. 50 krtól feljebb.</p>	<p>Borítékok 1000 dbb. erős színes 3 frt.</p>
---	---

Előfizetési iv

„ZENTAI ELLENŐR”

CZIMŰ

Zenta város és vidéke közművelődési, közgazdasági és társadalmi érdekeit képviselő, hetenkint egyszer (vasárnap) megjelenő hetilapra.

Előfizetési feltételek:

helyben házasok korára vidékre postán ktlélve.

Egész évre . . . 4 frt

Fél évre . . . 2 frt

Negyed évre . . . 1 frt

Előfizetési pénzeket a kiadón kívül elfogad Schvarcz Sándor könyvkereskedése.

Zentán, 1883. február hó 17 én.

A „ZENTAI ELLENŐR”

felelős szerkesztősége és kiadóhivatala

(Kínizsi utca 920. sz. a.)

	Az előfizető neve, lakása	Mennyi időre fizetett elő?	Előfizetett összeg	
nem	Ujházi Károly	fél év	2 ft	
fi	Zentai általános iskolai tanítói	fél év	2 ft	szállás
fi	Zentai Károly	fél év	2 ft	szállás
nem	Ujházi Károly	fél év	2 ft	
fi	Ujházi Anna	egy negyed év	1 ft	szállás
fi	Ujházi Pál	fél év	2 ft	szállás
fi	Ujházi Gyula	egy év	4 ft	szállás
fi	Ujházi Gyula	negyed év	1 ft	szállás
	Zentán 1883. 23/4			
	Ujházi János	egy év	4 ft	szállás
	Ujházi Pál	fél év	2 ft	szállás
	Zentai Pál	fél év	2 ft	szállás
	Kun László	1/4	1 ft	

és 1918-ig minden évben legalább két újság jelenik meg a városban. Olykor azonban több is; a századfordulót követő években évente gyakran három újság állt a zentai olvasók rendelkezésére, 1908-ban pedig minden addigi rekord megdőlt, abban az évben ugyanis öt hírlap jelent meg.

A lapindítási kísérletek közepette (a legtöbb újság rövid életű volt) még néhány hírlapra kell felhívunk a figyelmet. Így például az 1889-ben induló *Zentai Közlönyre*. A lap „kitalálója”, Ormos Kálmán írástudó tanárokat és ügyvédeket (Dudás Istvánt, Huszágh Nándort, Spitzer Mórt, Hajdú Dezsőt, Czehe Győzöt, Tóth Lajost, Szűcs Lajost, Fischer Jákót) maga köré gyűjtve – vidéki sajtómérccével mérve – rendkívül igényes, színvonalas újságot állított össze. 1896-ban egy újabb *Zentai Híradó* kezdett megjelenni Kabos Ármin kiadásában. Ő is igénybe vette a *Zentai Közlöny* egyes munkatársainak szolgálatait, de a kört újabb nevekkel is kibővítette, így nem csoda, hogy lapja színvonalban megközelítette (sőt olykor lekörözte) a *Zentai Közlönyt*. Mindkét lap kormánypártinak számított, s ezt a nyomozó főlényt a függetlenségek jó ideig többszöri próbálkozásuk ellenére sem tudták ellensúlyozni, mígnem 1901-ben megindították az *Összetartást*, mozgósítva körülötte a jó tollú ellenzékieteket. A lap alapítója egyébként – nem véletlenül – Bartha Miklós jeles közéleti személyiség, publicista, Zenta országgyűlési képviselője volt.

Itt kell még megemlítenünk az első humoros lapok megjelenését is, mivel vagy mellékletként, vagy alkalmi lapként jelentek meg. Az első a sorban az *Ellenőr* volt, amely 1893-ban a *Zentai Hírlap* mellékletként indult, majd az év végéig (megszűnéséig) külön kiadványként jelent meg. A másodikat, az *Eleven Újságot* alkalmi lapként 1899 szilveszterén adta ki az Izraelita Nőegylet, s több számáról nincs is tudomásunk. Hozzá hasonlóan az 1910-ben megjelent *Poloska* is egyetlen számmal képviselteti magát. E lapok darabos, olykor durva szellemeskedése (különösen az *Ellenőrre* volt jellemző ez) akkoriban egyáltalán nem tűnt olcsónak, hanem tükrözte (és kiszolgálta) a kor tömegízlését.

Végül hadd összegezzük röviden mindazt, ami jellemző volt az első világháború végéig megjelent zentai hírlapokra!

Az első helyi lapok általában négyoldalasak voltak, méreteiket illetően pedig igen változatosak. Az oldalszám később az erősebb lapoknál megduplázódott. A kiadó természetesen az előfizetési eladást helyezte előtérbe, egyes számokhoz azonban a könyv- és papírkereskedésekben is hozzá lehetett jutni (mint említettük, a könyvkereskedő és a nyomdatulajdonos gyakran ugyanaz

a személy volt). Az utcai árusítás engedélyezésével Zenta utcáin is megjelentek a hírlapkihordók, rikkancsok. A példányszám kezdetben elég szerényen alakult, feltehetően 500-600 körül, hogy aztán a századfordulóra átlagosan 1000 példány körül állapodjon meg. Természetesen rendkívüli események idején (pl. országgyűlési képviselő-választások, Ferenc József Zentára látogatása, az első világháború évei) egyes lapok példányszáma megnövekedett, sőt akár meg is duplázódhatott. Alkalmanként rendkívüli mellékletek, esetleg rendkívüli kiadások is megjelentek. Bár történetek kísérletek napilap indítására, a csúcspontként háromszori megjelenés volt (általában piaci napokon).

A zentai lapok többségénél nagyon nehéz megállapítani, hogy mennyire voltak nyereségesek, és hogy egyáltalán: ki pénzelte őket. Nyilvánvaló, hogy a századfordulóra már a politikai pártok kasszáiból is csurrant-cseppent egyes lapok kiadási költségeire. Annyi bizonyos, hogy a hirdetések csak a 19. század nyolcvanas éveinek végén kezdtek fokozottabban jelen lenni, s meghatározóbbá válni. Míg kezdetben helybeliek szinte nem is hirdettek, később már a fővárosiak kerülnek mindinkább háttérbe. A hirdetőik sokfélék: jelen voltak a különféle biztosítási társaságok ügynökségei, mezőgazdasági gépraktárok zentai képviselői, hirdettek virághagymát és vetőmagot, de Kneipp-féle malátakávét és csodabalzsamokat is. A kilencvenes évektől megjelennek a szerencsejáték-hirdetések, de kínálnak kerékpárt, hangszert is. Végül, de nem utolsósorban könyvújdonságokat is ajánlanak megrendelésre, elsősorban lexikonokat vagy Jókai-összest.

Ugyancsak a kilencvenes években kiadott lapokban már szerepelnek mindazok a műfajok, illetve rovatok, amelyek oly jellemzőek a zurnalisztikára.

Az első oldalon kapott helyet a vezércikk, a magára valamit is adó lap büszkesége-szeme fénye, a politikailag elkötelezett újság legveszélyesebb fegyvere. Általában egy-egy közügyet kiválasztva (iskolaügy, közegészségügy, utcák állapota, nők jogai, üdülés és fürdőélet stb.), annak helyi problémáit részletesen bemutatva lehetett aztán a politikai ellenfelet felelősségre vonni a hiánosságokért.

Rendszerint a vezércikk alatt helyezkedett el a tárcarovat, ahol verseket, folytatásos helytörténeti írásokat, elbeszéléseket, útleírásokat közöltek. A következő (már belső) oldalra került egy-egy jelentősebb esemény hírlapi kommentárja. Ugyancsak belső oldalon szerepeltek a helyi és vidéki rövidhírek. Ugyancsak itt, de már a harmadik oldalon (sőt néha a negyedikre csúszott)

volt megtalálható a „nyílttér”, ahol az olvasók írhatták meg egyes történésekkel kapcsolatos megállapításait. A lapok általában megkülönböztetett figyelemmel tudósítottak egy-egy társadalmi eseményről: egy jól sikerült bárról, hangversenyről, színházi előadásról.

A *Zentai Közlöny*ről már elmondtuk, hogy talán a legszínvonalasabb zentai hírlap volt. A vezércikkek a gazdasági és társadalmi élet szinte minden területére kitértek, tárcái pedig tematikailag igen változatosak voltak. Sok tekintetben csak az *Összetartás* teljesítménye volt ehhez mérhető.

1. 4. SAJTÓ ÉS POLITIKA, AVAGY: A ZENTAI „PÁRATLAN VAD”

„Hosszú 7 éve már, hogy Zenta városa – legkivált hírlapjai végett – a hazai közvélemény előtt szomorú hírnévre tett szert a miben az a legsajnosabb, hogy felőlünk, zentaiak felől ez az átkos rossz hír széles e hazában még manapság is fenn tartja magát. – Köztudomású, hogyan szól az országos sajtó ítélete a zentai hírlapokról, t. i.: »páratlan vad«! És megint, általánosan ismert az a szólásmód, mellyel minden vidéki ismerősünk, ha Zenta viszonyairól van szó, imigyen kiált fel: »Zentára már keresztet lehet vetni!«”¹²

Bár nem sikerült rábukkannunk azokra az ősforrásokra, amelyek a zentai hírlapírást és az itteni politikai állapotokat a fenti módon minősítették, valószínűleg hinnünk kell nekik, ismervén korabeli hírlapjaink retorikáját, keresetlen szavakból összeálló, igen változatos, fantáziadús és olykor égbekiáltóan közönséges szótárát.

A 19. század nyolcvanas éveiben, amikor a politikai harc a két legfontosabb párt – a Szabadelvű és a Függetlenségi – között teljesen elfajult, és két-három állandósuló lap töltötte be a pártszócső szerepét, teljesen összemosódni látszik a határ a személyek eredeti foglalkozásbeli, illetve az adott párton belül felvállalt szerepük között. A politikai pártok ritkán vállalják fel egy-egy lap nyílt támogatását (pl. a lap impresszumában való szereplést), de nem is igen titkolják azt, hiszen a vezércikkírók szövegeiből ez gyorsan kideríthető. Bár – mint korábban már említettük – konkrét bizonyítékok nincsenek rá, az is evidens, hogy e támogatás anyagiakban is megnyilvánulhatott, így a pletykára éhes kispolgár érdeklődése mellett ezzel is magyarázható a tény, hogy egyes időszakokban egyszerre két-három hírlap is megjelent

Zentán. Ebben az időszakban a lapokban a közművelődéssel egyenrangú – sőt olykor elsődleges – szerep jut a napi politikának.

Külön tanulmányt érdemel a zentai sajtó politizálása, itt azonban csupán egyes momentumokra térnénk ki, melyek meghatározóak voltak.¹³ Az 1880-as években például a járásosztás és az azt követő járásosztási per kavarta fel az indulatokat, s terelte természetesen a pártpolitika vizeire az ellenségeskedést. A témát a *Zentai Ellenőr* és a *Zentai Híradó* hasábjain szedték ízekre, és sértegették egymást vérig az egymásra acsarkodó felek. Az eredmény többek között egy párbaj Magyar Gyula lapszerkesztő és Braun Soma bírósági hivatalnok között, valamint egy sajtóper Mikosevics József kontra Reitmán Ferenc (az utóbbit a budapesti sajtóbírósnak ennek nyomán hatrendbeli rágalmazás sajtóvétsége miatt nyolchavi fogházbüntetésre, 300 Ft pénzbírság, valamint 1336 Ft perköltség kifizetésére ítélte).¹⁴ Schvarcz Sándor boltjának ajtaját és címtábláját egyik éjjel beverik. A szűkszavú híradásból nem tudjuk meg, hogy a garázda támadás a zsidó vagy a nyomdatulajdonos ellen irányult-e.

A másik kirívó esemény az 1912-ben lebonyolított országgyűlési képviselő-pótválasztás volt, amikor jelöltként Teleszky János (kormánypárt) és Fernbach Károly (függetlenségi) indultak, a választások során kibontakozó sajtóháború frontvonalának egyik oldalán pedig a *Zentai Friss Újság*, a másikon az *Összetartás* fújtak egymásra. Példátlan korteskedés, gúnyversek sokasága, rágalmazások, vádaskodások, egymás visszaéléseinek szenzációs leleplezései, antiszemita és sovíniszta felhangú írások árasztották el a sajtót, hogy normális, hétköznapi cikkek számára nem is igazán maradt hely.

A politikai ellenfelek az első világháborút megelőző évtizedekben szinte minden jelentősebb eseményt kihasználtak arra, hogy egymásnak esenek (Eugen-szobormizéria, királylátogatás, fahíd leszakadása), és egymásban bűnbakot keresnek, holott éppen egy minimális politikai konszenzus miatt maradt le Zenta a fejlődésnek azon az útján, amelyen 1867 után olyan szépen elindulni látszott. E gyászos és végzetes harcnak a kulisszái, ugyanakkor gerjesztői voltak a hírlapok is, és akkor, amikor a zentai hírlapkiadás fénykorát élte, a sajtó egyidejűleg szégyenteljes szerepet is játszott a napi politika kiszolgálójaként.

S hasonlóan szólhatunk a zentai sajtó első vi-

¹² *Zenta és Vidéke*, 1889. december 1.

¹³ A zentai hírlapok és a politika összekapcsolódásáról részletesebben lásd Pejtin Attila: Sajtóháború Zentán I–XI. *Tiszavidék* [a *Magyar Szó* heti melléklete], 1992. március 20.–június 5.

¹⁴ ZTL F: 381. Dudás Andor krónikája az 1885. évről. Lásd még *Zentai Híradó*, 1884. július 20. és október 5., valamint *Zentai Ellenőr*, 1885. augusztus 2.

lágháborús szerepéről is, persze már minden különösebb megbélyegzési szándék nélkül, csupán kissé szomorkásan megjegyezve, hogy a zentai lapok is beálltak a magyarországi hírlapok többségének sorába, hogy híven eleget tegyenek hadviselő kormányuk elvárásainak.

1. 5. SZAKLAPOK, FOLYÓIRATOK

A 19. század végére a napilapok különrovatai már nem elégítettek ki kellőképpen bizonyos speciális igényeket. Szükség mutatkozott arra, hogy bizonyos kérdésekkel külön szaklapok, folyóiratok foglalkozzanak. Zenta mint mikrorégió-központ bizonyos szándékot mutatott arra, hogy felvállaljon valamit ebből a feladatból. Persze, itt szó sincs nyomdai csúcsteljesítményekről, gazdagon illusztrált, drága, finom papírra nyomott újságokról.

Elsőként a *Bácskai Gazda* indult 1891 júliusában, mint alcímében is írja, gazdasági havi folyóiratként, a „földművelő nép számára”. Kiadója és tulajdonosa Tóth Lajos, a Gazdakör elnöke volt, felelős szerkesztője pedig az adai Rottler József. Ennek értelmében a kiadóhivatal Zentán, a szerkesztőség pedig Adán volt, ami már eleve arra mutat, hogy nem csupán helyi érdekeltségű lapról van szó; olyannyira nem, hogy a következő évben megjelenő szám már a *Magyar Gazda* címet viseli. A címváltozás indoklása: a „bácskai” név nagyon is helyi jelleget kölcsönöz a lapnak.¹⁵ A lap Klenóczky és Biró nyomdájában készült.

A következő szaklap a *Bácskai Tanügy* volt, Bács-Bodrog vármegye községi tanítóegyesületének hivatalos közlönye. 1898 szeptemberében jelent meg először, s a tervek szerint a nagy szünet kivéve havonta egyszer adták volna ki. Az újság tulajdonosa maga az egyesület volt, felelős szerkesztője Harsányi János egyesületi főjegyző, kiadója pedig Kabos Ármin, akinek a nyomdájában a lap készült. A szerkesztőbizottság tagjai, illetve a cikkek írói többnyire tanítók vagy a tanúghöz közeliek, név szerint: Bakody Márton, Forray Ferenc, Novoszel János és Kovács Géza.¹⁶

A harmadik szaklap a *Zentai Gyorsíró* volt, kiadója pedig a helybeli Fenyvessy Gyorsíró Kör. Célja a Stolze-Fenyvessy féle gyorsíró rendszer terjesztése; a cikkek többségét is e módon írták. Felelős szerkesztője Fülöp Adorján, majd Teleki

István voltak, mindketten a zentai gimnázium tanárai. A lap 1901-ben indult, s külön érdekessége, hogy csak a fejléc volt nyomdai betűkkel szedve, a többi részt kéziratként klisézték.¹⁷ Havonta egyszer – évente összesen tíz szám – jelent meg.

1. 6. HÍRLAPKIADÁS A KÉT VILÁGHÁBORÚ KÖZÖTTI IDŐSZAKBAN

A zentai hírlapkiadás már az első világháború alatt is nagy nehézségekkel volt kénytelen szembenézni, az igazi megpróbáltatások azonban még csak ezután következtek.

1918-ban, az SZHSZ Királyság megalakulásával, az impériumváltással, majd Trianonnal új idők köszöntöttek Zentára is. A hírlapkiadást illetően ez abban mutatkozott meg, hogy 1919-ben erős nemzeti irányvonala miatt betiltják az utolsó magyar nyelvű zentai lapot, az *Összetartást* is. 1919-től 1921-ig csupán hirdetőújságok jelentek meg: a *Zentai Nagydobos* és a *Szentai Hirdető*.

1. 6. 1. A magyar nyelvű sajtó

A zentai magyar nyelvű hírlapkiadás első újraindulási kísérlete 1921-ben történt, amikor megindították a *Tisza melléket*. Rendkívül ambiciózusan, napilapként jelentkezett, így – tekintettel a kedvezőtlen társadalmi-politikai viszonyokra – nem lehetett hosszú életű. Nyilvánvaló, hogy a magyar újságírás mozgásteret ebben az időben igen beszűkült, s feltehetően a cenzúra külön figyelmet szentelt neki. Ennek ellenére a *Sentai Újság* a „sentai Magyarpárt” hivatalos lapjaként indult 1922-ben, és *Zentai Újság*ként egészen 1944 őszéig, a Vörös Hadsereg bevonulásáig megjelent. Tulajdonosa Dinka Péter (és Társai) volt, akinek a nyomdájában a lapot nyomták; felelős szerkesztője Répás Nándor és Keceli M. Ferenc, mindketten ügyvédek, majd Árpási Károly, végül pedig Edelényi Miklós. Bár 1929-ben a január 6-i diktatúra bevezetése után (a parlamentarizmus felfüggesztésével) a lap nem jelenhetett meg deklaráltan magyarpártiként, szellemiségében megőrizte elsődlegesen kitűzött célját, vagyis az itteni magyarságban próbálta meg a lelket több-kevesebb sikerrel tartani. Nem hallgatható azonban el az a tény sem, hogy 1941-től a lap hangvétele minősíthetetlenül agresszívra vált, s

¹⁵ Az Országos Széchényi Könyvtár hírlapgyűjteményében az I. évf. 1–6, valamint a II. évf. 1–12. számok találhatóak meg. Ez persze – a bibliográfiánkban feldolgozott hírlapokhoz hasonlóan – nem jelenti azt, hogy nem jelentek meg további számok, erről azonban nincs adatunk.

¹⁶ Az Országos Széchényi Könyvtár hírlapgyűjteményében az I. évf. 1–4, valamint a II. évf. 1–5. számok találhatóak meg.

¹⁷ Az Országos Széchényi Könyvtár hírlapgyűjteményében az I. évf. (1900–1901) 1–10; II. évf. 1–10; III. évf. 1–10; IV. évf. 1–10 (hiány 9. sz.); V. évf. 1–10; VI. évf. 1–10; VIII. évf. 1–10; IX. évf. 2, 4, 6, 9, 10; XIV. évf. (csak a decemberi szám) számok találhatóak meg.

BÁCSKAI GAZDA

GAZDASÁGI HAVI FOLYÓIRAT

A FÖLDMIVELŐ NÉP SZÁMÁRA.

FELELŐS SZERKESZTŐ: ROTTLER JÓZSEF.

KIADÓTULAJDONOS: TÓTH LAJOS.

TARTALOM:

1. Előszó. — 2. Hova lettek a jó idők? WALTER LAJOS. — 3. TÁRCZA: Keszí Baláz: története. SOMORJAI. — 4. NÖVÉNYTERMELÉS: A lúczerna betakarításáról. SZOBONYA BERTALAN. — 5. A TERMÉSZETBŐL: a) A mi barátaink és a mi ellenségeink. JÓZSEF GAZDA b) Miért nem olvas gazdasági könyvet a magyar gazda? VÉN — 6. KÖNYVISMERTETÉS: Jó könyvek. JÓZSEF GAZDA. — 7. HASZNOS TUDNIVALÓK. — 8. KÉRDÉSEK ÉS FELELETEK. — 9. SZERKESZTŐI IZENET. — 10. HIRDETÉSEK.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

— EGÉSZ ÉVRE 2 FRT. — FÉLÉVRE 1 FRT. —

Hirdetésekért négyszög cm-t-kint 2 krt számítunk.

Kéziratok a szerkesztőséghez Adára küldendők.

Előfizetési pénzek, s egyéb küldemények a kiadóhivatalhoz Zentára intézendők

→ KÉZIRATOK VISSZA NEM ADATNAK. ←

ZENTA 1891.

KLENÓCZKY ES BIRO NYOMDAJÁBOL

Prinā plaćena u gotovom.

A legközelebbi szám május hóban fog megjelenni

VAJDASÁGI MÉHÉSZET

VOJVODJANSKO PČELARSTVO

Bácsmegyei Gazdasági Egyesület Méhész Szakosztályának és a
Vajdasági Központi Méhész Egyesületek magyarnyelvű hivatalos lapja

Megjelenik
minden hétfőn

Felelős szerkesztő és kiadó:

Ósz Szabó Dániel

Előfizetési díj:
1/3 évre 20 dinár.
1 évre 40 dinár.

Az előldre 1 évi előfizetési díj 50 dinár

Egyes szám ára: 4 dinár.

1. évfolyam.

1933. április 18.

3. szám.

TARTALOM:

A rablás. — A rablás tünetei. — A rablás ideje —
Kaptármérleg. — A st.-bečeji „čelarska Zadruga“
(Méhész Szövetkezet) I. évi rendes közgyűlése — A
kaptárkérdésről. — Tere-fere.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

SENTA (Bácska),

Vojislava Ilitya (Kard) ul. 7. szám

ZENTAI NAGYDOBOS

Zenta város hirdetéseinak kizárólag hivatalos közlönye.

Kiadja: POLITZER SÁNDOR
könyv-, papírkereskedése és könyvnyomdája,
Zenta, Fő-tér. (Járásbíróági-épület)

Megjelenik legálább kétszer hetenként.

Hirdetési árak:
Kis hirdetés 80 szög 4.- K
Minden további szög 20 f.
Nagyobb hirdetés megállapodás szerint.

Megjelent a Zentai NAGYDOBOS

mely köll a hatóságok hirdetésait feladni a eladni vagy venni akár valamit, mert a NAGYDOBOS

6000 példányban jelenik meg

és ingyen osztatik szét, továbbá utcasarokokon és nyilvános helyeken is ki lesz ragasztva.

©

Fent nevezett rendelet utasításához képest az elrendelt üdvözléseket és gratulációkat a főispán megbízta, Vuli's György ur fogadja a következő címre: ur füzet aláírásával: „A hivatali od-adással üdvözöljük a Szerbek Horvátok és Szlovének királyságának uralkodóját, I. Péter királyt születése napja alkalmával.

Zenta város tanácsa részéről közhírré tétetik, hogy a sötétgardák által fgyzett részgálic megérkezett. Akik a gard tanácsnoknál jegyzettek felhivatnak, hogy a gálicet handéktalanul vegyék át.

Zenta város tanácsa részéről felhivatnak mineazon magánmén tulajdosok, akik ménjelket az 1920 ik évben köztel.vészésre kívánják használni, hogy ménjelket a gard. tanácsnokl hqvalalban f. é. augusztus 10 ig. jelentsék be.

Zenta város tanácsa részéről közhírré tétetik, hogy a város ten,észdikát vacarol,

kat, holdnyi külsőjárás földéki öt me, ma- adt mintegy 280—285 kat. hold zántó 1919 évi augusztus 4-én s a következő napokon mindenkor délelött 9 órákr (kezdve a 486. számú parcellánál) nyilvános árverésen örök áron a mult évi feltételek és módoszatok mellett el fog adati.

Árverési feltételek kivonatosan a következők:

Egy-egy vevő — beszámítva a mult év folyamán megvett területet — 20 kat. holdnál többet meg nem vehet akár egy tagban- akár részt. tekinten. Az árverés kat. hold nzként történik ugyan, de aki a leléskor a árverező bizottság előtt azonnal kijelenti, hogy a kúlést áiban hajlandó a köv. tkrző 1, 2, 3 vagy 4 holdat is megvenni, az jogsult leendő gyösszesen 2, 3, 4 vagy 5 kat. holdat egyszerre megvenni.

Az árverésnél 10 koronánál a'acsonyabb legéit kat. holdanként nem tehető.

Az árverési vevő köteles a nevére led

Ára fél dinár

100. Szám.

Szenta, 1921. március 6

SZENTAI HIRDETŐ

Szenta és vidéke legelterjedtebb hirdetési lapja.

Kiadóhivatal:
„Dinka Péter és Társai” nyomdája
Szenta, Főter. plébániás épület.

Megjelenik minden vasárnap.

Hirdetési árak:
— Kis hirdetés 80 szög 4 dinár —
Nagyobb hirdetés megállapodás szerint.

Anyakönyvi hivatalból.

Eljegyzés: Salamon Jenő Simon Flórával.

Házasságok: Toldi István Szollár Franciskával, Nagyhegyesi György Klímó Teréziával, Turánó Milován Gruin Kovinkával.

Születések: Tyority Miloszavának fia, Döme Urbán és Sós Borbálának leánya, Adam Flórián és Ujházi Piroskának fia, Rudics Lőrinc és Mucsi Teréziának leánya, Gruin Tóó és Plávitsy Bojanának leánya, Alekza János és Boja Ilonának fia és leánya, Boros Károly Márton és Szatmári Margitnak leánya, Fodor Péter és Pintér Máriaának fia. Nagyabonyi János és Antál Erzsébetnek leánya, Müller Salamon és Deutsch Szidának leánya, Széll János és Szabó L. Teréznek fia, Beros István és Huszák Piroskának leánya, Tóth Vince és Vignálk Erzsébetnek leánya, Engel Malvinnak fia, Hunyadi Máté és Tóth Elek kának fia, Juhász János és Bognár Rozáliának fia, Kovács József és Kramli Viktóriának leánya Weisz Sándor és Adler

ügy annak gondozásában a városi kertész és munkásokat ne akadályozzák.

Od strane poreznog odeljenja grada Sente pozivaju se poreznici, da svoje porezne zootiatke uroku 14 danac racunajuci od dana obnarodovanja, kod gornjeg odeljenja tim pre uplate, jer ce se u protivnom slucaju nemarnih sporovesti najstroziji ovrzni postupak.

Szenta város tanácsának adóügyi osztálya részéről felhivatnak az adózók, hogy adóhatalékaikat a hirdetés napjától számított 14 nap alatt az említett hivatalnál annál inkább-fizesék be mert a melasztók, ellen a leg-szigorubb végrehajtás eljárás fog eszközöb tetni.

Bobrik György
h. polgármester.

Nyiltér.

Szervuoz pajtás! Hová sietsz? Sietek az 1, 2 és 10 koronásokat díjár mellett Bózsó Pál „Hungraria” gramofon könyv

Meghívó.

A Szentai Ipartestület 1921. évi március hó 6. napján délelött 9 órákor a nagyvendéglő színháztermében

rendes évi közgyűlést

tart, melyre a t. tagtárs urakat tisztelettel meghívjuk.

Szenta, 1921. február hó 21-én.

Sétáló János **Mészáros Pál**
jegyző. h. elnök.

Tárgy:

1. Elnöki jelentés. 2. Ugymeneti jelentés. 3. Pénztárnoki jelentés. 4. Számbírálok jelentése és felmentvény megadása. 5. Egy elnök és két alelnök választása 3 évre. 6. Egy jegyző választása 3 évre. 7. Egy pénztárnok választása 3 évre. 8. Egy ügyész választása 1 évre. 9. Három számvizsgáló dajasztása 1 évre. 10. 24 rendes előjárósági tag választása 1—3 évre, 1 év leteltkor 8 tag kisorsolandó, 2-ik évben szintén 8 kisorsolandó, 3 ik évben a 8 tag rendes tagg válik. 11. Nyolc előjárósági póttag választása 1 évre. 11. Három könyv

ЗВАНИЧНИ ЛИСТ HÍVATALOS LAP

Издаје: ГРАД СЕНТА.

Kiadja: SENTA R. T. VÁROS.

Званичне објаве, рекламације и дописи имају
се предати у вању градоначелника.

Hivatalos hirdetések, reklamációk és közlemé-
nyek a polgármesteri hivatalba adandók.

ИЗЛАЗИ: СВАКЕ НЕДЕЉЕ.

MEGJELENIK: MINDEN VASÁRNAP.

ПОЈЕДИНИ БРОЈ СТАЈЕ ЈЕДАН ДИНАР.

EGYES SZÁM ANA EGY DINAR.

Приватне објаве прима: Штампарија Алек. Сеџакова
Војводе Мишића бр. 1. у подруму под Државном школом.

Magán hirdetést felvesznek Aleks. Sedjakov nyomdájában
Vojvode Mišića utca 1. szám a központi iskola pincejében.

Бр. 15887/адм. 1926. Од Сената града Сенте.

15867. adm. 1926. szám. S. enta város tanácsától.

НАРЕДБА

На основи наређења г. вел. жупана Београдске Облас-
ти бр. 907 од 29. марта 1926. год. а саобразно §§.
12., 13., 14., 15. и 16. закона о заштити радника, а
у сврху једно образног регулациса ватаварна радња
недељом у граду Сенти

НАРЕЂУЈЕМ

на дан недеље, морају бити затворена сва занат-
ска, Индустриска, Трговачка, Саобраћајна, Гудар-
ска и њима слична предузећа — радње (§. 12.) осим
на дан последње недеље пред Велики и Нови Го-
дину и на дан одржавања годишњих ватавара.

ОВО НАРЕЂЕЊЕ НЕ ВАЖИ:

1. За радње кафанске, гостиничарске, хотелске,
посластичарске (које се баве искључиво продајом
посластица), бовачијске, алважијске, ашчијске, винар-
ске и ранијско-ликердијске (које се баве искључиво
продајом алкохолног пића) фотографске, за погреб-
ну спрему и радње, које се баве истоваром и утоваром
лађа, које могу бити отворене и у којима помоћно
особље може радити цео дан;

2. За радње пекарске (које се баве искључиво
продајом пецива) месарске, млекодијске, берберске,

RENDELET.

A Belgrádi Tartományi Főispán Ur 1926. évi márci-
us hó 29 én kelt 907. sz. rendelete, valamint a Mun-
kásvédelmi törvény 12., 13., 14., 15. és 16. §§. érte-
lémében, Senta város területén az üzletek vasárnap
egyöntetű nyitlásának és zárásának rendezése céljából

ELRENDELEM

Vasárnap zárva tartandók az összes iparos, ke-
reskedelmi, közlekedési, bányászati és ehhez hasonló vál-
lalatok, üzletek (12. §.) kivéve Kardcsony és Újév előtti
utolsó vasárnapokat és az évi országos vásárokat napjait.

EZ A RENDELET NEM VONATKOZIK:

1. Kávéházakra, vendéglőkre, hotelokra, cukrász
és csemege-üzletekre (melyek kizárólag csemege-
árusításával foglalkoznak), boza-áruházakra, cukor-
kaüzletekre, bor és pálinka-, likőr üzletekre (melyek
kizárólag szeszese italok árusításával foglalkoznak),
foto-szalonokra, temetkezési vállalatokra, továbbá
vállalatokra, melyek hajók ki- és berakodásával fog-
lalkoznak, ezek nyitvatartathatók és segéd személyze-
tük dolgozhat egész nap.

2. Pék üzletek (melyek kizárólag sütemény
árusításával foglalkoznak), mészárszék, tejcarno-
kok, borbély üzletek, virágkereskedések, trafikok

Broj 1. szám

Senta, 9. szeptember 1928.

ЗВАНИЧНИ ЛИСТ

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ САВЕТА ГРАДА СЕНТЕ

HÍVATALOS KÖZLÖNY

SENTA VÁROS TANÁCSÁNAK HÍVATALOS LAPJA

Издаван недељно једанпут: недељом	Уредништво и администрација: Штампарија ОРИЕНТ Палата правосудја	Мегјеленик hetenkint egyszer: vasárnap	Саркерестисег и кјадћиватал: ОРИЕНТ nyomda Senta Fővárosi palota
--------------------------------------	--	---	--

Szenta város t. hirdető közönségéhez!

A mai nappal útnak indítunk egy csak hirdetéseket közlő
lapot, amely hivatalva lesz Szenta város és környéke i. t. gazda-
kereskedő- és munkástársadalmát értesíteni úgy a városnál, mint
a magánosoknál előforduló kívánalmak közhírrétételéről. E lap
közli a városi tanács hivatalos hirdetményeit, valamint a ma-
gánosok által leadott közleményeket olcsó árak mellett.

Ha valakinek venni vagy eladni valója van vagy bármi-
néven nevezendő ügyes-bajos dolga támad, amely a nyilvános-
ság érdeklődését kívánja felhívni, hirdessen e lapban s bizton
híheti, hogy ezáltal eredményt fog elérni.

Mivel e lap csak hetenkint 1-szer jelenik meg, úgy kérjük

Még van alkalom

hogy szebbnél szebb
báli meghívókat,
eljegyzési és esketési
értesítőket

Politzer Sándor

könyv és papírkereskedés-
ben megrendelje.

Raktáron tart :

Mindenféle ügyvédi nyom-
tatványokat. Ugyint :

Meghatalmazás, sommás
kereset, sommás váltó ke-
reset, végrehajtási jegyző-
könyv, ügyvédi költség-
jegyzék és más egyéb
nyomatványokat.

Két tanonc

kerestelik

azonnal felvételre

POLITZER SÁNDOR

könyvnyomdájába.

Kifutó leányt,
vagy fiut, vala-
mint ujságeláru-
sítókat felvesz a
Sentai Ujság.

adóügyi bírái beiktatás nélkül elutazott.
Ekkor 1000 korona bírsággal sújtotta a köz-
igazgatási bizottság. Az adóügyi akták el-
sikkasztásával jogtalan előnyökhöz jutott
többeket.

Egy könyvelőnőt azonnal felve- szünk lapunk kiadóhivatalában.

Szülés gazdák figyelmébe.

Peronoszpóra ellen biztos védekezést
nyújt a „Forhin”, amely nem más mint a
sokszorta megjavított bordói keverék kész
állapotban. A „Forhin” jobb a bordói ke-
veréknél, amelyet sokszorosan fölölmül. A
„Forhin” egy remek összetételű rézgálic
készítmény, mely a Peronoszporát biztosan
irtja. A „Forhin”-nal bármily harmatnál és
esős időben is lehet permetezni, mert erő-
sen tapad és az eső le nem mossza. Hasz-
nálat aránytalanul olcsóbb, mint bármily
eddig ismert rézgálic oldatát. Árjegyzékét
ingyen és bérmentve küldi a „Forhin”-gyár
Budapest, VI. Váci ut. 93.

Parasangi napfény.

A Zentai Ker. Kereskedő Hjak 1912.
február 11-én a Royal szálló díszterében
táncvigalmat rendeznek.

Az egyesületbe beirathozni és bővebb
felvilágítást nyerni lehet Balla Orbán urnát
a kórházok kertekben, Gulyás István urnát
munkások 193. sz. alatt, Ernyés Ferenc
urnát, Cs. Cs. u. borbélyműhelyben, Te-
leki Antal urnát vásártér és Novoszel Andor
urnát (Újtemplom tér Múncz Lajos-féle ház.)

A Zentai Munkás Jótékony Egyesület
vasárnap f. hó 11-én d. u. 4 órakor az új-
temploméri iskolában közgyűlést tart, melyre
az egyesület tagjait és az érdeklődőket ez
úton hívja meg az Elnökség.

A zentai közs. főgimnáziumi bizottságtól

201912. sz.

Pályázati hirdetés

a Sinkov-féle ösztöndíjra.

Néhsí Sinkov János végakarata
által létesített és eméll. Vkm. urnak
1898. évi 61 305 sz. rendeletével jóvá-
hagyott az erre vonatkozó alapsító ok-

fekteltvén vagyoni helyzetre, képesség,
szorgalom és jó magaviseletre.

5. Az ösztöndíjat elnyert tanuló
felőlként hiteles bizonyítvánnyal
vagy leckeökönyvvel igazolni tartozik
tanulmányai folytatását, jó előmen-
telét. Ennek elmulasztása esetén az
ösztöndíjat az illető elveszti.

6. Az elnyerendő ösztöndíjat az
illető pályája végétéig fogja élvezni,
amennyiben az ezt kizáró okok fel-
oem fognak merülni.

7. Az ösztöndíjra történendő ki-
jelölés a eméll. Vkm. ur jóváhagyása
után fog jogerőre emelkedni.

8. Pályázni szándékozők a fen-
többiek szerint felszerelendő kérvé-
nyüket f. évi március hó 15-éig nyuj-
tásk be a közs. főgimn. bizottság el-
nökénél. Később érkező kérvények
tekintetbe nem vétetnek.

A zentai közs. főgimn. bizottság-
nak 1012. február 1-én tartott ülésén.

Dr. Huszágh Nándor
főgimn. bizotts. elnök.

Ujságelárusító fiúk fölvételnek e lap

kiadóhivatalában.

teljesen szolgai módon viszonyult a kor politikájának elvárásai irányában.

A másik hosszabb lélegzetű próbálkozás a *Szentai Friss Újság*, amelynek tulajdonosa az UNIO Nyomdatársaság volt (ugyanennek a társaságnak a nyomdájában nyomtatták a lapot), felelős szerkesztője pedig többek között a szépirodalomban is próbálkozó Novoszel Andor és a Petőfi-rajongó és -kutató Vig Lajos. Főszerkesztőként a később közismert íróvá váló Markovics/Majtényi Mihály nevével is találkozhatunk. Nem volt tipikusan „magyar” hangvételű lap, inkább a liberális hangvétel volt rá jellemző; politikai megnyilatkozásaival jórészt a Demokrata Pártot támogatta.

Az 1938-ban induló *Híradó* (később *Szentai*, majd 1941-től *Zentai Híradó*) 1942-ig jelent meg az UNIO Nyomdatársaság kiadásában és nyomtatásában, majd a kiadást Vámos János vette át, a nyomtatást pedig Dinka Péter és Társai. Főszerkesztője Ferenczi Antal ügyvéd volt.

A sikertelen lapindítási kísérletek mellett megemlíthetünk még egy vállalkozást. 1940-től 1942-ig jelent meg az *Összetartás*, a „katolikus magyarok hetilapja”, amely alcímével is jelezte, hogy bátrabban, elkötelezettebben fog kiállni az itteni magyarság ügyéért. Ez a kiállítás persze nem nélkülözött némi demagógiát sem, ennek ellenére a lap meghatározó szerepet játszott a zentai magyar társadalom identitásának megőrzésében, tudatának formálásában. Mind a szerkesztőség, mind a kiadóhivatal a Kis Szent Teréz-plébániában volt, szerkesztője pedig Gere Vince plébános, ami szintén jelzésértékkel bír. A lap az UNIO nyomdában készült.

Egyébként figyelemre méltó, hogy a két világháború közötti időszakban egyidejűleg fenn tudott maradni két-három magyar nyelvű lap is a gazdasági világviszonyok helyi következményeinek ellenére. Nyilvánvaló, hogy ebben a korban az újságolvasók vásárlóerejének kevesebb köze volt a hírlapvásárláshoz, s erősebbnek bizonyult a magyar szó olvasása iránti vágy. (Persze ez csak feltételezés, és e jelenség komolyabb feltárása szintén külön tanulmányt érdemelne.)

A magyarságra telepedő, trianoni traumából eredő mély depresszió két humoros lap próbált némileg enyhíteni: az 1925-ben megjelent *Recece*, valamint az 1926-ban megjelenő *Móka*. Az előbbi alkalmi kiadvány volt, az utóbbiból azonban 12 szám látott napvilágot.

Kimondottan zentai szaklap ebben az időben nincs jelen Zentán, ám a *Vajdasági Méhészet* című szaklapot egy ideig Zentán szerkesztették. Új sajtótermékek számított viszont a város hivatalos

lapja (közlönye), amely bilingvisként (magyarul és szerbül) jelent meg.

Erre a korszakra vonatkozóan említésre méltó még, hogy a hírlapok új rovattal gazdagodnak: rendszeressé válik a helyi sporteseményekről szóló tudósítás.

1. 6. 2. A szerb nyelvű hírlapkiadás

Ebben az időszakban viszont először jelennek meg Zentán szerb nyelvű hírlapok. Nem mindjárt a háború után, hanem csak 1930-ban indult az első ilyen, mégpedig a *Jedinstvo*. Akkor sem helyi erők jelentették meg, hanem a Fehértemplomról (Bela Crkva) ideköltözött Češljarević házaspár, Grozdana és Josif. Csupán a nyomda, amelyben készült, volt zentai, mégpedig Aleksandar Seđakové. (Később a nyomtatást különféle nézeteltérések miatt más nyomdákra bízák majd.) A következő évben útjára induló hírlap, a *Sloga* is az említett nyomda terméke, míg a felelős szerkesztő és laptulajdonos szerepében Nestor Borzaški, majd Ozren Seđakov tűnik fel. A harmadik szerb nyelvű hírlap a *Zastava* volt, amelynek első számai szintén 1931-ben láttak napvilágot, mégpedig az ORIENT nyomdában, fő mozgatói pedig Stanoje Ludajić, majd Miloš Ludajić volt. A két utóbbi lap 1941-ben szűnt meg, a magyar Déli Hadsereg egységeinek bevonulásával.

A szerb hírlapírás ebben az időben, bármilyen furcsa is, hasonló célokat szolgált, mint a magyar sajtó. Az impériumváltás után ugyanis a tudatos kolonizációs politika ellenére Zentán továbbra is a magyarság maradt túlnyomó többségben, s az itteni szerbek egyidejűleg voltak többségiek és kisebbségiek. Közérzetüket és öntudatukat voltak hivatottak javítani tehát a zentai szerb lapok. A megjelenésük ideje sem lehet véletlen, hiszen a január hatodikai diktatúra bevezetése után fokozódtak a nagyszerb centralizációs törekvések, bár a jugoszlávság ideológiájának megtévesztő leple alatt. Politikai irányultságuk lehetett demokrata, radikális vagy akár jugoszláv. Nyilvánvaló, hogy állami vagy párttámogatás nélkül e lapok huzamosabb ideig nem is jelenhettek volna meg.

A jugoszlávság eszméit hirdető, szabadkai székhelyű társadalmi-irodalmi folyóirat, a *Književni Sever*, szerkesztőjével, Milivoje V. Kneževićtel 1934-ben Zentára költözött, s úgy tűnik, az itt megjelenő, Zentának szentelt tematikus számai voltak az utolsók.¹⁸ Az összevont számokból álló kötet 1935-ben hagyta el az UNIO nyomdát, s ugyancsak ebben az évben (nyilván a nagy érdeklődésre való tekintettel) önálló kiad-

¹⁸ *Književni sever*. Časopis za književnost, nauku i kulturu. God. XI, sv. 7–11.

ványként is megjelent. Nem is csoda, hiszen helytörténeti írásokat tartalmazott, s bár azok a kor-
nak s a politikai irányultságnak megfelelő szel-
lemben íródtak, kellő kritikával ma is megkerül-
hetetlen forrásai a helytörténet-kutatóknak.

1. 7. A megtorpanás

1944. október 8-án a Vörös Hadsereg csapa-
tai „felszabadították” Zentát, s ezzel gyakorlati-
lag elkezdődött egy új korszak, a szocialista idő-
szak. Az addig megjelenő lapok megszűntek, s
megkezdődött a zentai hírlapkiadás lassú, csend-
es elhalása; bár 1944 októberében még megje-
lent a kétnyelvű *Senčanske novine – Sentai Új-
ság*, illetve a szintén kétnyelvű *Sloboda – Sza-
badság*, ezek a lapok már inkább csak közlöny-
nek tekinthetők, egy új hatalom szócsövének,
akarata közvetítőjének.

Az utolsó hosszabb életű lap a *Testvériség* volt,
a Dolgozó Nép Szocialista Szövetségének zentai
hetilapja, amely 1952-ben és 1953-ban jelent meg;
alkalmi mellékleteként (majd néhány évig önálló
alkalmi újságként) az *Éjféli Újság* tartható még
számon ebben a korszakban. 1952-ben egyébként
egy decentralizációs folyamat vette kezdetét Ju-
goszláviában, melynek folytán a diktatúra bárso-

nyosabbá vált, mint a többi szocialista országban,
s nincs kizárva, hogy ezt a némileg felszabaduló
szellemi légkört igyekeztek kihasználni Zentán is.
Utolsó próbálkozás volt ez egy újakezdéshez, de
sikertelenül. A nélkülözés hosszú évei következ-
tek: üzemi lapok, diáklapok, iskolai évkönyvek.

A jugoszláviai magyarság napilapja, a *Magyar
Szó* sokáig magába szippantotta azokat az erő-
ket, amelyek egy esetleges új zentai lap megin-
dítását kezdeményezték volna. A napilap önálló,
heti mellékletének, a *Tiszavidéknek* a megindítá-
sa pedig inkább hiánypótlás volt, de nem igazi
megoldás. Nem is csoda, hogy a mellékletet ala-
pító községek (köztük Zenta is) hagyták megszűn-
ni. (Az utolsó években – 1991. szeptember 6-tól
1993. július 30-ig – már önálló hetilapként jelent
meg.)

A kilencvenes évektől napjainkig két próbál-
kozást tartunk számon. Az egyik a *Zentai Hírmon-
dó*, a másik a *Zentai Heti*. Talán egyszer ezek is
egy majdani sajtótörténeti-bibliográfiai kiegészítő
kötet részeivé válnak, hiszen mindenki a nyomta-
tott szó halálát bizonygatja. Mi, akik még kedvel-
jük a nyomdafesték szagát s a számítógép nélküli
lapozgatást, csak azt kívánhatjuk minden próbál-
kozás alkalmával, hogy a jövődölt halált meg-
előző haldoklás minél tovább tartson.

2. A ZENTAI HÍRLAPOK BIBLIOGRÁFIÁJA

Rövidítések

OSzK – Országos Széchényi Könyvtár (Budapest)
ZTL – Zentai Történelmi Levéltár (Zenta)
ZVK – Zentai Városi Könyvtár (Zenta)
ZVM – Zentai Városi Múzeum (Zenta)

A bibliográfiai leírás rendje

(Sorszám)

Cím [azonos című lapoknál római számozású megkülönböztetéssel]

Megjelent évfolyamok-számok (fellelhető, illetve feltételezhetően megjelent számok)

1. A hírlap címe (esetleges címváltozásokkal)
2. Alcím (esetleges változásokkal)
3. A megjelenés gyakorisága (esetleges változásokkal)
4. Szerkesztő, felelős szerkesztő, laptulajdonos, kiadó, munkatársak stb. (esetleges változásokkal)
5. A szerkesztőség és a kiadó címe (esetleges változásokkal)
6. A nyomda és címe (esetleges változásokkal)
7. Mellékletek
8. Lelőhely
9. Politikai pártállás (ha ez egyértelműen vagy nagy bizonyossággal megállapítható)
10. Megjegyzés

(1)

Zentai Figyelő I.

I. évf. (1875) 1–10. sz. (?)

1. *Zentai Figyelő*
2. [Helyi és közérdekű hetilap]
3. Megjelenik hetente (feltehetően vasárnap).
4. Kiadó laptulajdonos: Barcsy Zsigmond. Felelős szerkesztő: Vida Sándor. Szerkesztő: Oldal János. Főmunkatárs: Czehe Győző
6. Nyomda: Barcsy Zsigmond nyomdája, Zenta
8. A lap egyetlen számát sem sikerült eddig fellelnünk, s a rá vonatkozó ismereteink közvetett forrásokból származnak.
9. Függetlenségi
10. A lapot az I. évf. egyes számaiban közölt írások miatt betiltják. Újraindulásáról ebben az évben nem tudunk, ám feltételezhető, hogy a *Zenta és Vidéke I.* a betiltott lap helyett indult.

(2)

Zenta és Vidéke I.

I. évf. (1875) 1. sz. – ?

1. *Zenta és Vidéke*
2. Helyi és közérdekű hetilap
3. Megjelenik minden vasárnap.
4. Kiadó laptulajdonos: Mihálkovic István (I. 18: Mikosevics József). Felelős szerkesztő: Mikosevics József. Munkatárs: Czehe Győző
5. Szerkesztőség: Eötvös u., Mikosevics József házában. Kiadó: Posta u., Mihálkovic István házában (I. 20: Eötvös u., Mikosevics József házában)
6. Nyomda: Barcsy Zsigmond nyomdája, Zenta (I. 20: Traub B. könyvnyomdája, Szeged)
8. ZTL – I. 3, 20, 22.
8. ZVM – I. 18, 20, 21, 23.
10. Feltevésünk szerint a betiltott *Zentai Figyelő I.* helyett indították.

1876–1878

Szünetel a hírlapkiadás.

(3)

Zentai Figyelő II.

I. évf. (1879) 1. sz. – II. évf. (1880) 52. sz.

1. *Zentai Figyelő*
2. Helyi és vidéki érdekű társadalmi, közművelődési és közgazdasági hetilap
3. Megjelenik hetente (feltehetően vasárnap).
4. Felelős szerkesztő: Czehe Győző. Laptulajdonos: Czehe Győző. Állandó munkatársak: Harsányi János, Vida Sándor
5. Szerkesztőség: Szép u. 6. Kiadó: Szép u. 6.
6. Nyomda: Barcsy Zsigmond nyomdája, Zenta
8. ZTL – I. 1–16; II. 1–52 (hiány: 48. sz.).

1880

Ebben az évben megjelent:

Zentai Figyelő II. (3)

1881

Szünetel a hírlapkiadás.

1882

(4)

Alsó Tiszavidék

I. évf. (1882) 1–19. sz. (?). Mutatványszám 1881. dec. 15.

1. *Alsó Tiszavidék*
2. Közművelődési, közgazdasági és társadalmi hetilap
3. Megjelenik minden vasárnap.
4. Felelős szerkesztő: dr. Ferenczy Alajos. Kiadó: dr. Ferenczy Alajos. Laptulajdonos: dr. Ferenczy Alajos
5. Szerkesztőség és kiadó: Tóparti u. 26.
6. Nyomda: Schvarcz (sic!) Sándor könyvnyomdája, Fő tér, Nikolits-ház
8. ZTL – I. 3, 7, 9, 12, 14, 15, 16, 18, 19.
10. Ilyen néven megszűnik, és ugyanebben az évben (1882) *Zentai Híradó*ként jelenik meg tovább, de csak néhány szám erejéig.

(5)

Zentai Híradó I.

I. évf. (1882) 1–8. sz. (?)

1. *Zentai Híradó*
2. Helyi és vidéki érdekű társadalmi, közművelődési és közgazdasági hetilap
3. Megjelenik minden vasárnap
4. Felelős szerkesztő: Czehe Győző. Kiadó: Schvarcz Sándor. Laptulajdonos: Czehe Győző
5. Szerkesztőség: Szép u. 6. Kiadó: Schvarcz Sándor könyv- és papírkereskedése
6. Nyomda: Schvarcz Sándor könyvnyomdája, Fő tér, Nikolits-ház
8. ZTL – I. 8.
ZVM – I. 1, 2.
9. Szabadelvű
10. Mintegy az *Alsó Tiszavidék* folytatásaként jelenik meg, feltehetően f. é. június végéig (főszerkesztői megokolás szerint azért, hogy a megkezdett tárcákat befejezze, illetve, hogy az előfizetési kötelezettségeknek eleget tegyen).

(6)

Zentai Híradó II.

I. évf. (1882) 1. sz. – V. évf. (1885?) 30. sz.

1. *Zentai Híradó*
2. Helyi és vidéki érdekű társadalmi, közművelődési és közgazdasági hetilap (V. 17: Helyi és vidéki érdekű társadalmi, irodalmi, közművelődési és közgazdasági lap)
3. Megjelenik minden vasárnap.
4. Felelős szerkesztő: Czehe Győző (II. 41: Szűcs Lajos; III. 18: Magyar Gyula). Kiadó: Czehe Győző (III. 1: Szűcs Lajos; III. 18: Magyar Gyula). Laptulajdonos: Czehe Győző (III. 1: Szűcs Lajos; IV. 2: Magyar Gyula)
5. Szerkesztőség: Szép u. 6. (II. 41: Kígyó u. 256.; III. 18: Kossuth u. 912.; IV. 31: Szabadkai u. 508.). Kiadó: Szép u. 6. (III. 1: Kígyó u. 256.; III. 18: Kossuth u. 912.; IV. 31: Szabadkai u. 508.)
6. Nyomda: Barcsy Zsigmond nyomdája, Zenta (III. 51: Schvarcz Sándor gyorssajtója, Zenta; IV. 31: Várnai L. nyomdája, Szeged; V. 28: Bittermann A.-né nyomdája, Zenta)
7. Rendkívüli mellékletek: III. 18, 19, 22. számokhoz
8. OSzK – I. 1–26 (teljes); II. 1–53 (teljes); III. 1–52 (hiány: 50. sz.); IV. 2, 31, 32.

ZTL – II. 37; III. 1–53 (hiány: 11, 20, 21, 22, 27, 28, 42, 47. sz.); V. (?) 5, 8, 9, 11–13, 15–17, 20 28–30.

ZVK – II. 41–53; III. 1–16.

ZVM – I. 1–5, 7–11, 13–16, 19, 23–26; II. 11, 16–18, 39, 49–51, 53; V. (?) 17, 25.

10. A *Zentai Híradó I.* újraindításának tekinthető, mivel annak ellenére, hogy a lapszámzás újra kezdődik, a fejléc, valamint a betűtípus azonossága erre enged következtetni.

1883

(7)

Zentai Ellenőr

I. évf. (1883) 1. sz. – XI. évf. (1893) 4. sz.

1. *Zentai Ellenőr*
2. Helyi és vidéki érdekű társadalmi és közgazdasági hetilap (I. 8. impresszumban jelszó: „Zentának, a hazának használj!”; III. 30: eltűnik a jelszó)
3. Megjelenik minden vasárnap.
4. Felelős szerkesztő: Dudás István (I. 8: Reitmann Ferenc; III. 30: Dudás István; IV. 21: Reitmann Ferenc; XI. 1: Nagykállói Kállai Lajos). Kiadó: Dudás István (I. 8: Reitmann Ferenc; III. 30: Dudás István; IV. 21: a zentai Függetlenségi Kör; VII. 1: Flesch József; VII. 21: Reitmann Ferenc; XI. 1: Nagykállói Kállai Lajos). Laptulajdonos: Dudás István (I. 8: Reitmann Ferenc; III. 30: Dudás István; IV. 21: a zentai Függetlenségi Kör; VII. 1: Flesch József; VII. 21: Reitmann Ferenc; XI. 1: Nagykállói Kállai Lajos)
5. Szerkesztőség: Kinizsi u. 920. (I. 8: Árpád u. 267; I. 37: Szabadkai u. 507; II. 11: Kinizsi u. 758; V. 10: Eugen u. 719; VI. 1: Eötvös u., Szerezla-ház; XI. 2: Régi posta u. 544, Fischer-ház). Kiadó: Kinizsi u. 920. (I. 8: Árpád u. 267; I. 37: Szabadkai u. 507; II. 11: Kinizsi u. 758; V. 10: Eugen u. 719; VI. 1: Eötvös u., Szerezla-ház; XI. 2: Régi posta u. 544, Fischer-ház)
6. Nyomda: Schvarcz Sándor nyomdája, Zenta (II. 37: Burger Gusztáv és Társa nyomdája, Szeged; III. 34: Engel Adolf nyomdája, Szeged [azelőtt Burger-nyomda]; VIII. 37: Székely Simon nyomdája, Szabadka; IX. 8: Bába Sándor nyomdája, Szeged; XI. 1: Klenóczky és Biró nyomdája, Zenta)
8. OSzK – I. 1–46 (hiány: 2, 7, 13. sz.); II. 1–52 (teljes); III. 1–51 (teljes); IV. 1–52 (teljes); V. 1–52 (teljes); VI. 1–52 (hiány: 13. sz.); VII. 1–52 (teljes); VIII. 1–52 (teljes);

IX. 1–52 (teljes); X. 1–52 (teljes); XI. 1–4.
ZTL – III. 39, 43; V. 26; IX. 1, 10; XI. 2.
ZVM – I. 5–7, 9; VI. 1, 3, 5, 11, 12, 14, 20,
21, 27, 36; VII. 21, 35, 36, 51; VIII. 9, 23,
35, 39.

9. Függetlenségi

10. 1893-ban egy ideig még *Zenta* néven jelenik majd meg.

Ebben az évben megjelent még:

Zentai Híradó II. (6)

1884

Ebben az évben megjelent:

Zentai Híradó II. (6)

Zentai Ellenőr (7)

1885

Ebben az évben megjelent:

Zentai Híradó II. (6)

Zentai Ellenőr (7)

1886

(8)

Zentai Hírlap I.

I. évf. (1886) 1. sz. – III. évf. (1888) 7. sz.

1. *Zentai Hírlap*

2. Helyi és vidéki érdekű társadalmi, közművelődési és közgazdasági hetilap (III. 7: Helyi és megyei érdekű társadalmi, közművelődési és közgazdasági hetilap)

3. Megjelenik minden vasárnap.

4. Felelős szerkesztő: Magyar Gyula (II. 48: Bittermann Andor; II. 52: Magyar Gyula). Kiadó: Magyar Gyula (II. 48: Bittermann Andor; II. 52: Magyar Gyula). Laptulajdonos: Magyar Gyula (II. 48: Bittermann Andor; II. 52: Magyar Gyula)

5. Szerkesztőség: Szabadkai u. 508. Kiadó: Szabadkai u. 508.

6. Nyomda: Bittermann Andor nyomdája, Zenta

8. OSzK – II. 1–15.

ZTL – I. 3–6, 8, 16, 18, 21, 22, 26; II. 11, 12, 23–25, 28, 29, 48; III. 2, 4, 5, 7.

ZVM – I. 5, 15, 23, 24; II. 8, 10, 12, 19, 20, 23, 24, 27, 49, 50, 52.

Ebben az évben megjelent még:

Zentai Ellenőr (7)

1887

Ebben az évben megjelent:

Zentai Ellenőr (7)

Zentai Hírlap I. (8)

1888

(9)

Heti Lap

I. évf. (1888) 1. sz. – II. évf. (1889) 47. sz.
Mutatványszám 1887. dec. 18. és dec. 25.

1. *Heti Lap* (olykor *Hetilap*)

2. A zentai járás és környékének közlönye

3. Megjelenik minden vasárnap.

4. Felelős szerkesztő: Schvarcz Sándor. Kiadó: Schvarcz Sándor. Laptulajdonos: Schvarcz Sándor.

5. Szerkesztőség: Schvarcz Sándor könyvkereskedése (Fő tér, Nikolits-ház). Kiadó: Schvarcz Sándor könyvkereskedése (Fő tér, Nikolits-ház)

6. Nyomda: Schvarcz Sándor nyomdája, Zenta

8. OSzK – I. 1–53 (teljes); II. 1–47 (teljes).

10. Utódként indul meg a *Zenta és Vidéke II.*, de nem folytatólagosan, mivel az évfolyamszámozás újratekődik.

(10)

Zenta I.

I. évf. (1888) 1. sz. Mutatványszám – ?

1. *Zenta*

2. Helyi és vidéki érdekű társadalmi, közművelődési és közgazdasági hetilap

3. Megjelenik minden kedden.

4. Felelős szerkesztő: Bittermann Andor. Kiadó: Bittermann Andor. Laptulajdonos: Bittermann Andor

5. Szerkesztőség: Úri u. 530. Kiadó: Úri u. 530.

6. Nyomda: Bittermann Andor nyomdája, Zenta

8. ZVM – I. 1. Mutatványszám

10. Mivel összesen csak ez az egy mutatványszám került elő, feltételezhető, hogy a lap a továbbiakban valamilyen okból nem jelent meg, pontosabban meg sem indult.

Ebben az évben megjelent még:

Zentai Ellenőr (7)
Zentai Hírlap I. (8)

1889

(11)

Zenta és Vidéke II.

I. évf. (1889) 1. sz. – 3. évf. (1891) 13. sz.

1. *Zenta és Vidéke*
2. Helyi és vidéki közérdekű heti közlöny
3. Megjelenik minden vasárnap.
4. Felelős szerkesztő: Harsányi János. Kiadó: Schvarcz Sándor. Laptulajdonos: Schvarcz Sándor
5. Szerkesztőség: Kígyó u. 262. Kiadó: Schvarcz Sándor könyvkereskedése [Fő tér, Nikolits-ház]
6. Nyomda: Schvarcz Sándor könyvnyomdája, Zenta
7. Rendkívüli mellékletek: II. 21. számhoz
8. OSzK – I, 1; II. 1–52 (hiány: 41. sz.); III. 1–13.
ZTL – I. 1–5; II. 1–52 (hiány: 24. sz.); III. 1, 3–6, 11, 12.
ZVM – II. 18, 39.
10. A *Heti Lap* közvetlen utódaként jelenik meg, majd a *Zentai Közlöny*be olvad (pontosabban a két lap fuzionál).

(12)

Zentai Közlöny

I. évf. (1889) 1. sz. – XXVII. évf. (1915) márc. 7. [számozatlan]

1. *Zentai Közlöny*
2. Helyi és vidéki érdekű hetilap
3. Megjelenik minden vasárnap.
4. Felelős szerkesztő: Ormos/Bergel Kálmán (II. 17: Fischer Jákó; III. 40: Schvarcz Sándor, ideiglenes; IV. 17: Lovászy Andor; V. 15: Schvarcz Sándor; XI. 33: Fekete Sándor – névmagyarosítás). Társzerkesztő: Harsányi János (III. 14. – IV. 8.). Kiadó: Klenóczky és Biró (III. 6: Fischer Jákó; III. 9: Schvarcz Sándor; XI. 33: Fekete Sándor – névmagyarosítás). Laptulajdonos: Klenóczky és Biró (III. 6: Fischer Jákó; III. 9: Schvarcz Sándor; XI. 33: Fekete Sándor – névmagyarosítás)

5. Szerkesztőség: Hold u. 692. (II. 17: Széna tér 555; II. 45: Kossuth u.; III. 2: Eötvös u.; III. 13: Szép u.; III. 40: Kígyó u. 262; IV. 17: Eugen u. 758b, Szojanovits-ház) Kiadó: Hold u. 692. (II. 17: Kígyó u. 195; II. 38: Széna tér; II. 45: Kossuth u.; III. 2: Eötvös u.; III. 11: Schvarcz Sándor könyvkereskedése)
6. Nyomda: Klenóczky és Biró könyvnyomdája, Kígyó u. 195. (III. 6: Schvarcz Sándor könyvnyomdája, Zenta; XII. 1: Fekete Sándor – névmagyarosítás)
7. Rendkívüli mellékletek: III. 16, 38, 52. számhoz; V. 38, 39, 50, 51. számhoz; VI. 8, 14, 47, 50; X. 38. számhoz; XII. 51. számhoz; XIII. 14, 19, 51. számhoz; XIV. 15, 51. számhoz; XXIII. 47. számhoz
8. OSzK – III. 1–52 (teljes); IV. 1–52 (teljes); V. 1–52 (hiány: 17. sz.); VI. 1–53 (teljes); VII. 1–52 (hiány: 38. sz.); VIII. 1–52 (hiány: 34, 50. sz.); IX. 1–52 (teljes); X. 1–52 (teljes); XI. 1–53 (hiány: 48. sz.); XII. –52 (teljes); XIII. 1–52 (teljes); XIV. 1–52 (teljes); XV. 1–52 (teljes); XVI. 1–52 (hiány: 34. sz.); XVII. 1–52 (teljes); XVIII. 1–52 (teljes); XIX. 1–53 (teljes); XX. 1–52 (teljes); XXI. 1–52 (teljes); XXII. 1–52 (teljes); XXIII. 1–52 (teljes); XXIV. 1–52 (teljes); XXV. 1–52 (teljes); XXVI. 1–47 (hiány: 2, 38, 39. sz.); XXVII. febr. 11., márc. 7.
ZTL – I. 9, 15, 17; II. 15, 17, 22, 45 és rendk. sz. 20–22, 24, 26, 39, 40; IV. 7, 18, 28, 42, 43, 45, 47, 49, 51; V. 29, 46; VI. 3, 14, 43; VII. 13, 14, 17, 20, 21, 28; VIII. 11, 21, 37; X. 38; XI. 36, 47; XII. 8, 13, 16, 36; XIII. 5, 8, 24, 26, 50; XIV. 23, 45; XV. 10, 14, 22, 28, 34, 43, 46; XVI. 27; XVII. 1, 24, 37; XVIII. 52; XIX. 30, 40, 41, 47; XX. 3, 23, 38; XXI. 11, 29, 35, 36; XXII. 4, 16, 17, 20, 33, 48; XXIII. 6, 46; XXIV. 24, 50; XXV. 29; XXVI. 10, 11, 15, 16, 19.
ZVM – I. 2, 5; II. 6, 18, 20, 38, 40; VI. 4, 34–36, 38; VII. 26–29, 31, 36, 50; XIV. 12; XX. 27; XXII. 20.
9. Szabadelvű
10. 1891-ben bekebelezi a *Zenta és Vidéke II.*-t. Egyike volt a leghosszabb életű zentai lapoknak, s csak a háború miatt szűnt meg. 1914 októberében-novemberében már összevont számok jelennek meg (43–44. sz. és 45–47. sz.), és kétoldalasra redukálódik a lap, majd miután 1915 elejéig szünetel, két szám erejéig újra indul (legalábbis ennyiről tudunk), majd megszűnik, feltehetően a háborús nehézségek miatt.

ZENTA ÉS VIDÉKE.

Helyi és közérdekű hetilap.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési díjak helyben és vidékre:

Egész évre 4 frt 20 kr.
Fél „ 2 „ 15 „
Negyed „ 1 „ 10 „

Hirdetési díjak: 3 hasábos petitsor 5 kr. Nagyobb és többszöri hirdetéseknel 15 százalékos árlengedés adatik.

Nyilttér: 3 hasábos petitsor 15 krral számíttatik. Bélyeg-díj: minden belktatásnál 30 kr.

Lapunk egyes száma 10 krajczár.

Szerkesztői és kiadói iroda:

Zentán, Eötvös-utca, Mikosevics József saját házában, havá a lap szellemi és anyagi részét illető közlemények küldendők.

„Zenta és vidéke” című hetilap történetéhez.

Tisztelt közönség! Élénk emlékezésben lesz még a „Zenta és vidéke” című lap megszületése, mely buzgalommal vezetett kezdettől mindvégig önérdék nélkül — áldozattal.

1875. július havában megalakult egy consortium, áthatra azon meggyőződéstől, hogy városunk és vidéke érdekeinek tesz szolgálatot egy lap alapításával, melynek létrejötte körül Barcsy Zsigmond helybeli nyomdász nem kis buzgalommal fejtett ki; a consortium kiadóként szereplő képviselője e tisztelt tovább viselni nem óhajtván, én mint e consortium által megválasztott szerkesztő kitűzött önfelelődozással járó célunk érvényesítésé végett Barcsy Zsigmond úrral történt előleges megállapodás után a consortiumot és képviselőjét felmentettem a felelősség alól s saját személyemben vállaltam el a laptulajdonosságot, Barcsy ur pedig számadás mellett kezdte a pénzt.

Legújában B. urat számadásra híván fel, javára szóló s engem jogtalanul terhelő hiányokat vettem észre, s így a viszony vele megszüntetendő volt, melyet ő nem kevésbé iparkodott előidézni, mert most sok a munkája — saját beismerése szerint — és ez jobban kifizeti magát, mint a lap 16 frtérti nyomtatása.

Követeléseim és kártérítési igényem érvényesítése végett a bírósághoz fordultam, tehát ez ügyben ezuttal többet nem írok, s ennyit is csak azért jeleztem, hogy a közönség tudomásul vegye a nyomda és a lap alakjának változását, melyet B. ur — maga lévén a vásáron — előidézett az ellenében, ki idejét önérdék nélkül szentelte háladatos nyomdászja javára.

Vegye tudomásul a tisztelt közönség az imént mondottakat s azt, hogy a lap újévig szerkeszteni fog.

Zenta, 1875. nov. 18-án.

Mikosevics József
a „Zenta és vidéke” szerkesztője
és tulajdonosa.

Zenta haladásának föltételei.

Államháztartásunk gazdálkodási viszonyai utmutatóként állanak minden előretörkvő községnak mintegy példaadásul. Alkotmányos korszakunk kezdetével kedves hazánk azon boldog államok között foglalt helyet, melyekben a jólét, rendezett anyagi viszonyok befolyásolták a helyzetet. Igaz, hogy ipar és kereskedelem tekintetében párhuzamba nem állottunk, de volt alap,

miré építeni az előrehaladást minden irányban. — Politikai lap körébe vag azon kérdéssel foglalkozni, helyes volt-e a természetellenes ugrás vagy sem? Ertem alatta az erő meghaladó intézmények rohamos behozatalát. A következmény begyőzte, hogy célirányos csak az, mely kivétel tekintetében az idők változó viszonyától nem egészen függ, hanem az eshetőségek számbavételével történik a lépés fokról fokra — előre.

Mérszesség kicsiny városunk haladási feltételeinek előzményeül hazánk viszonyait taglalni és csak úgy térni át a cimben kitűzött tárgy részletezésére, mert hasonlatnak nem jó, hanem egyben találó: városunk is gazdag.

Közudomású az, hogy városunk gazdag jellege életében van megtámadva; közudomású az is, hogy a kor igényelte intézményeknek nemcsak bővében nem vagyunk, hanem azok csekély számával dicsekedhetünk, tekintetbe véve a különbséget, mely a köztudomású jellegű dolgokat

egy kissé teszszük félre a köznapí dolgokat és tértünk volna az eszméhez: műveltségi állapot nélkül nincs haladás.

Elődeink irányában a hálátlanság szerepét sem magamra venni, sem terjeszteni szándékomban nincs, hanem inkább bevallom: hogy a mi figyelemeket kikerülte, az újabb nemzedék által felfogva lett, de nem oly mérvben mint azt községnk előző anyagi helyzete meg is engedte és elmaradása meg is kívánta.

Tagadhatlanul igaz, hogy néhány év óta fokozottabb buzgalommal csügg még a leg-egyszerűbb polgár is szülővárosa sorsán és ennek javításán gondolkozik, sőt tesz, mit az eredmények igazolnak. Közművelődési intézményeink és tanügyünk haladása szembeötlő, hanem az sem titok, hogy szemben az esetleg megtörténhető járásosztással, készülételek vagyunk és a haladás megakadásától önkénytelenül is rettegünk és nem ok nélkül, mert ha a kiapadhatatlannak hitt forrás éltető elemét megvonja, megsínyli a test, mely megszokta.

E körülmény buzdított a jelen cikk írására, melyből a netáni kishitűek vigaszt merítenek, a vezérszereplők pedig a mi életképes tegyék sajátjukká és érvényesítsék városunk javára.

Haladásunk egyik fő s elengedhetlen föltételének tekintem: erönket túlhaladólag mit sem tenni, hanem a szigorú takarékoság mellett, lassan és biztosan haladni. Meghócsájtathatlanul céltévesztett eszmének tartanám, ha valaki a járás felosztásától félel-

mében tulzott dolgokkal lépne fel; nézetem az: használjuk fel a most jövedelmező járás földet, de észszeresen, és többre fogunk menni, mintha például a feltörtlen rész jövedelméhezvé tételén fogunk törekedni, mert végre is a közöcl mellett tekintetbe kell venni, hogy polgártársaink nagy részének érdekét sérteni nem lehet, és ha polgárságunk szegényedik a közügy rovására, akkor inkább ártottunk mint használtunk.

Előttünk fekszik az 1876-ik évi költségvetés, melynek végösszege nagyinak elég nagy, hanem mégsem foglal oly tételeket, melyeket már benne látni örömelebb szeretünk a 15 ezer forint rendkívüli kiadási összegnél, miért is az 1876-ik évre sulyt fektetni, haladási szempontból, nagy képzelő képesség segítségével lehetne.

Műveltségi állapot nélkül bénáknak tekinteném magunkat, miért is első sorban a tanügy emelését, mely eddig is képviselőtestületünk egyik fő gondoskodás tárgyát

és azon nézetűen vagyok, hogy e részben még a legtulzabb megelőosztók is egyetértenek, a mennyiben kellő alapról gondoskodni fognak; hisz a tudomány nem kizárólag a szegényebbek, hanem a jobbmódúaknak sem válik szegényére!

(Folytatása következik.)

Az ipartársulatok és az iparosok.

Ha végig tekintünk hazai nevezetesebb városaink során, úgy találjuk, hogy minde-nyik iparának vagy kereskedelmének közön-heti kisebb-nagyobb jelentőségét. Vannak ugyan történelmi nevezetességű helységeink, de ezeket ma már csupán a kegyelet tiszta érzetével említjük és történelmi eseményeink egy-egy nevezetes mozzanatával hozhatjuk kapcsolatba... De említésüknél minden-kor eszünkbe jut a költő szava:

„Magyar dicsőség
Mi valái?
Hulló csillag...”

és a kegyeletos megemlékezést leszámítva, már nagyon kevés jelentőséget tulajdonítunk az ipar és kereskedelem nélkül csak a fényes mult egy-egy foszlányába takarózó városoknak. A korszerű állami alakulás minden életrevaló várostól és községtől megköveteli, hogy ipara és kereskedelme fejlesztésével bizonyítsa be népe életrevalóságát, jövő fölvirágzásának becsülésreméltó biztosítékát. És erre legalkalmasabb eszköz: a társulás.

Örömmel vehetünk arról tudomást, hogy a zentai iparosok fölfogták a kor ez intő

ZENTAI FIGYELŐ

HELVI ÉS VIDÉKI ÉRDEKŰ TÁRSADALMI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

<p>Előfizetési díj helyben és vidékre: 1879. szept. 14-től 1880. január 1-ig 1 frt 75 kr. 1880. január 1-től pedig egész évre 5 frt — kr. félre 2 „ 50 „ negyedre 1 „ 30 „</p>	<p>Hirdetési díjak: 3. hasábos petit sor egyzseri hirdetésnél 8 kr, nagyobb és többszöri hirdetéseknel 10 százalék árlengedéssel adatik. A hirdetmények minden egyes beiktatásáért a szabványért 30 kr. kincstári illeték fizetendő. Nyilttérben: 3 hasábos petit sor 15 krral számítatik. — A lap egyes száma 10 kr.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Szép-utca 6. szám, hová a lap úgy szellemi mint anyagi érdekeit illető küldemények címezendők.</p>
---	---	---

Zenta, szept. 12.

Négy éve mult, hogy Vida Sándor társaságában ugyanezen cím alatt az első helyi lapot megindítottam. Még élénk emlékeimben lehet a t. közönségnek azon elkecseregetett küzdelem, melyet szeretett városunk közérdekeinek előmozdítása körül, a rozsakarat, a sajtószabadság elleni merénylőre vetemedő indokolhatlan gőg ellenében vívtam. A küzdelem részemre dőlt el, de nem is történetet volna másképp, hisz lehetetlen, hogy az önzetlen, becsületes, igazságos munka áldozatul essék a rozsakaratnak, a mindent lábball tipró önkénynek.

De vessünk fátvölt a multakra!

Öt évig szolgáltam nemes Zenta városát, ezen öt év alatt elég alkalmam nyílt a közönség mind-egyikének tanulmányozására. E tanulmányozás eredménye az, hogy — ha mindazon ügyek, melyek mindnyájunkra nézve érdekelnek, pártszínezet nélkül, minden oldalról kellőleg megvilágítva jutnak a zentai nép tudomására, akkor az városa érdekében minden szép, nemes és üdvörsre hajlandó, nem szegődik öntudatlanul a rézerűszakot, igen gyakran félrevezetésre irányuló nézethez, hanem maga is képes öntudatosan ítélni. — A zentai nép szíve romlatlan s ha mégis olyasmit tesz, a mi közönsége javát elő nem mozdítja, a mi közönsége érdekeivel homlokegyenest ellenkezik, az nem a nép hibája, hanem azon lelkiismeretlen vezetőké, kik saját önző céljaik elérésére rábeszélés, félrevezetés, erőszak

egyszóval minden legmondható nemtelen eszköz felhasználásával igyekeznek a nép romlatlan szívét megmélyezni. Ezen lelketlen vezetők nyomorult tüzelmének megszüntetését tűzte ki első sorban lapom.

E célból lapom vezércikkjei a közgyűlési tárgysorozat minden fontosabb pontját őszintén, igazságosan, minden pártérdek nélkül fogják előlegesen megvitatni, hogy így a t. közönségnek, különösen a városi képviselőtestületnek a minden oldalról kellőleg megvilágított tárgysorozattal szemben elég ideje és alkalmja legyen határozott állást foglalva, öntudatosan ítélni.

A legelő-felosztás kérdésében elfoglandó álláspontomat illetőleg határozottan mondhatom, hogy sem az egyik, sem a másik párti nézetet feltétlenül nem osztom; hanem igenis lelkes híve leszek ezen ügyben azon megórási módszertnek, mely városunknak egy szellemi, mint anyagi előhaladását biztosítja.

Ebből kifolyólag második főtörekvésem oda fog irányulni, hogy a legelő-felosztásféle pártoskodásból támadt társadalmi feszültségből a nagy közönség valahára kibontakozzék; nem szükséges felsorolom, hány legszentebb ügy esett már ennek áldozatul; a nálunk napirenden lévő rágalmazás, áskálódás, kenyéririgység mind a pártoskodás szüleménye. Én erősen hiszem, — bár az ügy igen elkecseregetett, — hogy egy lap, ha az minden melléktekinetet nélkül a polgárság egyetértésének, a kölcsönös bizalomnak megszilárdításán egész oda-

adással munkálkodik, hivatva lehet alapjából fölforgatott társadalmi viszonyaink rendezésére, különösen akkor, ha függetlensége, önzetlensége s igazságossága által a közönség bizalmát — e drága kincset — sikerülend megnyernie.

Mindenestre nagy feladat, a melyre vállalkozom, érem a nagy felelősség súlyát, tudom, hogy számtalan, most még alig sejtett akadályt kell megküzdönnem, vasakarat, szorgalom- és kitartásra lesz szükségem — de mit nem tennék meg, midőn azon város polgárainak boldogságáról, jólétéről, békéjéről van szó, melynek sorsához az enyém is fűződik.

Most — előre!!!

Czehe Győző,

lapfőmunkács és felelős szerkesztő.

Rendkívüli közgyűlés.

1879. szept. 8.

Városunk képviselőinek legnagyobb részét bámulatba ejthette, midőn Jankovich Aurel polgármester f. hó 7-én délután a más nap megtartandó rendkívüli közgyűlésre irott körözlvényekkel hívta meg a városatyákat. Honnan e sietség? Mi lehetett az a sürgős ügy, mely 24 órai halasztást sem tűr? Ilyenféle gondok gyűlöthetők a közönségben foglalt tárgysorozat olvasása előtt képviselőink nagyrészét. S csakugyan az első tárgy finos benyomást is gyakorolhatott a város jélete, felvirágzása érdekében fáradozó munkálkodó városi polgárokra. — E szerint a szabadkai kir-

tosabb emléket állított részére maga a nép, midőn halála után e sohaj tört ki ajakáról: „Meghalt Mátyás király, oda az igazság.”

Ezen nevezetes férfi is részese a község sorsának, s míg hi tiszteletű benne sem tagadva az emberi gyarlóságait, némely hibákat, korában ritka erényei miatt méltán dicőitlik, addig makacs elleni részeit fajgyűlöletből, részeit a mellette zán eltörpülő saját fejedelmek irányában tanúsított aljas hazugságok nagy királyunk erényeit a közönség leplelve eltakarni, erélyos kormányzást zsarnoki önkényről, fényes tetteit és szigorú igazság szeretetét nagyravágással és önzéssel lealacsonyítani parkodnak, hogy dicő nevét elhomályosítsák.

Jelen történelmi tanulmányunk célja részrehatatlanul megvitatni, vajjon melyik fél harcol a tántoríthatatlan igazságéretet fegyverrel, szóval feladatunk szigorú, de igazságos bíróként ítéletet mondani oly férfú, aki uralkodó felett, kit korában a kereszténység feje a királyok királyának, az őt atyáknak tisztelő közönség és az elnyomatástól megórozott jobbágyság igazságosnak, a korlátok közé szorított olygarchia zsarnokának, külföldi ellenségei pedig határtalan dicővágyának mondanak.

Érezzük, miszerint feladatunk nem csakély

TÁRCA.

Mátyás király mint ember és mint fejedelem.

Történelmi tanulmány.

Általános sorsa a nagy férfiaknak, hogy a mennyi megérdemeltet dicőfittetésben részesülnek egyrésztől, épen annyi ócsarlóik támadnak másrésztől, kik magasztos emlékeiket lerombolják s sokaktól áldva említett neveiket az alacsony düh minden f gyvereivel beszennyezni törekkeznek. Mindent, mi talán földiségüket, gyarlóságukat, szóval másokkal közös gyöngeségüket tünteti fel, irigyletkü ellenük örömmel karolnak fel s uton utfélen hirdetni igyokszanak; míg ellenben a nemes tulajdonokat, melyek által a „nagyokat” nevezett férfiak a sok ezer kicsiségök közül kiemelkednek, vagy nem akarják látni, vagy ha a tagadhatlan nagyság és nemes fényes ragyogó fényét megtagadni nem bírják, azt saját alacsony lelkületük mértéke után ítélve, lehetőleg kisebbé tenni s arra a piszkos önzés és nagyravágás bolygót sútni nem ártalják.

Avagy volt-e férfi a világon, kinek magasztos erényei általános elismerésben részesültek, s kinek elérhetlen szelleme ne keltette volna fel a porban fetregők minden dicőfittet megsemmisíteni törekvő irigységét. Nem halt-e meg méregpohárral kezében az ókor legnagyobb bölcső Socrates, irigyei által az ifjuság megrontásával vádolva? Nem iparkodott-e száműzetni a hatalomvágyó Themistocles a nemes Aristidest, fegyvertől épen annak mindenkül magasztalt igazságosságát használva fel? Hát a hősi Belisár szomorú bukása, a megtámadott kereszténység magasztosokból védője, Hunyadi János egész életfolyása nem világos bizonyosságai, hogy a kislelkűekre nincs türelmetlenebb csapás, mint az általuk megközelíthetetlen nagyság és szellemi felfogás szemlélése?

Édes hazánk viszontagságos történetében volt egy királyunk, kinek kiemelkedő szelleme, rendkívüli emberismerete, pártatlan tudományossága, kitinő hadvezéri képessége az akkori Europa méltó csodálatát úgy, mint az utókor tiszteletét egyformán felébresztette; ki a fektelen olygarchia tulajdonságait ép oly erélyvel megtudta szabályozni, a mily szorgos gondoskodással igyekezett az elnyomott közönség sorsát enyhíteni, s kit a történelem csak azért nem ír nagyinak, mert sokkal magaszt-

ALSÓ TISZAVIDÉK

KÖZMŰVELŐDÉSI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETI LAP.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:

Egész évre 6 forint
Félévre 3 forint
Éviegyedre 1 forint 50 kr.
Egyes száma ára 12 kr.

Hirdetéseket fölvesz és előfizetéseket elfogad Schvarcz Sándor könyvkereskedése is.

SZERZŐSTÖRŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Tóparti-tetű 26 sz. a. hova minden a lap tartalmi rész . . . közlemény, ugy az előfizetési pénznek, h. . . nyil-téri cikkek díja küldendő.

HIRDETÉSI DIJ:

Egy négyszög centiméternyi térért : 2 kr.
Nyil-téri cikkek díja soronként 15 kr.
Bélyegdíj minden egyes beiktatás után 30 kr.

A hirdetések és nyil-téri cikkek díja előre fizetendő

Mit akarunk?

Még e lap megindításának eszméje meg sem született, vagy ha igen, az még határozott alakot nem nyert; még e lap szükségességét felől hullámzottak az igenlő és tagadó vélemények, midőn a kislelkűség és gyanús jóakarát kiméletlenül elének dobta a kérdést: nos, hát mit akarunk?

Nem oly természetű kérdés ez, mit egyszerűen ignorálni lehet. Nem is akarjuk.

De a ki előtt egy majdnem 22 ezer lakóval bíró város és vidéke társadalmi, közgazdasági és közművelődési szempontból, szellemi, anyagi józan szükségleteinek hangot adni-akáró heti lap szükségességét bizonyítgatni kell, az már elérte törekvésünk fölött a pályázat, az ellenünk szavazott. Hiába mutatnánk csekélyebb népességű városokra, melyek két, három lapot tartanak fenn önjerejükből jól fel fogott érdekeik védelmére; hiába hangsúlyoznók; hogy a népek, nemzetek, városok és egyesek létért való küzdelmében nekünk is szerepünk

van, szerepünknek kell lenni, ha a jövőről lemondani nem akarunk; hiába hirdetnők a meggyőződés egész erejével, hogy nekünk magasabb érdekeink is vannak, az egyetemes haladás, a minden oldalú munkásság terén, melyeket egyszerűen feladni a haladó korszak elleni bűn volna, ha csak azt nem akarjuk, hogy még szomszédaink is ujjal mutogassanak ránk.

A merev tagadás és csökkönyösség e hitetlen Tamásait tehát nem iparkodunk elap szükségességéről meggyőzni; hisz ha meggyőztük, akkor sem győztük meg őket.

De lesznek sokan, kik nyil-tan; még be merik vallani, hogy Zenta város és vidéke igaz érdekeinek képviselésére egy heti lap ha nem szükséges, de legalább nem fölösleges. Ezeknek erkölcsi kötelességünknek tartjuk felelni e kérdésre; mit akarunk?

Minden félreértés, időtlen gyanúsítás kikerülhetése végett jó előre meg kell jegeznünk, hogy e lap párt-lap nem lesz, már cziménél fogva sem lehet az.

Azért tiltakozunk kell minden lehető feltevés ellen, mely lapunkat holmi clique-szerű törekvések ápolásával, előmozdításával hozná kapcsolatba.

A mi czégünk a pártatlan igazság; törekvéseink czélja a város és vidék érdekeinek hamisítatlan képviselése; irányelvünk a használni akarás mindenfelé.

Meggyőződésünk függetlenségének erős tudatában a való vagy képzelt nagyságoknak sem kegyesmosolya, sem összeránczott szemöldöke nem térít le az ügyünkről me-

tartunk. Az igazság hangja kemény, de épen keménységénél fogva ható; azért a társadalmi bajoknak, visszaélések és rendtelenségeknek, közéletünk ne tán mutalkozó viszsza-ságainak leggyezetését, czírogatását nem számíttjuk feladataink közé, még akkor sem, ha valaki a kiméletlenség tetsző eljárás miatt feljajdulna. Elvből szolgálnak elvnek, kicsinyes érdekek tehát csaklévünk zsinormértékét nem képezhetik.

T Á R C S A.

(CZIM NÉLKÜL.)

Uraim és hölgyeim, a legelső szó, mit önközöz intézni bátorkodom, tanácsadás. Ezen okból elhatározom eszedem böcsánatukért s reményem, hogy önbk művelt szellemé és jó zive, indító okaim fontosságát tekintetbe vévén, meg is adja azt nekem. — Ime a tanács: minden körülmények között csak bizonyosan teljesíthetői ígérjétek!

Nem mertem volna ezen tanácsal elgállani, ha én magam is egy ily meggondolatlan tettenek áldozata nem volnék. Igen, kéram, én szerencsétlen áldozata vagyok egy könnyelmű ígérőnek, mit bevállalt minden keserves iparkodásom mellett is állg leszek képes.

Igazán szólva, egy kicsit biz én általom is bevállalni a dolgot, de mivel a nyiltszivűség (hár eleget küzdök ellene, hogy a modern állásponctól elérhessem.) egyik sajnosan érzett hibám: nem állhatok ellent s kimondom, hogy keserő bánatom oka ezen tárcza, melynek megírását elég balgasággal magamra vállaltam! — Igazolósomra csak annyit mondok, hogy én ambítiós ember vagyok, bár ambítiós az irányt még akkor nem találta meg. Midőn azonban e lap születésének hajtala deregoni kezdett; a hajnal rózsás fényénél megpillantám azon áránymutatóit, mely felő lettem egész erejével törekedni elhatároztam. Egy név öltöt

eszembe! a Karr Alfonz, s e pillanataiban jutottam hivatásom öntudatára, s a legszeleesebb tárczák egész legiója zsondult meg agyamban! — Karr Alfonz! . . . végre ő is csak ember, s a mi általa elérhető volt, mért ne lenne az általam is elérhető? — Ezt gondoltam magamban mikor a nagy hivatalt elvállaltam. Székemen elhelyezkedve és szivarom füstjét fújva szinte elképzeltem már, hogy arcképemet a lapok . . . stb. stb. Ennek következtében még . . . uram bocsá . . . házi ur is lehetek.

De, oh csodák csodája! az eszmei viharát, mely szinte megingatta szegény kopott koponyámat, egyszerre a legteljesebb szőlősend-váltotta fell — Rosz jel az álmódott hírnév elérhe téséhez! — Mit tegyek most? — Kapkodtam fűhöz-fához, s minden elszaladt előlem. — E kínos helyzetben végre arra határoztam magamat, hogy ablakomon kilektúvta, s szemem előtt elvonulandó tárgyak köpezendik tárgyát elsőszületendő tárczámmak. Pillanatilg vártam, és hála nekő ő sors! egy mozgókonny árnyék nyomában kecses léányalak tűnt szemembe. Örömem az ég csapogott! Hol is találhatnék méltóbb tárgyat az írásra, mint a nőket, a világ fejedelmait, kik mindegyikének van minimo calculo egy alattvalója! — Fejedelméi ők a természet minden szépségeinek, mert legmagasabb szépség a női báj! — Fejedelméi ők az erénynek, a jó-ságnak, mert az isten jóasága után az édes anyák következik, s mi a jóaság egyéb, mint az erénynek édes gyermeke! Előbb vagy utóbb, pedig minden

nő elfoglalja az édes anya szentes trónusát, s ha kivételek is vannak, az nem az én hibám.

Hanem, mert nincs fény árnyék nélkül, ugy a férfiak ezen kedves pohárnokai, — kik édesességét töltőgetnek életük poharába (igaz, hogy aztán néha egy egy örömesöpprel is gondoskodnak) — mondom ezen kedvelt pohárnokok sincsenek ám csupa napsugárból! Mert, ha ő szépségeiket legmegilletőbb czimükkel — a fejedelmivel — ruházzuk fel, alkalmazhatjuk rájuk is a fejedelmek azon gyöngöségét, hogy az igazságot nem nagyon rajongnak, vagy hogy világosabbban szóják szerfölött szeretik az udvarnokok szó-papirmaché-it, sőt mi több, oly merészek, hogy ezekre még építenek is — váratai!

Ők különben híres várépítők, de kizárólagosan saját használatukra építenek. Építményeik külső falai rendeseu gránit-közöny, melyet hiába ostromolt a legelszántabb férfi-vitesség is! — Belseje egy remekül elrendezett mű, hol minden a maga helyén és közögyben van elhelyezve; u. m. a jól kihelyezett szok; metsző-pillantások, a kiesinyes forró ohaja, s a guny hideg vize.

Fönnebb említtet komoly foglalkozásait mellett azonban írnek apróbbakat, játékszerűeket is, ilyen pl. a lepke fogas, melyhez a hálót magok készíttik. Szinte gyönyörűség nézni, szép lábacskaik mily könnyedén lebegnek ama szines kis haszon-talanok után! — Némelyiknek egész lepke gyűjteménye van. A leg több nő azonban meg tudja és a

611

ZENTAI HIRADÓ

Helyi és vidéki érdekű, társadalmi, közművelődési és közgazdasági hetilap.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DÍJ:	SZERKESZTŐSÉG:	HIRDETÉSI DÍJ:
Egész évre 6 forint. Félévre 3 forint. Évnyegyedre 1 forint 50 kr. Egyes szám ára 12 kr.	Szép utca 6. sz., hova a lap szellemi érdekeit illető küldemények ezimendők.	Egy négyszög centiméternyi térét: 2 kr. A nyílt-térben egy peletsor, vagy annak helye 15 kr. Bélyegdíj minden egyes beiktatás után 30 kr. A hirdetési és nyílt-téri cikkek díja előre fizetendő.
Hirdetéseket fölvesz és előfizetéseket elfogad Schvarcz Sándor könyvkereskedése.	KIADÓHIVATAL: Schvarcz Sándor könyv- és papirkereskedése.	

Zenta, 1882. máj. 26.

A közelebről megszűnt „Alsó Tiszavidék” szerkesztőjével dr. Ferenczy Alajos úrral abban állapodtam meg, hogy új czím alatt egy hetilap szerkesztésére vállalkozom, mely lapban az „Alsó Tiszavidék”-ben megkezdett tárczatickek folytatattatni, befejeztetni s mely lappal június végeig az „Alsó Tiszavidék” előfizetői kárpótoltatni fognak.

Nem tartom szükségesnek körvonalozni az irányt, melyet — most már harmadik ízben — lapom szerkesztésénél követni szándékozom. Eddigi hírlapiról működésem annyira ismeretes a t. olvasóközönség előtt, hogy programomnak ismételt kifejtését mellőzhetem.

Nem a hangzatos, nagy szavaknak, hanem mindig inkább a tettek embere voltam, vagyok és leszek.

Társadalmi állásom már oly természetű, mely nemcsak megengedi, de követeli is meggyőződésemet a közügyek terén függetlenül kinyilvánítani.

Minden föllépésemet az önérdéktől teljesen ment igazságosság, tárgyilagosság fogja jellemezni.

Városunk jelenlegi társadalmi viszonyai sokkal kedvezőbbek, mint 3 évvel ezelőtt, midőn a „Zentai Figyelő”-t megindítottam. Abban az időben minden törekvésemet oda kellett irányozni, hogy a napirenden volt két igen fontos kérdés a város érdekeinek megfelelő megoldást nyerjen. Se törekvésem városunk derék polgárainak támogatása mellett diadalra jutott, meg úgy a tanácskérés, mint a legelő felosztás ügye olyan irányban nyert elintézés, minőben a „Zentai Figyelő” fáradohatalmú sürgette.

Most a társadalmi helyzet egészen más képet nyújt. A legnagyobb fokú igazgatottságot előidézt fennebb említett két nagy kérdés a napirendről le van vésve, a kedélyek nyugodtabbak, a társadalmi viszony is kedvezőbb fordulatot vett; tehát itt az ideje, hogy egy helyi lap a beállott szélcsend alatt irányadója legyen egy oly közérdekű mozgalomnak, mely hivatva lesz városunknak az előrehaladott kor kívánalmait mérte regenerálását előidézni.

Az ipar, kereskedelem és gazdaszat emelése, különösen ez utóbbinak okszerűbb alapra való fektetése, a productivitás fokozása, városunk közigazgatási alapjának üd-

vös elhelyezése, a czélba vett nagyobb mérvű építkezések, hasznos befektetések mind oly életbevágó nagy fontosságú kérdések, melyeknek correct megoldásától függ nagy részben a közügyeknek anyagi és szellemi jóléte.

Ezek készlettel ismételt arra, hogy szerény tehetségetem, őzzenen munkásságomat a közügyeknek szenteljem. Most nem marad más hátra, mint az, hogy a legüdvösebb szándék által vezérelt vállalatomat a t. városi közönség nagybecsű támogatásába ajánljam.

C z e h e G y ő z ő.

Iskolaszéki ülés.

A polg. közs. iskolaszék ngos. Czifrusz Ferencz kir. tanácsos és tanfelügyelő ur kívánatára f. hó 25-én a gymnasium rajztermében ülést tartott.

A mult ülés jegyzőkönyvéből érdekesnek találjuk a következőket fölemlíteni:

a) A tanjai iskolákban az évi vizsgálatok ápril hó 27-én, 30-án és máj. 4-én megtartattak. A kiküldött iskolaszéki tagok nyilatkozata szerint a legszebb eredménnyel, a mit az ülés örvende-

— Ugyan mit akarhat ez a szegény Tádé ur ezzel a nem tudom kivel? — Szólt egy rizsporos banyakemence.

— Mit akar? Hát biz azt elveszi, az járja szélitiben.

— Talán csak nem ment el a jó dolga?

— Jaj lelkem, tudhatja, hogy nem kapott eddig senkit s most örül, hogy valaki hajlandó lesz.

— Oh kérem, kapott volna ő mást is — szólt közbe egy divatos deszkaszál. —

És a többi, stb.
Scheipli és Juczi azonban a botrányt tovább nem folytatták, nem is táncoltak többé együtt, de a szünóra előtt kevéssel mindketten, bár nem egyszerre eltűntek a tereméből.

[Végo következik.]

A SÖTÉT VILÁGRÉSZEN ÁT.

STANLEY UTÁZÁSA KÖZÉP-ÁFRIKÁBAN.

Irtá: Rohlf's Gerhard.

[Folytatás.]

Az első idő persze pihenéssel és azzal lett hogy a benszülőttekkel barátságos viszonyba igyekeztek jutni. Kagahyi Usukama országában az Uis-chambi kerülethez tartozik, miért is a kerületi fejedelmet és az ország királyát kellett megajándékozni. Aztán minden előkészület megtétele után a további utazásra, de mindenek felett a „Lady Alice” lett

TÁRCZA.

Törödek Tádé bátya életéből.

(Második házassági kísérlet.)

— Igen? — Hát én ki vagyok? Hát azért kísérlet te engem a bába, hogy mással táncolj? No jól van báládatlan, majd csak én is megélek, ha már ide hoztál, valahogy! — méltatlankodék az ex szakácsné, s durczásan leült egy tisztas kóru keretvetre, hogy az csak úgy nyögött belé. Hanem ezen nyilatkozatra tört ki aztán, isten igazában a derűtség!

A jó asszonyka is minden jósága mellett, nem fojthatott el egy hamis mosolyt; midőn maga előtt látta a sóbálványává változott Tádét.

— De, ugyan, hogy engedheti meg Tádé bácsi, hogy a szakácsnéja így beszéljen?

Tádé megvakarja a füle tövét, és hánni kezdé, hogy ifjává lön.

— Hiszen nem szakácsné már!

— Hát mi, az istenért? Talán csak nem fogadja leányává?

— Nem.

— De hát mit cselekedett vele? Mije ő Tádé bácsinak?

— Hát bizony a mai napról fogva a

Ezen érdekes fölfedezési szándékra ötven pár fül fordult felé, ötven pár csudamalom, mely a hir-

gabonáját szászoroson sapórtíva dobálja ki a hozá közel eső pitlikelő vagy daráló [az igazi molnár műsöt elfeledém] likon. Ezer szerencse is, hogy a zene, az első táncra hívta, megzendült, s Tádé csak a jó asszony fülebe sugta a nagy szerencsétlenséget, mibe őt szerelmének árvia sodorta. Így legálább nem egyszerre jött, a közvélemény menyköve szegény Tádé fejére, hanem csak lassan, égő avarként terjedt tovább a hir, a tűz, egyik fűszárlól a másikra, a minék mégis meg volt annyi előnye, hogy Tádé lélekzetet vehetett s a szilaj kedély-viharban dühöngő Juczi valamennyire lecsillapíthatta. Aztán befordult az ivóba, s leült egy magános asztalhoz, s megtette azt a csodát, a mit még soha se látott senki: egy üveg bort rendelt.

Juczi arcának durczásága Tádé távoztával, csudálatosan egyszerre elmult, s a helyett élénk vizsgálódó színezetet öltött. Így tartott ez néhány percig, midőn szemei egyszerre föllángolának s égve, lobogva néztek egy bizonyos irány felé, s egyszer csak, talán Juczi szemei varázsától vonzatva, megjelent Scheipli szabó, ki is egy bököt csapva Juczi előtt, táncra kérte őt, mi örömmel fogadtott. Feltűnő volt azonban, hogy néhány gyorsabb fordulat után egyszerre elcsúszdésedtek, s szerfölött élénk, de komoly társalgás fejlődött közöttük, annyira, hogy a csemelékire vigyázó mamák, s a mérgeződő petrezselyem-kereskedők (kicsiben) előtt is már igen botrányosnak tetsék a dolog annyival is inkább, mert már oda égett hozzájuk a meglepő hir, hogy Juczi Tádé jegyese.

ZENTAI ELLENŐR.

Helyi és vidéki érdekű társadalmi és közgazdasági hetilap.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Kinizsi-utca 920. sz., hova a lapot érdeklő közlemények, hirdetések és az előfizetési pénzek intézendők.

Előfizetési árak:

Egész évre 4 ft, félévre 2 ft, negyedévre 1 ft. — Egyes számok Schvarcz Sándor könyvkereskedésében 10 kr-ért kaphatók, hol előfizetések is elfogadhatók.

Hirdetések

Schvarcz Sándor könyvkereskedésében is felvétnak. — Hirdetési díj egy négyszög centiméternyi terület 3 kr. — Bélyegdíj min. 10 kr. — Egy bejelentés után 30 kr. — Nyitási per-soronként 10 kr.

Zenta, 1883. márczius 18.

Mikosevics ur vezércikkében gorbombáskodik, de azért a „Zentai Híradó” határozott és pártatlan tárgyilagosságot proklamál, községi ügyeink megbeszélése körül, s legutóbbi számában hosszú predikációt tart nekünk, a lapunkban állítólag megkezdett „személyi piszkolás”-t illetőleg.

Mert hát tudja meg az egész világ, hogy a „Zentai Híradó”-ból a „piszkolás” és személyeskedés ki van zárva,* hogy „csupán tisztességes közleményeknek szokott helyt adni,* s hogy „a tömjénezés nem szokása.*

És hogy nyomban behozzátok állításainak valódiságát, hát felveszi a keztyűt ellenünk, hozzányúl az otromba személyeskedés furkós botjához s távolról, obskurus rikácsolással hadonáz sutykócsével.

Sokkal többre becsüljük olvasó közönségünk jó izlését, sem hogy azt az által sértjük meg, hogy laptársunkat a posványos uton, melyre a pártszenvedélytől elvakultan tévedt — kövessük.

Füdjük edesmindannyian, a kik e városban lakunk s a „Zentai Híradó” embereinek tetteit figyelemmel kísértük, hogy mit kell tartanunk arról a nagy garral kürtölt tárgyilagosságról és higgadságról, a miket az illetők maguknak vindikálnak, de a miket róluk e városban senki el nem hisz, mert ép azok ellenkezőjéről győződött meg. Mindazonáltal ha netán találkoznának olyan vakoskodók, a kik a „Zentai Híradó” mult számában összehalmozott gorbombaságok daczára még haboznának karhözlató ítéletüket kimondani, azok számára ide iktatunk egypár passzust, ara hírlapi merényletek nagy sorozatából, melyeket a „Zentai Híradó” emberei, az előző években a köztisztesség rovására elkövettek.

Avagy nem ők voltak-e a kik pár évvel ezelőtt Matkovics Lajos úrról a következőket írták:

„Igaz, hogy az alispán ur felfogása szerint a szolgabíró, Sándor Béla urnak o dedelezett kegyence, nem érdekelt fél a rendezett tanács kérdésében; azonban én másképp gondolkozom, mert bizony az akcziencia mindenestre több ott, hol a kerület nagyobb s a jövedelem — kérem! — nem kis rugó, különösen oly embernél, ki mikor szolgabíróvá lett, nem járt négyesen!”

Más helyütt pedig:

„Ki lehetett volna más, ki a tárgyhoz először hozzászólt, mint Matkovics Lajos szolgabíró, a ki a töle megszokott henevőz módorban. Kellő gesztikuláció és bandabundával rugdolózott derűre-borura, bizonyítván, hogy a költség előírán-

zat végre nem hajtható. Egy megyei pandurtól oly magaviseletet igen, de egy szolgabírótól nem lehet. Jobban tenné Matkovics ur, ha a véletlen után nyert jölet által magát el nem ragadtatná, mert utóljára még ahhoz is hozzá talál valaki szólni.*

Végül, hogy egyelőre többet ne említsünk, nem-e ők ajánlták Gombos Gábor urnak:

„mint olyannak, ki idejének legnagyobb részét ugys szabadságon tölti, mert a hivatali helyiség rá nézve ép olyan, mint a léppel fogott madárra a kaliczka, — hogy tapasztalatot és képzettséget ne Zenta város házipénztára, hanem saját zsebének rovására szerezzen.*

Igy szoktak a „Zentai Híradó” emberei foglalkozni „a személyek tetteivel*, ez aztán olyan modor, mely kiállja a legszigorubb bírálatot.*

Mi egészen más úton haladunk. Feltelegesenek tartjuk a lapunk megindítása alkalmával közzétett program minduntalan való ismételtetésébe bocsájtkozni; feltelegesenek tartjuk „a jelen”-eseiben, midőn laptársunk azon szánandó gyengeséget — melynél fogva nekünk az irodalmi tisztességről prédikál, akkor, midőn benne az irodalmi tisztesség érzetének legkisebb nyoma sincs meg — a nélkül is eléggé megvilágítottuk.

A ki figyelemmel kísérte működésünket, s nem hagyja magát pártszenvedély által elvakultatni, az ha még oly „mérsekkelt elem” is, csak helyeselheti az „ellenzéki lap” eddigi magartartását.

A városi közgyűlés.

— 1883. márczius 15. —

Elnök: Gombos Gábor polgármester. Jegyzők: Szekli György és Dudás Lajos.

Elnök üdvözli a szép számban egybegyűlt képviselőket s a közgyűlést megnyitja; olvastatnak az elnöki jelentések, melyek szerint a közegészségügyi állapotok és a személy- és vagyonbiztonság kielégzők; továbbá, hogy a tanítótestület által az iskolákba Lebák Ferencz, Vida Sándor és Bakodi Marton tanítók választattak be. Olvastatik a megye alispánjának rendelete a köztisztviselők minősítéséről szóló 1883. évi I. t. cz. intézkedéseinek szigorú betartása iránt, s rendeletben az alispán, minden olyan esetben, midőn a betöltendő álláshoz a hivatkozott törvény valamely qualificációt követő megválasztottnak képesítési okmányát beterjeszteni kívánja. Polgármester előadja a kishirtokosok országos földhitelintézetéről, illetve ez intézet vagyoni viszonyairól bezerzett adatait; ez intézetnél tudvaleg a város 10000 ft erejéig mint részvényes érdekelve van, azonban eddigelé csak 1000 ftot fizetett le, míg 9000 ft kötvénnyel fedezte, mely utóbbi összeg után oztalék nem illeti meg, — tudomásul vételnek. Az elnöki jelentések utolsó pontját egy hatalmas szegénységi bizonyítvány képezte, melyet kiállított a városi tanács önmagáról önmaga és meghirdette nyilvánosan a tanács feje, a polgármester; ugyanis a f. évi február hó 21-én tartott közgyűlésben több bizottság u. m. az iskolaszéki, közegészségügyi, számvizsgáló, építészeti és tisztaszabályozási állandó bizottság volt választás után megalakítandó, a nemes tanács a

tiszti ügyész unszolására ez alkalommal a központi választmányt is becsempesztte a megválasztandó bizottságok közé; minthogy az 1881. évi október hóban megválasztott központi választmány mandátuma három évre szól s az még e folyó év végeig törvényszerű ténykedésre van hivatal, az ellenzék eme törvénysértés ellen jogorvoslattal élt; a tiszti ügyész ur belátván, hogy a fennhatóság megdorgálását lehetetlen lesz elkerülni, a bünt a városi tanácsra tuktálta, ő maga jópák látván a közgyűlés elől különböző átiratok alatt ellátni. A közgyűlés látható megülőkészéssel fogadta a nemes tanács e tárgyban előterjesztését s Majoros József felszólalása után, ki melán roszszalását fejezte ki eme törvénysértés fölött — az áltól megválasztott új központi választmányt, e korcszülött megsemmisítette.

Mihákovics István a következő interpellációt intézi a polgármesterhez: Van e tudomása a polgármester urnak arról, hogy a ki főt kiközvezetéséért a megye kárpótlásul évenként 6000, illetve összesen 36000 ftot engedett át a városnak a megyei közmunkából, melyből eddigelé egy hatka sem volt be a közpénztárho, sőt sem az 1881. sem az 1882. évi közmunkával számadás, vagy jelentés eddig nem került a közgyűlés elé; ha van, szándékozik e számadásokat beterjeszteni?

Polgármester: Van tudomása róla s az összeg évenként be is folyik, azonban nem kezelte külön, illetve a végrehajtók rendkívüli elfoglaltsága miatt az 1882. évi hátrétek mindegyik beszédhetők nem lévén, az eddig már befolyt összegek nem voltak rendszeresen bevezethetők, igér, hogy arról legközelebb jelentést fog tenni.

Mihákovics István a választmányával veszi felvételét a 2-ik tárgy. Torontál megye alispánjának átirata a nagy beszerk-nagy-kilindai vasúti részvény-társaság által O. Besse, Petrovics, Mohol, Ada, Zenta, Ó Kanizsa és Szahodai városok értevével kiépíteni ezéba veit vasúthoz való társulás iránt; ezzel kapcsolatosan olvastatik Ada m. város bírójának átirata, a vasútnak ugyan-ezen irányban az érdekelt községek által leendő kiépítése iránt. E tárgynál hosszabb vita folgott melyben Kozics István, Szabó László és Matkovics Lajos élénk részt vettek, mindhármán egy bizottság kiküldését indítványozták, mely az ügy beható tanulmányozása után, a vállalkozókkal és az érdekelt községekkel lenne hivatal magát érintkezésbe tenni s a főispán által egybehívandó érdekeltségi értekezleten elvi megállapodásra jutni s eljárásról kész tervezettel kimerítő jelentést tenni. Ezen értelemben egyhangulag hoztaát meg a határozat s a következő 16 képviselőből álló bizottság küldetett ki, u. m. Polgármester, t. ügyész, főjegyző, mérnök, Matkovics Lajos, Mester Lajos, Szabó László, Deutsch Farkas, Mihákovics István, Majoros József, Merényi Dezső, Kohn Sámuel, Zsarkó Antal, Guelmínó Alajos, Györgyovánszky György, és Kozics István.

Olvastatik a harmadik tárgyat kihozott fővárosi törvényhatósági bizottság megkerése a szabadságharc szobor költségeihez járulás iránt, — megszavazták o. é. 500 ft. Ezzel kapcsolatosan Matkovics József indítványára a bukovinai magyarok háza, Magyarországba leendő szállításkúra o. é. 200 ft szavaztatik meg.

Tárgyalás alá vételik a napirendre kitűzött 4-ik tárgy, a mérnök mögé bujt t. ügyész javaslata, a tollpénz-cnak a „mészárszék utcában leendő felállítás. Ugylátszik, hogy a t. ügyész ur nem tudta elviselni a leztek, melyet e tárgyban a f. évi február 21-iki közgyűlésben a városi tanács és rendőrkapitányval együtt kapott s szerezett próbált egy javaslattal, mely szerint a tollpénz a február 21-iki határozattal előrelő egy más helyen állítások fel.

Majoros József csodálja, hogy a tanács a közgyűlés határozatát ignorálja, a tanács javaslataiban a legnagyobb következetlenséget látja, mert először vegkép kiállították a város területéről a tollpénzot s az e fölötti intézkedés jogát elkar-

ZENTAI HIRLAP.

Helyi- és vidéki érdekű, társadalmi, közművelődési és közgazdasági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
 Egész évre 5 frt. — Félévre 2 frt 50 kr.
 Negyedévre 1 frt 90.

Egy példány ára 10 kr. — a kapható Duchwald J. ur kereskedésben.

Megjelenik minden Vasárnap.
 Előfizetés és hirdetés pénzre egyenlő a kiadóhatalmú Zenta, szabványi utca 608. szán alá küldendők.

HIRDETÉSEK ÉS NYILTTEREK
 agyannál fogadottak el. Egy négyzet centiméter tér 2 kr. a helységben. Nyilatkozat pedig 50 kr.

SZERKESZTŐSÉG:
 Zenta, szabványi utca 508. sz. hová minden a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.

Kéziratok vissza nem adtnak.

A választás.

1886. június 20-ika bebizonyította, hogy közönségünk irás olvasással nem foglalkozó része, dacára a számos jóakaratu figyelemzetésnek nem javult és nyomása alatt áll a tömegnek s a laktsmeretlen vezetők személyi érdekeiknek.

Szép volt nézni azt a tulbuzgalmat, mely akadályt nem ismert és azt a szenvedélyességet, melyet a hivatal utáni vágy indulatossággá korlácsolt fel.

Határozottan mondhatjuk, hogy a képviselőválasztás, bármint állítják is az ellenzéki organumban, nem hű kinyomata a közvéleménynek.

Hát közvélemény az, mely úgy jön létre, hogy a higgadt elemek elretentetnek véleményük szabad nyilvánításától? Nem! Pedig tény az, hogy a szabadelvűpárt hívei minden kidugandható eszközzel **elromították** a választást, az utcait szünetek inzulzusainak téteték ki, csak hogy a választást az ellenzék magának biztosítsa.

Közvélemény az, mely egyrészt a közönség selejtes eleméből áll s szavaz a nélkül, hogy a jelölteket mérlegelné?

Vagy a közvélemény kifolyása az, hogy az izraeliták előbbekül egyéneit mellőzve, olyanok nyertek többséget, kik sem szellemileg, sem anyagilag nem képviselnek semmit?

Közvélemény az, melyet a haragos „váltó király” személyes jelenlétének tekintélyével a sok váltóadóstól mintegy kiprésel?

Ily módon nyilvánult az a híres közvélemény, melyre az ellenzék támaszkodik s melyre sem a felsőbb hatóság, sem a helybeli értelmes rész nem adhat semmit.

Nem alkalmas az idő, hogy az ellenzék minden árnyalatú s viselt dolgáikért megtámadható vezérferfiatit pellengére állítsuk s oly igazatást vigyünk, véghez mint ők hiszik. Nincs lapjuknak az a sora, melyben ne szólnak a tanácsfeje, tagjai s az értelmes emberek egyénei. Ily foggyver nem tartozik az ellenzék fegyverek közé s mi ismervé az ellenzék szelvényeit, tőlök tisztességét nem is várhatjuk. Az ellenzéknek nincs más teendőnk, mint higgadtan megvárni a választást, melynek eredményétől csak a közvéleménynek van dolga. A választás eredményétől csak a közvéleménynek van dolga.

Bizunk benne, hogy az ellenzék gyalázatos harcra kárba vezetett, mert arra gondolni se lehet, hogy virágzásnak indul városunk vezetése áldozatként oda dodassék az ellenzék közprédájának.

Tauácseunk tisztviselőit figyelemzetjük, teljesítsék odaadó buzgalommal hivatalos teendőiket mert a legközelebbi tisztújításnál nem az fog irányadóul tekintetni, ki és milyen kortes

szolgálatot tett? hanem a képesség s tiszta jellem?

A város ügyeinek az országos politcái állásponthoz semmi köze nincs s így az ellenzék taktikáját tökéletesen elhibáztottnak tekintjük, mert városunknak nem politikusokra, hanem becsületes és képzett tisztviselőkre van szüksége. már pedig, hogy a mérsékelt elem ilyenekkel bír, de az ellenzéknek alig van egy-két embere, azt még a madarak is csiripelik; tehát meg van a sok hű hó semmiért.

Képviselőtestületünkben a mérsékelt elem tuisulyban van még akkor is, ha az új választásból egy tag sem jönne hozzá és így nincs semmi ok arra, hogy féljünk az ellenzektől. Igaz, hogy az ujoncz képviselők a nép előtt tigriseknek mutatják magukat, de ott a közgyűlési teremben majd le fognak húzni, mert ott nem bírják a lábat, hanem okosok-kelt becsületes embereknek kell cselekedni!

M—.

Községi képviselőválasztás.

A folyó hó 20-án megejett közs. képviselőválasztásról szomorú dolgokat jegyezhetünk fel Zenta város történetébe. A községi ellenzék e napon megmutatta, hogy mint képes törvénytelenre, erőszakosságra csabítani egy

T Á R C Z A.

Beszámoló.

(Egy Julialis. Szabó Laci a Julialisra.)

Főnyes Julialis rendezetek Chikló Sándor ügyvédje-
 től, Schwarzner Gyula. Dr. Moore Pál albrák és Dr. Zsingor László kerületi orvos f. hó 17-én a népkertben. Hirtelen, pár nappal azelőtt gondolta rá magát a bizottság a mulatság rendezésére és mégis parkülbőség nélkül Zenta város közönségének nagy része meghívatott. A meghívás személyesen, aláírás nélkül esküszököttet s a mulatságnak csak az albrák vehettek részt. — A mulatság rendezésének legzebb oldala az, hogy jótkönyv ezé-
 ra rendezett, amennyiben a megmaradt tiszta jövedelem a zentai önkényes tűzoltó század alapítókéje javára fordítottat. Széles és borongós időre viradtunk a var-
 vart napon s nagyon sokszor fogatta le a lábat a népkertnek magas fáira egy egy terhes felhő. — Mindez azonban a rendezéséget nem jésztette el s bizva-bizak a naplevegys utáni enyhe s kellemes idő beálltában. It a teljességet reményük, amennyiben oly kellemes és enyhe est állott be, hogy szebbet nem is lehetett kívánni. Kora reggeltől egész estig folyton a népkertnek felidz-
 esen iradoztak. A népkert bejáratánál két órási zászló amészakodott le a nyárfa tetőjéről, biztatva az érkező vendégeket a mulatság megértéséről. A táncszínpad vezető örüt színtén zászlóktól díszelkedett, s a közpze táján volt felálltva egy díszképp, egyik bejárta a táncszínpad. A főbejárta a chiklósoktól kifinduló kisebb majd nagyobb úton keresztul két díszképpon át vezetett az imponansul oldalszint a főbejárta úton táncszínpadra, zppen az elő-
 részére értem oda, amelyet 30 pár táncosok s Chikló

Sándor ügyessen rendezett. A táncosnók mindgyikét egy legyező-tánczrenddel s a 6-ik figurá közben egy egy szep rózsával lepte meg, a férfiakat pedig szintén a 6-ik figura tánczolás közben a táncosnók által egy-egy pohár borral kínálatta meg, amely meglepetések felkeszesével fogadtattak. A mulatságon ott láttuk a lányok közt: Györi Gizellát (Pestről), Révai Vilgát, Zsarkó Laurát, Elek Ilkát, Farkas Ilonkát, Grositz Máriát, Zettin Mórát, Kragujevis Angyalikát, Kragujevis Milerát, Lebak Annát, Komáromi Terézt, Tóth Ilonkát stbeket.

Sikkal nagyobb számmal voltak képviselve az asz-
 szonyok, és pedig Rozsnyai Aureliát, Matkovics Józsefné, Réz Ivannát, Schwarzner Gyuláné, Viherrl Dénésné, Grundloek Istváné, Dr. Révai Jánosné, Ujhelyi Istváné, Manojlovis Katerá, Popovits Helena, Vezelinovits Gab-
 riella, Vuits Pálné, Vuits Sándorné, Peetzárszky Györgyné, Schannach Emilné, Szaris Bertalané, Zsarkó Józsefné, Zettin Ignácáné, Kragujevis Szabassné stb.

De sem várva a négyes végét esmpa kíváncsiságtól felnéztem a kioszkhoz, a mely szinten a legnagyobb felcsinnal volt leidiszítva, s körös-körül az asztalok virág-
 ceskrokkal ellátva. Már az elő végén megrtő felcsinnat a Kiosk előtt jászó csigányzene felmászó hangja.

Midőn azonban „Nem faj a szől, nem forog a do-
 rozsmal szalmalom” szep és kellemesülő nótá után „En-
 vagyok a falu rossz” elkeseredett nótára fogtak, kettöz-
 lettem lepteimet, hogy mielőbb látassam a bus mulatót. Szemeimnek alig hittem, midőn a táncosnók s beütött kalapú bus magyarban Zenta város ngos országos képi-
 selőjére ismertem. A boros palackok s nagy gieszübi-
 tvegek egész batteriáját barmutak asztala körül a nagy-
 ságos urnak ivó ezimborai — inni azonban nem igen-
 likak, mert a képviselő ur telebeszélte őket szóval. Nő de-
 annál többet iszogat, ngos ur s egy látszik, hogy a más-
 napa...
 — táncosnók előadottak tartottak...
 — táncosnók előadottak tartottak...
 — táncosnók előadottak tartottak...

csak az volt a végzetes reá néve, hogy a táglán kezdte a beszámolóját s ily száraz thomp mellett stürn kellett neki gyantázni, a mi aztán eléggé elkészítette őt arra, hogy másnap 9 órakor mint a falragaszok is hirdették „közbe jött akadály miatt” be nem számollatott. No de kár kiragadni a képviselő urat társaságából s nézzünk a szomszéd asztalhoz. Ott láttuk a vidékiek közül Rigó József egyedet és Rigó Endre ügyvédjelölt Szegedről Zsarkó Antal kir. községű társaságban, továbbá ugyan ott dr. Hoffman József cultus ministert fogadottak, dr. Hoffmann Károly kalocsi hittanart, Tomcsányi János tatabányai plébános, Berényi Dániel baji apátot, Appel zede adorjai plébános, Erdőhelyi Menyhört Jézustársasági tagot, a helybeliek közül Papp Antal gazdasági tanácsnokot, Vuits Sándor közgazdasági tanácsnokot, Dr. Révai János főorvost, Habram János adminisztrátort stb.

A szünóra után a chiosz táncszínpadon folyt tovább a tánc még pedig, különösen a souppé eszadás oly nagy hővvel, hogy még a quaterkázók is gyorsabb ütem szerint iparkodtak egyenést elkészíteni, a nagyságos képviselő ur pedig a főrendező elkészült „Sok” so halnak meg” kurjantására, mintegy álmalból esudott fel, és újra elkezdett számolni, es most már nem a saját, hanem az urak asztala előtt, a hol azonban hamar leszámolltak vele. A képviselő ur látva a nagy majoritást az urak asztalánál, félve a teljes vereségtől, visszament a saját asztalához hogy az úres lövegeket megtölttesse...

Pitymalni kezdett már midőn véget ért a táncmulatság. Mindenki távozott már, csak a nagyságos képviselő ur és a főrendező ur maradtak még restig, az utóbbi azért, hogy trigonometriailag kiszámítsa a konstataja ismerint a nagyságos ur lövegei hol tettek legnagyobb rombolást; a képviselő ur pedig azért hogy elkészítse magát a — beszámolójára...

HETILAP.

A ZENTAI JÁRÁS ÉS KÖRNYÉKÉNEK
KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

EGYES SZÁM ÁRA 5 KR.

Szerkesztőség és
kiadóhivatal:
SCHVARTZ SÁNDOR
könyvkereskedése,
hova úgy a lap szelle-
mi részét illető közle-
mények, mint az előf-
zetések és hirdetések
is küldendők.

Kéziratok vissza
nem adóznak.

Előfizetési díj:
Egész évre . . . 2 fert.
Fél évre . . . 1 fert.

Hirdetési díjak:
Egész oldal 8 fert.
Fél " " 4 fert. 50
Nagyszó . . . 2 fert. 50
Belugdíj 20 kr.
Többes kiadásoknál
meghívó engedély.
Nyitlér petit
sora 10 kr.

Utmutató.

Főtisztelendő Appel Ede plébános ur szózata, melyet két helyi lapban folyó hó 15-iki kelettel Zenta város összes polgáraihoz intézett, általános tetszéssel fogadtatott.

Ama nehéz feladat megoldására, melyet lapunk megalapításának céljával tűztünk ki, támpontot találtunk abban, a reménynek bár távoli sugarát véljük benne fellelni; mert útmutató az mind azok számára, kik hajlammal és akarattal bírnak és befolyó- meg tehetséggel rendelkeznek a tudóssal ellentétek tömpítésére közreműködni.

A közelmúlt időkben is — futólag bár, — föl- föl emelte fejét a vallástürelmetlenség hydrája, akadtak Baal tiszteletére áldozni készek, a már-már el- hamvadt űszköt fujtatóval élesztők; míg most a a katolikus vallásnak, — tehát polgártársaink nagy többségének — feje, vezére és bölcs lelkiatyja, — első sorban híveihez fordul bár, — nem mulaszt- hatja el e város más vallású polgárait is felkérni, hogy egy, az Isten dicsőítésére szánt épület emel- sénéél közreműködjenek.

„Tisztelet- és szeretetben összhangozó működés, egyetértésben erő rejlik.“

Ezen mondások igazságát főtisztelendő Appel Ede plébános ur nemesak elmélet, de gyakorlatban is műveli; mutatja az utat, melyen — ezélt érendő — haladnunk kell, nem ismer szegénnyt, sem gazdagot, sem vallásfelekezetet, ki magasztos munkájában hasz- nosan ne működhetnék közre

Az állapotok illetén jól felfogott érzetében le- hetetlen, hogy működését, siker ne koronázza.

Hálás köszönettel tartozunk tehát a Párkáknak, kik édes szülővárosunkat hányt-vetett sorsa közé- pette oly jeles tulajdonokkal felruházott ösvény-tö- rővel gazdagították, mert útmutatónk példáján okul- hatva, eddigi ellentétes pályáknak oly irányt szab- hatnók, melyen lassan-lassan egy közös ponton ta- lálkozhatnánk.

Fel tehát! sorakozzunk, tömörűjünk, keressük a labirintból vezető főialat követve együttesen azon utat, melyen haladva nemesak az ellentétek oszla- tását, hanem azok gyökeres kiirtását is elérhetjük.

Vessünk véget az indifferentismusnak, alakítsunk oly elemekből pártot, mely képeset képez a szele- ségekbe sodrottak egymáshoz való közelebb hoza- talára. —

Mellőzzünk mindenféle országos politikát köz- ügyeink intézésénél, városunk anyagi és szellemi fejlesztésére irányított működésünkben bennünket oly nemes ambíció vezéreljen, mely a meghasonlottakat is egy és ugyanazon versenyben résztvenni késztesse. — Ez óhajunk, ez ezélünk, ez késztetett bennünket a toll megragadására. És ha a Gondviselés jó szán- dékunkat áldásával kísérendi, esetleges anyagi, de szellemi áldozataink díját is bőségesen jutalmazva találjuk.

Zenta város közgyűlése.

I.

A f. évi december hó 19-én és folytatólag 20-án megtartott városi képviselő testületnek havi rendes közgyűlésén érdekel biró tárgyak lettek ugyan el- intézve, mindamellett — elismerőleg kell constatál- nunk — a vita, némely incidens kivételével, tárgyi-

ZENTA.

Helyi- és vidéki érdekű, társadalmi, közművelődési és közgazdasági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 4 frt. — Félévre 2 frt.
Negyedévre 1 frt.

Egy példány ára 10 kr. — s kapható Berger Testvérek papírkereskedésében.

Megjelenik mind a kétden.

Az előfizetési és hirdetési penzek egyedül csak Bittermann Andor könyvnyomdáshoz, Zenta, urf. utca 530. sz. alá küldendők.

HIRDETÉSEK és NYILTTEREK

uzanyitt fogadtatnak el. Egy négyz. etatényji tér 2 kr. a helyegen kívül. Nyiltter: petit sora 20 kr.

SZERKESZTŐSÉG:

Zenta, urf. utca 530. sz. hová minden a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.

Kéziratok vissza nem adatnak.

A tisztelt olvasóhoz.

Békére, nyugalomra és munkára van városunknak és lakóinak szüksége.

A pártoskodás következményei előttünk állanak. A lakosságnak egymáshoz és a felsőbb hatóságnak a városhoz való viszonya válságos s következményeiben az egyesre és az egészre egyaránt káros. Békére és nyugalomra van szükségünk, hogy munkálkodhassunk, a község érdekében. Ezen irányban kívánjuk gyenge erőnket érvényesíteni, midőn minden párttól függetlenül lapunkat jelen számmal megindítjuk.

A közel jövő városunkra, a mai tartatlan helyzetet tekintve fontos lesz s a viszonyok újjáalakulása küszöbén a közönség azon részének, mely megunta a sze-

mélyek és érdekek harcát, szüksége van egy orgánusra, mely minden befolyástól menten, elfogulatlanul és tisztán csak a közönségnek kíván szolgálatot tenni.

Nem teszünk nagy ígéretek, hanem egyet ünnepélyesen kinyilvánítunk és ez az, hogy a fentjelzett ügyt megartami főtörekvésünk leend.

S most a t. olvasó szives támogatását kérve, a „Zenta“-ra ezennel előfizetést nyitunk.

A „Zenta“ előfizetési ára.

Egész évre 4 frt.

Fél évre 2 „

Negyedévre 1 „

Az előfizetések a „Zenta“ kiadóhivatalához urf. utca 530. sz. küldendők.

A „Zenta“ szerkesztősége és kiadó hivatala.

Zenta 1888. April 17-én.

Örömmel üdvözlöm az új vállalatot, mely hivatva lesz, elfogulatlanul s kellő tárgyilagossággal karolni fel Zenta város érdekeit s közügyeit.

Értelem s higgadság szükséges ahhoz hogy egy vidéki hirlap a pártatlanság szigorú fentartásával teljesíthesse nem csak a közügy, de a tisztességes hirlap irodalom érdekében is hivatását.

Midőn az elfogultság s pártzenvedély vezet a tollat, lehetetlen, hogy az irány tévesztett ne legyen ez nem válhatik előnyére sem a közérdeknek sem a társadalomnak.

Elérkezett az idő hogy Zenta ne szolgáltasson már botrány anyagot sem itthon sem máshol.

A „Zenta“ tárczája.

Több énekem . . .

Több énekem egy moso yod,
Mint a nap, midőn fényesen ragyog.
Kedvesebb egy tekinteted,
Mintha látom a csillagos eget.

Ha hallom szegzes szavad,
Lágyan folyva, mint a csermely patk
Feledem a madár dalát,
Elfeledem a rózsza illatát.

Pedig, tudom, hogy nem szeretsz,
Habár szemembe gyakran hizelegsz
Esaedbe nem jutok soha . . .
Hej! mert az én sorsom oly mostoha!

Julius.

Kép az életből.

Langyos szellő szárnyain jött meg az életadó tavasz; a fakadó természet felőlé díszruháját s csicsérgő madárdal zengélezzett ambrát lehelő virányok fölött; az enyhe leghen kelő napsugár esőkolódzva rezg a bimbó szirmain, mely harmatozó örömkönyvel üdvözi

szerelmesét. Ott suhogó csermely locsolgatja az úde pászitot és a liget nymphái megszállják kegyelt bokraikat, hogy zöldelő oltárakról hirdessék: mily szép az élet!

Lányka te merengve szemleled a viruló természetet, fejlődésének mozzanatait nemes szivedet magukkal ragadják; ártatlan lelked epedőve lesz és a képzelet szárnyain messze röpked a vágyak honában. Látod a pompázó virágot mely enyelelve ringatja kékben a napsugarat; hallod a esalognant kesergő dalával az éj takarta lombok között; titkos sejtelen járja át kebledet, te megérted a virág enyelgését, át érzed a filemtle hú danajat és egy ábrándos füvalom azt suttozja — szerelem . . .

Szüzi pártádat eleserentet mennyasszonyi koszorvna, mely diés-nyitól övedzett homlokodon a boldogság koronájává lón. Abrándos vagyaid boldogító valóva lettek s te örömitosan élvezed az újabb s újabb gyönyöröket kínálgató jelent, s ha gyöngéd lelked aél a boldogság mámorea közt halod a zöldelő természet oltáiról: mily szép az élet! —

Csípös szel süvölt a zöldelő mezőn vögig hideg lehelete elsorvasztja a virágok száirmai, a pompázó virányok kiellen avarrá lakulnak; dallos madárkák zenéje elnémült s zugo vihar tördeli a lombtalan gallakat és esilgő harmat gyöngy helyet, dermesztő jégpánczól borítja az iment viruló természetet. A nymphák busan hagyják el szent berkeiket s a haldokló vidék fölé az enyészett terjesztí fagyos szárnyait, hogy hirdesse: mily mulandó az élet.

S te kinek ajka csak most kezdé izlelni az örömek serlegét agzórdva nézed a pusztulás szellemének beköszönését. Látad a virágot elhervadni, látad a természet végvonaglását; lelkedet egy kínos sejtelen nyitlja át,

mintha boldogságod templomát akarná földülni a vihar, melynek remes hangja azt mondja — halál . . .

Borzasztó sejtelen bekövetkezett. Ki még boldog lenni nem is tanultal, üdvöd pirakadó hajnalán nászágy helyett férjed ravatalánál, virasztod siránkozással éjjeled; halvány arczodon sötétebb a bubánat özvegyesged gyászlátványánál, mely mennyasszonyi fürteidet takarja; földökli zokogásod életet könyörög szerelmed holttestébe — de mind hiába; az elválas óraja ütött és szívzaggató jalkiáltásaira a koporsó zuhogó göröngyei tompán felelik: mily mulandó az élet!

Új tavasz ébred, ismét fakad virág s megzendül a madár dalok kara, az illat árral-terhellet légen megint játszi sugár rezeg, a megijult természet a föltamadást hirdeti. A ringó virág kelyhe megtalálja életkező sugarát a esalognant újból elzengi enekét s te fölismered e képet és beteg — szívéd fájdalommal csillapul.

Gyorsan, mint a féktelen folyam árja röpülnek órák után napok, a mult lasanként elfátyolosodik mögöttünk és az idő, a fájó szívnek ez egyedüli balsama meghozza a gyógyulást, a — megvigasztalóást.

A te szívéd oly rokon az anya természettel, hogy ösztönserőleg követi annak bölcsesletet. Új tavasz új virágokat fakaszt; vihar után üdöbb a lég és bájozóbb a virány. A te szívéd is új szerelme ébredt, hisz ki tiltathatná meg a szívnek, hogy ne szeressen s ki tiltathatná meg neked, hogy boldog soha ne légy? Az özvegy férje kebelén elfeledi halotat s a férfi második neje karjai közt nem gondol első szerelmére. Ilyen az élet!

Te ki anyai szenvedések árán váltottad

ZENTA és VIDÉKE

HELYI ÉS VIDÉKI KÖZÉRDEKŰ HETI KÖZLÖNY.

<p>Szerkesztő helyiség: Kigyó utca, 262. szám, hora a lap szellemi részét illető közlemények küldendők. Kéziratok nem adóznak vissza. MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.</p>	<p>Előfizetési díj: Egész évre 4 ft. — Félévre 2 ft. — Negyedévre 1 ft. Egyes szám ára 10 kr. Hirdetési díjak: Egész oldal 20 ft. — Fel oldal 10 ft. 50 kr. — Negyed oldal 5 ft. 50 kr. Bélyégdíj minden hirdetés után 30 kr.</p>	<p>Kiadói hivatal: Schwarz Sándor könyvkereskedése, hová a előfizetések és hirdetések intéseendőik és ezek díjai fizetendők. NYILTARTÉK PETIT SORA 15 KRACZÁR.</p>
---	---	--

Zenta, 1889. decz. 1.

Szerkesztői beközönlés.

Mai számmal veszi a mélyen tisztelt közönség — a megszünt „Heti Lap” folytatásaképpen — a szerkesztésem alatt megindult „Zenta és Vidéke” című hírlap első példányát.

Egy új hírlapnak megjelenése még nagyvárosban is esemény-számba megyen, annál inkább feltűnést kelthet ez, a mi kedves városunkban, Zentán, a mi derek bácskai Tiszamentünkön, hol az e fajta termékből talán már is több van, mint — kellene.

Épen e miatt, szinte hallani vélem, a mint egyik-másik tiszt. polgártársam, az új-szülött, a „Zenta és Vidéke” láttára ilyenformán kiálthat fel:

„Bizony teljesen fölösleges nekünk ez az új hírlap!”

Ha oly szives és türelmes lesz az igen tiszt. becsületes olvasó, hogy az alábbi, szerény beközönlő-sorokat végig becses figyelmére méltatja, — hinni szeretem, mikép igazság- és nemesérzettel áthatott gondolkozása, a fentebbi, eshetőleges felkiáltást értve, némi változás alá jó és nekem, tisztelettel alólrtnak — ha egyelőre nem is föltétlenül, de részben — igazat fog adni, midőn egyéni meggyőződésém kifolyásából így szólok:

TÁRCSA.

Irmuska.

(Ebesfalva.)

— Irta: Marsányi János. —

I.

Teljes a társaság. . . . Együtt van Vértesszalva összes „kávé-néniké”-je.

Ma épen a jegyzőné ténssasszony a soros, nála van az uzsonna, Hja, ez már Vértesszalván is így szokás! A falu egy hétről szóló eseményeit csak be kell tárgyalni. . . . Épen a csemegénél tart már a társaság, mi — uri tempó szerint — az erős végét szokja jelezni, s így minden nagyobb háborgatás, vagy illemsértés nélkül tehetjük tiszteletünket a derek hölgyek körében.

Itt vagyok jómagam, ki a vértesszalvi „hötölé”-vel közeli és bizalmas ismerős vagyok, — majd bemutatom mindnyáját.

Ime, a ki ott az asztalfőn ül, az a nyugalmazott magyar királyi számtanácsos nagyságos örege, egy széles kül-terjedelmű matróza, kinek a mily borzasztóan nagy a fokája, épen oly borzasztóan féltelmes — a nyelve. Ő nagysága mellett jobbról ül a vértesszalvi gróf tisztartójának tekintetes felesége, ki 7 vármegyében híres, gondos, élelmes — anya, mert rövid két év alatt hat leánya közül négyet jól férhez tudott adni, a szomszéd falubeli gazdag sváb árendás szeples kiasszonykának pukkadozására. A tanácsosnétól balra izerg-mozog a „tisztelotes asszony,”

A „Zenta és Vidéke” nem fölösleges; jövő munkálkodása nem hiábavaló fáradozás!

Iparkodni fogok ezen, sokak előtt talán túl-merész állításmomat kellőképp kimagyarázni, hogy a kifejtendő indok alapján az új-hírlap, a „Zenta és Vidéke” megindításának szükségességét, úgy jövőjének hasznos voltát, a netáni kétkedőkkel szemben beigazolni eleve megkísértem. —

Hosszu 7 éve annak már, hogy Zenta városa — legkivált hírlapjai végett — a hazai közvélemény előtt szomorú hírnövre tett szert. a miben az a legsajnosabb, hogy felőlünk, zentaiak felől, ez az átkos rossz hír, széles e hazában még manapság is fentartja magát.

Köztudomásu, hogyan szól az országos sajtó ítélete a zentai hírlapokról, t. i.: „páratlan vad!” És megint, általában ismert az a szólásmód, melyvel minden vidéki ismerőstünk, ha Zenta viszonyairól van szó, imigyen kiált fel: „Zentára már keresztet lehet vetni!”

Lám, tisztelt olvasom, már ez az egy-pár köztudomásu idézet is elégséges lehet arra nézve, hogy kedves városáért, a bácskai jó hírnévért az egészséges bátor férfi-szív fenkölt lelkesedésre gyuladjon; hogy legjobb akarata s tehetségének összes ereje latbavetésével amaz reink zentaiakra legkevesbé hízaló közhiedelmet megváltoztatni és azt végképp eloszlatni iparkodjék!

ki alig várja, hogy a többiekől egyszer valahára — szóhoz juthasson, mert szerinte nincs kiálthatatlanabb, mintha neki egyfolytában 5 perczig — hallgatni kell. Az asztal másik vége felé szerényül a rectorné, a ki ugyan soha sem beszél sokat, de mindentalan annál többet — eszik. Végre, a ki most lép be a szobába, az maga a házi urnó, ki a mint az ajtó betesz — falusi szokás szerint — agyon-kínálja kedves vendégeit; majd lenl a számára tett székre és kérdő szemekkel tegetet jobbra-balra, mintegy tudakolva, hogy miről-kiről is folyt csak a beszél? míg ő kint háziasszonyi tiszteltől volt elfoglalva.

A „kedves vendégek” alig bírnak már pihegni az erős kávétól, a sok gyümölcs- és süteménytől. Melegök van szörnyű módon, annyira telettek magukat. Szegény rektorónak meg éppen ki kellett kapcsolni a ruháját — az asztal alatt. — Ugyan édes galambom nyissa ki az ablakokat, borzasztó a melegség, — szól a tanácsosné, izandtságát őrlögelve. A redőnyöket meg erőszakkal alá. Ugy ni. Ah! beh jó ez a hús szellő!

— Tudod, lelkom, — fordul hírelen az asztalhoz visszatérő háziasszonyhoz a tisztelotes, nehogy őt, valamelyik társa a beszélben megelőzze, — arról a kevely Borsodinéól, az Irmuska nagyságáról beszélgetünk. Soha életemben nem lát. . . .

— Hagyja el, tisztelotesné asszony, — vág a szó-özön elé az élelmes anya, — legfőbbször úgy szokott az lenni, ha a szegény ember lánya veletlenül felhág az „uljoka-fára!”

Kérdem itt: Ugyan találkoznók-e városunkban csak egyetlen jellemes ember is, ki Zenta felől a mostani, országos roszbíró közvéleményt egy jobb s szelidebb hangulatra kelteni ne ohajtaná és erre ha megfelelő utat s módot tudna, azt ne alkalmazná, vagy legalább meg nem kísárléne?!

Ugy-e bár, ezt Zentának minden hű fia, ki e városban még éveken át tisztességgel élni és egykoron becsületben halni akar, — mindenki, mihamarább szeretné megörni!

Ime, milyen tiszt. olvasóközönségem, — eljuttottam a „Zenta és Vidéke” megjelenésének legfőbb, kiinduló pontjára.

Igen, mert a „Zenta és Vidéke” első sorban a hazai nagy közönségnek ohajtja szerény hangon — tudtal adni azt, hogy

1-ór Zentán, ebben a bácskai városban is lehet élénk szellemben, tisztos higgadságnak, egyedül a közérdekeket szolgálva hírlapot szerkeszteni.

és 2-or, hogy Zenta polgárságának legnagyobb és tekintélyes része meg ma is romlatlan szellemmel és tiszteletreméltó gondolkodással bír, — mert hiszen ez a város közérdekeit, jövő virágzását minden személyi tekinteteknek fölibe tudja — mert akarja! — helyezni.

Teljes tudatában vagyok annak, hogy e szép s nemes céloom előr-se reményével mily föltöte nehéz feladatra vállalkozám:

— No már egy szó mint száz, édes gyermekeim, — veszi át tekintélyes hangon a beszélő fonalt a nyug. magy. kir. sz. tan. nagys. Özege, — hiszen én is csak jó-módban töltöttem életem nagy részét, azután meg boldogemlékű, kedves Boldizsárom engem is csak szeretett, szinte imádot, — hanem, a mit ez a vén bolond Borsodi feleségének, ennek a „kódis famíliá”-ból származott kényes dámának megenged, ah, ez már mégis több a soknál. És a dologban az a legszebb, hogy illést a felesége meg. . . .

— Hja, könnyű Borsodi Illésnek a feleségét beözgetni, minden ohajbását vakon teljesíteni! Mi az egy Borsodinak, ha nejét névnapj ajándékkal 3 drága selyemruhával meglepni?! Semmi, egészen semmi! Telik abból az 1000 holdas birtokból, mit az öreg, boldogult Borsodi Ábris, egyetlen fiának 40 éven keresztül öszek-part. — tör ki épés hangon az irigység és harag a tek. tisztartónéból, a miert Illés ifju-urat, az élelmes anya minden élelmesége dacára sem tudta valamelyik leánya számára megcsipni.

— Hármát?! — motyog a rektorné éves közhöz, mert a derek asszonyosság ismét hozzáfogott, az asztalon maradt kenyér-torta szeletek pusztításához.

— Hanem adja is ám a nagyuri delnöt Irmuska, Nem hiszem, hogy édes atya szegényes házánál jutott volna neki egynapra anyni, mint a monny kijár — az inasnak! — siet meggyőzésével a tisztelotes asszony, egy csendes pillanatot felhasználva.

Szerkesztési iroda:

Széna-tér 555. sz.

A lap eszlemi részét illető minden közlemény a szerkesztőséghez intézendő.

Kiadó-hivatal:

Kügy-utca 195. sz. — A lap anyagi részét illető közlemények (előzetes pénz, kiadói körüli panaszok, hirdetések) a kiadó-hivatalhoz intézendők.

Egyes száma: 10 kr.

ZENTAI KÖZLÖNY

HELYI ÉS VIDÉKI ÉRDEKŰ HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előzetési föltételek:
Vidékre postán külvise, vagy Zentán házhoz hordva egy évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr.

Hirdetések:

Ép. negy mint előfizetések a „Zentai Közlöny” kiadóhatalmába Kügy-utca 195. sz. a. költendő. Hirdetési díj egy 10 centiméter teret 4 kr. Bélyegzőjében minden egyes beiktatás után 90 kr. fizetendő. A nyitási sora 20 kr.

Egyes száma: 10 kr.

A politika és humanitás.

Valamikor tíz év előtt a zentai emberek még mertek egymás szemébe nézni, egy asztalnál helyet foglalni, egymással karöltve a barátságot ápolni és az emberi magasztos czélok elérésére szövetkezni.

Ma nem mernek!

Szomorúsággal telik el a kebel, midőn ilyen nyilatkozatra kell vetemedni, de mit használna a titkolódzás, az önámítás ott, hol mindenki részese a titoknak?

Volt valamikor idő, — legendaszé- rűleg így kezdhetnők, — midőn az ismerősök nem kerültek ki egymást az utcán, nem fordították el tekintetüket, ha polgártársuk mellett haladtak ébredt gyűlölet a szívekben és a politikai ellenfél irányá-

gá felé, hogy béke, szeretet, nyugalom és magabizalom diadalutak.

Más, kaján irigység, a vak szenvedély, a méltatlan gyűlölet, a kizsá- zottság és ámtás honol helyettük.

Konkolyt hintettek a gabonába, hogy a kenyér elfanyarítsa a száját, ha beleharap.

Hogy kik voltak azok, kik a pol- gárharcz csíráit Zentán megtelepíték, emlitenünk nem kell, de azt mindenki tudja, hogy a gonoszok csak a zava- rosban szeretnek halászni.

Tíz esztendeig folyt a háború, tíz esztendeig késziték elő a zavaros ál-

lapot hogy most uraivá legyenek a helyzetnek.

A pártoskodás és szétluzás mellet- ti szenved legtöbbet? Nem a magán, hanem a közérdek!

Az elvakult szenvedély minek a legnagyobb ellensége? A jónak!

Tíz esztendő óta kinlódik a közérdek és ugyanannyi idő óta szenved minden, mi jó.

Közügyeinkben újat nem terem- tetünk, mert a régi sebeket kell foltozni, a szellemi élet terén, a tested- zés terén fel szeretnők éleszeni a vé- gít, ha az új viszonyok nem állnak újat.

A merev stagnatio, mely az élet- erő lüktetését is alig teszi hallhatóvá, megszilbasztja a tetterőt, kétkezdővé minden jónak kezdeményezőjét.

Híszzen az a féltudat, hogy bár- mily üdvös reform az obstruktio ellen- kezésével találkozik, hogy a kezde- ményező ellenében a helyi, szellemi szerez, — még a legerősebb kedélyt, a legszilárdabb elhatározást is ingado- zóvá teszi, a szándék kivételétől el- tántorítja.

Már mult számunkban megemlítet- tük a szegényház ügyét, melynek felkarolását javasoltuk.

Hisz a humanitás terén nincs poli- tika és a hol ez hiányzik, ott meg- szűnik az ellenségeskedés. Miért nem vesszük komolyabban ez ügyet? Az ár-

vákról, lelencekről, elszegényedettekről és elhagyott munkaképtelenekekről a városnak mint erkölcsi testületnek kö- teltsége gondoskodni és ha e kötele- ségről megfelelnek, mulasztást kö- vet el.

Vagy előállhat-e azon panaszszal, hogy a szükséges költség nem áll ren- delkezésre? A kaszárnya alap felhasználásával, e célra fordításával az ügy előlöntésére nézve a leghatalmasabb ökött adtuk. A nőgyűlölet, mely a sze- gények istápolására alakult, egész töké- zével hozzá fog járulni az intézményhez, mely feladatának megkönnyebbitését esz- közi.

A fenntartási költségre nézve a vá- ros szegényalap-pénztára és az egye- sekre kivetendő szegény adó szolgálja, amit ez utóbbiak annál szívesebben meg- tennének, mert a mai viszonyok között a szegény ügy valódi közkötség a la- kosságra, melynek az új institutio foly- tán legalább kellemtelenségeitől men- kelődnének meg.

Az után való köldniás megtiltásá- val nem özőnlenének el bennünket a vidékőrl ide látogató dologkerülők és viszont azok, kik testi épségüknel fog- va képesítettek a munkára a zentaiaik között, nem köthetnénk fel köldu- bockort, hanem a megélhetés kénszve- rértől ürve, dologba állanak.

Az alsóbb nép erkölcsi megóvat- nak, és az ember felebarátai kötelelessé-

gének eleget tesz, ha ez intézményt pártolja.

Mi ez üdvös intézkedést el- sősorban a zentai nőgyűlölet kezdeményezésétől várjuk, hisz nők között talán nem vert még oly mély gyökert a politikai gyűlölet: másodsorban pedig Boromizsa János polgármester úrtól, kik váltatva biztos eredményhez jutnának. A förtelm a kezdeményezőké lesz!

Zentaiaik a patriarchánál.

Brankovics patriarcha beiktatása vasárnap nagyszéri ünnepélyességgel folyt le. A beiktatáson óriási közönség vett részt. Az ünnepély délelőtt 9 órakor vette kezdetét, midőn Nikóles báró a kongresszus tagjainak kíséretében a székes- egyháza vonult. A székesegyház kapujá- ban Brankovics patriarcha, Petrovics, Di- mitrievics és Nikóles püspökök és a pa- púság teljes egyházi diszben fogadták Nikóles bárót. A patriarcha röviden ádvázolt a királyi biztost, esokra nyitotta a feszü- letet és felkerte a beiktatás rognanosa- sára. A székesegyházban a patriarcha szék- kével szembeni emelvényen, a királyi arcké- pével díszített menzeten alatt a királyi biztost széke föl felálltva. Az emelvény- től lejjebb a kongresszus képviselői D n- csa elnökkel teljes számban jelentek meg. Az első padsorokban jobb- és baloldali az előkelőségek és a tábornokok, Hrvat Mirko tartománygyűlési elnök, Gyur- gyevics alelnök, Flatt főispán és a szomszéd városok polgármesterei foglal- tak helyet. A templom második oldalán a

A „ZENTAI KÖZLÖNY” TÁRCZÁJA.

I d y l l.

Fala végén, az erdőben
Fütyürszertem végén,
Bokor, fűszál tündökölt az
Esthajnali pírban.

Szembe viem, szép paripán
Dei vadász végén,
Fűszál nyilat lelőhetne
Kettőt, avagy háromat.

Erős szélén, fűszál partján
Halászatot egy kis lány,
Föl-fűszál előtté sok
Fűszál potyka, pisztráng.

Nézem, nézem, eltitkódom,
Nem tudom felgogni:
Vadász vadat, halász halat
Mért nem akar fogni.

Fűszál partján sürt bokor:
Bemne kis nyúl lappang;
Bokor szőren, nyúl meguzrik,
S csak a csókra csattan . . .

Fala végén, az erdőben
Házafülem bíban
Eldőlvén, elcseregre
Gondolatámban.

H. J.

A vőlegény.*

— Rajz. —

Pista majd elpityeredett, mikor ránézett a gyűrűs újjára. Egy haszontalan kis arany- karika ékeskedett rajta, jobban mondva nehezedett, legalább Pista azt képzelte, hogy az ujja mindjárt leszakad. Olyan alkalmatlan volt. Ugy kizökkentette szegény fiút a kerékvágásból, hogy majd belebe- tegedett. Nem nézett semmiféle lányra, még ha látta is, hogy szép: a régi szerete- tői elől a kapuk alá szökösöt, s ha véletlenül cimborá akadt utjába, úgy el- rohant előle, mint a forgószél. Ha regge- lizni bevetemedett a kávéházba, olyan egyszerre húzta a nyakát, hogy a kaszir- nőt kétakkora magas trónuson se látta volna meg, a kis virágáros leányra pedig olyan moridan szórta szeméi villámát, hogy szegénykét végig borzongatta a hideg.

Az emeletbeli szobaleányok seho- gym tudták, mi történt az úrival, eddig mindgyűlölyhez volt egy jó szava, egy orca- sipentésé, vagy egy rózsabimbója, s most úgy vonul előttük végig, mint Banco árs- nya. Szobája ajtaját kulcsra zárja be s

*A „Hát”-ből.

még a kulcslyukat is betömi, hogy ne les- kelődhessenek utána.

Odabenn azután úgy vágja magát a szőfára, hogy az jageatva recsecsenik meg alatta, s munkához lát.

Eltötte két nagy láda. Vig napok ró- zaszázin emlékel, boldog legényélet és édes reminiscentiái. Ha ezek az örök enyészett megsemmisítő hatalmának át lesznek adva, nincs az a szerelmi bíróság, mely „bizo- nyítékok lánya miatt” fel ne mentené Pistát.

Olyan levelezés, melyet a bécsi Rot- schild-ház Correspondenz-Buch-ja sem ta- nána felmutatni. Az igaz, hogy Rothschild nem igen levelezik hölgyekkel.

A legborzasztóbb izléstelenséggel van itt egy csomó rózsaszín levél zöld szalag- gal összekötve. Csakolni való rossz írással rebegi el egy kis ballerina szíve érzelmeit.

Az első így kezdődik: „Uram! Nem tudom mit gondol ön felőlem stb.” Az utolsó így végződik: „ . . . egyenlised ki kedvesem a dolgot hamar, mert a szabó semmi áron nem akar várni stb.”

Tüzbé velők.

A levelesomó felfobbant. Pista felsó- hajtott: szegény Giza! Giza pedig Marchal- nál vig társaságban csuklani kezdett, mire

ő azt mondta, hogy gondol rá valaki, Pepi gróf erre azt felelte. „Igen ám, a Cluquot.”

Következik a második csomó. Apró papírseletekre hirtelenséggel oda írkan- tott szavak. „Ma nem lehet.” „Holnap tizkor.” „Tegnap mért nem jöttél?” Gyű- rődőskön látszik az idegesség, melylyel a levelek írónije őket egy kérszorítással vagy keringő alatt juttatta a címzethez.

Dirib-darabra tépi össze s csak egy löki a tűzbe. Az apró papirmorzskákat a kandalló léghuzama megtáncoltatja. Egyik kirepül Pista ölébe. Őt betű van rajta „Szere . . .” Pista mérgebe lenyelé a szemtelen.

Nr. 3. Kifogástalan vékony betűkkel írott levelek, a legfinomabb angolmerített papíron. A moral csak úgy ömlik belőlük. „Uram! Ön nagyon jól tudhatja, hogy en- gem hiába ostromol. Bármilyen rokonszenv- meg (kétserv álmuzva) viselkednem is ön írnék, ezt csakis azon esetben vállalan- maz, ha a társadalom szokás szentesítette- megtartásai szerint ön szílleimhez fordulva stb.” Klambromban nevelkedett kisasszony. Körömyi idealizmus sines benne. Égjetek el! A piros láng keglvege nyaldossa a finom meivitt papírt.

6. szám.

Zenta, 1890. március hó 16.

I. évfolyam

Üb
A zentai kereskedő-íjjak társulatának tagjai díjmentesen kapják.

Előfizetési-díj:
nem tagoknak
egész évre 3 frt,
fél évre 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára
15 kr.

AZ ÚTÁSZ

FOLYÓIRAT,

igazság és világosság terjeztéésére.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Vörösmarty-utca 1154. sz., hova a folyóirat szellemi és anyagi érdekeit illető közlemények intézendők.

Hirdetés-díjak

négysz. centiméterenkint 2 kr.

Kiadótulajdonos:
a „zentai kereskedő íjjak társulata“.

Felelős szerkesztő:
Scheinberger Dagobert

Megjelenik minden hó 1-én és 16-án.

Tartalom:

I. Olvasóinkhoz. — II. Mint áll a magyar kereskedelem szakképzettség dolgában. III. Méreg a levegőben. — IV. Mennyi erő feláldoztatik a tánc által? — V. A statistikából. — VI. A különféle nyelvek. — VII. Körömpiszok. — VIII. Gondolatok — IX. Helyezközlő rovat. X. Hirdetés.

Olvasóinkhoz.

Ezennel értesítjük mindazon tisztelt olvasóinkat s a vidéki egyleteket, kiknek lapunkat küldjük, hogy ennek megtartása nem kötelez előfizetésre, a mennyiben a lap fennállása a kiadótulajdonos társulat által biztosítva lévén, ennek határozata folytán minden kereskedő ifjusági egyletnek s előkelőbb kereskedőknek díjmentesen küldetik.

A szerkesztőség.

Mint áll a magyar kereskedelem szakképzettség dolgában?

Agricultur állam-lakói lévén, nem csodálkozunk, hogy nálunk azelőtt csak is közvetített uton tettek valamit a kereskedelem érdekében tudniillik akkor, ha az elsősorban a termelő vagy fogyasztót érintette. Pedig a történelem tanúsága szerint csak azon nemzet nőtte ki magát gazdaggá és nagygyá, mely „a létérti küzdelemben a békét feltételező kereskedelem lobogója alatt indul hódító hadjáratára.“

A szabadságharcunkat követő lethargiájából felocsudott hazánk igyekezett a haladó kor szellemében fejleszteni kereskedelmünket, hogy a több évtized mulasztásai kipótoltassanak. „Építi a vasutakat, biztosítja a külfölddeli előnyös összeköttetést, egyensúlyban tartja az expor-

ZENTAI NÉPLAP.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELEN MINDEN PÉNTEKEN.

<p>Előfizetési árak:</p> <p>1 évre 5 frt — 1/2 évre 2 frt 50 → Egy szám ára 10 kr. ←</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal:</p> <p>Eugen és uri utca sarkán levő Tésits-féle házban, hova a lap szellemi részét illető közlemények, előfizetési és hirdetési díjak küldendők.</p>	<p>Hirdetések</p> <p>és nyílt-téri közleményeket külön díj szabás szerint közül a kiadóhivatal.</p>
---	--	--

Zenta, 1890. november 20.
 Rendezett-tanácsú városokban — milyen Zenta is — a városi tanács és képviselő testület együtt van hivatva a város belügyeinek vezetésére, kormányozására, s mindazon tevékenység kifejtésére, melyet a gazdasági, közművelődési, erkölcsi és népnevelési, mint a város anyagi és szellemi jólétének közvetlen tényezői igénybe vesznek.

A városi tanács és képviselőtestület együtt működése a városi képviselői közgyűlésen nyilvánul. — Itt hozatik a város ügyeit érintő minden fontosabb határozatok.

Azon jog, melylyel a közlakosság a város ügyeinek intézésére feljogosítja a képviselő testületet, ennek minden egyes tagjára szent kötelességet ró, a tisztviselő választása tekintetében is. Mert a tisztviselő nem azért választatnak, hogy ezáltal hiúságuk kielégíthessék, vagy megelhetőségük biztosítsák, nem csak a be- és kiutalás a feladatuk, vagy a felesleges hatóságok rendeleteinek végrehajtása. Oh nem! Ennél sokkal szentebb kötelesség jár állásukkal s ez a közjó előmozdítása s. —

Hogy azonban a tanács által a közjót érdekelően üdvösnek s előnyösnek talált egyes lépések a képviselőtestület által sanctionáltatassanak, ehhez okvetlen megkívánatik, mikép a képviselő többségének nézetével megegyező legyen a tanácsé, a mely a képviselő testület kiküldött közege levén, kell, hogy azon irányban működjék, a mely irányt a képviselőtestület többsége követelt s a mely a választáskor kifejezést is nyert.

Ez iránytól eltérni a bizalom elvesztése nélkül nem lehet a nélkül, hogy ez előbb, vagy utóbb meg ne boszulja magát egy a

képviselő részéről jövő „Vető” dörgedelmes s rosszat sejtető kifejezése által.

Már pedig — mint mindenki előtt tudva van — ugy az országos, mint községi politikában akadnak vezér férfiak, kik minden törvényes eszköz felhasználása mellett, odaadó jóakarattal, felvilágosítással, értelmi erejük felhasználása mellett azon igyekeznek, hogy a súlyos hajtó megmentsék.

Csak hogy itt igen sokszor homlok egyenest ellenkező uton látjuk haladni a vezérszerepet vívókat, kiknek talán mindegyike a nemes célt, a közjó előmozdítását véli elérhethetőnek az általa követett uton.

És ez lehetetlen! Lehetetlen, mert két nem egy irány felé vezető egyenes uton haladva, nem lehet ugyanazon egy célt elérni.

Most már ha a vezérszerepre vállalkozók egyike így, a másiká máskép kíséri meg az értelmiség tekintetében talán mögötte álló közharcost, ez nem tudja épen azon műveltségi talán fogva, melyek áll megjelölni a helyes irányt s igen gyakran a rossz utra tér, melyen az általa elérni vélt célt soha meg sem közelítheti, sőt mindég távolabb-távolabb jut tőle, míg végre megunva a nagy fáradsággal megtett út hosszúságát, visszafordulva a messze távolban látja az ellenkező irányban haladottak győzedelmes célhoz jutását. Most világossá levén előtte tévedésének nagysága, bár szegyenkezve, igyekszik amazokhoz jutni, de már késő. Hozzájuk nem érhet, mert mikor már megközelíti azokat, a sorompó lebozsátjátik előtte, letelvén a megbízatás ideje, a 6 év.

De ez még nem volna nagy baj ha a jóirányban haladók a többséget képviselvén, leküzdhetik az akadályokat, s így a célt még-

is elérik. Hanem igen sokszor megcsik, mikép a rossz uton haladó kisebbség közül néme-lyek látván, hogy a jó uton haladó többség biztosan halad, akkor amazok görbe utakon igyekeznek az ellenkező irányban haladók elé gátat vetni, hogy a maguk részére nyerjenek meg kizűlők nehányat, azon hiszszemben levén, hogy talán az a jó ut, melyen ők haladnak. — Már ezt legalább fel kell tételeznünk, mert nem hisszük, mikép valaki, kit a nép bizalma helyezett ezen mindenesetre megtisztelő s nagyfontosságú állásra, mondjuk, nem hisszük, hogy nagy számmal akadnának ezek között, kik önmagukról megelégedkezve, ép a megbízók érdeke ellen szállnának síkra, s egyenesen ezeknek kárára működének.

Mint fennebb is mondtuk a képviselőtestületben vannak ugynevezett „vezérfiúk” kik vagy értelmiségiek, vagy egyéb befolyások következtében tudnak maguknak, illetve törvényeiknek híveket szerzeni. A város s a közlakosság jól felfogott érdeke pedig azt kíváná, hogy az ily egyének a közgyűlési terembe lépve, határozottan egy véleményben legyenek minden a tanács által a közgyűlés elé viendő dolgokra nézve s a helyett, hogy a közgyűlési teremben a személyeskedésnek sokszor határát nem ismerő terére lépnek; a mi ugyan — sajnos — Zentán már igen megszokott dolog kezd lenni, tanácsosabb volna minden dolgot szűkebb körben tisztíró helyre megvitálni, számot vetvén a dolog jó-és árnyoldalaival s a nagy „capacitás” után, minden ügyben a közgyűlés előtt határozottan a legüdvösebbnek mutatkozó irányban felszólalni, nem pedig csupa személyes hiúságot megmutatni akarni, mikép egyiknek, vagy má-

A „ZENTAI NÉPLAP” TÁRCZÁJA

ŐSZ ÉS TAVASZ.

Törvénnyel az élet, örök a szív.

Csipős hideg szél recsegett meg a fákon, az ágait s a sárga levelek sutorogva hullanak le a sáros földre, fájadalmasan beszéve az élet mulandóságáról. Csak rövid néhány hét előtt a fák zöld koronájukkal díszeltek, virágok pompáztak kertben és réten, s a pillangók mielő vágygally szállottak reájuk édes-mézet szívni kelyhek-ből; vidám madár csicseregés hallatszott a fák sűrű lombjai közül s az est-alkonyi szellő enyhe-lyre suhant tova mellettük s pajkos szavak sutogása mellett tova szállt.

Hova lett mindez? — Hol van az édesed, mosolygó természet, hol vannak a csattogó ajku madárkák?

A természet nyugalmura tért, a kis madárkák messze-messze szálltak, hol örök tavasz van, hol a tél zord fészéreltével nem borítja el a viruló természetet.

— Minden mulandó az ég alatt — sutto-gják a száraz lombok.

— Miért is ily rövid az élet? — sóhajtja egy főtig száraz virág — aly virultam, már el kell hervadnom.

Igy zúgolódnak mindaján, bánkódnak az élettől való megválás felett. Hajh, pedig náluk a halál s a feltámadás között csak rövid pár hónap van, míg nálunk — szegény halandóknál — egy egész örökkévalóság.

Hagyjuk őket magukra, had öntsék ki bánatukat — eddigeteg szívük szava szerint s tekint-sünk be a közelükben álló kastély egyik ablakán.

Egy ősze tavaszán levő fiatal leányka áll ott, bánatos mosolytal nézdegetve a haladók termé-zetet.

— Oh Istenem — sóhajt fel — miért is fosztod meg a földet legszebb ékességétől, miért is kell e kelves virágoknak elhervadniuk, melyeket oly gyönyörű figyelemmel ápnaltam egész nyáron át s most semmivé lesznek, nem hagyván maguk után mást, mint szomorú emléket néhány sárga levelet. Lemegyek elbuzsuzni tőlük a jövő tavaszig, hisz akkor újra látni fogjuk egymást.

Gyorsan lefutott a lépcsőn s néhány pillanat múlva a kertben volt. Az eddig lecsigszett fűvel busuló virágok még egyszer felegyenesednek, barátságosan mosolygva az egyetlen ősze virágra — a kedves leányra.

— Téj! le! sutdogá egy róza. S a leányka mintha megértette volna szavát, gyengéden lesza-kítá s éjszai fürteibe tűzte.

— Majd tavasszal újból virulni fogtok ugye?

— szót nyájasan a hajdon — akkor ismét elláto-gatok hozzátok, még mielőtt a nap felkél!

Biztos reményben a jövő tavasz elérése felől észre sem vevő, hogy egy akáca ezt suttogta felé:

— Minden mulandó e világon: ifjúság, szépség, gazdagság sőt az — élet is!

A leányka tovább haladt, sejtélemmel sem bírva a szomorú igazság felől, reményelt új tavaszt, új boldogságot.

Elmult a tél, az ősze természet ismét felvet-te elragadó ezerszín köntösét, s a tavasz csicsere-gő hirnökei megérkeztek. A kastély kertjében szebbnél-szebb virágok nyílnak, de mindamellett komorság s ünneptelenség mely csend uralkodik.

Nem oly ősze a virágok illata, nem oly kedves a szellő susogása, a madárkák dala is inkább hasonlít egy halotti énekhez, mint vidám tavaszi dalhoz. — De hol van a virágok büszkesége? Hol van a kedves tavaszt oly nagyon váró leányka? Talán virágainak hízéleg s versenyt dalol a kis csalóagnyalnyál? Nem. Az ő számára nem illatok többé virág; nem dalol többé madár; nem várja többé a kikelet; mert ő már az örök tavasz ha-zájában van. — Kertre nyíló szobájában fekszik kiterítve, márvány arcán meglátszik a sok szenvedés, és a sok szenvedés még szebbé tette őt.

Szerkesztőség
és kiadóhivatal:

Régi posta-utca 544.
sz., Fischer-féle ház,
hova a lapot érdeklő
közlemények hirdeté-
sek, előfizetési pénzek
és hirdetési díjak in-
tézendők.

Keziratok nem adatnak
vissza.

ZENTA.

HELYI ÉS VIDÉKI ÉRDEKŰ TÁRSADALMI ES KÖZGAZDASÁGI
HETILAP.

Előfizetési árak:
Egész évre 4 frt, félévre
2 frt, negyedévre 1 frt.
Hirdetések:
Hirdetési díj egy négyzet-
centiméternyi térért 4 kr.
Helygédij minden egyes be-
iktatás után 30 kr.
Nyiltér petit soronként
20 kr.
Egyes szám ára 10 kr.

Egyes számok Heiszler Aladár és Kabos Árnin
urak főféri üzleteiben kaphatók.

Megjelenik minden vasárnap.

Keziratok lapunk részére hétköznapi pénteken déli-
után 6 óráig fogadhatók el.

T. Olvasóinkhoz!

Lapunk legutóbbi számában em-
lítettük volt, hogy munkatársaink me-
váltak a rovatvezetéstől, a mint azt
a helybeli lapokban leadtó nyilatko-
zatukban is tudatták. Nem célunk
itt munkatársaink lemondásának az
indokaival foglalkozni, csupán olvasó
közönségünk megnyugtatóására annyit
jegyzünk meg, hogy ezen körülmény
nagyon keveset változtat lapunkon.
Változtat annyit, hogy ilyenformán
kénytelenek vagyunk a vallás- és ne-
velésügyi rovatot elhagyni. — Remél-
jük azonban, hogy ezen kihagyást bő-
ven pótolja az, hogy a jövőben a töb-
bi rovatokra annál nagyobb gondot
fogunk fordítani. Ezen két rovat el-
hagyása okozta a lap alakjának
megváltozását, illetve kisebbitését is.
Azonban ezen körülmények a lap
szellemére semmi befolyással nem lesz-
nek, mert a „Zenta” marad a jövő-
ben is az, ami eddig volt s a szerkesz-
tőségének a jövőben is főfeladata lesz
a polgárok összességének az érdekét
szolgálni, a jó létét töle telhetőleg

előmozdítani. Célunk a lap fentartá-
sával alkalmat nyújtani arra, hogy
legyen a város népe igaz jogainak és
polgári méltóságának bátor szószólója,
az igazság érdekében küzdesnek ren-
dithetlen harczosa.

Magasztos cél ez, melynek bevál-
tására erőt nyerünk azon-
szerint erős meggyőződésün-
városunk polgárságán-
nyu lapra okvetlen
annak a fentartásá-
gy a jövőben is a

Főhívás a közönséghez

A magyar állam megünne-
pezik évfordulóját készül megünne-
peltetésére.

Hazánk törvényhozása elhatá-
rozta, hogy az ezredéves ünnepek
keretében országos kiállítás tartassék.

Ős. és apostoli királyi Felsőge,
legkegyelmesebb Urunk és Királyunk
ezen kiállítás védnökségét elfogadni
kegyeskedett.

A törvény e kiállításnak 1896-
ban Budapesten az illetékes miniszterek

és egyéb szakkörök közreműködésével
leendő rendezését reám ruházta.

Kettős célja lesz ezen kiállítás-
nak.

Első sorban emlékeztetni a nem-
zetet az ezredéves mult nagy esemé-
nyekre és alkotásaira s megmutatni a
nemzetnek is, hogy a magyar nemzet
tagja volt az európai nép-
eknek a haladás együttes munká-
jának.

Második feladata a kiállításnak
az, hogy megismerjék a magyar
nemzet alkotó összes erőket, meg-
ismerjék önmagunkkal és az idege-
l a szellemi anyagi és erkölcsi
erőit való munkálkodásán összes
erőit.

Elhívom az ország minden pol-
gárát, hogy zen feladatban a kor-
mányt hazafini lelke- dással támogatassa
a hazafias erők a nagy nemzeti
sikeréhez.

Része fog jutni az ország minden
polgárának a munkában, valamint ré-
sze lesz a sikerben is.

A kiállítás sikere által növeked-
ni fog hazánk tekintélye és fokozott
lelkes bizalommal fogunk haladni a
nemzeti megerősödés nagy munkájá-
ban.

„ZENTA” TÁRCZÁJA.

A tengerszeműhöz.

Susogva mondom csak: szerettek,
Oh édes lánykám mindennem!
Viszontszerelmedért epedve,
Szerelmed kérni nem merem.

Zongoránál melletted ülve,
Majd meghalok egy csókodért;
Szerelmi vágy, örült hevület
Szívemre hajtja mind a vért.

Remegve, lázban ülök ottan.
Hangom elakad — Istenem!...
Te mosolyogva rám tekintesz.
Oh én édes kegyetlenem.

Te mosolyogva rám tekintesz.
Nem is sejtve, hogy engemet,
Hogy részegit, hogy vonz, hogy éget,
Ártatlan szűz tekinteted.

Ne is, ne is, ne is gyanítsd azt,
Hogy mint hevülök érted én!
Szerelmi szóval büszkeséged —
Attól félek — megsérteném.

Ara vagy; mdsnak eljegyezve:
Én — nem hozzád illő koru;
Redm a vég, az elmulás vár,
Redd — menjass ony — koszoru.

Boldog lesz-e karjában annak?
Csókja lesz-e édes neked?
Fog-e hevülni úgy, miként én,
Ha tekinteted rá veted?...

Ne tudd, ne tudd meg soha tőlem,
Hogy szívem mint vágzott redd?
Ellávozom mellőled, édes
S a távol tán nyugalmat dd.

Te nője lesz annak, ki rád vár;
Nyugodt leendsz, — boldog tudn
E szelid, derék engelelmes
S higgadtvéru férj oldadn.

Minekzavarnám én nyugalmad,
Bensóvról téve vallomást?
Szerethettek titokban téged: —
En téged csak — szeress te mást.

Margitay Dezső.

Mese egy Modelről.

Irta: Brédy Sándor.

Két okból kellett elmennie hazulról,
az egyik; a lakás nagyon hideg volt; a
másik; a hideg lakás egyetlen ágyán beto-
gen, talán halálos betegen, feküdt házias-
szonya. Bizonyos, hogy az utcán nem volt
meleg, a mint kilépett a kőrutra ezt kon-
statálta is azonnal. Megállapította azt is,
hogy a szél a kerepesi-ut felől föltöttebb
fúj, érezte arczán s látta a lámpásokon,
melyeknek lángja ingerülten, de szabályosan
és állandóan az üllői-ut felé hajlott, ezt az
utat és az uton mindent elborító hóban is
megkülönböztette hatását: fodros és gyön-
géd volt, mint az a fehér habzóvet, melyet
lángok viselnek a nyakukon. Szemei fájtak,
serkedő bajusza megfagyott, lábai csaknem
zsibadtak már, de azért érzett valamit a
tájkép különös voltából. A paloták egészen
hóból állottak ki és ez meg a szél teljesen
megváltoztatta arányaikat. Aztán megfagy-
gyott hógarudak mint kicsiny falusi ház-
sok állottak mindenfelé. Egyiknek-másik-
nak utcai gyerekek kivágták a belsejét és
házat csináltak belőle. „Nem rossz gondo-
lat” szölt magában és hamarjában beállott

Ebben az évben megjelent még:

Zentai Ellenőr (7)

1890

(13)

Az Utász

I. évf. (1890) 1–15. sz.

1. *Az Utász*
2. Folyóirat igazság és világosság terjesztésére
3. Megjelenik havonta kétszer (1-jén és 16-án).
4. Felelős szerkesztő: Scheinberger Dagobert. Kiadó: Kereskedő Ifjak Társulata. Laptulajdonos: Kereskedő Ifjak Társulata
5. Szerkesztőség: Vörösmarty u. 1154. Kiadó: Vörösmarty u. 1154.
6. Nyomda: Schvarcz Sándor könyvnyomdája, Zenta
8. OSzK – I. 5–15. (hiány: 7. sz.)

(14)

Zentai Néplap

I. évf. 1890–91) 1. sz. – IV. évf. (1893) 20. sz. (?). Mutatványszám 1990. okt. 31.

1. *Zentai Néplap*
2. Vegyes tartalmú hetilap
3. Megjelenik minden pénteken.
4. Felelős szerkesztő: Kozics Aladár. Kiadó: Kozics Aladár. Laptulajdonos: Kozics Aladár
5. Szerkesztőség: az Eugen és az Úri u. sarkán levő Tésits-ház. Kiadó: az Eugen és az Úri u. sarkán levő Tésits-ház
6. Nyomda: Klenóczky és Biró könyvnyomdája, Zenta
7. Rendkívüli melléklet: I. 8. számhoz.
8. OSzK – I. 1–51 (hiány: 31, 41–45, 47, 48); II. 2, 4, 6, 7, 10; IV. 5–13, 15, 17, 20, rendk. kiadás márc. 30. ZTL – I. 3, 5, 6, 9–11.

Ebben az évben megjelent még:

Zentai Ellenőr (7)
Zenta és Vidéke II. (11)
Zentai Közlöny (12)

1891

Ebben az évben megjelent:

Zentai Ellenőr (7)
Zenta és Vidéke II. (11)
Zentai Közlöny (12)
Zentai Néplap (14)

1892

Ebben az évben megjelent:

Zentai Ellenőr (7)
Zentai Közlöny (12)
Zentai Néplap (14)

1893

(15)

Zenta II.

I. évf. (1893) 1–8. sz.

1. *Zenta*
2. Helyi és vidéki érdekű társadalmi és közgazdasági hetilap
3. Megjelenik minden vasárnap.
4. Felelős szerkesztő: Nagyállói Kállay Lajos. Kiadó: Nagyállói Kállay Lajos. Laptulajdonos: Nagyállói Kállay Lajos
5. Szerkesztőség: Régi posta u. 544., Fischer-ház. Kiadó: Régi posta u. 544., Fischer-ház
6. Nyomda: Klenóczky és Biró könyvnyomdája, Zenta (I. 6: Schvarcz Sándor könyvnyomdája)
7. Rendkívüli melléklet: I. 7. számhoz
8. OSzK – I. 1–8. ZTL – I. 2, 6.
10. *A Zentai Ellenőr* folytatásaként jelenik meg (feltehetően csak ebben az évben).

(16)

Zentai Hírlap II.

I. évf. (1893) 1. sz. – IX. évf. (1901). 27. sz. (?)

1. *Zentai Hírlap*
2. Helyi és vidéki érdekű társadalmi és közművelődési hetilap
3. Megjelenik minden vasárnap.
4. Felelős szerkesztő: Lippay Imre (I. 44: Szigethy István, a szerkesztőbizottság nevében). Kiadó: Klenóczky és Biró (I. 19: szerkesztőbizottság; II. 12: Kovács Fülöp;

- VI. 14: Kovásevits Ottó). Laptulajdonos: Klenóczky és Biró (I. 19: szerkesztőbizottság; II. 27: Szigethy István; VI. 14: Kovásevits Ottó)
5. Szerkesztőség: Árpád u. 268. (I. 19: Árpád u. 271; I. 44: Szécsy u. 1114; II. 9: Deák u. 363, a plébánia melléképülete). Kiadó: Árpád u. 268. (I. 19: Árpád u. 271; I. 44: Szécsy u. 1114; II. 9: Deák u. 363, a plébánia melléképülete)
 6. Nyomda: Klenóczky és Biró nyomdája, Zenta. (I. 19: Székely Simon, Szabadka; I. 24: *Zentai Hírlap* könyvnyomdája, Árpád u. 272; VI. 23: Kovásevits Ottó)
 7. Melléklet: *Ellenőr* (I. 17. sz. alatt, mint önálló lap). Rendkívüli mellékletek: I. 43. számhoz; II. 51. számhoz
 8. OSzK – I. 1–44 (teljes); II. 1–52 (teljes); III. 1–52 (hiány: 21. sz.); IV. 1–52 (teljes); V. 1–52 (teljes); VI. 1–52 (teljes). ZTL – I. 3, 26, 28; II. 6, 7, 42, 46; III. 2, 4, 5, 7; IV. 21; VI. 38, 51; VII. 3, 5, 31, 37, 44; VIII. 17; IX. 8, 10, 18, 23, 27. ZVM – II. 7, 11, 14, 29, 30, 35; III. 28; IX. 5.

(17)

Ellenőr

I. évf. (1893) 1–13. sz.

1. *Ellenőr*
3. Megjelenik kéthetenként egyszer, csütörtökön.
4. Felelős szerkesztő: Biró [János]. Kiadó: Ugyanaz, mint *Zentai Hírlap II.* I. évf. (1893). Laptulajdonos: Ugyanaz, mint *Zentai Hírlap II.* I. évf. (1893)
5. Szerkesztőség: Ugyanaz, mint *Zentai Hírlap II.* I. évf. (1893). Kiadó: Ugyanaz, mint *Zentai Hírlap II.* I. évf. (1893)
8. OSzK – I. 1–13. (hiány: 6, 7, 11) ZTL – I. 4, 5, 6. ZVM – I. 4, 5 [xerox], 6.
10. Bár a *Zentai Hírlap II.* mellékleteként jelenik meg, önálló lapként is megvásárolható. Az első zentai élc lapként tartjuk számon, s az egyetlenként, amely rendszeres jelleggel megjelent, igaz, csak 1893 folyamán.

Ebben az évben megjelent még:

Zentai Ellenőr (7)
Zentai Közlöny (12)
Zentai Néplap (14)

1894

Ebben az évben megjelent:

Zentai Közlöny (12)
Zentai Hírlap II. (16)

1895

Ebben az évben megjelent:

Zentai Közlöny (12)
Zentai Hírlap II. (16)

1896

(18)

Zentai Híradó III.

I. évf. (1896) 1. sz. – XVI. évf. (1911) 29. sz., majd:

Zentai Friss Újság I.

XVI. évf. (1911) 30. sz. – XXIV. évf. (1919) 21. sz.

1. *Zentai Híradó* (XVI. 30: *Zentai Friss Újság*)
2. Társadalmi és közművelődési hetilap (II. 1: Társadalmi, közművelődési és közgazdasági hetilap; XI. 1: Politikai lap; XIII. 1: Társadalmi, közművelődési és közgazdasági hetilap; XV. 1: A D.M.K.E. hivatalos lapja. Az alföldi földművelők gazdasági egyesületének hivatalos lapja; XVI. 30: *Zentai Híradó*. Politikai lap. A D.M.K.E. hivatalos lapja. Az alföldi földművelők gazdasági egyesületének hivatalos lapja; XVII. 16: *Zentai Híradó*. Politikai lap. A D.M.K.E. hivatalos lapja. Az Alföldi Gazdasági Egyesület hivatalos lapja; XXIII. 10: *Zentai Híradó*. Politikai lap)
3. Megjelenik minden vasárnap (XI. 1: megjelenik hetenként háromszor – vasárnap, szerdán és pénteken, illetve vasárnap, kedden és csütörtökön; XI. 77: megjelenik hetente kétszer – vasárnap és szerdán; XII. 5: megjelenik hetenként egyszer, minden vasárnap XVI. 30: megjelenik hetenként háromszor – vasárnap, szerdán és pénteken).
4. Felelős szerkesztő: Kabos Ármin (XIV. 46: Politzer Sándor; XVI. 30: Heiszler Gyurgyovánszky Ferenc; XVI. 68: Politzer Leó). Főszerkesztő: dr. Kovács Jenő (XI. 1-től; XVI. 68: Heiszler Gyurgyovánszky Ferenc). Kiadó: Kabos Ármin (XIV. 46: Politzer Sándor). Laptulajdonos: Kabos Ármin

- (XIV. 46: Politzer Sándor). Munkatársak: Szűcs Lajos gimnáziumi tanár; Ormos Kálmán városi jegyző; dr. Reitzer József orvos; Kónya József anyakönyvvezető; Szigethy László telekkönyvi hivatalnok; Novoszel János tanító; Kovács Géza tanító, dr. Fischer Jákó szabadkai ügyvéd; Móra István budapesti költő; dr. Kovács Jenő budapesti hírlapíró
5. Szerkesztőség: Kabos Ármin könyvkereskedése, Zenta (XI. 1: Fő tér, a városháza épülete; XVII. 16: Politzer Sándor könyvnyomdája). Kiadó: Kabos Ármin könyvkereskedése (XI. 1: Fő tér, a városháza épülete; XVII. 16: Politzer Sándor könyvnyomdája)
 6. Nyomda: Kabos Ármin könyvnyomdája, Zenta (XIV. 46: Politzer Sándor nyomdája, Zenta)
 7. Rendkívüli mellékletek: II. 7, 16. számokhoz; IV. 14. számhoz; VI. 20, 38. számokhoz; VII. 1, 17, 20, 46. számokhoz; VIII. 24. számhoz; XI. 22, 41, 42. számokhoz; XII. 6, 10, 13, 15, 16, 21, 22, 23. számokhoz; XIII. 3. számhoz; XIV. 3, 9, 10–13, 15, 16, 17, 19–26, 29 számokhoz; XV. 13, 36, 38, 44, 53. számokhoz; XVIII. 46, 96. számokhoz
 8. OSzK – I. 1, 2, 13; II. 1–52; II. 1–52 (teljes); III. 1–52 (teljes); IV. 1–52 (hiány: 11. sz.); V. 1–53 (teljes); VI. 1–52 (hiány: 37. sz.); VII. 1–52 (teljes); VIII. 1–52 (teljes); IX. 1–52 (teljes); X. 1–52 (teljes); XI. 1–128 (teljes); XII. 1–54 (teljes); XIII. 1–52 (teljes); XIV. 1–52 (teljes); XV. 1–53 (hiány: 18, 21–24); XVI. 1–107 (hiány: 19–29. sz.); XVIII. 40–130 (hiány: 1–39, 56–89, 131–?); XXIII. 10, 11, 13.
ZTL – III. 11, 43, 50; IV. 19, 32, 39, 46; V. 13, 15, 24, 32, 51; VI. 8, 11, 20–22, 26, 32, 34, 36, 38, 41, 42, 45, 47–49; VII. 2, 6, 13, 14, 18, 27, 39; VIII. 4, 6, 32–35, 37, 48, 52; IX. 15, 31, 35, 38, 50; X. 3–5, 9, 13, 16, 25, 26, 28, 34, 43, 46, 47, 49, 50; XI. 5, 20, 22, 63, 72, 73, 77, 81, 96; XII. 17, 26, 28, 33, 39, 45, 52; XIII. 3, 6, 7, 21, 27, 29, 39, 42, 50; XIV. 12, 13, 24; XV. 2–4, 6, 7, 21, 46; XVI. 9, 10, 23, 28, 48, 72, 74; XVII. 1, 5, 12, 24, 48, 128; XVIII. 6, 9, 16, 102, 108, 112, 137, 142, 145, 148; XIX. 2, 43; XX. 131, 132; XXI. 8, 9; XXII. 5, 6, 24, 34, 39, 41, 42, 75, 122; XXIII. 48, 49, 50, 55, 119.
ZVM – II. 4, 36; V. 17, 24; VI. 45; VII. 12; VIII. 29; IX. 41, 51; XI. 49, 50, 55; XIII. 39; XV. 45; XVII. 16, 18, 119, 140–142;

XVIII. 13, 76, 149, 152; XIX. 87; XXI. 35, 67, 117; XXIII. 127; XXIV. 20, 21.
9. Szabadelví

Ebben az évben megjelent még:

Zentai Közlöny (12)
Zentai Hírlap II. (16)

1897

Ebben az évben megjelent:

Zentai Közlöny (12)
Zentai Hírlap II. (16)
Zentai Híradó III. (18)

1898

Ebben az évben megjelent:

Zentai Közlöny (12)
Zentai Hírlap II. (16)
Zentai Híradó III. (18)

1899

(19)

Eleven Újság

1899. dec. 31. 1. sz.

1. *Eleven Újság*
3. Alkalmi lap
4. Főszerkesztő: Szávay Gyula. Főmunkatársak: Deutsch József, dr. Hajdú Dezső, Kabos Ármin, dr. Rothmann Árpád, Szigethy Imre. Kiadó: a zentai Izraelita Nőegylet
6. Nyomda: feltehetően Kabos Ármin könyvnyomdája, Zenta
8. OSzK – 1899. dec. 31. 1. sz.

Ebben az évben megjelent még:

Zentai Közlöny (12)
Zentai Hírlap II. (16)
Zentai Híradó III. (18)

1900

Ebben az évben megjelent:

Zentai Közlöny (12)
Zentai Hírlap II. (16)
Zentai Híradó III. (18)

ZENTAI HIRLAP

HELYI ÉS VIDÉKI-ÉRDEKŰ TÁRSADALMI ÉS KÖZMŰVELŐDÉSI HETILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEÁK UTCZA 363. SZ.
Kéziratok visszaadására nem vállalunk a szerkesztőség.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.
Egyes szám ára 10 kr.

Előfizetési árak:
egész évre 4 ftl., félévre 2 ftl.
Hirdetések és nyitlír díjazása megállapodás szerint.

Aratás mindenfelé.

Peng a kasza, hullnak a rendek mindenfelé... magasan áll a júliusi nap s veti tüzelő sugarait azokra a munkásokra, akiket a hajnalszó oda int a lullamzó, érett, vetések elé.

Az ország különböző vidékeiről jött jelentések szerint a termés általában nem csak kielégítőnek, de határozottan kitünőnek mondható.

A földbirtokosok azonban nem tartják kitünőnek, de kielégítőnek sem a bért, a mit egész évi fáradságos munka után a termés által nyernek.

Valóban ijesztő az a szomorú jelenség, hogy imen-onnan leáldoz annak a rég híres gazdavidágnak minden reménye az iránt, hogy egykor még visszanyeri annak a földnek az értékét, a mely a szabad vámbehozatalok, hiányos közgazdasági rendszer, szerveztlenség által hovatovább értéktelené válik.

A gazdavidágnak az állam iránti kötelezettsége napról napra óriási mérvben fokozódik, a drágaság nagy mindenfelé, minden ágban, a gabona ára tíz év alatt felére csökkent, míg a munkásoknak folytonosan Amerikába vándorlása miatt beálló cseleghiány a munkabért kétannyira csavarta fel. A gabona még egyszer olcsóbb, a munka még egyszer drágább, míg a gazdák termékei feldolgozott állapotban csodálatos képen emelkedett értékűek. Ez a pusztá tény! Veszedelmes tény a gazda világra.

Az iparos, a kereskedő, a hivatalnok osztály változatlan halad a kor igényeivel.

S ha akadályoztatnák, egy-egy hatalmas szervezkedéssel helyre títik tekintélyét.

A gazdák azonban egy változatlan gép-

munkát végezhetnek. Ennek az arát valamikor megfizettek; — ma, ha így marad, egy iszonyu bukás elé néznek s velük egy tekintélyes iránydó társadalmi kaszt, a középosztály bukik.

A gazdákkal nem törődik senki, érdekeinek nincs igaz harcra a parlamentben, nekik nincs szerveztető, náluk hibázik az összetartás, a mely má már felébredt az egyérekkel bíró legalsóbb munkás néposztály között is. Nekik ha nem országosan, de megyénként, kerületenként kellene csatlakozni s központot alakítani, mely folytonosan érdekeik mellett agítaljon. Csak így képezhetnének szilárd védőfalat ama veszedelmes áramlat ellen, mely ellenük fellépett.

Magyarország mindenkor fontos földmívelő állam volt, biztos jövőjét nem a valuta rendszer, nem politikai pártárvnyalatok, hanem a föld értéki tekintélyének megszerzése, helyreállítása bizosítja. A parlamentben időnkint csiszolt beszédben egy-egy hónapja megemlíti a gazdák bajait s ezzel aztán vége minden további intézkedésnek. Ennek nem más a tanúsága, mint az, hogy a parlamentben hibázik az az elem, mely leginkább volna hivatva hatalmas testülettel kifejeznie megadni a városok irányát hibázik a gazda, a földbirtokos osztály. Fiskálisok helyett gazdák kelleneinek, hecprovokátorok helyett az állam érdekeinek igazi osztályosai.

Azért ajánlatos, hogy ők szervezkedjenek; ajánlatos, hogy a választó polgárok gazdákat érdemesítsenek bizalmukra, a mely hatalmas testületet alkotva, orvosolni fogja elnyomott gazdasági viszonyainkat, a mely leghatározottabban biztosít még egy ezredéves tekintélyes fennállást Magyarországnak, a mely küzd, hogy legyen eredményünk bő

terméskor azt mondani: van termés elég, nem hiába küzdöttünk! Ez a gazdák kötelessége, ez joga a mostani veszélyes áramlatokkal szemben.

Városi közgyűlés.

1895. július 9 és 11-én.

9-én.

Elnökölő polgármester d. e. 9 órakor megnyitja az ülést és felolvastatja a m. kir. kereskedelmi miniszter határozatát, mely szerint Zenta város a csóki közút kiépítéséhez és évi fenntartásához 377/100-kal köteleztetik hozzájárulni. Ezen határozat szerint Zenta város az építési költséghez 612 ftl 9 kral, az évi fenntartáshoz pedig 117 ftl 66 kral köteles hozzájárulni. Vuitis József képviselő indítványozza, hogy mivel nekünk közunka alapunk nincs, ezen követelést fizesse a megye. Szabó László hozzájárul az indítványhoz és kéri, hogy keressék meg a megye, miszerint ezen követelést, melylyel meg vagyunk róva, fizesse ki, mert nekünk úgy sem eszinnat soha semmiféle utat. Mikosevits József hozzáteszi, hogy a megye engedje meg az évenként beszedgáltani szokott 18900 ftl-tal ezen összeget visszatartani. Szárics Bertalan főnyerés kéri a közgyűlést, hogy Torontól vármegyének követelést utalványozza ki, mert már nagyon sürgeltek. — A fentiek értelmében hozott a határozat.

A király fogadtatására kiküldött bizottság jelent, hogy a vasúttól a városig vezető szomszagos útakat a költések fele részének megtértesére. Mikosevits József indítványozza, hogy a város utalásra vissza a megye ezen járulékat szándékat, mert a klinker út átvezetését a miniszter aként döntött, hogy az átvetel alkalmalval tapasztalt hiányok kijavítását közzé a város és a megye közösen visseje s szintén a megye teljeszen vegye az utat hiányokait; már pedig az átadás megtörtént, így hat semmi közünk hozzá. — Az indítvány elfogadtatott.

A villamos világitásra beérkezett ajánlatok közül kellett volna a közgyűlésnek választania, de

A „ZENTAI HIRLAP” TÁRCZAJA.

Nem léssen...

*Nem léssen örökre ez így, ne remélj!
Szálljonk a mámor, csippen a légy,
Majd eljön a hajó, e meg szerelmek
S nem lesz, ki szálljon a futóba; szeretlek!*

*Márai bölöng az orgona fája,
Ki tudja, ki ül szerelmemmel alája!
Ki tudja, ki lesz, a ki téged őléve
Sétolg szerető szavakat a futóba.*

*Én messze leszek, ha nem neu lát a bír,
Tú lesz a szíremre az halzsomus ir,
Csendes lesz az élet a tölke álta
És elfeledek, hogy imádtam én.*

Sz. Szigethy Vilmos.

Az első pillangó.

Az első tavaszi lég kísért a szobából a kis Rózsát. Komoran, vontatott lépésekben ment a kert felé, de fiatal szíve nem örült úgy a halzsomus levoegének, az újja eldett természetnek, mint csak tavaly ilyenkor.

Leült a kis lúgasban, melyet még csak félig futott be a folyondár. A levoegőn fecskepár repült vigan csiripeget, egyikük özöbe velt egy bogarat és mikor elfogta, diadalmasan vitte az éhes fiókáknak, melyek éhesen csapogva nyújtogatták az érkező anya-állat fele apró csövekkel.

A bokorban már dalolt a korán érkezett fü-

bolygolt előtte ködbe burkoltan, melyet bármint akarta is, nem bírt tisztán kivenni. Látta tisztán az alakját, mozdulatát, csak az arcát nem. Emlekezett minden tetőre, fölébe csengett mámorító édes szava, mely csak szerelme termett, mely gyönyörűbb hangzása volt Rózsának minden másnál — de mi haszna, ha őt magát nem láthatja.

Ki tudja, mit csinál most a szegény Kelenchényi Bandi, ki fűm a fővárosban tanul, dolgozik, hogy ember legyen belőle, hogy megmondja az apjának: apám, nem csupán a vagyonodból, hanem a magam beszűletéből is megédek!

Kelenchényiről ábrándozott Rózsa és most, mikor oly nagy fokban tört elő keblében a vágy, hogy viszontlássá, elvonult lelki szeméi előtt az ő egész életök különböző képekben.

Szomszéd birtokosok voltak, kertjeiket csak egy sövénykerítés választotta el egymástól és a kis Bandi ott járt át Rózsához játszani. Bandi komoly fiu volt mindig és míg Rózsa lakodalmal akar játszani, ő tometni akart. Olyan komoly arckifejezéssel csekkelte el a „Gircmederunt ne gonfius morlis...” szomorú dallamát, a mit a faluban tanult el a kántortól, hogy néhány pillanatra, még Rózsát is meghatortól. De a csak néhány pillanatra, mert Rózsa megingt esak a lakodalhón jártatta az eszt.

Mikor Bandi tizenegy éves lett, Rózsa meg nyolcz, már nem jártak tometni. Bandi azt mondta a leányának: Nezd te Rózsa, mondok én neked valamit! Tinektek szép birtokotok van, nekünk is, én elveszlek téged feleségül és akkor a két szép birtok egyesül!

— Az bizony jó lesz, susogta a kis leány ábrándosan. De csak a tanácsok elakarsz-e venni, nem tréfálsz?

— Hát te szeretsz engem?

— Igen Rózsa, én téged nagyon szeretlek, de szeretem még az én Pék kutyámat is, mert ő is szerel engem. Ott alszik az ágyam előtt. Oh, ha látna, mikor álmodik.

— Szokott álmodni?

— Szokott, és örömeim egy sira!

— Majd egyszer meghallgatom én is. De mond csak Bandi, hol fogunk lakni, nálatok?

— Természetesen!

— De akkor nem láthatom a mamát és nem is alhatom vele fölbe, monlta szomorú arccal Rózsa és elpiyeredett.

— Ne sírj Rózsa, esztéinkint átnehetsz aludni a mamáddal!

— Te nagyon jó vagy Bandi!

A boldog gyermek álunk is tova tűntek, Bandi a városba vittek, majd meg elment messze, nagyon messze, nemel szóra és a gyerekek csak ritkán láthatlak egymást. Karácsonykor, húsvétkor, mikor Bandi hozzájött a vakációra és a két családdal együtt volt, be azert ott volt Rózsa Bandi anyjánál mindig, mikor a fiu levelet írt, laza és egy elábrándultak közösen az örömhízen, hogy az év végen elvándorlatlanólag lesz jóles lesz a bizonyítványra. Aztán a némi óhebe fogta a kis lány fejét és mosdlt neki az ő jó fiából, a ki oly nagy örömet eszinnat az anyjának, bizalttak közösen egymást, hogy laza jön, laza jön és ezalatt eltelt az iskola év, betoppant Bandi.

A két gyerek most már jobban megéreléledvén, beszélgettek az elhalt év eseményeiről. Bandi-ból már eltűnt az a naiv lú, mely még kis gyerekek korában létezett benne, egy tizenöt éves fiúhoz méltó komolysággal beszélt a világról, a tanulmányairól, álmairól, a niknek megvalósításáért küzd

Megjelen: kéthetenként egyszer, csötörtökön.

T. közönség!

Furcsa portéka az ember, még furcsább a természet. Az egyik folyton komoly, a másik mindig kaczag. De legfurcsább a magyar ember, midőn sirva vigad! Ki tudna mindenkinek eleget tenni? Ki tudna élczlapot komolyan szerkeszteni? — Fölhangzik itt is, ott is: „Nekem a Hirlap kell!” „Nekem az Ellenőr!”

De meg a pokolbeli ördögök is — kiktől örökségképen szállt reánk lapunk. — megirigyelték tőlünk azt, hogy mindég csak élczelünk, hogy velük komolyan soha nem foglalkozunk!

Majdnem 3, azaz Három évezreden keresztül gondolkodtunk mit tegyünk, hogy tegyünk eleget mindenik embernek? Közben aludtunk is egy kicsit! Mig végre a jótékony álom meghozta a jó gondolatot is. Elhagytuk a Hirlapot! Elválasztottuk az Ellenőrt polgárilag! Szétvágtuk a köteléket, mely bernünket megbénított.

Önállóan, függetlenül eladó az Ellenőr! Ki ad többet érte?

A móríngja egész évre 2 öreg frt.

Darabonként adva 10 régi kr, vagy 20 uj fillér.

De azért a Hirlap vendégeinek tiszteletből, diszkokárdául adjuk.

A kérőket előre is biztosítjuk, hogy leányunkat csinosan felöltöztetjük, gazdagon ki stafirozzuk. Vig mosolyra derít majdan mindenkit a kedves menyasszony, tréfál, élczel, pajzánkodik és elúzi a bú felhőt.

Rajta hát ki veszi el? Kinek kell vig menyasszony?

a szerkesztő.

ZENTAI HIRADÓ

TÁRSADALMI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

KIADÓHIVATAL: KABOS' ÁRMIN. KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN.	MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP. Egyesszám ára: 10 kr.	ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 5 frt. fél évre 2.50 negyed évre 1.25
<p>Észrevételek a mi szocialistáink mozgólódására.</p> <p>A zentai szociáldemokraták mozgólódása, mit eddig figyelmen kívül hagyunk, aminek eddig fontosságot nem tulajdonítottunk, az utóbbi időben olyan mérvet öltött, hogy időszerűnek és szükségesnek látjuk annak okairól és következményeiről egyet-mást elmondani. Teszszük ezt azon célból, hogy ha e sorok valamely szocialista kezébe kerülnek, olvassa el és mondja el társainak is ezek tartalmát, hogy okuljon belőle; a nem szocialisták pedig igyekezzenek fölvilágosítani azokat. kiket lelketlen ámitók félrevezetnek, kikben lelketlen ámitók soha nem teljesülő vágyakat ébresztenek, mely vágyakat és kívánságokat, ha egyszerű erőszakkal keresztülvinni kedvük támadna, saját vesztükbe rohannának.</p> <p>A szocialis kérdés, nem mai keletű, olyan idős az, mint maga az emberiség. A világ teremtése óta szocialisták mindig voltak, sőt az emberiség nagy többsége a szó nemesebb értelmében mindig szocialista volt, vagyis iparkodott bajain segíteni, ha egyedül nem, hát többek társaságában, több hasonló gondolkozásaikkal szövetkezve.</p> <p>Amíg a szocializmus az emberi társadalom rendjeire támaszkodva, azok jóakarató támogatását kikérve igyekezett céljait elérni, bajain enyhíteni; addig az nemcsak hogy veszélyes nem volt, hanem — az emberiség egyes osztályainak szellemi vagy anyagi nyomorán a törvényes eszközökkel segítve — hasznos szolgáltatásokat is tett az emberi jogok fejlesztése és az anyagi boldogulás terén. Mihelyt azonban a szocializmus túllépte a törvényes korlátokat, felforgató szándékkal rontott a fennálló társadalmi rendek ellen, mindannyiszor óriási szerenésatlenségeket zúdított követőire.</p> <p>Hozhatnánk föl állításunk bizonyítására példákat egyes nemzetek, népek történetéből, de a magyar nemzet történetében is találunk erre több szomorú esetet. Hogy többre ne hivatkozzunk, ott volt az 1514-iki Dózsa-féle támadás, melynek iszonyú következményeit évszázadokon át selylette a magyar parasztság.</p> <p>A mostani szocialis mozgalmak főindító oka a vagyoni kérdésben fekszik. Az emberi igények néhány évtized óta szertelenül megszorodtak és a munkás nép keresete nem áll arányban igényeivel. Ha dolgozik és keres rögtön el</p>	<p>soknál a szomjazó emberben pedig irigység támad azok iránt, kik látszólag szükségletet nem szenvednek. Sőtét gondolataiknak panaszainak kicserélése végett csoportosulnak, vezető mindig támad, ha itt nem, kerül máshonnhét és rohamosan megalakul a tömeg és fölveszi a szociáldemokrata párt nevezetét.</p> <p>Igy támadt az mindenütt, így támadt nálunk is.</p> <p>Kétféle szocialista párt van, egyiknek tagjai az iparos osztályból kerülnek ki, ezek, mivel nagyobb értelmiséggel bírnak, veszélyesebbek a társadalmi rendekre; a másiknak tagjai a mező munkások, napszámosok sorából kerülnek ki, de vezérük rendszeren az előbbiekből való.</p> <p>Nálunk a két párt össze van keveredve, ami igazán érthetetlen, mivel mindenik tömegnek más igényei, más kívánságai vannak.</p> <p>Ezúttal a zentai szocialistáknak csak azon árnyalatáról szólunk, mely a mező munkások és napszámosok sorából verődött össze.</p> <p>Ezen embertömeg nagyhangú és kétes existenciájú vezetők által felbujtatva, a fővárosban gombamódra szaporodó izgató röpiratok által bátorítva, a vidéki szocialisták példáján indulva elhatározta, hogy összes munkáinak maga fogja megszabni az árát, melyen alul nem dolgozik. Megállapította írásban, mi a napszám ekkor meg ekkor, hogyan milyen, arányban fogja más földjét munkálni, az átjárás munkát törli stb.</p> <p>Szép. De hátha az a más, aki munkát ad, az ő feltételeiket nem fogadja el, mi lesz akkor?</p> <p>Nem fognak alább dolgozni. — Igen, de enni kell, ruházkodni kell, valahol lakni is kell, hát azt miből fogják fedezni?</p> <p>Nos hát mi mondjuk. Ha megmaradnak a határozat mellett vagy éhen halnak vagy lopnak vagy rabolnak. Más kivezető út nincs.</p> <p>Ismerjük a mi ugynevezett szocialistáinkat, tudjuk, hogy ez egyik sem fog bekövetkezni, mert a munkaidő beálltával elfeledik, legalább kilencz-tized része elfeledi, hogy szocialista volt, megmarad józan magyar embernek és dolgozik.</p> <p>Dehát mért hallgat az ámitókra, mért nem keres más megoldást nyomorának megszüntetésére és mért állít föl olyan szabályokat, miknek megtartása lehetetlen, mivel az nem rajta, hanem a munkaadón fordul meg.</p>	<p>állíták kissé gondolkoznak, maguk is belátnak ennek helytelen voltát.</p> <p>Nem-e minden ember munkája, dolga különféle. Némely ember nem érdemel 20 kr. napszámot akkor, amikor a másiknak szorgalmas munkájáért 1 frt. napszámot fizetnek. Vajjon ki kényszerítheti azt a munkaadót arra, hogy egy hanyag dologkerülőt úgy díjazzon, mint egy szorgalmas munkást — megállapított árszabály szerint. Hisz ezt csak nem tartaná igazságosnak senki, még az a földpálkázott „elnök ur” sem, ki a multkor olyan fennen hirdette az igazságot, hivatott t. i. a jobbáknak megbotránykózására.</p> <p>Az aratást ennyiért és ennyiért ilyen feltételek mellett, a kukorica földeket meg ilyen feltételek mellett szabad fölállalni.</p> <p>Itt azután állapotunk meg egy keveset.</p> <p>Utána nézzünk a mozgalmak kérésére, találtak, hogy a szocialisták kívánságának az aratási munkáknál és a kukorica földek művelésénél sok esetben igazuk van. Szó sincs róla, vannak kapzsi munkaadók. kik e téren nem méltányolják eléggé a munkáskezet, de viszont az is igaz, hogy ezen bajnok orvoslást a szocialisták nem eszközölbetik, mert minden mező munkás nem szocialista és elfogadja azt a kukorica földet negyedéből is, bár munkájából neki kevés jut s a gazdának a rosul munkált föld szintén nem haszon.</p> <p>Itt a társadalom a művelt, jólelkű emberiesen érző gazda — társadalomsegíthet az által, ha együttesen ellátározzák illően méltányolni a munkás fáradságát. Nem kell ide csak néhány jó példa, a többi magától jön. Ennek a bajnak javítását fölülről kell kezdeni, nem alulról.</p> <p>Az átjárás munkának eltörlése szintén a jámbor és teljesülhetlen óhajtasok közé tartozik.</p> <p>Ugyan kérjük a józan gondolkozású szocialistákat, hogy gondolják ezt kívánhatónak, hisz a munkaadónak sem repül be a sült galamb az ablakon és fáradságuk gyümölcsét ők sem hajlandók elvesztegetni. Ime csak egy megtörtént példát hozunk föl. Egy kert fölőlése rendszer munka mellett 3 napig tartott és ezért a tulajdonos étkezésen fölül, átlájában 3 frtot fizetett s a munkás dögával teljesen meg volt elégedve. A másik évben napszámra adta ki kertjét s azon felül, hogy örökös emberének nyomában</p>

ZENTAI FRISS ÚJSÁG

A D. M. K. E.
HIVATALOS LAPJA.

ZENTAI HIRADO
POLITIKAI LAP

AZ ALFÖLDI GAZDASÁGI
EGYESÜLET HIV. LAPJA

Megjelenik hetenként háromszor:
**SZERDÁN, PÉNTEKEN ÉS
VÁSÁRNAP**

SZERKESZTI A SZERKESZTŐ-BIZOTTSÁG.
Főszerkesztő: **HEISZLER GYURGYOVÁNSZKY F.**
Felelős szerkesztő: **POLITZER LEÓ**
Szerkesztőség és kiadóhivatal Politzer Sándor könyvnyomdája

Előfizetési árak:
Helyben házhoz hordva egész
évre 3 korona.
Vidékre egész évre 6 korona

A társadalmi béke.

Ugy látszik, mi már arra vágyunk kárhozthatva, hogy itt rövid időn belül a békeség és az emberek egymás között való nyugodt, tisztességes és illemtudó érintkezése fenekestől fölforogjon. Ugy látszik megkezdődött a társadalmi háborúság, az emberek és néposztályok marakodása, üllekedése és ezzel megbénul a társadalmi békéből fakadó minden nemes törekvés.

Szomorú állapot ez nagyon és teljes világitásban mutatja be társadalmunk jó részének kicsinyes, korlátolt eszejárását, rövidlátását és mindenre kapható voltát.

Azok az elemek, kik egyéni korrektségüknél, műveltségüknél fogva arra volnának hivatottak, hogy a közélet terén vezető szerepet játszanak, jórészt visszavonultak vagy visszavonulásra készítették azokat, kik előre törtettek és különféle hangzatos jelszavak mellett minden rátermettség híjával ámitják a hiszékenyeket, keverik, zavarják a közéletet és egymás ellen tüzelik azokat, kik eddig békében, barátságban éltek együtt.

Röpirat röpiratot ér. Egyikben szidják a zsidókat, a másikban a papokat, a harmadikban a függetleneket, majd a szocialistákat és így tovább. Az Összetartás neki megy a Friss Újságnak ez siet a kapott ütést visszavágni, szóval a kavargás gyönyörűen indult és a jó ég tudja, hol áll meg.

Az eddig békés közönség pártokra szakadozik, egymás ellen fordul és az eddigi jó barátok a tolatkodó, habzó száju, önös érdeküket

takargató kolompokok bujtogatására öklöt mutogatnak egymásnak.

Vizsgáljuk meg nyugodtan, miért történik mindez.

Ne vezessen bennünket vizsgálásunknál se politika, se vallási elkülönítés, se társadalmi előítélet.

A torzsalkodás alapját és kiindulási pontját az országos politika majmolása képezi.

Nem szívesen használtuk ezt a kifejezést, de hamarjában találabb nem jutott eszünkbe. Különösen azért talaló ez a kifejezés nálunk, mert itt politikailag kiforrott, névvel bíró céltudatos függetlenségi párt nincs. Vegyes ellenzék, az lehet, de névvel bíró függetlenségi párt, az nincs.

Már most ezt az ellenzékot ki akarja sajátítani a néppárt, a Justh-párt, a Kossuth-párt, a keresztény szocialisták és a szocialdemokraták, akik épen oly ellenzékiek mint a többi árnyalat és mindannyian a zentai függetlenségi pártban akarják megvetni a lábukat.

Természetes, hogy ennyi ellenzéki árnyalat között ki kell ütni a háborúnak. És ki ütött, mérhetlen kárára a zentai közéletnek.

Nemes politikai eszméket ébren tartani minden jó magyar embernek hazafias kötelessége. De politikai eszmékkel benső meggyőződés nélkül ámitani, tömeget toborzani, azt a mérsékeltet vagy más nézeteket vallók ellen uszítani, az nem hazafiság, az politikai stréberség.

Mindenkinek megadatik az alkalom, — hogy követválasztás idején politikai hovatartozandóságának

szavazatával érvényt szerezzen, de nálunk a választás után még hónapok, sőt évek mulva is áll a vásár és ez teszi tönkre jórészt társadalmi békénket. Ez kedvetleníti el az érettebb, az arra valóbb elemeket a közszerepléstől és dönti kátyuba a közügyek szekerét.

Folytathatnánk még ezt a témát tovább is, mert a mi félszeg társadalmi életünk ezen a téren annyira szomorúan különleges dolgokat és helyzeteket mutat föl, milyent sehol másutt nem találunk, de most ne térjünk ki a részletekre, hanem menjünk tovább.

Zenta város életében, sem a múltban, sem a régmúltban nem fordult elő, hogy a város lakói között vallási türelmetlenség ütött volna ki. Zenta lakossága e tekintetben mindig testvéri egyetértésben élt egymással. Itt senkit vallásáért guny, üldözés, megvetés nem ért. Ennek a városnak a lakossága mindig elég érett volt arra, hogy belüssa, miszerint vallásáért senkit felelőssé tenni nem lehet, mert a vallást mindenki szüleitől öröklöi és a pajeszes zsidó, ha apja katolikus lett volna, épen oly jó katolikus lenne, mint amilyen jó zsidó lett volna az a katolikus vagy görög keleti, ha zsidó szülőktől származnék.

Ha valaki gonosz romlott, az nem azért gonosz és romlott mert ilyen vagy olyan vallásu, mert egyetlen vallás sincs nálunk, mely erkölcsstelenséget prédikálna, gonoszságra serkenteni.

Tehát sem a jó, sem a rossz embert vallásának szempontjából meg vagy elítélni nem lehet, és

(20)

Szabadsajtó

I. évf. (1901) 1. sz. – IV. évf. (1904) 1. sz.

1. *Szabadsajtó* (alkalmanként *Szabad Sajtó*)
2. Népművelésügyi és társadalmi lap (I. 70: Politikai napilap; I. 79: Népművelésügyi és társadalmi lap)
3. Megjelenik hetenként háromszor – vasárnap, szerdán és pénteken (I. 70: megjelenik minden nap; I. 79: megjelenik hetenként háromszor – vasárnap, szerdán és pénteken; I. 146: megjelenik minden nap; I. 153: megjelenik hetenként háromszor – vasárnap, szerdán és pénteken).
4. Szerkesztő és felelős szerkesztő minőségben váltakozva: Biró János nyomdász. Főmunkatársak, időnként váltakozva: Szigethy Imre, Morgenstern József, Döme Ferenc. Kiadó: *Szabadsajtó* Könyv- és Lapkiadó Vállalat. Laptulajdonos: *Szabadsajtó* Könyv- és Lapkiadó Vállalat
5. Szerkesztőség: Zug u. 552 (I. 48: Deák u., a Plébánia épülete; I. 69: Szent Anna u. 558; II. 44: Kossuth u., Zettin-ház; III. 15: Adai u., Széchenyi-ház; III. 47: a magyar kir. adóhivatal mellett; III. 120: Adai u., Széchenyi ház). Kiadó: Zug u. 552 (I. 48: Deák u., a Plébánia épülete; I. 69: Szent Anna u. 558; II. 44: Kossuth u., Zettin-ház; III. 15: Adai u., Széchenyi-ház; III. 47: a magyar kir. adóhivatal mellett; III. 120: Adai u., Széchenyi ház)
6. Nyomda: Beretka Imre könyvnyomdája, Deák u., a Plébánia épülete
8. OSzK – I. 1–175 (hiány: 4, 5, 9, 11–13, 17, 46, 71–74, 128, 129, 142, 147, 156, 162, 170); II. 2–152 (hiány: 1, 11–15, 24–26, 34, 38, 40, 42, 43, 45–52, 54, 61, 64, 68, 69, 71, 73, 74, 76, 78, 80, 82, 84, 102, 121–123, 125, 127, 129, 131, 138, 142); III. 2–73 (hiány: 1, 13, 34, 42, 45, 48, 50, 54, 55, 57, 59–66, 70, 71).
ZTL – I. 2, 38, 43, 48, 57, 58, 60, 62, 69, 70, 79, 146, 153, 157; III. 15, 47, 66, 120, 142.
ZVM – I. 71, 83, 85, 86, 121, 156; II. 44; III. 24, 152; IV. 1.
9. Szabadelvű
10. Az első zentai újság, amely – igaz, csak rövid időre – napilapként jelent meg.

(21)

Összetartás I.

I. évf. (1901) 1. sz. – XIX. évf. (1919) 20. sz.

1. *Összetartás*
2. Vegyes tartalmú közművelődési lap (III. 140: Közművelődési lap; VI. 50: Társadalmi lap; IX. 1: Politikai, gazdasági és társadalmi lap; XI. 18: A zentai Függetlenségi Kör hivatalos lapja; XI. 95: Politikai lap. A zentai Függetlenségi Kör hivatalos lapja)
3. Megjelenik hetenként háromszor – vasárnap, szerdán és pénteken.
4. Felelős szerkesztő: dr. Ellinger Jenő ügyvéd (VII. 3: dr. Kerekes Frigyes Kázmér; VIII. 103: dr. Ellinger Jenő; X. 70: dr. Rasch Károly; X. 72: Molnár Szipán Vince; X. 74: dr. Rasch Károly; X. 81: Molnár Szipán Vince; XI. 18: Dudás György; XII. 75: dr. Sóti Ádám; XIII. 126: dr. Rasch Károly; XIV. 46: Molnár Szipán Vince; XIV. 50: dr. Széchenyi István). Lapvezér: dr. Ellinger Jenő (VII. 3-tól; X. 70: dr. Rasch Károly; X. 74: Orbán Károly). Kiadó: Beretka Imre, nyomdatulajdonos (III. 80: Beretka és Molnár nyomdatulajdonosok). Laptulajdonos: a szerkesztőbizottság (IV. 22: dr. Ellinger Jenő)
5. Szerkesztőség: Szent Anna u. 557 (III. 140: Jókai u. 544). Kiadó: Szent Anna u. 557 (III. 140: Jókai u. 544; VI. 21: Szabadkai u., Mester-ház; VII. 69: Szabadkai u. 509; X. 8: Fő tér, Molnár Szipán Vince könyvkereskedése)
6. Nyomda: Beretka Imre nyomdája, Szent Anna u. 557. (III. 80: Beretka és Molnár nyomdája, Zenta; III. 140: Pléstitty és Horváth könyvnyomdája, Jókai u. 544, Katolikus Legényegyesület háza; IV. 22: Beretka és Molnár nyomdája, Zenta; VI. 21: az *Összetartás* nyomdája, Szabadkai u., Mester Lajos házában; X. 8: Molnár Szipán Vince nyomdája, Zenta)
7. Rendkívüli mellékletek: II. 115. számhoz; 116. számhoz
8. OSzK – I. 1–12 (teljes); II. 1–153 (teljes); III. 1–151 (teljes); IV. 1–152 (teljes); V. 1–152 (hiány: 10, 14, 133); VI. 1–149 (hiány: 16, 17, 88, 124, 141; számugrás 76-ról 78-ra; nem jelent meg: 77. sz.); VII. 1–151 (teljes); VIII. 2–154 (hiány: 1, 102); IX. 1–151 (teljes); X. 1–151 (teljes; nem jelent meg: 133. sz.; számugrás 132-ről 134-re); XI. 1–152 (hiány: 103); XII. 1–152 (teljes); XIII.

- 1–129 (hiány: 71–76, 124, 130–?); XIV. 1–126 (hiány: 75–89, 127–?); XIX. 12.
 ZTL – I. 4, 5, 9, 10; II. 127; III. 61, 67, 68, 104, 106, 112, 125, 128, 131, 133, 137, 138, 143; IV. 2, 10, 12, 69, 80, 81, 112, 129, 146–148; V. 16, 35, 38, 39, 45, 63, 64, 67, 68, 87, 88, 99, 110, 113, 123; VI. 21, 24, 32, 95, 108, 116–118, 124, 149; VII. 13, 15, 23, 32, 89, 97, 144; VIII. 3, 7, 19, 21, 28, 30, 47, 64, 66, 81, 103, 106; IX. 4, 14, 16, 20, 23, 73, 137; X. 8, 18, 20, 21, 24, 49, 62, 75, 94, 95, 120; XI. 7, 19, 26, 27, 32, 56, 69, 70, 71, 90, 95, 106, 131; XII. 14, 24, 68, 77, 94, 97, 108, 112, 113, 145; XIII. 47, 54, 67, 70, 76, 83, 96; XIV. 1, 2, 5, 6, 8, 14, 23, 30, 50, 53, 61, 62, 65–67, 94; XV. 8, 26, 29, 30, 84, 94, 103, 130, 131; XVI. 41, 62, 88, 90, 110; XVII. 5, 6, 34, 40–42, 52, 64, 116; XVIII. 16, 40, 47, 64; XIX. 16, 17, 20.
 ZVM – II. 35, 52, 111; III. 83, 96, 104, 105, 107, 110, 117, 121, 122, 126, 134, 142, 144, 146, 150, 151; IV. 3, 15, 21, 24, 25, 27, 28, 39, 48, 50–53, 56, 59, 60, 64, 68, 72, 73, 75, 78, 79, 82, 88, 89, 91, 95, 118, 133, 141, 146; V. 1, 3, 4, 8, 11, 23, 24, 26, 27, 39, 41, 48, 50–52; VI. 50; VIII. 7, 80; IX. 17, 27, 30, 31, 126; X. 45, 61, 65; XI. 31, 45, 46; XII. 16, 17, 97; XIV. 20, 86, 87; XV. 45, 151; XVI. 119, 131; XVII. 24, 61, 66, 69; XVIII. 30.
9. Függetlenségi (Kossuth Ferenc-irányvonal)
 10. A lap alapítója Bartha Miklós, jeles közéleti személyiség, publicista, Zenta országgyűlési képviselője volt.

Ebben az évben megjelent még:

Zentai Közlöny (12)
Zentai Hírlap II. (16)
Zentai Híradó III. (18)

1902

(22)

Délmagyarországi Néplap

1902. (évf. jelzés nélkül) 1–6. sz.

1. *Délmagyarországi Néplap*
2. Közművelődési, társadalmi, közgazdasági ismeretterjesztő hetilap
3. Megjelenik minden vasárnap.
4. Felelős szerkesztő: Matkovich Lajos
5. Szerkesztőség: Ada, Kinizsi u. 907. Kiadó: Ada, Kinizsi u. 907.
6. Nyomda: Kabos Ármin nyomdája, Zenta

8. OSzK – 1902. 1–6. sz.
10. Nagyon szűkszavú impresszumából kevés használható adatot tudunk felhasználni. Figyelemre méltó, hogy fényképes illusztrációkat is tartalmaz, melyek nem reklám-célokot szolgálnak. Rejtvények is feltűnnek az újság oldalain.

Ebben az évben megjelent még:

Zentai Közlöny (12)
Zentai Híradó III. (18)
Szabadsajtó (20)
Összetartás I. (21)

1903

(23)

Igazmondás

I. évf. (1903) 1–16. sz.

1. *Igazmondás*
2. Közművelődési lap
3. Megjelenik hetenként háromszor – vasárnap, szerdán és pénteken (I. 7: megjelenik minden vasárnap).
4. Felelős szerkesztő: Szigethy Imre. Kiadó: Pléstity és Horváth Társas Cég. Laptulajdonos: Pléstity és Horváth Társas Cég
5. Szerkesztőség: Kossuth u. 710, földszint. Kiadó: Kossuth u. 710, földszint.
6. Nyomda: Pléstity és Horváth gyorsajtója, Zenta
8. OSzK – I. 1–16.
 ZTL – I. 1, 7, 8, 15.

(24)

Zentai Összetartás

I. évf. (1903) 1. sz. – II. évf. (1904) 14. sz.

1. *Zentai Összetartás*
2. Társadalmi, közgazdasági és közművelődési lap
3. Megjelenik hetenként kétszer – vasárnap és pénteken.
4. Felelős szerkesztő: Molnár Szipán Vince. Kiadó: Beretka és Molnár nyomdatulajdonosok. Laptulajdonos: a szerkesztőbizottság
5. Szerkesztőség: Szent Anna u. 557. Kiadó: Szent Anna u. 557.
6. Nyomda: Beretka és Molnár könyvnyomdája, Zenta.

ELEVEN ÚJSÁG

0. sz. 35. sz.

Főszerkesztő:
SZÁVAY GYULA.

Főmunkatársak:
Deutsch József, Dr. Hajdú Dezső, Kabos Ármin,
Dr. Rothman Árpád, Szigethy Imre.

Kiadja:
A „ZENTAI IZR. NÖFGYLET”

Előfizetési felhívás.

Weisz Margit k. n.

Eleven Újság, tessék uraim,
Eleven Újság, tessék hölgyeim,
Eleven Újság, szépre, jóra int,
Eleven Újság, egy évre öt forint,
Örökbe: száz, vagy több, tetszés szerint.
(Kürtszó, trára — ?)

A mi lapunknak versenytársa nincs,
A mi lapunk az irodalmi kincs,
A mi lapunk sok szepet felöl,
S ötletünkről tán szólni se kell.
Az egyik ezikkünk vig, komoly a másik,
S kifejező mind a megszólalásig,
Panasz nem volt a hetünkre még,
Nem rontja velük senki a szemét,
A világitás lehet bármí fajta,
A vak is el tud igazodni rajta. (Kürtszó.)
Eleven Újság, tessék, tessék,
Előfizetni kötelesség! (Trára!)

Vezércikkünk oly híven ostoroz,
Hogy tényleg ostort fog témáilhoz,
A humorunk kaczag a jitszi hanghoz,
S míg nem nevezsz, újjával is csiklandoz.
Költeményünkben van igazi szív,
Az érvelésünk mint a vas, maszvíz,
Entrefféléink megennivalók,
A kritikáinknak minden szava hók,
Tárczáink is vonzó végzetelentül,
Bann a novella megolgyonul. (Kürtszó.)
Eleven Újság, tessék, tessék,
Előfizetni kötelesség! (Trára!)

A híreinken összevesz a város,
Eljegyzésünkben minden ara bájos,
A vőlegényünk szertelölt okos,
S vagy tőképüzes, vagy nagybírtokos;
A gyászírásunk meg másról sose szól,
Csak amerikai nagybírsíró.
Polemiank nem is szól, csak kiáll,
Az ellenféllel egy pár tust eszál,
S a nyílterünk sem tollal vágja folyvást:
A felek közel verik benne egymást.
(Kürtszó)

Eleven Újság, tessék, tessék,
Előfizetni kötelesség! (Trára!)

Mondanivalóknak mindig van elég,
Lapunkba nem jut a lapottelek.
Nem ollóznak s nincs is lapunkba bottás,
S minket sem ollóznak más, csupán a fodrász.
Ha egyik, másik ezikké leszúra nyúl,
S a nyájias olvasó elámosul.
Csak megcsipi a szótatos ezikk állat
S rászól gyengédén: fogja be a száját,
Nehogy először ezt én érjem itt meg,
A szót áhadám most a vezércikknek;
De mielőtt a szó elhal a számon:
Bemutatom in a mutatványszámom. (Kürt.)
Eleven Újság, tessék uraim,
Eleven Újság, tessék hölgyeim,
Eleven Újság, szépre, jóra int,
Eleven Újság, egy évre öt forint,
Örökbe: száz, vagy több, tetszés szerint.

Vezércikk.

Endrei Soma úr.

Üdv és barátság minden olvasónak
A hirtelenség nélküli újságunk,
Alkalmi témáit, tisztelhetőkre,
A „hirtelapít” választom ma én.
Hogy mily jegyben van sorsa csillagnak,
Elmondja ő maga.

Tudjátok-e, hogy mi a hirtelapít?
Én az vagyok, hát nyilatkozhatom.
A múltelyemben kis király vagyok,
Magam törvényalkotó, én vagyok a király.
Magam szabom meg törvényeimet,
Tisztelettel szolgálom a gondolat
S kemény uram a lelkiismeret.
És száz irigy közt, kit sem irigyelve,
Élek szegényen, élek szabadon.
De szegénységem morzsáiból én
Sok gazdagot boldoggá tehetek
És szabadságem szárnyaiból én
Királyi süvegekre adhatok
Diszítő tollakat. Kincstáram is van,
Kifogyhatatlan annak belseje.
De mind e kincs nem olyan, mit kalmár
A bolti portékáért elfogad.

Vagy kincsek ezek, mint teszem a nap,
Vagy az eső, vagy a termőerő.
A milliöknak köztulajdona.
Nekem csupán a hatalom jutott,
Hogy elosztthassam köztük jog szerint.
É hatalom a munkám voltaképen
S munkámért bérem nem több sem-
[mivel,
Mint például ama napszámosé,
Ki a pinceszől zsákokat czipel,
Legyem a zsákban homok vagy arany.

Nem ördögség az én foglalkozásom,
A vegykonyhámnak semmi titka sincs
A festőnek sincs mása, mint ecsetje,
S egy pár szine, a melyet megkever
S vásznára felrak. Míg műveit ő
A hallhatatlanság számára festi,
S évszázadoktól kér csodálatot,
Én a holnapnak rajzolok a máról
S figyelemnél nem kérek egyebet.
A vázlatrajznak tudom száz hibáját,
De a javítgatásra nincs időm,
Mert jön a holnap, s táblám letörlőve
Már új vázlatához gyűjtök anyagot.

Párosi köből formál a művész
Örökbecsű, remekelő alkotást,
Én poszmekből összeragadtok
Sábtöbbség azt, minok ezéja van,
S ha egy nap él is, ámde nélkülöm
Haszontalan pornál nem lenne több
És egy napig sem élne hasznosan.

Dalol a költő a lugasok árnyán,
És dalt tanul tőle a csalogány,
Majd szól történetet, szörnű merészet,
Az igazságunk bűve vonja mind be,
És nemzedékek könnye hull felettük.
Én járok az élet nagy folyosóin,
Egy-egy függőnyt csak föllebent
[kezem,
És szivdobbantó valóságban áll ott

TÁRGA.

Dal.

Braun Irénke k. n.

Napos mezőkén
Arkádliában
Születtem én.
És zűd óráben
Kis madarak közt
Nevelkedém.
A napsugárnak
És a tavasznak
Lánya vagyok,
Egyszerűségben
Neveltek engem
A pásztorok.
Kis testvérkőim
A vad virágok
Mlnd, mind nekem,
Velők tudtam,
Velők mulattam
A réteken.
Egyeser közénk egy
Jegen rázó
Bús fűz jött,
Kl jökött gödöllő
És rém akadt a
Fűvek között.
Ayl-mondlak nekem,
Hogy a csikó
És hogy számára
Kz a találka
Nagy diadal.
És ékesobbnél
Ékes ruhába
Öltöztetél,
Aranysegéd
Könyvekben öltöm
Az életet.
De bős kolostor
Jég verne volt o
Pompa nekem.
Könnyes szemem csak
Noha akadt meg
Emberkeken.
És visszasiáltam
A régi sorsot
Mint azóllót,
Ringsz virágot,
Jászó madárkát,
Napos mezőt.
Jött akkor egy úr,
Nagyon sok dolga
És a csikó
Felfutott nekem,
Nyitlakéban

Azóta ismét
Virágok közt
Dalolgotok.
Azóta ismét
Kimondhatatlan
Boldog vagyok.
S hátából itt, hol
Mindenké lát és
Mindenké hall,
Ót dicsőít,
A hirtelapít,
A szendő Dall

Irén és Adolár.

Novella.
Személyek: Irén néni, Adolár naturburs szerelme.
Eldadták:
Hirschenhauser Rozsika k. n. és Deutsch József úr.
Irén: Az én nevem Irén.
Adolár: Az enyim Adolár.
Irén: Kis lányka vagyok én.
Adolár: S én nagy fueska már.
Irén: Ha tudná, szivem mint dobog!
Adolár: (Meg akarja csókolni.)
Megtudni ez könnyű dolog —
Irén! (Elbarájtja.) Oh Adolár, de a mamma —
Adolár: Hissz ő lekvárt főz, tudja, ma: (Ostromolja.)
Irén: Nem, Adolár! Legyen szerény
Itt a novella elején!
Adolár: (Visszalép.) Jó! De ne is tagadja már most:
Hogyan megem engem szeret ön,
Haugem az öreg patkáróst.
Irén: Régi! A patkárós csunya, vén,
Hogyan jonnék a hejő én,
Ki önt imádlam mind a porczig?
Adolár: De azért csak legyen, ha tetszik!
Jez pisztoly, ropni felel dal,
Megtöltöm élelélvél,
S a halat jonnék én!

Irén: Jaj, hiszen ez már vőrfügyszató!
On egy Robinson s Nouto Christó!
No tege, édes Adolár.
Adolár: (Féltre.) Aha! a kefepezőbe már,
(Sötét vizék.) Egész nap fojt a sír magányra
S két károgó fekete kánya
Lesz rajt az énekes madár —
Irén: (Fokenténi rémül.) Nout mindjárt árok,
[Adolár.
Adolár: S a vándor majdan kérve áll
A csiprusok bús árnyánál:
„Ki totto?” S visszazug a város:
„Irén és a vén patkárós...”
Irén: (Mérgelesen.) Ugy! hát ha maga így boszan!
[Itt,
Mindjárt megyek a hívom a tanít,
Mogmondom hogy majd löpre vitt,
Száz csókot akart adni itt...
Adolár: S hogy tudja, hogy korokbe azrázt?
Irén: Hát annyit so?.. Szép magyarázt?
E még azt hihettem, hogy szoret!
Adolár: (Megréppenve.)
Do anygalkám, hát hogy lehet —
Irén: Én nem vagyok az anygalkája (Sir.)
Mi szantunk! Alár-szolgája!
Adolár: De ódos, drága —
Irén: (Sirva.) Monjon innen!
Adolár: (Könyörög.) Hát nem szabad tréfába
[Vinnem —
Irén: (Pityereg.)
Igen! Tréfa... (Bakól) gyönyörű Irén!
S a pisztoly és a clánkál?
Adolár: Kifogva arra redőnként!
Irén: Folyó — golyó!
Adolár: (Féltre.) No jó, no jó,
Irén: S a sír magányra, meg a kánya

Szabadsajtó

Megjelenik vasárnap, szerdán és pénteken.

Ára 2 fillér.

Szerkeszti Biró János, nyomdász.

Ára 1 krajcár.

A szegénység.

Irjunk le egy milliót, töröljük ki az egyes számot s megkapjuk a szegénység matematikai képletét.

A világban úgy hívják ezt: „jaj, baj!” Az Isten az embernek a földet adá, mindenki számára jogos követelmény a boldogság és mégis a „van” és „ninc” élethalál harcát viv egymással a földön. „Gazdagság, szegénység” édes testvérek, egy anyának szülöttai és oly irtoztatóan különböznek egymástól, mint Kain és Ábel.

Nincs valami borzasztóbb, a földhöz ragadt szegénységnél. Kivételkizétli az embert emberi méltóságából, ez száll a bünt, ezért alkotják a törvények nagy részét, ez a halál prófétája.

A szegénység a legerémesebb társadalmi probléma.

Megfejtésén legeremesebb gondolkoznak és ezernek nem sikerül e problémát megoldani. Őztünk neveztek a szegénység bölcselőit, agrárnemek leg-szentebb álmaikat, szívök véréből alkotott eszméiket.

E kérés pedig nem új, ösmerték azt a görögök, romaiak és hogy nem mulékony, azt napjainkban is sajnos tapasztaljuk.

Sokan megkísérelték e kérdés megoldását s jutalmuk gnyakacaj let. A társadalom azonban nem térhet ki e kérdés elől.

Elősmérjük, hogy az eddigiek téves uton keresték az orvosságot, de megvagyunk győződve róla, igaz azon mondás, hogy a társadalmat büneiből, tévedéseiből és nem erényeiből, főnyességéből ismerheljük meg.

Ha nem volna e szó közkéletű, akkor bajlódnám meghatározásával, így csak egyállítást írok ide tájékoztatón: „Azon ember, a ki már egy okkupált világban születik: semminemű joggal nem bír, hogy a társadalom életmi szereit fogyassza és e földön igazán fölösleges. A természet nagy asztalánál az ő számára nincsen terítve. A természet távoztást parancsol neki és nem kérés e parancsot ő maga végrehajtani.”

Az emberi társadalom különböző alakjai meglepő és érdekes jelenséget

mutatnak fel e tekintetben. Ott, hol a társadalmi élet kifejlödve nincs, hol az enyém-tied törvényes tételek által nem szabályoztatik, hol a gazdag és szegény fogalmi alig ismeretesek, hová a civilizáció áldásai még nem hatoltak el, ott nem találjuk átkait sem. A mint azonban a társadalmi formák izmosodni kezdenek, nyomon követi a szegénység. A legkifejlettebb társadalmi alak, az óriási gazdagsággal bírókat és a legnyomorultabb szegénységet együtt mutatja, kised, szegény falvacskában nincsen szegény, mert egyik a másikat felebarátjának tartja, a nagyobb városok megdöböntő alakban és számban mutatják a társadalom ez átkát.

Nálunk is átzugott már a „jön a talár”. A végzett gazdák tekintélyes száma e kísérteties danát sugja füleinkbe. Szegreusere még ezeket az állami intézmények fejlesztésével meg lehet szüntetni. A pártok, a pártok, a pártok tekintélyes számot szolgáltató e bálványok áldozatul, de még ezeket is assimilálni tudja a társadalom. És ha a számítás nélküli gazdálkodás a közterheket oly arányban fogja fokozni, mint eddig, akkor reánk is ráköszönt elázhatlan vendégképen, az általános elszegényülés.

És mi ennek okát két dotogban látjuk; egyik a mohón kapott szabadság, másik a kor szellemének meg nem értése. Az előbbi ok tönredézik s következményei is lassan-lassan elkallódnak, de ez utóbbi folytonosan ébren van s egyedüli orvossága, a közműveltség.

Ez teheti hazánk lakosait gazdaggá, mert az anyagi és szellemi jólétet együttesen csak a közműveltség képes megteremtteni.

Városi közgyűlés.

A május havi rendes közgyűlést e hó 6-án d. e. 9 órára hívta össze a helyettes polgármester, melyet azonban, miután a képviselők egy részének mandátuma lejárt, nem tartották meg. Csupán az elnöki bejelentéseket vették tudomásul, interpellációkat intéztek el és a tárgysorozat 7-ik pontja — a vármegyei alispánnak a képviselő-választásnak f. hó 14-ére kitűzése tárgyában a

polgármesterhez intézett rendelete — vételtel tudomásul és tettek erre vonatkozóan intézkedések.

Szűcs Géza h. polgármester, mint elnök fél 10 órákor az ülést megnyitván, a szokásos elnöki bejelentéseket tette meg, melyet a közgyűlés tudomásul vett.

Ellinger Jenő csodálkozásának ad kifejezést, hogy akkor, mikor Széll Kálmán miniszter-elnök a jog, törvény és igazság jel-szavát hirdeti és annak minden irányban érvényt akar szerzeni s az által a tisztá választásokat kívánja meghonosítani, Zenta város közhatalnokai, a végrehajtók, becsületes és rindörök nem a hivatalos tömndüket végzik, hanem korteszédésre, meghatalmazások szerzésére használódnak fel; interpellációjában kérdi a polgármestert, hogy van-e erről tudomása s ha nincs, van-e szándék ez irányban haladéktalanul vizsgálat tartani és a vizsgálat eredményéhez képest a szükséges intézkedéseket megvétenni.

Balogh Árpád interpellációjára „szóval” érdemleges választ nem adhat, — miután arról, hogy tényleg történnék-e ilyenmü vizsgálatok nincs tudomása, azonban a vizsgálatot megindítja s a legközelebbi közgyűlésnek e tárgyban jelentést fog tenni.

A közgyűlés a választ tudomásul veszi. Homolya János kérdi a polgármestert, hogy van-e tudomása arról, miszerint egyik szállási tanító a padokat használja fel tüzeletl a nemcsak a padlászra felrakott régi padokat, de mert ezekből már kifogyott, legújabb-n már az iskolában használatban levőket is sorba veszi.

Kiss Simon gárd. tanácsnok válaszal az interpellációjára, a bejelenti a közgyűlésnek, hogy az iskola-helyiség tulajdonosa ilyenmü feljelentést tett a legutóbbi napokban; a vizsgálat megindult, melynek eredményéhez képest legközelebb jelentés fog látni.

A közgyűlés a választ helyeslőleg tudomásul veszi.

Sétáló Sándor kérdést intéz a polgármesterhez, hogy mikor kíván érvényt szerzeni a közgyűlés azon határozatának, hogy a Széna-téren most a czeálnak semmiképen meg nem felelő artézikut, vagy újra furások, vagy betemetessék.

H. polgármester megnyugtítja szólót és a közgyűlést azon válaszával, hogy a mérnök most készíti a tervezetet s a régi csövek kicserélésével és a kutak mélyebbre furásával a közös kívánalomnak elég fog látni.

Bergel Ferenc nem tudja, miért nem hozták már egyszer rendbe a már évtizedek óta a város testén polyként élszködő és rozogásága folytán közveszélyes gözfürdő ügyét; botránys állapotnak jelezvén, hogy

AKI valamit venni, eladni, vagy bérbeadni akar, az ne mulassza el lapunk ki-hirdetését rovatát igénybe venni, ahol 10 kr-ért 10 szót lehet meghirdetelni.

ZENTAI JÁNOS

Elvállal jutányosan saját műhelyében gazdasági gépek kijavitását felelősségre.

a Hofherr és Schrantz gépgyár képviselője

ajánl mindenféle gazdasági gépeket, ugymint: gözcséplő-garnitúrákat, a legújabb vetőgépeket, morzsolókat, kaparó-gépeket, aratógépeket.

Vesz és elad, vagy cserél használt gépeket is.

ÖSSZETARTÁS

Vegyestartalmú közművelődési lap. Megjelenik vasárnap, szerdán és pénteken.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
SZENT-ANNA-UTCZA 567. sz.
Késziratokat nem adunk vissza.
Hirdetések és nyilvánt. díjazása megállapodás szerint.

Felolvasó szerkesztő: **Dr. Ellinger Jenő ügyvéd.**
Lapfőigazgató: **a Szerkesztő-bizottság.**
Lapkiadó: **Beretka Imre nyomdatulajdonos.**

Előfizetési árak:
Helyben házhoz hordva:
1 hóra 20 kr. (40 fill.)
Vidékre postán küldve:
1 hóra 30 kr. (60 fill.)

A tiszai hid.

Ugy látszik, a szerencsétlenség hatása alatt, egyik-másik kormánypárti városi képviselő kemény kifakadásokkal illette az ellenzék s a baj okát a függetlenségi párt vezérferfiakra akarta hárítani. Fővárosi lapokban is olvastunk ily vádaskodásokat, melyek természetesen a kormánypárttól eredtek. Ily előzmények után méltán tartottunk attól, hogy a csütörtöki közgyűlésen heves összeszólalkozások lesznek a hidomlás miatt. Azonban örömmel jelezük e lap hasábjain: balsejtelmünk ezuttal nem teljesedett be. Oly tárgyalagos volt a tegnapi városi közgyűlés, a milyen ritkán szokott megesni Zentán. Higgadság és mérséklet volt az alapszíne minden beszédnek. Nem volt egyetlen összeszólalkozás sem. Mindenki legjobb tudását vitte a vitába. A pártzeuvedélynek nyoma sem volt a tárgyaláson. Meglátszott a közgyűlés minden egyes tagján, hogy tudatában vannak a nagy veszedelemnek. Egy szerencsétlen batározat s milliókra menő kára lehet a városnak. A szónokok egymást igyekeztek meggyőzni. Vitatkoztak okosan, komolyan, higgadtan. Jól esett végig hallgatnunk ezt a közgyűlési tárgyalást. Ennek hatása alatt sietünk is kifejezést adni abbéli reményünknek, hogy ha a hidügy tárgyalása továbbra is megmarad ebben

a mederben, úgy sikerülni fog a multnak egy rettenetes bűnét reparálnunk. Egy szomorú emléktű korszak gyászos maradványa fog eltűnni városunk történetéből. Abból az időből van a mi hidunk, ez a gyarló alkotmány, a midőn Zenta város közvagyona Csáky szalmája volt. Ha sikerül a hidkérdést szerencsésen megoldanunk, Zenta város megszabadul ettől a nyűgjétől.

Ime leírjuk röviden a közgyűlés tárgyalásának menetét. Abból legvilágosabb képet alkothat közönségünk az ügy mostani állásáról.

Dudás Lajos polgármester megnyitójában felpanaszolta a nagy szerencsétlenséget, mely városunkat érte a hid leomlása folytán. Hangsúlyozta, hogy a köztűgy a leghiggadtabb tárgyalagoságot követeli tőlünk. Tegyük felre minden párttekinetet. Ki-ki a legjobb meggyőződése szerint szóljon a dologhoz. A tanács jelentése szerint Kiss Simon gazdasági tanácsos már beszerzett Adán egy kompot. Hír szerint Ó-Kanizsán is kaphatunk jó kompot bérbé hosszabb időre. Majd a tanács utána néz és jelentést tesz a közgyűlésnek.

Az első szónok Vuics János volt. Előbb követelte, hogy a közgyűlési szónokok beszédeit foglalják jegyzőkönyvbe. Tartson a város gyorsírót, a ki szóról-szóra írja le a beszédeket. Azután áttért a hidügyre. A mostani

hidat le kell rombolni. 300000 frtba került, mikor új volt, most ismét 120000 frtot kellene rá költeni, hogy használható állapotba jusson. 500,000 frt-ot lehet egy vashidat építeni. Az örökös lesz. A vashidon lóvonatu, vagy villamos vonatot lehet a csókai állomásig építeni. Ehhez szívesen hozzájárul Torontál és Bács-Bodrog vármegye is, a torontáli helyiérdektű vasutársaság is. Nekünk pedig fontos érdekünk ez, mivel Zenta kereskedelmét a bánási községek sokban elősegítik. Gfrerer vállalkozónak mondjuk fel haladéktalanul a szerződést. A tanács pedig, a szakértők meghallgatása után haladéktalanul tegyen javaslatot a vashid építésére vonatkozólag.

Györgyovánszky György azt ajánlja, hogy ne béreljünk kompokat, hanem vegyünk örök áron. 6—700 frtért kaphatunk egészen új, jó kompot. Ő is a vashid építését ajánlja. Ha egy millió frtba kerül is a vashid, nem baj, legalább örökös lesz.

Spitzer Mórnak aggodalmi vannak, hogy a vashid építése sokáig fog tartani. Abba bele telik 3—4 év. Az alatt az idő alatt a bánásiak teljesen elszoknak a zentai piacztól. Majd mennek az árukkal Szegedre, vagy más felé. Szükségesnek tartja a mostani hid kijavítását.

Mikosevics Kanut nem tartja cél szerűnek a bérlővel való szerződés

AZ „ÖSSZETARTÁS” TÁRCZÁJA.

A p é n z.

— Egy plebánus naplójából. —

Fiatal káplán voltam még, mikor plebániát kaptam. Nem volt nagy birodalom, az igaz, de elég nagy arra, hogy ambíciómat kielégítse. Magam voltam a lekipásztor, korlátlan úr a plebánián, így majd hamarabb valóra válhatom nemes infanccióimat, melyektől csak úgy zibongott a fejem. Legalább ezt úgy gondoltam. Minden mosolygott rám a faluban: a májusi nap az égen, az emberek az utcán, a gyermekek az iskolában s vározközteli szemekkel kísérték minden mozdulatomat. Éreztem hogy sokat várnak tőlem, mint minden új paptól s én viszont egyszerre szerettem volna megvalósítani minden tervemet mint minden új pap. Azt a közmondást lassan jár, tovább érsz, nem akartam tudomásul venni. Nem ismertem az akadályokat s nem is akartam ismerni, melyek a legjobban kieszelt tervek kivételében is mindig fölmerülnek. Lángolni akartam, hogy egyszerre fölmelegítsek mindent, de arra nem gondoltam, hogy a nagy tűz ég. De hát akárhogy lángolt is bennem a jóakarát, lépést kellett

tartanom a körülményekkel s ahogy lehetett, úgy iparkodtam népennek alyja lenni.

Községem szegény volt, nagyobbára nyomorult szellér nép lakta, kik között a jegyző és én valóságos nagyságos urak voltunk.

El lehet gondolni, mennyire bántott, ha beteghez menvén, mindenütt a nagy inséget szegénységet tapasztaltam. A madárnak is fájt, ha fainak nem szerelhét elegendő táplálékot, — nekem is fájt a nyomorúság látása. Annál inkább, mert népem megadásával tűrte sorsát. Isten áldotta jó nép volt; bizony sokszor kértem az eget Urát, mozdítsa őket előbbre. De ha már nem segíthettem rajtok anyagi javakkal, legalább szóval vigasztaltam a szegényeket. Szívükből jött minden szavam, hisz anyéimék voltak, velők éreztem örömeiket és fájdalmukat. S ők láták, tudták, érezték ezt.

Mód fölött megvizsgáltódtak ha már láttak. A hálálkódó szavak, melyekkel dédelgettek, a legnemesebb örömet okozták szívemnek s ha valahol fölszáríthattam lelkiatyai szavaimmal a nyomortól előcsalt könyveket, azt a napot nem adtam volna fél világ kíncaisért. Büszke volnék rá, hogy hiveim szerettek, hanem az Isten kegyelme lett volna mindez. Bennem azonban mind gyakrabban föltámadt a vágy, bár gazdag ember lehet-

nék, hogy kézzel foghatólag is enyhíthetnék a nyomorúságon. Türelmetlen természetem nem tudott megnyugodni szegény sorsukban, — ők jobbak voltak mint én.

Egyszer aztán hirtelen gazdag ember lettem. Ha jól emlékezem, valami sorsjegy féltén nyertem sok sok ezer forintot. Errel aztán vége lett nyugalmamnak. Örökké azon tűnődtem, hogyan segítek hiveim helyzetén, hogy a segély állandó legyen s pénzem szét ne forgácsolódjék. Ezerféle terv rohanta meg agyamat s én nem tudtam választani közülök. — a faluban mihamar híre ment szerencsémnek s az én hiveim kezdtek maskép viselkedni irántam. Nagyobbat köszöntek mint eddig, de ezekből erősen kilátzott, hogy ezért szeretnék fölvenni a honoráriumot. A hol betegnél csak megfordultam, mindennél adtam megféleme néhány koronát. Ennek eredménye az lett, hogy betegeim száma kétszáz perccenttel szaporodott. Ahol többet adtam, dicsérték, ahol kevesebbet, ott szidták. Sok helyre többször is elhívtak egymásután s ha nem adtam annyit mint első alkalommal, szugori fősvény lett a nevem. A gyerekek az utcán nem kécsőkkel fogadtak, hanem nyitott tenyérrrel s ha piszkos markocskáikba néhány krajczárt nyom-

Délmagyarországi Néplap

közművelődési, társadalmi, közgazdasági, ismeretterjesztő hetilap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
a bors lap elkészítése s összes dolgok tartozásai.
ADA (Bács-m.) Kintési utca 1907. sz.

Megjelenik minden
VASARNAPON.
Egész évre 8 korona.
Félévre 4 kor. Negyedévre 1 kor.

Szerkesztőért felelős:
MATKOVICH LAJOS.

A korszellem.

Noé apánk aligha ismerte a szőlőt pusztító-philoxerát, nem tanulmányozta a szőlőknek tudományos kezelését, mégis jobb bora volt mint a mai pincze-szővelkezeteknek.

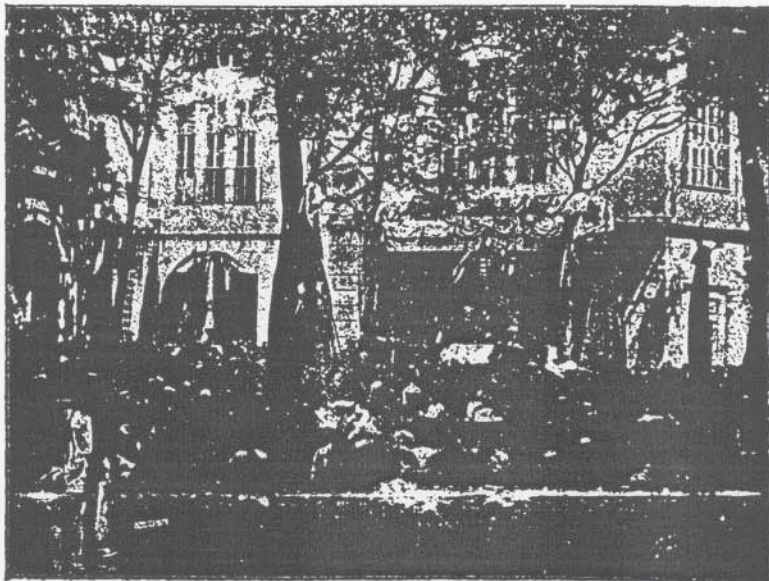
A Putifár feleségéről emlékeztet „József” nemcsak megjövendölte a hét szűk esztendő, de meg is érte, azonban föl mernék fogadni akármibe, akárkivel, hogy nem ismerte a konvertált kölesönt, az összevont kölesönt, vagyis a kölesönöknek azt a fajtáját,

akkor hál igazán nagy szükségben lehettek.

Egy szóval régen több volt mégis az embereknek a vágott dohányuk, ha kevesebb volt is a tudományuk mint a mai embereknek; mert kevesebb volt az igényük, kisebbek voltak a kívánságaik, megelégedtek azzal a mi termelt, nem kívánt a keleti ember a nyugatiak műkincseiből, s nem szomjuhozott a nyugati ember a déli gyümölcsökre, nem bomlott a daróciban született muszka a lyoni selyemért, nem ásitozott a nemzeti ur után,

szasága, linomsága egész kényelmesen messze földre elviszi az embereket látni és élvezni a mit a száraz föld megterem és a tenger ad. — Így aztán a nyugatinak mert tanulta, látta, megismerni, élvezni, kell a keleti dolog is, és viszont a keletinek a nyugati.

Egyik sem éri be a magáéval. — Mindegyik napról napra többet és többet kíván a jóból. — Sokan még a vagyonuk sőt becsületük árán is kívánják az élvezeteket. Szóval élvezni, — és — élvezni — ez a mai kor vezető eleme! Pedig ha műveltebbek vagyunk

Az amerikai magyarok zászlajának felavatása. Rákosi Jenő beszél.

mikor a szegény ember fia adósságot adósság hátára csinál, adósságot adóssággal orvosol, míg végre a sok kisebb adósságot összevonja, csinál belőle egy lehető legnagyobb adósságot, amivel a többi apró adósság kifizetetik, hogy egy helyre tartozzék inkább kisebb kamatokkal, mint sok apró adósságaiért több helyen mindig nagyobb kamattal beljebb-beljebb uszszék a bizonyos veszedelem felé.

Azt hiszem a hét szűk esztendőben sem ismerték a régi emberek ezeket a gazdasági nyomorúságokat; pedig

hogy Smyrnai szőnyegekkel rakja meg teremt; — s ha akkor lett volna egyik márcziusi-áprilisi napon a „Park-Club” egyik rendezett esti-vacsorája, aligha hoztál volna meg a szicíliai szőlőnek kilogrammját 10 koronáért, — annyit talán még azokért a szőlő lőrökért sem adott volna a régi ember, a melyeket Jozsue két emberrel rudon vitetett ki Kánaán földjéről mutatóba. — De nem is volt ám annyi adósság mint ma.

Persze hogy ma már mások az emberek. A közlekedési eszközök gyors

is, a föld, a víz, a levegő és ezek termése, a kedvünkért meg nem változik, az a régi marad. — A kinek tehát nagyobb, több igénye mellett többre és többre és mindig többre van szüksége, mint a mije megterem, azért az eszével is kell dolgozni.

E czézből csiszollák az emberek az eszüket és kezdett el műveltség, találgatás, dolgában versenyezni egyik nemzet a másikkal.

A nagy versenyében született meg a sok mindenféle „izmus” materializmus (anyagiaság), commu-

● Közművelődési lap. ●

MEGJELENIK :
SZERDÁN, PÉNTEKEN
VÁSÁRNAP.

IGAZMONDÁS

● Előfizetés 1 hóra : ●

Helyben házhoz hordva 40 fill.
Vidékre küldve 60 fill.Hirdetések és nyilttör díjazása
megállapodás szerint.

Felelős szerkesztő: SZIGETHY IMRE.

Kiadó laptulajdonos: PLÉSTITY és HORVÁTH társas. czég.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Zenta Kossuth utca 710 szám földszint.Előfizetéseket és a lap szellemi részét illető dolgokat a szerkesztőségbe kérjük
Kérve tartalmat nem adunk vissza.

FELHÍVÁS

a mélyen tisztelt olvasó közönséghez!

Midőn lapunkat a nagyközönség elé adjuk, el vagyunk készülve arra a sokoldalú bírálatásra, mely természetes következménye annak, hogy Zentán a nyilvánosság elé mer lépni annyi különféle irányzatú lap közé egy olyan, a mely — elég vakmerően — homlokán meri viselni ezt a nagyjelentőségű szót: »Igazmondás«.

Midőn a közjó előmozdítását célzó nemes törekvésünk támogatására felkérjük igen tisztelt olvasó közönségünket, — nem teszünk hangzatos ígéreteket, de fogadjuk, hogy a lapunk homlokán lévő czim tisztaságát mindig meg fogja őrizni tartalma, mely a közérdekek önzetlen előmozdítására irányuland.

Zenta, 1903. augusztus hóban.

Hafiaias üdvözléssel:
a Szerkesztő-bizottság.

RÁKÓCY ÜNNEPÉLY.

„Egyedl halgatom tenger mormolását,
Tenger habja fölött, futó szél zugását,
Egyedl, egyedl,
A hűdösök közül,
Nagy Törökországban . . .“

Lévay József.

Messze-messze idegenben hazájuk sorsát siratva hallgatták a száműzöttek a tengert, mely zokogásban adta vissza csendes fájdalomukat s üdvözölték a vizen tovasikló szelket, mely zúgva továbbította üzenetüket hön szeretett anyaföldjükre, honnan mint hazaárulók száműzve lettek. Itthon maradt hűveik, elnyomatva a túlerőtől, megadással csörgették lánczaikat s túrték vad kinzóik átkait. A távollévőkre bélyeget süttött az elfogultság teleté, az itthonmaradtok kezén emléket tört a bilincs. A bilincstörte emléket lecsókolta az igazság nemtörője — a messze idegenben lévőkre süttött bélyeget lemosta vértanúságuk emléke. Ők voltak a magyar szabadság első utörő bajnokai: Rákócy hívei, kiknek nemzeti szabadságérzetét 200 év előtt bűnnek — hazaárulásnak nyilvánították: s ma 200 év után a hazaszeretet legszébb erényei közé sorozzák. Teljesült

a költők álma; — fölkelt a nap, hazánk leveitkezte bilincseit, szabad lett a magyarnak hűvállásba foglalni a hazaszeretetet s ma már a hazaszeretetet nyilvánítani tetteinkben nem bűn, hanem erény. Nagyjaink emlékének nem elbujva áldozunk, de velünk ünnepel az egész ország. Rákócy 200 éves évfordulójának nemzeti emlékünnepeit ülte Zenta város közönségével a nemes egyetemi ifjuság folyó hó 23-án s hogy tényleges részt vegyen az országos ünneplés mozgalmában, feliratot küldött a városi közgyűléshez, hogy az, azt az országgyűlés elé terjessze a czélből, miszerint az 1715. évi 49. törvénycikkekben Rákócyra kimondott száműzetést az országgyűlés szüntesse meg, hogy a haza hű fiaink idegenben nyugodt fejlődni hamvait a hálás utókor hazahozhassa és új sírját zárandokhelyévé tegye nemzetiének.

Az ünnepély részleteit a következőkben adjuk:

Déléleti felvonulás.

Impozáns módon nyilvánult meg Zenta hafiaias és vallásos érülete az ünnepélyt megnyitó istentiszteletben való részvételénél. Testületileg jelent meg a városi tanács Dudás Lajos polgármester vezetése mellett. Lélekemlő látványt nyújtott a zentai Katolikus Legényegyesület zászló alatt történt díszes felvonulása, az ünnepélyt rendező egyetemi és egyéb felsőbb tanintézetek hallgatóinak

Az „IGAZMONDÁS“ eredeti tárcaja.

Higgy

Higgy lánycsa az érzelemben,
Mely szívemben dalt fakaszt,
Mert az üdvöt boldogságot
Tőled várom s te adhatsz.

Mint a tavasz derült napján
Az enyelgő napsugár,
Éleszteni a kis rügyet
— Mit kibontott, — visszajár:

Úgy a lelkeim ábrándjait,
Bűvös bájos álmait,
Ébresztgetik új életre
Rám mosolygó szemeid

S mint az ősznek hűvös szele
A virágok szirmait,
Letépi és széjjel szórja,
Csak a szárát hagyja ittl!

Úgy tépi meg hidegséged
Reményim zöld levelét
S teszi sivar pnsztasággá
Ábrándjaim mez-jét.

Tényi Gyözö.

ÉJJELEI KÉPEK.

Csendes nyári este van. Mintha a fák is nappali fáradalmaikat pihennék ki: alsznak. A ég azur kék, telve csillagokkal. Mint lidércz-fények csillognak, csalogatják e sártömög lakóit magukhoz s midőn ezek azt hiszik, hogy elértek a tisztább, szebb honba, egyet jobbanak, megint távolabbról tűnnek elő, s marad, mi volt: sár, fertő mindenütt. A hold is előbujt az Océán mélyéből. Sugarait egy barokk stílusú kis pavillonra veti, kupolái, tornyocskái, apró kis szobrocskái egyik oldalról erősen vannak megvilágosítva, másik oldalról teljes árnyékban vannak. A pavillon lábainál egy kis tó van, helenként a hold sugarai vibrálnak. Hattyuk uszálnak benne, de ezek is, mintha a természet fenséges csendjét nem akarnák megtörni, csak a hullámok által vitéik magukat tova. A patakocsksa egyik oldalán karcsú kis barokk hid köti össze a partokat, a pavillonnal szemközt egy pázsittal és cserjével fedett kis domb oldalán magas platánfák bámulnak komoran a nagy mindenségbe.

Az »Alkotó« pihen.
Távolról Schubert egyik Impromptujének akkordjai hangzanak. Versenyez az alkotmány az alkotóval.

Az egyik platánfának egy magas fiatal ember támaszkodik. A hold teljesen megvilágítja. A különös világítástól arca sajátságos sápadt sárga, sovány, homloka magas, mélyen fekvő szemüregéből éjszotér szemek merednek a messzeébe. Hosszu fekete hajfűrjei hátrafelé vannak simítva. Karjait mellén keresztbe tette. Lelke nem ezen a földön jár. Néha testével

előre hajol, mintha porhüvelyé messze magasban járó lelkét követni akarná. Egy-egy akkordra ajkai idegesen rángatóznak, szemci mint örülté, vagy Istentől ihletett látnoké, kimerednek, egész teste kéjesen vonaglik. Mirtha a zene hangjai, hol élesen felsikoltva, hol bánatosan bugva, magukkal ragadják, agyának minden sejtje örülten meg van feszítve, minden csepp vére a szívéhez tödült. Minden izma, mintha a legnehezebb, megcröltetöb testi munkát végezné, kidagadt.

A muzsika az andante részhez ért. Ed-dig veszekedni látszott egy láthatatlan lény-nyel, a lelánczolt Prometheus jakkiláltásai, követelődzési voltak azok, most könyörgött, sírt, fájó hangon eszélelt. Mennyi keserv van egy emberi lélekben.

A fiatalember exaltálva fejéhez kap, végtelen fájdalom cikázik át agyán, és összerogy.

Ugyanebben az időben két alak jön át a hidon. Nesztelenül járálnak, mint a kik az ilyent megszokták. Ruhájuk rongyos, piszkos. Arcukat torzonborz szakáll fedti, kalapjuk mélyen szemükre van buzva, villogó szemeik mindig a sötétséget kémlik.

— Hallod, Iván, a zene még mindig szól.
— Eh, mit törődöm én vele. Jobb volna, ha mindketten valami után járnánk. Már kéthárom napja nem volt semmi fogás.

— Én nem tehetek róla, ha nem akad semmi.

— Ugyan ne beszélj ilyeneket, válaszolta ingerülten. Egy idő óta nem törődöl semmivel. Mindig a templomok körül ólálkods,

8. OSzK – I. 1–7; II. 1–14.
ZTL – II. 13.
ZVM – II. 1.
10. Miután Beretka Imre és Molnár Szipán Vince átveszik az *Összetartás I.* kiadását és nyomtatását, ez a lap megszűnik.

Ebben az évben megjelent még:

Zentai Közlöny (12)
Zentai Híradó III. (18)
Szabadsajtó (20)
Összetartás I. (21)

1904

(25)

Közzvélemény

I. évf. (1904) 1. sz. – II. évf. (1905) 14. sz.

1. *Közzvélemény*
3. Megjelenik hetenként háromszor – vasárnap, szerdán és pénteken.
4. Felelős szerkesztő: dr. Szabados József. Főszerkesztő: dr. Hajdú Dezső. Kiadó: Pléstity és Horváth. Laptulajdonos: dr. Hajdú Dezső (II. 2: dr. Szabados József)
5. Szerkesztőség: Árpád u. 268., Klenóczky-ház. Kiadó: Árpád u. 268., Klenóczky-ház.
6. Nyomda: Pléstity és Horváth könyvnyomdája, Árpád u. 268., Klenóczky-ház.
8. OSzK – I. 1–123 (hiány: 4, 60, 76–79); II. 2–14 (hiány: 1.).
ZTL – I. 2, 4, 14, 23, 45, 49, 53, 54, 76, 88, 90.
ZVM – I. 53–55, 66, 89, 102, 104, 111, 114, 116–118, 121–123.
9. A Közgazdasági Párt lapja

Ebben az évben megjelent még:

Zentai Közlöny (12)
Zentai Híradó III. (18)
Összetartás I. (21)
Zentai Összetartás (24)

1905

(26)

Zentai Függetlenség

I. évf. (1905) 1. sz. – VII. évf. (1911) 10. sz.

1. *Zentai Függetlenség*
2. Társadalmi lap (I. 5: Társadalmi lap. A Zentai Függetlenségi Kör hivatalos lapja; III. 2: A zentai Függetlenségi és 48-as Kör hivatalos lapja; V. 6: Politikai lap. A zentai Függetlenségi és 48-as Kör hivatalos lapja)
3. Megjelenik hetenként háromszor – vasárnap, szerdán és pénteken.
4. Felelős szerkesztő: dr. Lovászy Andor (II. 68: Keczei Mészáros János középisk. tanár; III. 1: Kalmár Simon). Főszerkesztő: dr. Lovászy Andor országgy. képviselő. (III.1-től). Kiadó: a zentai Függetlenségi Kör. Laptulajdonos: a zentai Függetlenségi Kör
5. Szerkesztőség: Kossuth u. 912., dr. Lovászy Andor ügyvédi irodája (II. 22: a Függetlenségi Körben; II. 103: Kard u. 157; VI. 12: Beretka Imre üzlete, a városháza épülete). Kiadó: Kossuth u. 912., dr. Lovászy Andor ügyvédi irodája (II. 22: Beretka és Molnár nyomdája; VI. 12: Beretka Imre üzlete, a városháza épülete)
6. Nyomda: Fekete Sándor nyomdája, Zenta (II. 22: Beretka és Molnár könyvnyomdája, Zenta; II. 148: Molnár Szipán Vince nyomdája; VI. 5: Politzer Sándor nyomdája, Zenta; VI. 12: a Zentai Függetlenség nyomdája, Zenta)
7. Mellékletek: III. 42. számhoz; V. 95. számhoz; VI. 42, 44, 45, 48. számokhoz
8. OSzK – I. 1–25 (teljes); II. 5–150 (hiány: 1–4.); III. 1–149 (hiány: 11, 39, 40, 60, 147, 148, 150); IV. 1–149 (hiány: 142.); V. 1–152 (teljes); VI. 1–135 (hiány: 2–4, 40, 106); VII. 1–10 (hiány: 5, 11–?).
ZTL – I. 7, 9; II. 6, 52, 76, 77, 89, 91, 93, 106, 111, 112, 116, 118, 119, 126, 133, 150; III. 7, 23, 24, 32, 85, 88, 96, 108, 124, 127, 142; IV. 3, 8, 58, 70, 97, 104, 110; V. 39, 48, 53, 81, 99, 116, 144, 148; VI. 7, 9, 55, 113, 121; VII. 10.
ZVM – II. 31, 36, 86; IV. 79, 98; V. 126, 128; VI. 47.
9. Függetlenségi (Justh-irányvonal)

Ebben az évben megjelent még:

Zentai Közlöny (12)
Zentai Híradó III. (18)
Összetartás I. (21)
Közvélemény (25)

1906

Ebben az évben megjelent:

Zentai Közlöny (12)
Zentai Híradó III. (18)
Összetartás I. (21)
Zentai Függetlenség (26)

1907

(27)

Zentai Napló

I–II. évf. (1907–1908)

1. *Zentai Napló*
2. Társadalmi és tudományos hetilap
3. Megjelenik hetenként egyszer (?). Később talán alkalmi lappá válik.
6. Nyomda és címe: Kabos Ármin könyvnyomdája, Zenta
8. OSzK – II. aug. 26, rendkívüli kiadás

Ebben az évben megjelent még:

Zentai Közlöny (12)
Zentai Híradó III. (18)
Összetartás I. (21)
Zentai Függetlenség (26)

1908

(28)

Egyetértés I.

I. évf. (1908) 1–28. sz.

1. *Egyetértés*
2. A zentai iparosok lapja
3. Megjelenik hetenként kétszer – vasárnap és csütörtökön.
4. Felelős szerkesztő: Biró János (I. 15: Renkó János). Kiadó: a szerkesztőbizottság
6. Nyomda: az *Egyetértés* szerződéses nyomdája (Biró János nyomdája?), Zenta
8. OSzK – I. 1–28 (hiány: 2, 4, 7, 14).
ZTL – I. 1.
ZVM – I. 1.

Ebben az évben megjelent még:

Zentai Közlöny (12)
Zentai Híradó III. (18)
Összetartás I. (21)
Zentai Függetlenség (26)
Zentai Napló (27)

1909

Ebben az évben megjelent:

Zentai Közlöny (12)
Zentai Híradó III. (18)
Összetartás I. (21)
Zentai Függetlenség (26)

1910

(29)

Poloska

1910. febr. 26.

1. *Poloska*
2. Humoros lap
3. Alkalmi kiadvány
6. Nyomda: Molnár Szipán Vince nyomdája, Zenta
8. ZVM – 1910. febr. 26.

Ebben az évben megjelent még:

Zentai Közlöny (12)
Zentai Híradó III. (18)
Összetartás I. (21)
Zentai Függetlenség (26)

1911

Ebben az évben megjelent:

Zentai Közlöny (12)
Zentai Híradó III. – *Zentai Friss Újság*
I. (18)
Összetartás I. (21)
Zentai Függetlenség (26)

1912–1915

Ezekben az években megjelent:

Zentai Közlöny (12)
Zentai Friss Újság I. (18)
Összetartás I. (21)

1916–1919

Ezekben az években megjelent:

Zentai Friss Újság I. (18)
Összetartás I. (21)

1920

Szünetel a hírlapkiadás.

1921

(30)

Tisza mellék

I. évf. (1921) 1–78. sz.

1. *Tisza mellék*
2. Politikai napilap
3. Megjelenik naponta (vasárnap és ünnepnapok kivételével).
4. Felelős szerkesztő: dr. Keczei M. Ferenc. Főszerkesztő: Tumbász S. Béla (I. 55-től)
5. Szerkesztőség: Fő tér, Plébániapalota. Kiadó: Fő tér, Plébániapalota
6. Nyomda: Dinka Péter és Társai könyvnyomdája, Fő tér, Plébániapalota
8. OSzK – I. 20, 28, 71, 78.
ZVM – I. 61.

1922

(31)

Sentai Újság

I. évf. (1922) 1. sz. – XX. évf. (1941) 42. sz., majd

Zentai Újság

XX. évf. (1941) 43. sz. – XXIII. évf. (1944) 118. sz.

1. *Sentai Újság* (XX. 43: *Zentai Újság*)
2. Politikai és közgazdasági lap. Kezdetben az impresszumban szerepel még: Izlazi na osnovu čl. 13. Vidovdanskog ustava [A Vidovdani Alkotmány 13. szakasza értelmében jelenik meg]. (VI. 132: A sentai Magyarpart hivatalos lapja; a IX. 86. számban, az impresszumban már nem szerepel a „magyarpart” jelző, ez valószínűleg már 1929-ben lekerül; XX. 97: Független politikai, gazdasági és társadalmi lap)
3. Megjelenik hetenként háromszor – vasárnap, szerdán és pénteken.

4. Felelős szerkesztő: dr. Répás Nándor ügyvéd (I. 96: dr. Keczei M. Ferenc; XX. 43: Árpási Károly; XX. 97: Edelenyi Miklós; XX. 128: Dinka Péter). Kiadó: Dinka Péter (V. 117-től, de feltehetően már korábban is; VII. 61: Dinka Péter és Társai; XX. 128: Dinka Péter). Laptulajdonos: Dinka Péter (V. 117-től, de feltehetően már korábban is; VII. 61: Dinka Péter és Társai)
5. Szerkesztőség: Péter király tér/Fő tér, Plébániapalota. Kiadó: Péter király tér/Fő tér, Plébániapalota
6. Nyomda: Dinka Péter könyvnyomdája, Péter király tér/Fő tér, Plébániapalota (VII. 61: Dinka Péter és Társai könyvnyomdája)
8. OSzK – I. 96–108 (hiány: 1–95, 98, 99, 109–?); XX. 43–76 (hiány: 1–42, 77–?).
ZTL – I. 9, 54, 72, 92, 99, 107; II. 34, 35, 37, 39, 51, 52, 53, 54, 57, 59, 60, 95, 106, 107, 116, 119, 125; III. 100, 102; IV. 32, 37, 54, 55, 54–66, 83; V. 9, 24, 25, 33, 35, 38–41, 55, 71, 74, 85, 95, 101, 112, 140, 141; VI. 30, 31, 62, 63, 66, 75, 79, 82–85, 93, 94, 97–99, 109, 115, 128, 136, 138; VII. 1, 44, 101–104, 106, 110, 114, 115, 124, 125, 128; VIII. 34, 62, 94, 101–104, 110, 116–118; IX. 29, 89, 103, 105, 145, 53–55; X. 28, 34, 66, 141, 97–99; XI. 20, 23, 27, 33, 38, 51; XIII. 36; XIV. 32, 37, 44, 68, 105, 110; XV. 5, 8, 11–13, 43, 75, 81, 123; XVI. 21, 37, 98; XVII. 12, 102; XVIII. 9, 10, 35; XIX. 39, 99; XX. 4–14, 18–28, 30, 31, 33, 34, 36, 38, 43–62, 64–105, 107, 110–146; XXI. 2, 3, 6–79, 103, 121; XXII. [valós évf.] 23, 32, 103, 115, 146; XXIII. [valós évf.] 14, 23, 28–103, 113–118.
ZVM – I. 8, 45; III. 116, 118; V. 117; VI. 132; VII. 61, 111; IX. 86, 88, 98–129, 155; X. 39, 144; XI. 16, 18, 31, 33, 39, 71–75, 77–91, 93–129, 131–153; XII. 137; XIII. 14, 27, 43, 44, 46, 57, 59, 79, 86, 129, 133, 144; XIV. 8, 14, 15, 17, 19, 23, 46, 78, 82, 90, 104; XVI. 13, 19, 37, 68, 80, 103, 109, 112; XVIII. 17, 41, 53, 65, 75; XIX. 42, 94, 96, 107, 129, 135; XX. 14, 15, 42, 43, 55, 58–60, 65, 66, 71, 72, 80, 81, 88, 90, 91, 97, 99, 100, 106, 108–112, 116, 119, 120, 122, 123, 125, 126, 128, 129, 133, 138, 142; XXI. 1–5, 6–13, 15, 21, 27, 32, 35–40, 42, 47–49, 51–54, 56–62, 64–76, 78–80, 82–84, 86–92, 99–109, 113, 115–120, 123, 125, 127–133, 136, 139–147, 150, 151; XXII. [valós évf.] 1–6, 11, 12, 15, 17, 18, 21, 23, 25, 27, 30, 31, 34, 40, 46, 73, 82–86, 99, 121–145, 151; XXIII. [valós évf.] 1, 7–24, 32–41, 46–54; 57–63, 65–67, 69, 73, 75–81, 85, 88, 106, 116, 117.

ZENTAI

ÖSSZETARTÁS

Társadalmi, közgazdasági és közművelődési lap. Megjelenik vasárnap és pénteken.

Szerkesztőség és kiadóhivata:
SZENT-ANNA-UTCA 557. sz.
Kéziratokat nem adunk vissza.
Művelődési és nyitott díjazás megállapodás szerint.

Laptalálkozó: a Szerkesztő-bizottság.
Laptalálkók: Beretka és Molnár nyomdatalálkózosok.

Előfizetési árak:
Helyben házhoz hordva:
1 hóra 15 kr. (30 fill.)
Vidékre postán küldve:
1 hóra 25 kr. (50 fill.)

Ujesztendő.

Itt az ujesztendő, ismét elérkezett. Hoz majd talán rékünk sok jót, és szépet?! Bizunk és remélünk! A remény élet. — Az ő esztendőben porba hullt reményeink roccsain az új év beköszöntivel új sarjat keresünk, a mely a várt termést talán meghozza részünkre.

Sok keserű könyvet, fájdalmas sóhajt visz magával az ő év, aránylag kevés örömmel súlyed az örök feledésbe.

Reménytel néz Zenta az új év elé, habár sok csalódás érte a múltban. Hogy miket remél és milyen csalódások értek, arról ez ünneplés napon nem emlékezünk meg, mert olyan hű rókat kellene megpendítenünk, melyeknek hangjai ép ezen napon nem alkalmasok hangulat kelésre.....

Szilveszter éjjelének tizenkét órájaker az ezerkilencszázharmincharmadik év — a mely sokaknak annyi édes reményét valósította meg, sokaknak fejére annyi büntőbátot és bajt zúdított — az idő végtelességének tengerébe merült.

Az ezerkilencszázharmincharmadik esztendő, a mely egy hosszú újjal ismét to-

vább vitt bennünket, az idő végtelenségébe — a múlté már.

A jelen a multa a feledés fátyolát borítja s a feledés balzsamát csepegteti a sajtó szivekbe s a szokásos ünnepi hangulat, ilyenkor bemelegíti az emberi gyarló sziveket és a vallásos lelkekbe újabb reményt önt — a jövőre nézve.

Szilveszter estéjén — hosszú idők folyamán mintegy hagyományyá vált vallásos szokás szerint — az emberiség hálaadással zárja be az idők végtelenségébe tűnedező esztendőt.

A templomok megtelnek hívőkkel, a hol a vallás embere, az Isten szolgája emlékezik meg a mulandóságról, a halálról, Isten születéséről, az örök életéről. **OSZTÓGATÓK** napra, a himnuszok, a szentek haláláról, a múltba tűnedező esztendő folyamán született és elhaltak számáról.

A hagyományos vallásos hálaadás estéjén, hittel és áhítattal fobáskodik az emberiség kicsinye és nagyja, férfiai és asszonya az ujesztendő geniuszához s bizalommal tekint a jövőbe, a mely jövő előtte homályba van burkolva, mely homályon keresztül mindazonáltal

biztató fényével hiteget s a mely jövő kezdetét életében, lelkiismerével mintegy halárkörnek, forduló-pontnak látja s az isteni szeretet melegétől megihletve, az isteni gondviselésbe helyezett gyermeki bizalommal jobb jövőt, boldogabb ujesztendőt remél a mult után.

Magyarok Istene! adjál a te hű magyar népednek boldog ujesztendőt! És boldog legyen ez év városunk minden rendű és rangú lakosságának!

Hozza meg ez új év a testvéri egyetértést városunk és annak lakosságának jólétéért, boldogulásáért törekvő munkálkodásra.

Lebegjen váro-unk felett a béke angyala, terjeszse ki védő szárnyát feléte s részesítse jólétő erejében.

Városi közgyűlés.

Zenta város képviselő testülete f. évi december hó 30 án d. e. 9 órákor a város-háza nagytermében rendkívüli közgyűlést tartott. Felolvastattak Bács Bodrogh vármegye törvényhatósági bizottságának véghatározata Krazi József bethelyiség bérlétének meghosszabbításáról, Szeles Gergely erdőőr küt-jának kártalanításáról, Balog Gyulának kiadott

Zarandoklat II. Rákóczy Ferenc és Thököly Imre sirjához.

— A „Zentai Összetartás” tárdója. —

Irta: Csabfy János. 10.
Konstantinápolyban.

Ezútan a nyolcvanon felül levő magyar zarandokok, — a kikkel együtt Szécseny Ödön pasa családijával és még néhány török előkelőség, néhány lazarista szerzetes, köztük Kajdi János hazilónk is résztvett az isteni tisztelgeten, — letették rövid beszédek kíséretében koszorúkat II. Rákóczy Ferenc fejedelem sirjára. Mintegy 25 koszorút nagyobb részben vármegyei törvényhatóságok és városok küldöttei helyezték el. Ugyanekkor helyeztem el én is Zenta város közönsége nevében a savaói János herceg 1697. évi szeptember 11-i győzedelmes csatája színhelyéről, a Jerő szigetről sajátkezűleg megszerelt, 6 narab tölgýágból álltam készített és még elég ép koszorú, a mely hazai voltánai fogva az általános letészés ejzenesével fogadtatott. Ezen koszorúnak szentes nemzeti színű, terőös vastag selyem szalagjára még Zentán aranyos betűkkel a következő szöveget nyomaltam: „II. Rákóczy Ferenc fejedelem emlékének — Zenta város közönsége.”

Az ünnepség a Kőcsery himnus elének-lésével ért véget, melyet egy lazarista atya a ghortuson harmoniumon kísért.

A szent-Benedek templomában nyugvó magyarokról elmoo-dom a következőket a Szádeczky Lajos dr. egyetemi tanár „Konstantinápoly és magyar emlékei” című művéből merített történelmi adatokkal.

Ezen templomban legelőször Thököly Zuzsika hercegnőt temették el, a ki Thököly Imrénének és Zrinyi Iónának leánya volt. Született 1694. évben Nádorfehérváron és meghalt egy éves korában Nikápolyban. Hogy a templom melyik részében nyugszik, nem tudni. Siremléke sincsen.

Időrendben a második magyar halott, a kit e templomban temettek el: Zrinyi Ióna, a kiül Szádeczky Lajos dr. a fentemlített művében a következőket írja:

„Zrinyi Ióna, miután a régi Nikodémia (Izmid) mellett a „Virágok mezején” épült villájukban 1703. február 18 án elhunyt, holttestét február 20 án koporsóba tették, Nikomediába vitték s innen március 8 án hajóra téven, 10 én Galatába szállították és még az nap este az itteni jezsuiták templomában „pompás solennitással” sirbolta helyezték, a miot azt, a fejedelem (udni illik Thököly Imre) hű híkára, Komáromy János írva hagyta. „Sujá fölé szp márványlapot helyeztek címerével s „dónc resugát” felirattal. (Ez már nincsen ott) Egy másik fehér márványlapot a sir mellett a koporsó hosszában a templom falába illesztettek. (Ez máig is ott van.) Hosszú latin felirattal ékes

szavakban hirdeti a dicső fejedelemasszony eredetét és történelmi jelentőségét.”

Sir felirata a következő:

„Hic requiescit ab heroicis laboribus virilis animi mulier, sexus sui ac seculi gloria, celsissima domina Helena Zrinia, Zriniae atque Frangepanae gentis decus ultimam, Thökölyi principis uxor, oim Rákoczi, utroque digna conjuge magnis apud Croatas, Transylvanos, Hungaros, Siculos inclyta titulus, factis ingentibus toto in orbe clarior. Variis aequa mente fortunae casus experta, par properis, major adversis, cumultis christiana pelate bellieus ladihus fortem domino reddidit animam, mortem eluctata in suo Fiorum Campo ad Nicomedensem Bithyniae sinum Anno salutis MDCCIII. aetatis LX. die XVIII. Februarii.”

Magyar fordítása:
„Hői társadalmi után itt nyugszik Zrinyi Ióna a férfi lelkűletű asszony, nemének és századának dicsősége, fejedelmi urnó, a Zrinyi és Frangepán nemzetség utolsó díze, Thököly fejedelemnek, egykor Rákócziak hitvese”, a ki mindkét házastársához méltó és a horvátok, erdélyiek, magyarok és székelyek között hírneves, joles tettei révén az egész földkerekségen még híresebb vala. A sors változó viszontagságait béke örök lélekkel viselte jó szerencsésjében kiváló, balsorsában

* Tudni illik II. Rákóczy Ferencnek, II. Rákóczy Ferenc atyjának hitvese

KÖZVÉLEMÉNY

Megjelenik vasárnap, szerdán és pénteken
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Árpád-utca 268. szám.

Főszerkesztő: dr. HAJDU DEZSŐ
Felelős szerkesztő: dr. SZABADOS JOZSEF

Előfizetési árak 1 hóra:
HELYBEN 40 FILLÉR. VIDÉKEN 60 FILLÉR.
Művészet és Irod. Alap. Kiadóhiv. Zenta.
Egyes szám ára 2 fillér.

A paktumok jegyében.

(H) Semmi okunk sincs arra, hogy széptegessük a dolgot. A Közgazdasági Párt, amely a választásra az összes szabadelvű elemeket egyesítette, tegnap kudarcot vallott. A 10 választó-kerületből 8-ban állított fel jelölteket, mert két kerület megnyerhetetlen volt és ezért ezekben nem is vette fel a harcot, és a 8 közül 6 kerületben elnyert.

Ezzel a 6 kerülettel azonban érdemes egy keveset foglalkozni és a bukás után egyet-mást megjegyezni.

Én, E hat kerületben vannak a III. IV. és V. választó kerületek. Ezekben olyan számban vannak a szerb szavazók, hogy ezeknek a választás döntő elve a választás sorsát. A szerb szavazók a szerepet be is töltötték, eddigi múltjuk teljes és tökéletes tagadásával oly formán, hogy megszavazták a függetlenséget a jelöltekre.

Ha ennek a végzetes lépésnek megítélés szerbeket valamely politikai elvi kifogás kényszerítette volna, akkor a dolog érthető volna. Nemcsak érthető, hanem indokolható is. Ha ez a kifogás az általános politikai elvek köréből való lett volna, ha az állam kormányzati szelleme vagy tör-

vényeire vonatkozott volna, akkor az elvtagadás még igazolható is lett volna.

De több évtizedes politikai állásfoglalást feldönteni, a szerb nemzetiség saját külön alapvető érdekeivel homlokgyenest ellenkező irányzatot támogatni azért, hogy az ugyanazon általános elvi alapon álló párt szándékosan és rosszakaratulak elbukttassék, — olyan lépés volt, amelynek megjelölésére az ésszerűsége vonatkozó jelzők között hiába keresünk kifejezést.

Mit mondjunk tehát még akkor, amikor e minden józanságot és politikai érettséget nélkülöző csiny éppen egy olyan válságos fordulat alkalmával követett el, amikor mindenkinél, akiben egy cseppnyi szabadelvűség maradt, minden egyéb kérdés háttérbe helyezéseivel, egyesülnie kellett volna arra nézve, hogy a városokot és már-már kimúlt városi szabadelvű pártot új életre és erőre segítsék. A városok az egyszerű részvétlenség is bűn lett volna a szabadelvűség ellen, bűn a város békeje és egészséges fejlődése ellen, bűn az általánosan megállapított politikai erkölcsök ellen, — minek nevezzük azt az eljárást, amely még a részvétlenség határára is túlcsapva, a nyílt ellenségeskedésbe

megy át és ezt is még a legmeztelenebb korteskedéssel és izgatással folytatja?!

A mi politikai és publicistikai szótárunk úgy látszik nagyon szegény, mert erre az eljárásra alkalmas kifejezést keresve sem tudunk találni.

A szerbeknek sokszor, óh nagyon sokszor és nagyon hangosan hirdetett szabadelvűsége tehát, amely szabadelvűség náluk mind- eddig nem a legmegvetendőbb cikkek közé tartozott, legalább olyan forgalmas időkben amikor jó kiküldtők működtek, — egyszerre ledobta magáról testi ruháját, amely a legbrutálisabb és legtrivialisabb különérdekű jésztő föltjait takarta és a szabadelvűség ráncos köpönyegét fölakasztotta kocsmacégtűl a függetlenségi csárda kapujára, ahol a jókedvű mulatozók a föltárt meztelenségeken gyönyörködnek.

Még most tart a győzelmi mámor. A függetlenségieknek van okuk örvendezni. Nemcsak hogy el nem buktak, amihez nagyon közel álltak s amit 5 kerületben ki nem kerülhettek volna, hanem még megbontották az ellenfél sorait is, megbiztosítván ezzel a maguk sikerét. A függetlenségi pártnak e tekintetben mesés szerencséje volt, de megérdemelt a szerencsét is, mert a győzelmet is, mert

Oran.

Folytatás.

— A „Közvélemény” eredeti tárcája. —

Az „Adria” földéjén 1903. július.

A város kezd élénkülni. Rikkancsok kiáltják újságait az utcákon; társzerekre dübörögnek végig az utcán; utcai árások kiáltják harsány hangon portékájukat; telt omnibuszok és villamos kocsik szelik keresztül-kasul a várost és megjelenik a civilizáció ördöge; egy vadonatúj piros színű pótlógó masina. Az automobil elől sietve tér ki a sok gyerek, sőt még a kényelmes arabus is hirtelen összeszedve burnuszát, gyors léptekkel igyekszik a szomszéd utcáiban.

A vásárcsarnok előtt vagyunk. Ektelen láрма hangzik belőle. Belépünk. Egy néger kofa, — akárcsak a miénk — csipőre tett kezekkel pöröl egy másik néger asszonnyal. A közönség nagy csoportba verődik és mulat a látványon, a míg egy óráig közbe nem lép. A haragosok lecsillapodnak; a láрма szűnik, de a vásárcsarnokot jellemző és cseppet sem kellemes illat növekszik. Kutyaftutában vagyunk keresztül a csarnokon, csak a szőlőt bámuljuk meg és lemegyünk a pinchehelyiségekbe, ahol a mézárcaok és halkerekedők tanyáznak. De innen is meueküllüi vagyunk kénytelenek. Különösen a mikor valami lepos pogácsforma halat akartak ránk szólni, a mi ugyan csak 20 centimeba került volna, de büzse megért legalább is 20 frankot.

A vásárcsarnok közvetlen közelében van Oran legrészesebb utcája a boulevard Seguin. Hatalmas középpületek, biztosító társaságok sora egy-

más mellett. Közben-közben természetesen a kávéházak sem hiányoznak, melyekre jellemző az utcára helyezett tőmérdek asztal.

Bemegyünk egy könyvesboltba. Algier és Oran leírását, egy-két albumot és az elmaradhatatlan képes levelező lapokat megvesszük. Majd a fötér padjára ülve, hadi tanácsot tartunk.

— Irjuk meg itt a levelezőlapokat — mondja a hittanár.

— Helyes, szóltam, de hát a bélyegek?

— Azokat vedd meg — mondotta lakóúr-sam mi addig itt tanulmányozzuk a város leírását és megcsináljuk a programot.

Elindultam tehát bélyeget venni. Az első üzletbe, a hol bélyegelés volt kiírva, beállítottam. Termesetszerűség fogadtat.

— Kérek 60 darab bélyeget.

— Elfogyott.

— Hát hol kaphatok?

— Ott a sarkon a gyógyszerház mellett.

— Közömbös.

A gyógyszerház mellett valami fűszerüzlet volt. Benyitott m.

— Kérek bélyeget.

— Micodát?

— Levélbélyeget.

— Látom, hogy az ur idegen, de az ilyen tréfát kikérem magamnak mások. Meglátogattam még. Ajánlottam magamat vagy 4-5 üzletbe, mindenhol kitérő választ kaptam.

A mint boszankodom, megjelenik angol kalapos utitársunk.

— Hát maga mit csinál? Túrelmetlenül várjuk a padon.

— Mit csinálók? Keresem a bélyegeket.

— No ez nagyszerű. Ilyet sem hallottam. És elkezd kacagni.

— Hát mi van ezen nevetni való? — Kérdem boszusan.

Furcsának találom, hogy egy magyar afrikában, elveszi a bélyegeket.

— Vesztette ám a... majd mit mondok. Keresem a boltot a hol kapok.

— Vagy úgy? De hiszen van itt száz is. Itt a sarkon is van írva, hogy bélyegelés.

— Hát akkor legyen szives és hozzon, nekem is.

— Rögön.

Bemegy és kijön, hosszú orral a mintbogy pár perccel előbb is úgy jöttem ki.

— Barátom, majd negetek odában.

— Lehetetlen.

De igen. Az asszony, a mint bélyeget kértem fölő-oda se figyelt. Mikor másodszor kértem, rám rivalt, hogy menjek a póstára.

— Sebaj megesett ez velem is. Látja, ilyen udvariasak a franciák. Mintbogy nem küldhetnek a bors házába — lévén ez az ő hazájuk — elmenesztenek a póstára.

De sietnünk kellett, mert a kollegák már utáltak magukat. Még egy helyen szerencsét próbáltunk. Szép fiatal asszony fogadott bennünket.

— Kérek bélyeget, szóltam lehető egykedvűen, miközben szememet az ajtó kilincsére függesztettem.

— Mennyi tetszik?

ZENTAI FÜGGETLENSÉG

A „Zentai Függelenségi Kör“ hivatalos lapja.

Megjelenik vasárnap, szerdán, pénteken.

Telefon szám: 42.

Előfizetési árak: Kétszáz-ötven forint évi.

Szerkesztő: a Szerkesztő bizottság.

Felolvasó szerkesztő:

Dr. Lovász Andor.

Előfizetési árak:

Helyben negyedévre 1 koron, egy óra 40 fillér,
Vidéken negyedévre 1 kor. 50 fillér, egy óra 60 fillér.
Kiszábrvat: Bertha és Melán nyomdájában.

† Dr. KECELI MÉSZÁROS GÉZA.

1869—1906.

Dr. Keceli Mészáros Géza meghalt. A függetlenségi eszméknek nemcsak bajnokja dőlt ki vele az élők sorából, kitöltött küzdelmeink vezére. Itt hagyott bennünket a jóbarát.

Nem akarunk panaszkodni, nem akarunk kérkedni a fájdalommal, mely bajársunk miatt lekötöztetett föjtogatja, nem akarunk szemrehányást tenni a sors ellen, mely kegyelmei kegyelmeivel megélt a küzdő csatásorunkból; nem akarunk ország világ előtt felszajdulni, nem akarunk hiszen neve, emléke a legiratosabb vád a sors ellen, mely nemzetünk nehéz napjaiban a nemzet világegyháza szedi áldozatait: de magunkba föjtött fájdalomunk annál mélyebb. Hiszen nekünk vezérünk volt. Szeretett vezérünk, becsült vezérünk, akit hibáiban is rajongtunk, mert hibáiban is ember volt, igazi ember és jóbarát.

Most itt hagyott bennünket. Férfi kora delén ragadta el a halál. Pedig mily szükségünk volna még egyenes lelkére!

Városunknak pártokra szakított társadalma, hazánk föllógató viszonyai a két veszedelmes pont, melyek között, mint az országos pártok szerény töredékének és mint városi pártoknak, bölcs vezetésére szükségünk volna.

Hiszen nem volt ő világfelforgató elme. Nem küzdött világra szóló habérókért. De egyenes és szilárd jellem, mely belátású elme volt, aki a romba döntött, régi, jó és hiszékeny világ törmelékei között talán göröngyös, de biztos uton vezetett bennünket: az igazság útján.

Ezért szerettük, ezért becsültük, ezért rajongtunk érte.

Most itt hagyott bennünket.

Halála nem jött váratlanul. Készen voltunk rá. Négy hónapja kínos immár betegsége. Mégis fájt, fájt végteleen, mikor most kiterített holttestét látjuk lebegni lelki szemünk előtt.

De meggyuszunk halálában, mert ez az emberi sors: küzdeni vég nélkül és meghalni.

Megnyuszunk halálában, fájdalommal nyuguszunk meg, s emléket sirunkig fogjuk őrizni szívünkben.

A „Zentai Függelenségi Kör“ a következő gyászjelentést adta ki:

A „Zentai Függelenségi Kör“ fájdalommal jelenti szeretett elnökének, dr. Keceli M. Géza úrnak, a függetlenségi eszmék örökös hűbőcséjének, hosszú szenvedés után, március hó 25-én d. e. fél 11 órakor történt gyász elhunytát. Kihalt tetséssel március hó 27-én d. e. 10 órakor a felsővárosi temetőben helyezik a rom. kath. egyház szerelvénye mellett örök nyugalomra. Béke legyen hamvai felett!

A gyászoló család gyászjelentése a következő:

„Öz. Keceli Mészárosné szül. Nikolics Irén, úgy a maga, mint az aiant nevezettek nevében mélyen sajnált szívvel s az anyai fájdalomtól megtört tudattal, hogy egyetlen, felejthetetlen jó ája: Dr. Keceli Mészáros Géza köz. és váltó ügyvéd, Zenta város képviselő Bács-Bodrogh vármegye törvényhatóság tagja, zentai függetlenségi kör és a központi választmány elnöke f. évi március hó 25-én, 35 éves korában, hosszas s kínos szenvedés után jobbra szenderült. — Kedves, felejthetetlen halottunk temetése f. hó 27-én d. e. 10 órakor fog történni a Kihirics-féle gyászházból, ahonnan örök nyugalomra ki sárják.

A megboldogult lelki örvéért az engesztelő gyász istentisztelet márc. hó 28-án d. e. 8 órakor fog a Szent István templomban a Mindenható, Gondviselő Istennek bemutatott Zentán, 1906. március hó 25-én.

Legyen nyugalma esendő! — Aldott emlékezet!

Keceli Mészáros Géza dr. rövid életrajza a következő: Született 1869-ben Zentán. A népiiskola elvégzése után Zentán és Szegeden a gimnáziumban folytatta tanulmányait, majd Budapestre ment jogot hallgatni. Eredetileg bírónak készült. Minthogy azonban 24 éves korában már késszen volt tanulmányaira, bíróságra csak 26 éves korában lehetett volna, azért ügyvéd lett, elsővárosában, Zentán telepedett le. Itt csakhamar élénk

részt vett a közeletben. Belföldi a Függetlenségi Körbe, ahol dr. Ellinger Jenővel együtt jegyzőnek választották meg. Később alelnöke lett a körnek, míg 1905. január 19-én a Függetlenségi Kör elnökévé választotta. s e tiszttségben azóta megmaradt. A városi közeletben egyébként is nagy szerepet játszott, amennyiben tagja volt a városi képviselőtestületnek, Bács-Bodrogh vármegyei törvényhatósági bizottságának, elnöke a központi választmányának, alelnöke a gimnáziumi bizottságának és az iskolaszéknek.

Temetése tegnap délelőtt történt nagy pompával. A szertartást Erdőhelyi Mányhért elsővárosi plébános vezényelte. Riehnér Konrád és Schmelhigger Emil segédlete mellett. A temetésre kivonult festőleg a városi tanács a képviselőtestület, a Függetlenségi Kör, a bírói, ügyvédi és közjegyzői kar, a népiiskolai tanítótestület és az ipartestület. Dacára az erős időnek, rengeteg néptömeg kísérte utolsó útjára a boldogultat. Siránál, a felsővárosi temetőben dr. Lovász Andor a következő búcsúbeszédet mondotta:

Felejthetetlen szeretett barátom!

Itt állunk bezárt síroddal mi, akik lefolyt életedet, mint kitárt könyvet ismerjük, mi, akik munkáddal, törekvéseidben osztályos társaid voltunk, itt állunk, hogy körülből oly korán elszállt lelkedről búcsút vegyünk, hogy oly ifjan megemmisült életedet elsirassuk s multad tisztaságáról tanúságot tegyünk.

Itt síroddal, ahol visszaadjuk testedet az anyaföldnek, amelyből lett; ahol visszaadjuk lelkedet a teremtetőnek; itt ahol az ember oly közel érzi magát az Örökkévalósághoz, az Istenhez; itt kitarul a mi lelkünk teljes őszinteségben s igaz tanúságot teszünk mellette.

Megmondjuk: sokat vétkeztél magad ellen, de mások ellen soha; megmondjuk: sokat ártottál magadnak, de másoknak soha; sokat mulasztottál magaddal szemben, de soha embertársadd, soha kötelességeddel szemben!

Ezt a té becsületes őszinteségedet, a te hű szerető szívedet, a te megal-

EGYETÉRTÉS

Ára 2 fillér.

A ZENTAI IPAROSOK LAPJA

Ára 2 fillér.

MEGJELNIK:
hétenkint vasárnap és esőtörtökön

SZERKESZTI ÉS KIADJA:
A SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG

Előfizetési árak:
helyben kézhez hordva 1/2 évenként 80 fillér,
vidékre negyedévenként 1 kor. 60 fillér.

Zászló bontás!

Díjon neveltem!

Zúg, csattog a kerges munkás kézben a szerszám; a nyers anyagból építünk palotát, kunyhót, a nyers vas és egyéb fémekből kezünkben formálódik ki az amire az emberiségnek szüksége van; a mi munkánk nélkül már nem tudna semmi megélni, tehát, mi iparosok vagyunk egyik éltelő eleme a társadalmnak.

És még is csak kötelességeink vannak. Jogról pedig álmodnunk sem szabad.

Ez a tény tudatunkba van és ez űz, hajt, serkent bennünket arra, hogy minél jobbat teremtsünk, hogy a társadalmából ki ne közölsünk, hanem hogy teljesített munkánk révén azon tiszteletben legyen részünk, mely tisztelet kell, hogy megillesse mindazokat, akik emberi kötelességüknek eleget tettek.

Nem is akarjuk, nem is fogjuk soha sem megtagadni a kötelesség teljesítését, mert azért tanultuk éveken keresztül az iparágat, hogy hasznot hajtsunk mindazoknak, a kikkel együtt gondolkozva, tudjunk magunknak biztos megélhetést teremteni.

És amikor a kezünkben csattog a kalapács, sűrű a fűrés, ropog a fűrész, a teremtés nehéz, nagy tudást igénylő munkája közben a hangzavarban is azon gondolkozunk, mi az indító oka annak, hogy iparososztályunk helyzete napról-napra nehezebb lesz, sőt már-már tűrhetlen; a megélhetés kérdésbe elegendő bizonytalan.

Gondolataink messze elkalandoznak s végül mindig csak visszajutnak, mindig csak egyben cúsosodnak ki; ott, hogy azért a baj, mert mi magunk nem értjük meg egymást, mi magunk vagyunk az oka, hogy az Isten által adott boldogságban nincs részünk.

Lelket kétségbeejtő, testet bénító munkánk közben nem tudjuk magunknak a tiszte, megélhetést biztosítani; családunk nyomorog, nélkülözésnek vannak kitéve gyermekeink; gúnyánk

rongyokból van öszerőva, mert munkánk által mi adjuk meg a módot a társadalmi keretnek a díom-díomra a mi kerges kezünk által alakított szemképrajzoló csillagásban helyyélők úgy használnak ki bennünket, ahogy a róka használta ki a hollót, midőn hízoló szavaiyal annyira megtévesztette hogy a sejtöt kiejtette a szájából, ami fölött a róka kóma nagyot kacagott; éppogy amiként jóízűet kacagunk felettünk, a társadalm hiénái, a kik vértünk szivják a várványos árverésen eladtni, felébredjünk, hegedi Imre a kompa?

Tagadja val a napokban igazságát?

Nem és ezerszer nem! Belátjuk mi mindannyian, hogy manapság, midőn az előrehaladás oly magas fokán állunk, hogy tudásvágyunk még a villanyos erőt is lelopjuk az égről, belátjuk, hogy mi, akik a természet adta ducva kiucseket az emberiség hasznára megformáljuk, egyedül mi magunk vagyunk az oka annak, hogy helyzetünk kétségbe-jtőleg bizonytalan, hogy lenéznek bennünket, hogy számottevőknek el nem ismernek amiért, hogy a kor hívó szavát, hogy „egyesülésben” az erő, nem akarjuk érvényre juttatni; hanem ezen eszmével szembe állunk, torzsalkodunk, egymást lekisebbitjük, egymásról a miénkél jobb gúnyát lekvívójuk.

Hej! Pedig minden másképp a lesz, ha magzatunkat, ezt a mi lapunkat megfogják érteni, ha a mi lapunkban lefektetendőkhez társul fognak szegődni iparos társaink, ha átérzik annak a fontosságát, hogy létérdekekben lévő hogy ezen, az igazságot hirdető magzatot felneveljük, instálpoljuk, hogy majdan igazán elhirdetésével teremtse meg közöttünk a békés egyetértést és azt, hogy iparos társaink, a polgárság és hatóságoknak egyaránt oly szikla szilárd alapra épített arány hidja legyen, a melyen közlekedési akadálynak semmi körülmények között nem szabad előfordulnia.

Béké, haugatban bocsájtjuk utjára

ezen újon szült közvetítőnk; Kerges tevével nem kívánjuk a békét megbontani, hanem egy újabb rendet meg honosítani mely rendszeren tekinthető, biztos megélhetéshez akarjuk juttatni azokat az iparos társainkat, akiknek szüksége van a támogatásra.

Lápnuk közvetítő szerpeppel fog birni mindazzen bajok, hibák eltüntetése amelyek gátat vetnek előrehaladásunkban. Kérékötést meg nem tűrünk, nünk irányuló támadások, nem hallgatjuk, félrevesetése, bűgűrástásra irányuló törekvéseknek élettapasztalatainkban szerzett tudásunk következtében fel nem tűnnek; a közlakosság kárára működő bűgűsöket ostorozni fogjuk; és a közérdekekben kifejtett működést az elismerés hangján fogjuk tárgyalni.

Pártoktól, személyektől teljesen függetlenül akarjuk megteremteni Zenta város öszlakosságából toborzott azon hadsereget, mely kéz-kezet fogva, fel emelt homlokkal, egymás szemébe nézve, igaz emberekként dolgozson fáradságtalan kitartással, hogy egy olyan mentávart építsünk, ahova a város falai között élők mindannyia belépessen és ahol a keresett boldogságot meg is találják.

Nem öres hivalkodás lesz nálunk a boldogság és megélhetés megteremtésének jelszava, nem csalétek akar lenni, hogy egy vagy másikunk könnyebb boldoguláshez jusson, hanem szent fogadalom, amelyhez ragaszkodni fogunk véglehelletünkig, mert érezzük, tudjuk hogy kötelességünk; és hogy a közjólét megteremtéséért való törekvésünk nem fegjelmázatlanul maradjon, a mely jutalmát pedig iparos társaink boldogulásában fogjuk megtalálni, melynek elérése vezető fonalunk.

Nem a fennálló intézmények, nem a társadalmi rend megbontása a mi programunk, hanem az, hogy azon társadalmi bajok, melyeket nekünk iparosoknak éppogy miné a polgárság nagy részének kell megsínyleni, eloszlatassanak

9. A Magyar Párt lapja 1929-ig
10. Minden jel szerint a *Tiszamellék* megszűnésével annak kiadója, illetve nyomdája indítja útjára ezt a lapot. A második világháború alatt ismeretlen okból zavar keletkezik az évfolyamszámozásban, így a XXI. (1942) 136. szám után XXI. helyett XX. évfolyam, a következő évben pedig XXII. helyett XXIII. évfolyam szerepel.

1923–1924

Ezekben az években megjelent:

Sentai Újság (31)

1925

(32)

Recece

1925. jan. 31.

1. *Recece*
3. Alkalmi humoros lap
8. ZVM – 1825. jan. 31.

(33)

Egyetértés II.

I. évf. (1925) 1–16. sz.

1. *Egyetértés*
2. Politikai és közgazdasági lap
3. Megjelenik hetenként háromszor – vasárnap, szerdán és pénteken.
4. Felelős szerkesztő: dr. Ferenczi Antal
5. Szerkesztőség: Jovan Đorđević u. 2. Kiadó: Jovan Đorđević u. 2.
6. Nyomda: UNIO nyomda, Jovan Đorđević u. 2. (a Weiner-bútorgyárral szemben)
8. ZTL – I. 1, 16.

Ebben az évben megjelent még:

Sentai Újság (31)

1926

(34)

Móka

I. évf. (1926) 1–12. sz.

1. *Móka*
2. Tréfás hetilap

3. Megjelenik minden vasárnap.
4. Felelős szerkesztő: Kaszás József. Főszerkesztő: Molnár József. Kiadó: Molnár József
6. Nyomda: UNIO nyomda, Zenta
8. ZVM – I. 7, 12.

Ebben az évben megjelent még:

Sentai Újság (31)

1927

(35)

Összetartás II.

I. évf. (1927) 1–8. sz.

1. *Összetartás*
2. Közgazdasági és politikai lap
3. Megjelenik hetenként háromszor – vasárnap, szerdán és pénteken.
4. Felelős szerkesztő: Kerepessy Vince. Kiadó: Összetartás Lapkiadó Társaság
5. Szerkesztőség: Jovan Đorđević u. 6. Kiadó: Jovan Đorđević u. 6.
6. Nyomda: UNIO nyomda, Zenta
8. ZVM – I. 8.
9. A Demokrata Párt lapja

(36)

Sentai Friss Újság II.

I. évf. (1927) 1. sz. – XII. évf. (1938) 31. sz.

1. *Sentai Friss Újság* (VI. 126: *Szentai Friss Újság*)
3. Megjelenik hetenként háromszor – vasárnap, szerdán és pénteken.
4. Felelős szerkesztő: Novoszel Andor (II. 37: dr. Beslics Demeter/Dimitrije Bešlić; III. 43: Vig Lajos; III. 52: Markovics/Majtényi Mihály; VI. 150: dr. Habram Nándor). Főszerkesztő: Vámos János (VI. 150-tól; VIII. 117: dr. Tolmácsi I.). Felelős kiadó: Novoszel Andor (II. 37: UNIO Nyomdatársaság; II. 135: Vig Lajos; III. 52: UNIO Nyomdatársaság). Laptulajdonos: UNIO Nyomdatársaság (II. 135-től)
5. Szerkesztőség: Fekete Sándor könyvkereskedése (a Fő téri Vujić-ház) és az UNIO Nyomdatársaság (III. 52: György herceg u., a posta mellett; VI. 129: UNIO Nyomdatársaság, Ilona hercegnő u. 1.). Kiadó: Fekete Sándor könyvkereskedése (a Fő téri Vujić-

- ház) és az UNIO Nyomdatársaság (III. 52: György herceg u., a posta mellett; VI. 129: UNIO Nyomdatársaság, Ilona hercegnő u. 1.)
6. Nyomda: Molnár Szipán Vince és Társai (UNIO Nyomdatársaság) nyomdája, Zenta (III. 52: György herceg u., a posta mellett)
 8. ZTL – I. 6, 9, 14, 17, 18, 20; II. 101; III. 33, 87, 99; IV. 29–32, 144; V. 35; VI. 24–27, 33, 41, 42, 119; VII. 18, 19, 21, 98, 120, 127–129; IX. 69, 105; XI. 4, 91, 94.
ZVM – I. 36, 38, 40; II. 1–150 (hiány: 20); III. 1–151 (hiány: 2, 3); IV. 1–154 (hiány: 150); V. 1–152 (teljes); VI. 1–152 (hiány: 33, 97, 144–147); VII. 1–150 (teljes); VIII. 1–151 (teljes); IX. 1–152 (teljes); XII. 1–24, 26–31.
 9. A Demokrata Párt politikáját népszerűsíti.

Ebben az évben megjelent még:

Sentai Újság (31)

1928

(37)

A Mi Világunk

I. évfolyam (1928)

1. *A Mi Világunk*
3. Hetilap
4. Felelős szerkesztő: Csányi Endre. Főszerkesztő: Nagymélykúti Ferenc. Laptulajdonos: Csányi Endre
8. Belgrádi Nemzeti Könyvtár – I. évf.

Ebben az évben megjelent még:

Sentai Újság (31)

Sentai Friss Újság II. (36)

1929

Ebben az évben megjelent:

Sentai Újság (31)

Sentai Friss Újság II. (36)

1930

(38)

Jedinstvo

I. évf. (1930) 1. sz. – II. évf. (1931) 106. sz., majd

Senčansko-novokanjiški glasnik

III. évf. (1932) 1–17. sz.?

1. *Jedinstvo* [Egység]. *Senčansko i novokanjiško Jedinstvo* [Zentai és Törökkanizsai Egység] (II. 103-tól; III. 1: *Senčansko-novokanjiški glasnik* [Zentai-Törökkanizsai Közlöny])
3. Megjelenik minden vasárnap.
4. Felelős szerkesztő: Grozdana Češljarević (I. 27: Josif Češljarević; II. 103: Grozdana és Josif Češljarević; III. 1: Josif Češljarević). Kiadó: Grozdana Češljarević. Laptulajdonos: Grozdana Češljarević (II. 51: Josif Češljarević)
5. Szerkesztőség: Mišić vajda u. 1. (III. 1: Pašić u. 14.) Kiadó: Pašić u. 14.
6. Nyomda: Aleksandar Sedakov nyomdája, Zenta (II. 103: UNIO nyomda, a városháza épülete; III. 1: Jugoslovenski Dnevnik nyomda, Szabadka; III. 9: UNIO, a városháza épülete)
8. ZTL – I. 1, 3, 5–9, 14–16, 19–21, 25–28, 30, 33, 37, 40, 44–50; II. 51, 54, 55–63, 67, 71, 73, 83, 85, 86, 88, 92, 93, 100, 104; 3, 6, 9–12.
ZVM – I. 10, 27; II. 103, 104; III. 11–17.
10. Az első helybeli, szerb nyelven kiadott újság. A lapszámozás nem évfolyamonként, hanem folytatólagon történt.

(39)

Sentai Népújság

1930

1. *Sentai Népújság*
4. Felelős szerkesztő: Csányi Endre
8. Nincs adat
10. A lap megjelenéséről csak közvetett adatok vannak (*Sentai Friss Újság*, 1930. február 2.). Nincs kizárva, hogy a *Mi Világunk* új cím alatti újraindítási kísérletéről van szó.

Ebben az évben megjelent még:

Sentai Újság (31)

Sentai Friss Újság II. (36)

Kapható a helyszínen 1 koronán felül; aki akar, többet is adhat ére.

POLOSKA

Főszerkesztő: CSÍP. ☆ Felső szerk.: VISSZACSÍP.
Kiadóhivatal: SZIPPANTS.

.. Megjelenik ..
a Halley üstökös
kösszel együtt
minden 76-ik év-
..ben egyszer..

Zenta, 1910. Február 26. A zentai társadalmi élet csinosodása régóta rágódik közéleti szivemen. A XX-ik század utolsó évtizedének fiatal eszméi bosszantóan szintelenül érkeznek közénk s nyomban megrekednek közéletünk sáros út vesztőjében. Hetek és hónapok óta bánt a helyi viszonyok fonákságából táplálkozó aggodalom s elérkezett a tizenkettedik órának utolsó perce, hogy kilépünk a porondra s azon erős hittel, hogy ma nehéz nem írni satirát, csipkelődünk ott, a hol lehet s ott, a hol merünk.

Stylszerűségéből-e, vagy éjfélkor útnak eresztett s minden évtizedben megjelenő lapunk alább jellemezni kívánt iránya miatt „Poloska“ nevet vett fel ez a társadalmat purgáló organum a keresztségben. S ennyiben nem is fog csipkelődése felekezeti alapon mozogni. Főtörekvésünk ugyanis, hogy a városunkat darabokra szaggató faji jelleg és születési hiba lapunk hasábjain 50 százalékos egyezsége lépjen. Nem nézzük azt, hogy kit ér csipésünk, nem teszünk különbséget törölmetszett magyar és kékvérű mánás között, nem fogjuk kimélni a hébert az orráért, a nem hébert a gyomráért s nem vesszük zokon, ha a sok „Poloska“ fel is virágoztatja az — inszektentpulver iparát. Ha kell, felkavarjuk régi időknék rég elfeledett fogyatékoságait, mert célunk betönni minden lyukat, a melyből — mint Pandora szelencéjéből — a társadalmi békét zavaró szelek törnek elő.

Első rendben személyi jelleg fog lapunk irányában kidomborodni. Oda csipünk, hol fészkel az agy s a szellemi kvalitásokat

birálgatjuk. Így válik el, kikre bizhatjuk nyugodtan városunk sorsát, ha majd eljön a nagy nap, a hol a titkos betegségekről lehullik a lepel. Ha pedig a személyeken csipünk, szinte ki fog békiteni az a tudat, hogy néha nekünk is szabad vakarózni. Ezért munkatársainkat ott csipjük, a hol éri, bizván abban, hogy szolgálatunkból úgy sem mernek kimászni ezek a poloskák, hiszen akkor csak az „Összemarás“ lesz utolsó menedékük, ez a politikátlanság miatt avasodni indult zentai sajtó.

E személyi marakodást közérdekből és azért tehetjük, mert munkatársaink csupa semleges egyén. Nincs köztünk felperes, mert ugyan kinek van feleslege hitelezni; nincs alperes, mert ugyan ki hitelez nekünk s így a bíróság miatt nem fáj a fejünk. A gimnáziumot hála Istennek már rég faképnél hagytuk s a secundától csak úgy felünk, mint attól, hogy a második érettségéit Platzra, vagy Szelére futjuk-e meg. A közgyűlés helyi basái sem rémitenek, hiszen a város sült galambjai már rég berepültek a városatyák szájába. Egyházi átok sem fenyeget, mert nagyrabbink esedezemjei még nem vívták ki ezt a hitéleti sanctiót, a melylyel a rakoncátlanok elemeket megzabolázhatná. S ha végül a lányos mamák kimondanák a strikeot s rajtunk állnának bosszút azért, mert édes csemetéikben nyilvánosan csipkedünk, ám vigasztalódjanak: minden nyilvános csipésnél nagyobb bűn az a számító észszel kiesztelt közelség, melylyel mámoros fejvel lábatlanok bostontáncosok a tánc tűzében elészik a féltett kincsek szívének ábrándos dobogását.

TISZAMÉLTÉK

POLITIKAI NAPILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Senta, Fótér (Plebánia palota). Telefon szám: 35.	Felelős szerkesztő: Dr. KECELI M. FERENC.	Főszerkesztő: TUMBÁSZ S. BÉLA.	Megjelenik vasár és ünnepnap kivételével mindennap délután. Előfizetési ár havonta 10 din.
--	--	-----------------------------------	---

Az még nem jelenti

az igazi megértéstől vezérelt tartós összeköttetést az S. H. S. állam és Magyarország között, hogy a subotcai állomásra beutott az első közvetlen gyorsvonat Budapestről Kelebián át.

Mindenesetre nagy jelentőségű esemény és hatalmas lépés ez is a szomszédos jó viszony helyreállítása felé, de az igazi haladást ezen a téren csak az a tudósítás tüntetné fel, mely nem is az első, hanem a századik, ezredik, vagy százezredik tehervonat beutásáról szólna a subotcai pályaudvarra Budapestről és viszont.

A személyvonatok csak a tetszalottságából ébredő békes élet első idegrángatózásait jelentik, míg a tehervonatok a lassan de biztosan működő gazdasági élet szívére nének rendszeres vérhullámaihoz hasonlóak, melyek új életet öntenek az egész szervezetbe.

Középeurópa teste ilyen tetszalott, mely most van ébredőben, vagy talán egy lázas betegség által megtámadott szervezet, mely az első krízisen túlesve még lassan tud régi rendszeres működéséhez visszatérni, — mert még mindig éreztetik hatásukat az elhatalmasodott kór ellenszerei.

A kezelő orvosok, a résztvevő hozzátartozók aggodalmas arccal szemlélik a lát elmultán fellépő tüneteket, még komplikációktól tartanak, újabb krízis állhat elő.

A pusztító kór maradványai még dolgoznak a testen, még harcol a török, görög, japán, orosz; még nyugtalan a német és lengyel s ha nem elég erős a szervezet, hogy ellenálljon a bolsevik veszedelemnek, az újabb krízis esetleg az első-

nél sokkal veszedelmesebb lesz és beállhat nyomában a végpusztulás.

Nem államok, nem társadalmak, fajok, vagy nemzetiségek pusztulása volna a kétségbejítő, mert a visszamaradt élet nyomán újabb élet támad, hanem az emberiség közös kincse a kultúra eddigi alkotásai, az ember, mint testvér és felebarát meg-

becsülése és szeretete forog veszedelemben, mert minden háború nyomában pusztulás, nyomor, szükség, szenvedés és erkölcsstenelés jár.

Majd ha a századik, ezredik, százezredik tehervonat robot végig a megbénított, tetszalott Középeurópa testén, akkor hiszem, hogy tartós, szilárd, megértő béke lesz.

Égveznek a pallomások.

Jó uton halad a nyomozás. A jugoszláv és magyar kommunisták összeköttetése. Terrorista bizottságok Bácska, Bánát és Szlovénia városában.

Beograd. Ma újabb 30 letartóztatott egyént hoztak Beogradba. Ezeket a napokban fogják kihallgatni. Az eddig kihallgatott vádlottak vallomása teljesen fedi az előbbieket, ami annak a jele, hogy a nyomozó hatóságok jó uton járnak. A most letartóztatottak között 2 leány is van. Kosztics kihallgatását folytatták. Ez a rovtomultu, börtönviselt ember volt Csopics kommunista képviselő legintimébb barátja. A mai kihallgatása során bő és kimerítő vallomást tett.

Toborzás. Pénz, gyűlölet.

Beograd. Valent András novisadi kőműves vallomás egyezik a már kihallgatottakkal. Beismerte, hogy a novisadi és beo-

gradi kommunista végrehajtó bizottságok között állandó összeköttetést tartottak fenn és hogy a novisadi bizottság hírnökök útján gyakran kapott nagy pénzüsségeket, legtöbbször a magyar kommunistáktól. Ilyenkor összeült a vezetőség és a pénz elosztották egymás között. Elmondja továbbá, hogy mily módon toborozták a terrorista bizottságban. Erre leginkább a pénzt használták. A nem szláv elemeket úgy nyerték meg, hogy fölhasználták azoknak a gyűlöletét. Vallomása szerint terrorista bizottságok működnek Bácska, Bánát és Szlovénia több városában is. Ezeket a városokat annak is nevezte. A közeli napokban újabb letartóztatások várhatók.

Az SHS állam és Görögország

ha kell fegyverrel is érvényt szereznek a békeszerződésnek.

Páris. Hir szerint az SHS állam és Görögország kormánya közös jegyzéket küldenek a legfelsőbb tanácshoz, melyben kijelentik, hogy Bulgáriát mindenáron rá fogják szorítani arra, hogy a

békeszerződésben vállalt kötelesegeinek eleget tegyen. Ha kell, akár fegyverrel is érvényt szereznek annak és nem tűrnek meg semmiféle módosítást.

A háborus bűnösök

megbüntetése.

Páris. A francia lapok nem nyugodnak bele a lipcsei törvényszék ítéleteibe. A Temps azt írja, hogy Wirth kancellár Németországa ugyanaz a Németország, ami Bethmann-Hollweg alatt volt. Más lapok azt követel-

lik, hogy a Lipcsébe küldött francia szakértőket hívják vissza. A Liberte szerint rettenetes butaság volt a németeket megbizni azzal, hogy a háborus bűnösök felett ítélkezzenek.

TOZSDE

Beograd, julius 13.
VALUTÁK: 20 dináros arany 21-90, frank 301 50, dollár 37-50, líra 189, lei 57, márka 52-85, léva 36, osztrák kor. 5-70.
DEVIZÁK: Prága 51-10, Milánó 182-85, London 141-50, Berlin 51-10.

Trbinyac nyilatkozik.

Beograd. Trbinyac Milos kommunista képviselő ma a következő nyilatkozatot tette közzé a „Politika”-ban:

— Helytelenül azt állították rólam, hogy én is résztvettem a novisadi terrorista bizottságnak június 16-án tartott nevezetessé vált ülésén. En, mint a kommunista párt titkára egy napra sem hagyhatom el a fővárost, egész június hónap Beogradban tartózkodtam, a rólam terjesztett hírek tendenciózusek és valótlanok.

Megegyezés vagy új választások.

Beograd. Pasics még mindig ágyban fekvő beteg, de meg van a reményesség, hogy a hét végén már fölépül. Felgyógyulása után fontos és részletes tárgyalásokba bocsátkozik az ellenzéki pártokkal és szociáldemokratákkal. Az a szándéka, hogy a mostani parlamentet a lehetőséghez képest tovább is fenntartsa. Ha a parlamenti szünet alatt nem jönne létre a megegyezés a kormány és az ellenzéki pártok között az őszelőtti fölösletlenség a nemzetgyűlést és új választásokat írnak ki.

A beogradi rendőrség razzijája.

Beograd. A rendőrség tegnap és ma nagy razzíát tartott, mely alkalommal 335 munkanélküli egyént tartóztattak le. A tartóztatottakat illetőségi helyükre fogják toloncolni.

Vonatkiisklás.

Beograd. Tegnap délután a Beograd környékén fekvő Ripany alagutnál egy vonat kiskított és annyira megrongálta a pályatestet, hogy teljes 24 óráig szünetelt a Szerbia beisejébe irányuló forgalom.

Egyes szám ára fél dinár.

Szerda

Senta, 1922. június 21.

Előfizetés:
1 óra 7 dinár
50 p. 1/4 évre
22 din 50. p.

SENTAI UJSÁG

Megjelenik
mindenszerdán
pénteken
és vasárnap.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

I. évfolyam. 45. szám.

Felelős szerkesztő:
Dr. RÉPÁS NÁNDOR
üggyéd.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Senta, Plebánia-palota.

Ismét a nyugdíjasok

Ágyét vetjük a felszínre a mindennapi élet sokféle kérdése közt. Ezeknek a jobb sorsot érdemlő embereknek helyzete igazán kétségbeejtő a mai viszonyok közt. Teljesen magukra hagyatva minden segítség nélkül próbálnak szembeszállni a mindinkább fokozódó drágasággal. A normális viszonyok közt élő embernek egy napra elegendő pénzügyi szükségletévelők egy hónapig kötelesek a nyomorral az élethalálharcot vívni.

Szinte hihetetlen, hogy a szemünk előtt napról-napra lejátszódó ezt a rettenetes "küzködést" a nyomorral" ép azok nem akarják meglátni és megszívlelni, kiknek módjukban volna a bajon első-sorban segíteni. A városi nyugdíjasokra gondolok, kiknek helyzetén egyedül a város segíthet, mert a tisztviselőinek és nyugdíjasainak javadalma a város autonóm ügye, melybe a kormány utasítóság nem folytathat be.

A város, mely nemcsak jogi, hanem erkölcsi testület is, nem hagyhatja füle mellett elsuhanni nyugdíjasainak nyomorkiáltását, mert az megbélyegzőbb lesz erkölcsi nivójára bármilyen más viszszaélésnél. Vajjon tarthatja-e magát a város és annak közigazgatási szerve, a tanács erkölcsi magasiatán állónak, hogyha a város élének ezt a rákfenéjét, a nyugdíjasok nyomorát továbbra is orvoslás nélkül hagyja? Megelégedhetik-e a pénzügyi „szakvéleménnyel”, hogy ez idő szerint „nincs fedezet” az elmaradt illetmények kifizetésére? Indokolt-e itten a takarékoság jelszava?

Az elsírt könnyeket felszáritani, az elhangzott sóhajokat elfojtani valóban nem lehet többé. De legalább utólag enyhítsen a város az elmúlt három év nyomorán

s ne fukarkodjék megadni a jogtalanul elvont illetményeket és pótlékokat azoknak, kik munkás életük javát, férfierejük teljességét a város érdekében való odaadó munkában töltötték és ne legyen szűkkeblű azok özvegyeivel és árváival szemben.

S ha a városi sáfárkodás vezetőinél az érzelmekre történő ez a hivatkozás meddő talajra találna, úgy akkor ahhoz a másik remediumhoz fordulunk, mely bizonyára jobban stimuláns hatással lesz a hivatali hierarchia sulyánál fogva: s ez az, hogy a belügyi kormányt már nagyon is jól informáltuk Senta város anyagi helyzetéről s a nyugdíjasaival szemben tanusított méltatlan eljárásáról s csak a még életben levő községi törvényben statuált autonómia az, amely a kor-

mány kezét egyenlőre megkötö, hogy ne imperative utasítsa az erkölcsi kötelességről megfelelkező várost eme nagy mulasztásának pótlására. Birjuk a belügyi kormányigretét, hogyha a nyugdíjasok elmaradt pótlékaira vonatkozó kérelem tekintetében a város kedvezőlen határozatot hozna, úgy a felelbezés során a belügyminiszterium ezt a határozatot feloldja és újabb, kedvező határozat hozatalra fogja utasítani a várost mindaddig, míg e szegénytelen mulasztását helyre nem hozza. A mostani intéző faktorok pedig gondolják meg, hogy egyszer ők is csak a nyugdíjasok nem irigylendő helyzetébe jutnak s a régi közmondás szerint: „ne tedd azt másnak, amit magadnak nem akarsz!”

Iskolapolitika.

Közudomású dolog, hogy a háború és az ezt követő forradalmi átalakulások Európá, de különösen Közép-Európa civilizációjában méretetlen pusztítást vittek végbe. Az iskolák, les, serdülő gyermekkel vajon ki törődött volna akkor, amikor nemzetek léteéről vagy megsemmisítéséről volt szó? Felügyelet és tanítás nélkül csatangoltak az utcán, mert hiszen az iskolák hol kaszárnyák, hol hadikórházak voltak, hol pedig a háború vészjártól a járványok készítették szünetelésre a tanítást. Vannak sokan akik végig járták az elemi osztályokat s az írás olvasás alapelveivel sincsenek tisztában; a középiskolákat végzett fiatalok is megdöbbentő ismerethiányról tesz tanuságot.

Minden gondolkodó ember, aki néz az emberiség sorsára és a háza jóléte szíven fekszik, csak egyet akarhat nemzetiségre, fajra, világnézetre s vallásra való tekintet nélkül: mennél jobb embernek minél több tudást juttatni osztályrészt a tanítást az ország minden részében intenzívebbé tenni; hozzáférközni a gyermek agyvelőkhöz olyan eszközökkel, hogy azokban az ismeretek magvai ne csak a felületeken szóródjanak el s meddők maradjanak, hanem a tanítási módszer helyes megválogatásával tudássá termékenyüljenek.

Jól tudjuk, hogy a sovinita demográfia a hazafiatalság vád-

ját szórja felénk, ha rámutatunk a kormány helytelen iskolapolitikájára, de ez nem akadályoz meg bennünket abban, hogy igazságunk tudatában fel ne szóljunk, mert nemcsak arról van szó, hogy a magyarságot meg akarják fosztani egy középiskolájától, hanem ez az eset élenként rávilágít a közoktatásügyi miniszterium törekvésére, amelynek úgy látszik nem az a fontos, hogy a tanítást intenzívebbé tegye, hanem az, hogy a magyar anyanyelvű gyermekek részére lehetőleg legyen a továbbtanulást.

A sentai főgimnáziumhoz, a tanügyi inspektorátustól rendelt érkezett a napokban, amely szerint a főgimnáziumnak csak a négy első osztályában lehet tanítási nyelv a magyar, a negyedik osztályától felfelé pedig a tanítás csak az állam nyelvén történhetik.

Nem tudjuk, ki lehet a spiritus rector ily rendeletek kibocsátásánál, de föltételezzük, hogy pedagógus semmiesetre sem lehet, mert nincs az az elmaradt tanügyi tanító, aki ne volna tisztában azzal, hogy egy serdülő gyermek nem szüntesse magyar környezetben magyarságát sajátíthatta el az anyanyelvet máról holnapra ölyannyira, hogy az összes tudományokat, amelyek a gimnázium tanítási anyagát képezik, ezen a nyelven tanulhassa.

Az SHS. államban élő magyar-ság loyális polgára e hazánknak, de anyanyelvéhez hiven ragasz-

odik s megkívánja, hogy nyelvi kultúrájában megmaradjon. Tudását s magasabb kulturáját az állam építő munkához rendelkezésre bocsátja. A legkevesebb azonban, amit ezzel szemben elvárunk az volna, hogy iskolánkat, jövő generációnk szentélyeit minduntalan a tanítást gyökerükben megakadályozó rendeletekkel ne háborgassák. Az államt nem az erőszak kardostörtel frázislovgajai teszik erőssé, hanem európai látókörű államférfiak, akik belátják azt, hogy az anyanyelvhez való ragaszkodás még nem hazaárulás; amint a multban a magyarság sem minősítette hazaárulásnak szerb anyanyelvű polgártársai részéről azt, hogy 8 osztályú szerb nyelvű gimnázium volt Novisadon s ugyancsak szerb nyelvű tanítóképzőzet tartottak fenn Somborban, nem is említve a szerb elemi iskolák egész létejét. Mindezekbe a szülők tetszésük szerint küldhették gyermekeiket.

Az államnyelv tüzzel-vassal való propagálásával igen rosszul szolgálják azok az SHS. állam érdekeit, akik ily rendeletek gyártásában tevékenykednek Reméljük, hogy vannak még pedagógusok is a közoktatásügyi miniszteriumban, s a józan befátás felül fog kerekedni és előbb-utóbb véget vetnek eme helytelen iskolapolitikának.

Termés- kiáltások.

Minden év e hónapjában az arcorok Európában az égre néznek és lesik az időt, a földre tekintenek és nézik a kalászt. A kalász ad ugyanis az embernek jövőre életet. A kalász mineműsége pedig nemcsak a földtől, a kéztől, hanem az időjárástól is függ, azért kémleljük kemény tekintettel az időt. Igen, mert a buzaszem tiszta fehéren keresztül ettől függ a jövőendő egész életünk.

Ha valahol fontos most az élet kétségeseen fontos itt: Bácskában. Egy valamikor gazdagnak mondott, de a háborús hét év, küll és bevészly által kiszípolozott területen, ahol főleg gabonából élünk, felette nehéz viszszaérezni a régi jó időket. Nehéz, sőt kétségeseen nehéz, mert a nagy betérés után szemünk még ma is mindig lát és bizonyít meg, hogy az időt messzire van a hajdan itt viruló egészség és duzzadó életpirosság.

Fonatos a természet még azért is, mert nem termelünk, ha nem is terem, úgy kevés termésünk is. A föld pe-

Istvánok odellenje
Ltv. No. 490

ZENTAI UJSÁG

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
1 évre 15 P. Félévre 7,50 P.
3 óra 3,80 P. 1 óra 1,30 P.

Független politikai, gazdasági
és társadalmi lap

Megjelenik hetenkint 3.szor:
Szerdán, pénteken és vasárnap

Új év hajnalán

Üszkös romok és vértől pirosra festett hőmezők fölött, ágyudörgés és fegyverzaj közepette lép az új esztendő hajnala a feszülten várakozó világ elé. Vajjon ez az esztendő is perzsel és pusztít-e, vagy egyuttal már világhosszú gyűjt bennünk a bizonytalan jelenből az új Európa és az új Magyarország felé, amelyben megoldódik a szociális igazságosság, megvalósul a népi jólét és a magyarságnak előkelő helye lesz az európai népek nemes versenyében. Ezek a kérdések önkéntelenül is feltörnek a szebb és jobb után vággyó lelkekből az új esztendő hajnalán és eligazítást, megnyugtatót keresnek az események hallatlan rohanásában. És ha ebben a mai ködös és új világ születését váró magyar életben körülnézünk, az az érzésünk, hogy a magyar közélet erkölcsi felfogása homályos és selejtes és a mind több helyen febukkanó, dicséretes jóakarát nagyon gyöngé még a beteges és erőtlén köztudattal szemben is. Pedig az újjászülető Európában minden magyarnak részt kell vállalnia a nemzet új felépítéséből. Ehhez a munkához sűrűn és azonnal hozzá kell látnia mindenkinek, nehogy lemaradjunk és nélkülünk — és talán ellenünk! — csinálják meg azt, amire a történelem jogán és vérünk hullása árán egyedül nekünk van hivatásunk Közép-Európában.

Új feladatok elé állítja a magyarságot most örök történelmi küldetése. Ezeket a feladatokat meg kell oldania a magyar élet egész síkján végre hajtott közéleti tisztasággal, mélységes magyarsággal és új európaisággal. Oda kell állnunk a Szentaiya mellé, hogy az új rendért dolgozva mentek legyünk a tulsásoktól és a most dúló háboru égig erő lángoszlopai között is a magyar lélek ősi nyugodtságával

építsük az új Európát. Így fog felragyogni a Pápa kívánsága szerint is — Európa új rendjének bölcsője fölé a betlehemi csillag, amely — hisszük — Krisztushoz és az Ő elveihez vezeti el a megfáradt, de újjászülető Európa népet az új esztendőben.

Szerencsétlenül járt munkás

Halálos kimeneteli szerencsétlenség történt a verbázi cukorgyárban. A szerencsétlenség áldozata Varga János huszonkilenc éves bácskeresztúri születésű gyári munkás.

Varga a cukorfelvonónál a cukorfa pátolásával volt elfoglalva, amikor az egyik munkás véletlenül megnyitotta a felvonót. Varga a következő pillanatban belecuszott a cukortömegbe és mire munkástársai segítségére érkeztek, megfuladt.

A szerencsétlen embert feleségén kívül három gyermeke gyászolja. A csendőrség a szerencsétlenség ügyében megindította a nyomozást.

Megdöbbszentő öngyilkosság

Megdöbbszentő öngyilkosság történt Szenttamás község közepén a vasuti őrháznál. Mikovics Zena ötvennégy éves jómodu gazdálkodó felesége az őrház közelében a vonat elé vetette magát.

A mozdonyvezető későn vette észre az asszony végzetes szándékát és már nem tudta leállítani a szerelvényt, szerencsétlen asszonyt a kerekek valóságos lefejezték.

A csendőrség megindította a nyomozást. Valószínűleg a szerencsétlen asszony családi okok miatt vált meg az élettől.

*Nem lesz itten többé rabtság!
Zászlónk alatt a szabadság!*

SZÉPLŐ, PATYKÁS ELEN — KÉRDŐ ARCÁPOLÓ
ZSIBOR BŐRRE: ÉLÉNŐS HAVASI GYOPÁR-KRÉM

HIREK

Lapunk olvasóinak, hirdetőinek, megrendelőinek és jóbarátainak boldog újévet kíván a „ZENTAI UJSÁG” kiadóhivatala és a Dinka-nyomda.

Dr. Gusáth György polgármester boldog új évet kíván a város lakosságának.

Véglegesítés. Balassy Gyula Zenta belvárosi ideiglenes kántort és hó 30-án a zentai szt. István egyházközség képviselőtestület állásában véglegesítette.

Operett-bemutató. Szalay Károly színtársulata január elején mutatja be az „Ádám és Éva” című operettet Kecskeméten, melynek dalszövegeit és zenéjét Hevér Nándor földink írta.

Keresztény kiskereskedők ifjelmébe. A „Trikolor Keresztény Kis kereskedők Árubeszerzési Szövetkezete” alapszabályait a Baross Szövetségnek megküldte. Bővebb felvilágosítást — mindenkinek saját érdekében — szívesen ad az Elnökség.

Cáfolat. Ezen újságban f. hó 25-én megjelent azon hír, hogy Rózsa Antal és Dudás Péter zentai lakosok dohányárúsítási engedélyt kaptak, nem felel meg a valóságnak, mert sem nevezettek sem mások Zentán ilyen engedélyt még nem nyertek. Ezen valótlán hír a nagyszámú érdeklődő pályázó megnyugtatósáért volt megcáfolandó M. kir. pénzügyi biztosi kerület vezetője, Zenta. CSERNAI REZSŐ m. kir. pénzügyi biztos.

Senta,
1925. I. 31.

RECECE

Ara:
10 dinár.

Unberufen,

10 dinárért mennyi okosságot és butaságot, hülyeséget, számárságot, Blödeheitet, ohne Gleichheit, bolondságot, Dummheitot olvashatsz. Örömmel. Dühvel. Bosszúsággal. Mérequegel. Nevetve vagy sirva, riva, foqat csikorogtatva. Te 10 dinárért. De a született izraeliták közül azok, akik nem tartoznak egyetlen paraszidó kultusz- és szentegyleti adóhátralékkal seem, mint például dr. Bolgár Imre és Sándor Tibor, — öt dinárért kapják e lapot. Uraí Armin, Fischer Armin, Klein Ignác Armin —

unberufen, de sok az előfizetők közt az Armin — ingyen kapják e lapot. Hiszen, szegények, egész vagyonukat arra költötték, hogy Subotícán megcsókolhassák a Grandrabbi kezét. Végre Fischer József és Pollák Zalme között, — mihelyt bemutatják a Recece 1925. évi február 29-i számát és ehhez csak az egyedül üdvözítő zsidó hétről a másvallásra való áttérésüket igazoló közjegyzői okiratot csatolják, — még két hold földet is kisorsol a szerkesztőség.

Párhuzamos életrajzok.

Rudyard Kipling eredeti tárcája.

— Löwy János és Pollák Leó. —

Mindketten ifjak és bohók. Mind a ketten nevükben viselik az oroszlánságot: János elől, Pollák hátul. Mind a ketten nehézkaliberű textilfiókkák. Bizony, bizony, mindenki nem lehet sasfiók. Mind a ketten a nők titkos bálványai. Olyan titkosak, hogy senki sem tud erről. Sem ők. Sem a nők. És olyan bálványok, akiket másokért szívesen feláldoznak a kis drága nőcskéik. Eddig, mindig csak a bálványoknak áldozott az emberiség, egyszer már áldozták fel a bálványokat is . . . A lexikonban kerestem a Leót a Pollák—Virág címszó után, de nem

találtam ott, valószínűleg kifelejtették. Olyan förtelmesen szerkesztik a lexikonokat, hogy a Löwy János neve és életrajza is csak a Pótkötetben fordul majd elő. Röfösök, de abban különböznek a többi röföstől, hogy nekik még nincs autójuk. És abban hasonlítanak egymáshoz, hogy mindketten kecsesen hordják Schubert szemüvegüket. Még pedig Leó állandóan. János csak a lírai hangulatok évadján. Leó nagyon sokat politizál: Anticionista beszédeinek XI. kötetét most rendezte sajtó alá, Löwy inkább a szavalóművészetnek él: Elssner

Fanny álma című látványos szindarabban, mint Reichstadli Herceg, olyan csodaszépen szónokolt, hogy maga Edison örökitette meg Gramofonján gyönyörű beszédét. A hálás jelenkor 3 üveg pezsgővel szokta — nyomban a nagy drámai szavaló kitörései után — megjutalmazni. Pollák Leó a hálás jelenlevőket elvből csak Noviszádon deríti jókedvre 10 üveg pezsgővel, hogy nem csak a kutya, macska, hanem még az Austro-Daimler is berug, minthogy egy kis csacsi.

EGYETÉRTÉS

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

I. évfolyam.

Senta, vasárnap, 1925. december 13.

16. szám.

Megjelenik vasárnap, szerdán és pénteken.

Felolós szerkesztő:
Dr. FERENCZI ANTAL

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Jovana Djordjevića (Régi hid) utca 2.

A parlament pénteki ülése

Vihar a radikális klub ülésén a hajózási szindikátus miatt

A parlament pénteki ülést délelőtt tíz óra után nyitotta meg Trifkovic Marko elnök. Napirendelőtt Kokanovic Cseda földmivespárti képviselő kérdést intézett a parlament elnökségéhez, hogy az agrárreform miniszter miért nem válaszol hozzá a intézett interpellációira.

Trifkovic elnök válaszában kijelentette, hogy intézkedett, hogy a miniszterek az interpellációkra minél gyorsabban válaszoljanak.

Áttértek ezután a napirendre, amelyen a stockholmi nemzetközi posta- és távirókonvenció ratifikálásáról szóló törvényjavaslat szerepelt. Šupeina Benjamin postaiügyi miniszter felszólalásában előadta, hogy az internacionális postaszövetség már ötven éve működik és hogy az egyes országokon átmenő tranzito levélpostáért a közbeeső államok nem számítanak portó-díjat. A legutóbbi stockholmi konferencián a kétszáz gramm súlyú levelek portóját az eddigi 50 centimesről 25 centimesre szállították le. Az új egyezmény értelmében Jugoszláviából ezentul lehet Amerikába és Canadába, valamint viszont is kétszáz dolláros postautalványt feladni. Kérte a javaslat elfogadását és egyuttal választ dr. Bazala horvát föderalista képviselő vádjaira, amely szerint a ljubjanai postán cenzurázzák az Azmerikából érkező leveleket. Kijelentette a miniszter, hogy ezeket a leveleket a postaelőőrök bizottság bontja fel, csupán azért hogy megállapítsa, hogy hol történik az amerikai levelek fosztogatása és hogy megállapítsák, mennyi pénz jön be Amerikából ajánlott levelekben az országba. A levelek kibontásának semmiféle politikai oka nincs.

Skulj szlovén néppárti rámutatott arra, hogy a postaiügyi miniszter maga is megerősítette

a ljubjanai levélcenzurát, amely ellen határozottan tiltakozott. A parlament ezután 181 szavattal elfogadta a törvényjavaslatot. Öten tartózkodtak a szavazástól. Az elnök végül napirendi indítványt tett, amelynek értelmében a szombati ülésen a takarékpénztár módosításáról szóló törvényjavaslatot fogják tárgyalni. Az ülés tizenkét órakor ért véget.

A Zemljoradnicska banka és a hajózási szindikátus ügye a minisztertanács előtt.

A parlament ülése után minisztertanács volt, amelyen Krajaac kereskedelmi miniszter a Srpska Zemljoradnicska Banka válságáról referált. A minisztertanács arra az állaspontra helyezkedett, hogy elő kell mozdítani a bank likvidálását és mindent el kell követni annak érdekében, hogy a betétesek visszakapják pénzüket. Megbizták a kereskedelmi minisztert, hogy az ügyben konkrét javaslatot dolgozzon ki. Ezután Radojevic közlekedésügyi miniszter referált a hajózási szindikátus ügyéről. A miniszternek az a terve, hogy az állami hajókat kiveszi a hajózási szindikátus hatásköréből és ezek részére Samostalna Recsna Plovidba néven új intézményt létesít, amelynek élére pártkülönbségre való tekintet nélkül szakembereket állít, akik önállóan intéznék az ügyeket, de az esetleges károkat felelősek lennének. Később ezt a teljesen politikamentes intézményt részvénytársasággá lehetne átalakítani. A minisztertanács felszólította a közlekedésügyi minisztert, hogy hétfőre terjeszzen a minisztertanács elé konkrét javaslatot.

— Munkásadó kezeléséhez szükséges bejelentők és adóívek állandóan kaphatók az „Egyetértés” kiadóhivatalában, az Unio nyomdávalat helyiségében.

A világ termelése és fogyasztása

A külföldről érkező jelentések, tudományos és gazdasági testületek, a különböző statisztikai hivatalok má arról számolnak be, hogy világ-szerie hitelválság uralkodik. Ennek nyomán erőteljes és széleskörű termelési válság körvonalai bontakoznak ki.

A jelentések és megállapítások annak a helyzetnek helyes felismerésén alapszanak, hogy a háboru után a legfontosabb termelőhelyek a fogyasztó közönség nagyrészét elvesztették, a legjobb eladási terület: Európa esik ki lassanként a forgalomból és a háboru alatt és után lázas sietséggel fokozott termelés az igények lecsökkenése következtében túlhaladja a fogyasztás mai keretét.

A termelést természetesen megszervező politikai, társadalmi és gazdasági események előzik meg és mindenütt még mindig érvényesül az elzárkózás gazdaságpolitikája, mely a javak kicsérését és a termelés kiegyensúlyozását megnehezíti, sőt egyelőre lehetetlenné teszük.

A fogyasztók érdekeinek szempontjából nem lehet közömbös a termelt javak gyors acréje, mert ez számunkra nagy árletörést jelent és az árakat olcsóbban vásárolhatják meg.

A termelésben nagy arányú eltolódásokra lehetünk elkészülve és ezt elsősorban a mezőgazdaság fogja megérezni és az árak telemes olcsóbbodásában fognak kifejezésre jutni. Már most nézzük a világtermelés adatait:

1913 ban a világ buzatermése 931 millió mázsa volt, az idén a terméshozam ezt erősen megközelíti.

A kanadai kereskedelmi minisztérium statisztikai kiadványa szerint ott 70 millió aker (magyar hold) áll művelés alatt és 141 millió magyar holdat művelésre már előkészítettek. A búzával bevetett terület 1916-ban még csak 15 millió magyar hold volt, míg ez 1923-ban 23 millió holdat tett ki, amelyből 477 millió bushal búzát termeltek.

Hogy a bekövetkező túltermelésről olvasóközönségünknek fogalma legyen csak annyit, hogy Kanada nagyobb, mint Európa és a vízfelület nélküli területe 2.368 milliárd holdat képvisel.

A lázas munka, ami az új földterületek hasznosítása érdekében az egész földkerekségen folyik, a mezőgazdasági termények árviszonyaira nyilvánvalólag hatást fog gyakorolni és ennek következményeit Jugoszláviában máris érezhetjük.

A gazdasági termények eladása

és kivitele napról napra nehezebbé válik.

A mezőgazdaság mostani és jövő helyzetén semmiféle kormány és államintézkedésekkel segíteni nem tudunk, mert világcikkekkel árpolitikát követni nem lehet.

A fent közölt túltermelési adatokkal szemben mi a fogyasztás? A termeléshez viszonyítva semmi. Jugoszlávia buzáját elhelyezni nem tudja, vagy potom árért kell elveszteni. Az orosz buza kezd előzleni a világpiacot, Magyarországon idén termelt 167 millió hl. buzájának nincs helye, Anglia 54 millió hl. sörét nem szállíthatja Amerikának, amióta szesztilalom van, az Egyesült Államok óriási széntermésének nincs gazdája, mert a nagy hajózási vállalatok új egységeit olajlútrésre rendezik be.

Mi lesz ennek a vége? — A fogyasztás — nagymértékben — nése nyomán az egész világon erős kartellörekvések és védővamos politika került felszínre, de ennek dacára az utóbbi események arra mutatnak, hogy a védővamos és kartellek az árak menetét legfeljebb lassíthatják, de végeredményében meg nem akaszthatják.

A ma érvényben lévő árakat nem tarthatjuk, azokat kénytelenek leszünk még jobban mérsékelni, mert különben a távol keleti és európai piacunkat teljesen elveszítjük.

El akarják helyezni Szentáról a munkásbiztosító pénztárt

A subotici kerületi munkásbiztosító pénztárt felfüggesztett igazgatóját, miután a felfüggesztését okozó vádak nem lettek megbizonyítva, visszahelyezték állásába. A visszahelyezett igazgató Bogdanovic Nikola felfüggesztési ideje alatt helyettese Vladenovic Dusan, a zagrebi országos munkásbiztosító pénztár főhivatalnok volt. Vladenovic helyettes igazgató működési ideje alatt több igen fontos újítást hozott be, illetve rendelt el a subotici kerületi munkásbiztosítónál, amely reformok nemcsak az adminisztráció megkönnyítését célozták, hanem annak az egyszerűsítésével, még znyagi téren is sok megtakarítást jelentettek a pénztárnak épen úgy, mint a pénztár tagjainak a munkásoknak és a munkaadóknak is.

Igy többek közt, tekintve, hogy Senta város érdekeiről van szó e helyen, egy Senta nézve igen fontos újítást kell felemlíteni és pedig azt, hogy a helyettes igazgató elrendelte, hogy Senta városban a subotici kerületi munkásbiztosító pénztárnak egy számfeljési és körvadási hatáskörrel felruházzon, alosz-

MÓKA

Megjelenik vasárnap.

TRÉFÁS HETILAP.

Szerkeszti: mindenki.

Az aranyifjúságról.

Mikor ugy összejön az aranyifjúság,
Egymástól kérdezik: mi a legfrisebb ujság?
Történt-e valami különös felétek?
Van-e még keletje arra a legénynek?

E kérdésre feláll egy magas szőke fiu,
Aki szépségére egy cseppet sem hiu.
~~Raiásolat~~ ha akartok érdekes't hallani?
Legyetek csendben. majd elbeszéli Kari.

Erre már megszólal egy fess, piros gyerek,
Mély csend uralkodik, nem zúgnak a legyek.
Mindenki fölfigyel, az orrcimpák tágulnak,
Mi is a friss hire, ennek a fiunak?

Velem történt épen az elmúlt napokban,
Csunyan veszítettem négy parti tarokkban.
Idegességemben föllált minden bennem,
S háziasszony intésére kikelletett mennem."

Mikor már künvoltunk virágos udvarán,
Azt kérdezi tőlem, jó-e a fuvolám?
„Huzza el nótámat: de egy, kettő, három,
Mert rögtön ittlesz majd az eladó lányom.“

Alighogy elhuztam a legszebb nótáját,
Megszólal egy szép hang: „Az Isten csodáját!
Mit csinálnak maguk idekinn jó mamám?
Hisz amit használnak az az én fuvolám!“

Mikorra a leány már hozzánk odaért,
Fuvolám a zsebbe éppen hogy belefért.
De ő nem mókázott, kihúzta azt onnan.
A mamám meg eltűnt, mint a kámjor nyomában.

Tovább fuvoláztunk kettesben éjjelig,
Két napra meg reá, mamával reggelig.
Azóta gyengén szól nagyon a fuvolám,
Olykor-olykor rám is szól az édes anyám:

„Hallod édes fiam, mért vagy oly halovány“
Ne játszáj te sokat azon a fuvolán!
Beteg leszel meglásd, ha nem hajtsz a szóra,
S elkészülhetsz szépen a szent-Mihály lóra.“

Megfogadtam akkor jó anyám tanácsát,
Nem vettem azóta a kezembe kártyát.
Nem is veszem elő sűrűn a fuvolát,
Most pedig kívánok nektek jó éjszakát!“

Ezzel fölkelte lassan s elballagott haza,
Mevolt elégedve, mint egy török basa.
Barátok maradtak, ezután reggelig
Jól megvitatták, hogy a galambot mint lövik.

ÖSSZETARTÁS

KÖZGAZDASÁGI ÉS POLITIKAI LAP.

I. évfolyam

Senta, 1927. péntek, január 21.

8. szám.

Megjelenik hetenkint háromszor:
vasárnap, szerdán és pénteken.Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Jovana Djordjevića (Régi híd) utca 6.

A szív szava

kell hogy irányítsa karjainkat a szavazó urnák között. Azé a szívé, amelynek meg kell dobbania, a görcsös zokogásra, mikor a kenyéért könyörgő munkásgyermek síró szavát a könnyező anya azzal akarja elnémítani: Fiam ne kérj ma kenyéret, apádnak napok óta nincs munkája, nincs keresete, nincs kenyérré valója.

Amikor a rokkant apa síránköző gyermekét az anya görcsös zokogása azzal akarja csitítani, hogy „apád nem koldult ma annyit, hogy kenyéret vehetünk volna, ne kérj ma kenyéret!”

Amikor azt tapasztaljuk, hogy az apa véreből való véret, csontjából való csontját, gyermekét csak azért látja éhezni, mert a rezsimi átkos politikája kicsavarja kezéből a kenyérkereső szereszmot, vagy pedig mert életének kockáztatásával, testi épségének elvesztésével kiérdemelt rokkantnyugdíj helyett a koldulás keserű kenyérére van kárhoztatva, feltétlenül meg kell dobbani szívünknek, amikor az urnák elé lépünk. Egy pillanat alatt át kell gondolnunk, hogy kinek a bűne mindaz a nyomor és keserűség, amit magunk körül látunk, kinek a bűne, hogy a végrehajtott már nem csak a párnát viszi el adóban, hanem házat meg földet árverez el, hogy a kisiparos kénytelen lemondani iparigazolványáról, mert két keze munkájával nem keres annyit, hogy adóját kifizesse, nem hogy abból maga és családja megéljen, hogy a kereskedő kénytelen bezárni üzletét, mert nem hoz annyit, hogy az adót kifizethesse; hogy a munkás akkor, amikor ugyszólván kenyere sincs, munkasádot kénytelen fizetni, amikor a rokkant magácsolta munkán

koldulni kénytelen, mert annyi rokkant nyugdíjat sem kap, mint a mennyi rokkant adót befizet. S ha mindezt át gondoltuk, akkor határozzunk csak, hogy sokat jelentő gummigolyócskákat melyik urnába engedjük.

Ha mindezt átgondoljuk és megdöbbenva szívünk annak szavára hallgatunk, lehetetlen, hogy szavazatunkkal hosszabbítani akarnánk az átkos rezsim életét amely minden bajnak szülő anyja. Lehetetlen, hogy támogatni akarnánk azt a pártot, amely nyolc év alatt nyolc bört

huzott le rólunk.

Ha a szív szavára hallgatunk, csak arra a pártra adhatjuk szavazatunkat, amely ezt az átkos politikát, a radikális rémuralmat meg akarja buktatni. Nem csak saját érdekünk, de családunknak, felebarátunknak, jóbarátunknak, összes polgártársainknak, közös érdeke kívánja, hogy ne a hamis ígéretekre, vagy bűnös fenyegetésekre, hanem a szív őszinte szavára hallgassunk s a szív szava irányítsa karjainkat a választói urnák között.

fer azonban mereven elzárkózott a kívánság elől.

Ugyanezen napokban a sentai orjunisták a Bács megyei Napló 1923. évi 178. számának közlése szerint dr. Beleszlin Brankó vezetés mellett macskazenét és tüntetést rendeztek Vuits Jócó radikális párti képviselő háza előtt azért, mert a képviselő Senta város közgyűlésén azt az indítványt tette, hogy a javaslatokat cenzur szerb és magyar nyelven állítsák ki.

Dr. Beleszlin Brankót a demokrata párt kizárta tagjai sorából.

A Davidovics demokrata párt sentai járási szervezete szerdán látogatott ülést tartott, amelyen több fontos ügyben hozott határozatot. A többek között elhatározta a választmány, hogy a 23-iki választás napján a pártirodát az „Unio” autógarázs helyiségében (szent templomkert mellett) állítja föl. A választók ott fognak gyűlekezni s minden utbaigazítást ott fognak megkapni.

Azután dr. Beleszlin Brankót és Rác Gligorin Dugusát egyhangu határozattal kizárták a demokrata párt kebeléből s erről a párt főbizottságát a jegyzőkönyv másolata kapcsán értesíti a választmány. A kizárást azzal indokollják, hogy nevezettek állandóan a párt érdekei ellen dolgoznak, mert magukat a demokrata párt vezetőinek mondják akkor, amikor a sentai demokrata párt szervezet hivatalos vezetőinek Gility Milorád elnököt, Kerepessy Vince alelnököt és Hufnusz Valentin titkár ismeri el a párt beográdi főbizottsága. A tartományi választásra külön listát állítottak egy pár számot nem tevő polgárral „nincstelen párt” név alatt s dr. Beleszlin levelet ír Davidovics demokrata név alatt a választó polgárokhoz s ebben a hivatalos demokrata párt elleni akcióra hívja fel azokat s a párt jelöltjét gyalázza s a nincstelen párt támogatására szólítja fel őket. A kizárást a választmány szerint ki kellett mondani a párt további eredményes működése érdekében.

Vuits Jócó és pártja a magyar földnélküliekért

A volt országgyűlési képviselő 1923-ban földet követelt a magyar földmunkások részére.

Kivonatban közöljük a Bács megyei Napló 1923. július 20-iki számából dr. Lalozevics János Jovánovics párti képviselőnek az új agrárreform törvényjavaslat tárgyalása alkalmával tartott beszédét.

Lalozevics a vajdasági radikális képviselők ülésén többek között a következőket mondta:

„Bár az ésszerű agrárreformnak a nemzeti érdekek védelmébe kell állania, mégis olyan államban, ahol a szerbekben szlovénekben és horvátokon kívül egy millió más nemzetiségű polgár is él, olyan államban, amelyben az alkotmány biztosítja a teljes egyenlőséget és egyenjogúságot, mindenkit kizárni a földre és a telepítésre való jogból, aki nem szerb horvát és szlovén, lehetetlen dolog, ugy az alkotmány, mint az általános jogi és politikai szempontból.

A 25-ik szakasz a gazdasági és a jóléti intézményeknek is jogot ad az agrárreform útján való felszerelésre.

Különösen kiáltó igazságtalanság — folytatja Lalozevics — az 52-ik paragrafus, amely szerint, ha valamelyik birtokostól jogta-

lanul sajátítottak ki földet, az nem vehető vissza a telepestől, hanem az illető birtokos kérheti kártalanítását, vagy kérhet más földterületet. De még ennél is sérelmesebb és lehetetlenebb a 35-ik szakasz, amely szerint a birtokmaximum továbbra is elidegenítési tilalom alatt áll. Ez valóban középkori rendelkezés.”

Lalozevics beszédét hosszabb vitta követte. A képviselők legnagyobb része helyeselte fejtegetéseit. Néhányan azon az állásponton voltak, hogy az eredeti javaslatot módosítani lehet a Lalozevics által kifejtett szempontokból, nem szükséges tehát külön javaslatot készíteni. Különösen Orgin Dusan képviselte ezt az álláspontot.

A nemzetiségek földhöz való jogait illetően a vajdasági képviselők szimpátiával fogadták Lalozevics fejtegetéseit.

Ebben a tekintetben a leg-határozottabban Vuits Jócó sentai képviselő szállt szóra a nemzeti kisebbségekhez tartozó földnélkülieknek az agrárreformban való részesedése mellett. Miletics Krsta agrárreform minisz-

SENTAI FRISS UJSÁG

I. évfolyam

Senta, 1927. csütörtök december 1.

40. szám.

Még jelenik hetenkint háromszor:
vasárnap, szerdán és pénteken.Szerkesztő:
a Szerkesztő-Bizottság.Felelős szerkesztő:
Novoszel Andor.Kiadóhivatal:
Fekete Sándor könyvkereskedés
és az „Unio“ nyomda-társaság

Egy lépéssel közelebb

jutottunk megint a teljes rendezettséghez. A parlamenti bizottság egyhangulag elfogadta a november 28-án tartott ülésén az adóegységesítési törvényjavaslatot.

Hosszas vajudás után tehát megszületett a csecsemő.

Igaz ugyan, hogy egy kicsikét még várni kell, mert az ártatlan lélek még egy évig nem tud járni, mert csak 1929-ben fog életbe lépni az új törvény, de talán addig még kibírjuk.

Most még csak a javaslatot fogadta el a parlamenti bizottság. A javaslatot majd a parlamenti szünet után a parlament fogja letárgyalni és törvényre emelni.

Az 1928-ik esztendőben még a régi adózási rendszer szerint folyik be az adó.

A javaslatnak elfogadása azonban mégis bizonyos megnyugvással tölt el bennünket.

Végre mégis csak tudomásul vették, hogy a Vajdaság népe ott áll az összerokadás előtt.

Végre mégis belátták az illetékes tényezők, hogy a Vajdaság híres gazdasága

már csak a múlté s ha sietve nem segítenek terhein, nagyon-nagyon szomorú vége lett volna.

Tehát elérkeztünk ahhoz az állomáshoz, ahol ugyanarra a vonatra egyforma jeggyel lehet felszállni minden utasnak, akár a Szávan innen, akár a Szávan túl lakik is.

Csak egy aggasztó az új adótörvényben és pedig az, hogy az életbelépéséhez egy egész hosszú év szükséges.

Sok, nagyon sok polgára van ennek az országnak, a kit ez az egy év adója fog a nicsetlenek közé állítani.

Dacára a hosszú terminusnak, mégis örömmel üdvözöljük az adóegységesítési törvényjavaslatot, mert egy hatalmas lépéssel besegítette a Vajdaság népét is az állam egyenjogú és egyenlő kötelességű polgárai közé.

Most már erősen hiszünk és bizunk benne, hogy hazánkban csak egyforma jogú és egyforma kötelességű polgárok lesznek.

Hiszünk és bizunk abban is, hogy az egyforma jogú

és kötelességű polgárok fogják megvetni az erős talapzatú, egyenes uton haladó

hazánknak szebb jövő felhaladó útját is.

Nyílt levél

Senta város képviselőtestületéhez és a városi mérnöki hivatalhoz

SENTA.

Naponta olvasható az újságokban, hogy a városok a lakáshiány és a megszüntetendő lakásrendelet folytán előállható lakás uzsora miatt a tisztviselőknél lakásokat építenek. Senta városa is van abban a helyzetben, hogy a tisztviselő lakások építésének kérdésével foglalkozhassék, miután e célból egyszerű megfelelő telek építési, illetve kisegítő anyagi eszközök is áll rendelkezésre. Ugyanis a városi nagyvendéglő hatalmas telke kiaknázatlanul áll. Amit a benne levő bérlő fizet, az alig elég a fatarozásra. A nagyvendéglőre, hogy oda, a mint annak idején a rendeltetése volt, vidéki kocsik beálljanak — szükség nincs.

* Kaptuk a fenti „Nyílt levelet“ egy tisztviselő aláírással s tisztán közérdekű vonatkozása miatt szóról-szóra közöljük. (Szerk.)

Mint hogy a nagyvendéglő keleti szárnyában mindössze két kis bolthelyiség és fenn az emeleten 2—3 sötét udvari szoba van és egy uccai szoba, a bérlési viszony hátralevő időtartama sem lehet akadálya annak, hogy ezen szárny lebontásával előbbre vigyük a tisztviselő lakások építését. Kárt a bérlő semmiben sem szenved, mert megmarad a kávéháza, étterme s ennek a forgalmához elegendő szoba. Viszont a keleti szárnyépület lebontásából, az udvaron levő kocsiszobából, a hátsó fronton épült istállókból és a kikövezett udvarból rengeteg építkezési anyag kerülne elő, úgy, hogy az felhasználható lenne az új építkezéseknél.

A keleti szárny lebontásával egy új uccát lehetne nyitni annak

Apró tragédia.

Jellege: Hegyi.

Hirtelen Lányi mellett termett két lány és mielőtt a bíró szóhoz jutott volna, már bent voltak a táncolók között.

Boriskát kereste. Ő táncolt a legtöbbit, de hét megyében hirtelen volt a szépségének. Lányi Sándor felkérte. Boriska szívesen ment vele. A legények csunya szemmel kezdték nézegetni, de mit bánta ő.

Estefelé a kastélyból eljött a kisasszony, mint minden évben. Mem táncolt csak nézegette a mulatókat, azután elment. De ma ittmaradt.

Leült egy sarok asztalhoz a büszke Walter Lidia és beszélgetett a jegyzővel. Lányi, hogy végre társaságbeli hölgygel lehet, szellemes volt. Lidia kisasszonynak nagyon megtetszett, mert többek fölé hallatára meghívta a kastélyba.

— Ugy is unalmas az élet,

legalább együtt unatkozunk kedves Sanyi. —

Lányi boldog volt. Boriska lehajította fejét, kiment apjához és haza hívta. Az uton hallgattak mind a ketten.

Lányi sokáig nézett a tova robogó hímő után. Aztán bement, de Boriskát hiába kereste aznap este.

Másnap a folyó felé vette útját. Boriska az az ablakból látta kiszaladt ő is a partra. Egyszerű lény nem titkolta mennyire örül látásának és Lányinak jól esett az. Boriska igaz szent szerelme elfeledtette vele a kastélyt és Lidia-t. Már — már azon gondolkodott, hogy beváltja Boriskának tett ígéretét és elveszi feleségül.

De Lidia nem felejtette el őt! —

Egy őszi délután felkereste nagy merészen az irodájában, ahol Boriska csak álmaiban járt és meghívta hozzájuk. Olyan meghívás volt ez, amit nem lehetett visszautasítani. Vakon ro-

hant Lidia kifeszített hálójába.

Ettől a naptól kezdve mind kevesebbet látták Lányi Sándort a révész háza felé menni. Ellenben gyakran használta a révész csolnakját, hogy a tul oldalra vigye őt.

A szép Boriska pedig szintelen, szomorú és beteges lett. Ugy, hogy Lányi egy szép napon arra ébredt, hogy a szép Boriska nem is olyan szép többé. És a tél beálltával messze elkerülte a révházat.

Nyerges a révész tehetetlen dühvel nézte lányának pusztulását hervadását.

Egy téli délután fejszével kezében elment hazulról. Megvárta míg beesteledett és munkához látott. A folyó közepén, ott ahol a kastélyba szoktak menni, nagy darabban kivágta a jeget, alátolta aztán várta. A nagy hidegben vékony jégpáncél képződött a kivágott részen. Sietve havat hordott rá. Hangokat hallott. Nagy izzadás cseppek csurogtak róla, pe-

dig fázott. Elindult a falu felé. Két alak bontakozott ki a félhomályból, kacagtak. Nyerges keze ököve szorult.

Lidia és Lányi szorosan összesimulva jöttek szembe vele.

— Nini Nyerges, mit keres erre, elég erős a jég! — topogott Lidia.

Nyerges morgott valamit, arra nem számított, hogy ketten lesznek. Megszólt a lelkiismerete.

— Ne menjenek arra, kerüljenek a révház felé, ott jobban átmennek! —

De Lidia előre szólva nagyot nevetett.

— Aki szeret utánam! — és vigan szaladt a kivágott jég felé. Lányi utána iramodott, hogy elérje.

A tiszta légen hang hasított át. Egy éles sikoltás és semmi más. A víz örökre elnyelte Lidia-t.

Lányi az utolsó pillanatban visszarettent. Megfordult.

Mögötte nem volt senki. A fehér parton egy fekete tö-

ЈЕДИНСТВО

Број 27.

ЛИСТ ИЗЛАЗИ СВАКЕ НЕДЕЉЕ.
Уредништво и Администрација:
СЕНТА, Војвода Мишћа ул. број 1.

СЕНТА, 20. јула 1930.

ПРЕТПЛАТА ЗА ЛИСТ
За цео год. дин. 50, па по год. дин. 25.
Огласи се примају по тарифи.

Год. I.

СМИСАО И ЗНАЧАЈ ВЛАДИНЕ ДЕКЛАРАЦИЈЕ

Састав данашње владе, у којој се налазе истакнуте личности скоро свих бивших партија и које су у владу ушле као личности Кружног поверења, а не као представници њихове негдашње политичке странке, — дао је неоправдано повода многим да живе у уверењу као да се постојеће странке нису укинуле и као да ће некад бити обновљене.

Последица тога била је да су многи покушавали да интересе некадашњих странака и са данашњег режима спроводе.

Овоме се морао учинити крај и понова дати на знање свакоме, да се старо *не врати* неће, него да морају крчити нови путеви. Тиме је напостављена хомогеност, у колико је била ремећена успоменама на старе партијске везе, не само у самом кабинету, него и у целом народу, који данас јасно зна да организовање и груписање може бити само на бази идеологије, јасно изражене у речима Господина Председника Владе и изражене у духу општих заједничких народних интереса, без икакве везе са негдашњим партијским преградама.

Улазак у владу најновијих чланова, који су до скоро стајали на програму потпуно тадашње Радичеве странке, програму потпуно супротним линијама националне и државне политике данашње владе, дао је маха фантастичним комбинацијама, као да је данашњи режим склопљен у знаку неког идејног компромиса. То верованје појачано је још фротин законитом агитацијом г. др Мачека и другог на му, који, преко својих људи воли да каже како га неки данашњи чланови владе увек сматрају својим вођом.

Да би се пресекле све овосмислице и нејасности, и

да би свакоме било јасно под каквим су условима ушли у владу њени најновији чланови и да би се, тиме, учинио крајовим злонамерним приказивањима данашње политичке ситуације, влада је, кроз закључке своје декларације, која су и категорички и до очигледности јасни, и који су једногласно примљени од свих чланова кабинета, свима и свакоме казала да се неотступно стоји на свим оним принципима и идејама, израженим у манифесту Њ. В. Краља од 6 јануара. Тај манифест има се у целости поштовати, а не по фрагментима, како коме конвенира и како су неки и покушавали.

Влада је, даље, подвукла, изрично и у *пуној јединици свих чланова кабинета*, да акт од 3. октобра остаје трајни и не променљив темељ нашег државног уређења и да је подељен на 9 бачовина дефинитивна. Овим је дат најефикаснији деманти свим гласовима о претстојећим променама, система управе, државног уређења, о несталности режима и т. д.

Нове линије наше националне политике разређене су закључцима Краљевске владе, до пуне јасноће. Ми смо један народ и имамо једно народно осећање Југословенско Племенска имена и светле традиције ч Срба, Хрвата и Словенаца, могу се поштовати, али не смеју сметати правилном развиту чисте националне Југословенске синтезе и јединства народног. *Први пут од Ослобођења и стварања наше велике отаџбине, прокламована је идеја Југословенства као општа народна идеологија.* Многе партијске шиکارџије чиниле су злоупотребу, узимајући Југословенство као

монопол саме партије, а, често пута, на нашу општу срамоту, као обележје верских политичко-партијских група, само у намери да омету национално освећивање и просвећивање верских конзервативних елемената.

Југословенства није више ни партијски, ни верски амблем, нати је амблем неке посебне, националне аристократије. Оно је општа народна застава под коју се окупља све што патриотским духом дише.

Оно што је најзначајније у области Краљевске владе то је *напостављање једне позитивне и конструктивне акције за окупљање под једну Југословенску застану.* Краљевска влада свима својим органима заповедно

поручује да им нема места у државној служби, ако нису, истински одано, запојени Југословенском мишљу, ако из убеђења не поштују и не бране постојећи поредак, утврђен актима од 6 јануара и 3. октобра и ако буду ометали ону државну политику коју режим спроводи. Било је потребно, да се, једном, овако јасно и последњи пут, поручи свакоме, како треба да се влада, а нарочито онима, који мисле да се може играти двојструке игре, да својим осећањима, радом и акцијом, разарају државу у којој треба да служе, коју треба да воде и да је чувају. Ова порука Владе значи непомирљиву борбу са свима антидржавним и дефетистичким елементима у земљи.

Ослобођење Војводине

Значајнији догађаји у Сенти.

Док није било јасно, да је Ослобођење близу, није се у овом великом мађарском месту осећао никакав већи покрет међу Србима, који чине у Сенти једва десетину свега становништва. Међутим, Мађари су организовали општи Народни савет, управо мађарски, јер су у њему били скоро све сами Мађари. Но позвали су они и Србе да у Савет пошљу више својих делегата. *Г. Јоца Вујић*, један од првака српских, сазвао је збор Срба и на њему објавио поруку Мађара. И како збор није имао воље, да шаље више својих делегата нити да бира засебан Српски народни одбор, то је изваспао *г. Јоца Вујић*, који је и сам увидео, да би добро било, да он уђе у исти Савет, већ и због тога, да се у Савету не би могле појавити никакве протусрпске агитације. У то, било је у прво време враћања војника са бојишта опасних симптома бољшевичког карактера, а било је бојава и од плачке и побуне нарочито међу супротним. Овај Одбор унео је, да побуну, плачку и бољшевизам мирним путем отклони и у Сенти одржи потпун мир и ред, све до доласка Српске војске.

15. новембра 1918. јавља се *г. Јоца Вујић* телефоном на Аде мајор *Григорије Јовановић*, командант батаљона Српске војске и пријављује, да са својим батаљоном долази данас у Сенту, на што му је *г. Вујић* приметио, да би добро било да одложи долазак до сутра. Оде међутим у Аду, да са мајором лично разговара и уледи долазак. Како је тада у Сенти био целокупни немачки Алпски кор војника, то је долазак Српске војске одложен за сутрадан. Са командантом немачке војске уговорено је, да се има с војском из Сенте повући до сутрадан у 11 сати. Командант је још молио, да Српска војска не уђе тога дана пре 11 сати. Тако је и било. Немци су 16 новембра најутра нестали из Сенте, а Срби су с једним батаљоном деветог пука ушли у Сенту управо пред подне.

Одушевљење беше велико. И велико и мало изашло је у сусрет ослободјоцима, поздрављало их је и клцало и допраћивало их до српске прице, где је одслужено Богослужење. Затим је Српска црква општина ручком угостила победоносну војску. А одмах после подне сазвао је мајор *Јовановић* у

СЕНЋАНСКО—НОВОКАЊИШКИ ГЛАСНИК

Број 11.

Уредништво и администрација:
СЕНТА, ПАШИЋЕВА УЛИЦА Бр. 14.

12 МАРТА 1932 ГОД.

Лист излази недељом.
Претплата за месец дана Дин. 5—

III. год.

Важност задружне штампе

Потребно је нагласити важност задружне штампе без које се задругарство неби развило нити би се могло проширити по целом свету.

Штампа је разнела читавим светом прве успехе родољубних пионира, Рајфајзена, Шулице — Делића. Преко штампе свет се је упознао са задружним покретом. Рајфајзен као и Шулице-Делић могу захвалити штампи, да се је задружна идеја у брзо проширила по читавом свету. Без штампе би њихова дела остала непримећена.

Кроз штампу су се са задругарством упознали и покретачи нашег задругарства. Кроз ту штампу примили су прве побуде и побуду за рад на организацији задругарства.

Штампа је моћно средство за ширење и подизање задругарства. Штампана књига прикладан је и добар учитељ, који ће нам давати потребиту подучу и промицати наше знање у задругарском раду.

Колико се важност полаже на задругарску штампу нека нам служе следећи примери.

Колико је данас познато, задругна штампа на целом свету броји неких 1000 редовних публикација (новина). — Централни савез немачких потрошачких задруга у Хамбургу издаје своје гласило у 1,500.000 примерака.

У нашој држави излази 20 задружних листова. Од тих у највише примерака излазе гласила потрошачких задруга и набављачких задруга. Гласила наших задружних савеза са претежно сељачким задругама не могу се најалост похвалити са великом наградом. Утврђено је, да се задружна штампа више чита у градовима него на селима, а баш би морало бити обратно, јер ће задругарство на селу увек имати више потребе за знањем у задругарском послу него ли градови, где се у задругама у добром делу увек нађе људи са вишом наобразбом.

Жалосна је чињеница, да се нашој задружној штампи са стране задругара не поклања довољна пажња и што више, да баш водитељи задруга отклањају то њима преко потребно оруђе за правилно и добро вођење послова у задруги. Када тако раде они, који су у првом реду позвани да прате и читају, те путем задружне штампе да се све више изражавају у вођењу задруга, како да ту штампу пригрле други задругари.

Када се овако поступа са задругарском штампом, онда није никакво чу

до што се у нашем задружном покрету може упирати на недовољну задругарску свест, на много лоших појава на нашој задружној организацији.

У задружној штампи треба гледати једног великог учитеља, саветника, водића. Путем задружне штампе одгаја се свесна и организована војска задругара.

Када се уочи, да данас задружну штампу прате скоро сви јавни радници из трговачких, индустријских, пољопривредних, занатских, банкарских и разних других стручних кругова, који поседују једну вишу наобразбу пак унаточ тога са разумевањем прате разна питања у задругарском покрету, настаје једно оправдано питање, зашто наше сељаштво наши задругари и вођства наших сеоских задруга не сматрају потребним да се користе задружном штампом. Зашто наши задругари отклањају оно, што је њима управљено, за њих написано, њима посвећено? Зар они то не требају? Требају и те како, али још не схваћају колико би им то користило.

Задружни покрет треба свесно задругаре, задругаре који ће са потпуним разумевањем бити чланови задружне организације. Није задругар онај, који се у задругу веже са становитим материјалним обавезама и ради личних материјалних потреба. Циљ је задругарства далеко опширнији, већи и узвишенији. Задругарство тражи, да сваки поједини задругар добро познаје бит задругарства, да буде потпуни задругар, потпуни човек. Такав може да постане само онај, који своје прирођено знање opleмeњује задружном штампом и унапређује у знању, које је потребито сваком задругару.

Задругари морају посветити више пажње задружној штампи, јер им је она најмоћније оруђе са којим ће утврдити и изградити велебну зграду задружног покрета.

Нека се наши задругари, особито задругари нашега села угледају у друге што су на том пољу учинили, паке ће онда моћи постићи успех у свом задругарском раду.

Без знања нема напретка а ни задругарства без свесних и у знању изграђених задругара.

Зато задругари читајте и ширите задружну штампу, а претплатом и редовитим плаћањем претплате омогућите задружној штампи да изврши свој позив.

Задругарски

Задровић Бранислав, учитељ

Потреба организације задругарске пропаганде

Пропаганда удружење могло би се оснивати и тамо где још нема ни једне задруге и то иницијативом и само једног човека, да се припрема терен за коју задругу.

Главна задаћа свих месних удружења била би стварати свесне задругаре у кредитним задругама, и припремати терен за набављачке и продавачке задруге. А код оснивања било које специјалне задруге решимо млекарске или виноградарске да се у тачнице испитују прилике да се предусретну евентуалне последице које би после настале и компромитирале задругарство, каквих је случајева задњих година и превисе било по нашим селима.

Оваква месна удружења била би главни ослој среским пољопривредним чиновницима у њиховом раду на задругарству. А њима би и од њихове власти било наагаано старати се за оснивање и успешан рад овакових удружења.

Са основа за провађање задругарске пропаганде израђивала би се на седицима централног удружења и потребне упуте у пропагандном раду штампале би се у посебном месечном задружно-пропагандном листу који би се читао на седицима месних удружења. Тако би централно удружење давало својим подружницама правац у њиховом раду у народу. Све наредбе власти у помагању овог покрета такође би се достављале месним одборима и путем овога листа. Трећи део овог листа био би питања и одговори у сврху задружне пропаганде, а четврти део резултати и успех постигнути у том раду.

Финансирање свега овога било би оваково. Месна задруга једна или више, помагала би пропагандни одбор годишње са толиком свотом колико би било доста за један или два броја пропагандног месечног листа. Ако ово не би било могуће било би у месном одбору толико минимална чланарина, да се овај лист редовно исплаћује. Чиста добит код прославе, односно одражане забаве на дан задругарске пропаганде делила би се на половину. Један део остао би код месних удружења, а други део би се слао централном удружењу. То би био главни доходак а остали доходи била би припомоћ задруга, задружних савеза, банске управе, државе и пријатника.

Савези би имали користити од повећања броја задругара и стварањем већег броја свесних задругара у својим задругама. Задругарство би постало у народу популарније и поузданије и многа уштеда приватника преместила би се на банке у задругу. Нове задруге које би се оснивале иницијативом ових удружења постајале би чланом савеза како би то већина задругара одлучила.

Овако удружен рад на задругарској пропаганди обећаје далеко већих успеха него што их имамо поцепаним радом појединих савеза. А то би одговарало и духу овог времена, јер ако још можда не можемо ујединити племенске савезе, да ујединимо пропагандни рад и да се у том колу нађе људи из свих савеза и остале јавности на заједничком раду свеукупног задругарства. И то би био један корак ближе душевном јединству и заједничком раду.

Наведени примери из иноземства показују да је могућ и успешан начин ширења задругарске пропаганде и изван рада задружних савеза, али споразумно с њима, и не само да је тај начин могућ, већ да је доноси и обилних плодова. Надаље и питање деље штеђе, да се искористи на добро задругарства, још увек остаје неискористишено и ако су сви савези покушали на томе радити, али без јединствене акције и довољне потпоре власти и остале јавности учинени су досада били за задругарство само појединачни па тако и само мањи успеси. Питање задружних листова по досадашњим приликама остаје готово неprovedено, а и Задругарски дан је недовољно искористишен.

Држи да је апсолутна потреба, да се у ширењу задругарства узму нове методе које би посрещале развоју задругарства и зато би пожељно било да се о овом предлогу поведе у нашој јавности путем новина анкета да се изнесу и друга мишљења и што се олпешито просуди као добро, да се томе приступи радити и то покуша остварити.

(Крај).

Из нашег Задругарства за пољопривредни кредит

Један предлог Обласних задругама, поводом њихових претстојећих скупштина.

Скупштине обласних задруга за пољопривредни кредит, веома су важне у животу овог нашег најмилијег задругарства, кога због задружног манифестовања и међусобног упознавања представника појединих задруга, тако и због палодности дискусије и одлука по разним питањима, која задругу у животне интересе овог задругарства. Али да би ове скупштине биле колико је могуће искористишене, потребно је да на њима учествују, преко својих представника, све Месне задруге, званичане код дотичне Обласне задруге. Досада то није био случај, јер већи број Месних задруга, особито удаљених од седишта Облас-

ЗАСТАВА

ПРЕПЛАТА:
 За 1 годину 50 динара
 За 1/2 године 25 динара
 ОГЛАСИ:
 По утврђеној цени.
 УРЕДНИШТВО:
 Краља Александра ул. бр. 22.
 Рукописи се не враћају.

ИЗЛАЗИ СВАКЕ НЕДЕЉЕ

Власник и одговорни уредник:
Др. МИЛОШ ЛУДАЈИЋ

Уређује: РЕДАКЦИОНИ ОДБОР

Програм Југословенске радикалне заједнице

II. ЗАКОНОДАВСТВО

Странка је за уставно и парламентарно уређење државе у демократском духу.

Народно претставништво слободно изабрано са пуном законодавном влашћу; опште, једнако, непосредно и тајно бирачко право; слободна штампа, слобода збора, договора и удруживања; лична и имовна безбедност, начело самоуправе доследно спроведено; буџетско право и право законодавне иницијативе Народног претставништва; судска независност; контрола државних издатака и друге политичке гаранције имају бити обезбеђене. Странка не прави питање од тога, да ли ће Народно претставништво бити састављено из једнога или два дома.

III. АДМИНИСТРАЦИЈА

Администрација треба да буде што простија, јефтинија и народу присутнија, а административна подела има се извести на најцелисходнији начин, како би најбоље одговарала потребама народа и његовој намери.

IV. СУДСТВО

У погледу судства странка ће заступати принцип судске независности и сталности судија, ради што ја чегарантије за судску свест и правду у земљи.

Затим гаранцију за судску организацију, која пружа грађанима заштиту њихове имовине, њихових живота и других њихових материјалних и моралних добара.

Упрошћеном и добром организацијом судства обезбедити брзу и јефтину правду и унапређивати установу изборних судова.

V. ФИНАНСИЈА

Да се могу имати добре државне

финансије треба да се води добра државна политика унутрашња и спољашња.

Странка ће заступати мишљење, да се смање непосредни порези и опште све ове таксе и намети који јаче погађају материјално слабије грађане или поскупљују свакидањи нормални живот. У непосредним порезима да се оствари прогресивно оптерећење пореских обвезника; да се поправи пореска организација и оствари рационално и потпуно прибирање државних прихода.

Разумна штедња и редукција свију државних издатака без којих се може, нарочито се мора имати на уму и остваривати у садањој тешкој кризи коју преживљајемо.

VI ПРИВРЕДА

У погледу привреде странка ће настојавати да се ојача народна производња и подигне привредно благостање народа; да се обезбеди свима редовима грађанства повољни услови за привредни рад и останак.

У трговинској политици странка ће се руководити заштитом народног рада и закључивањем трговинских уговора са иностранством на бази која обезбеђује извоз наших производа под повољним условима.

Пошто је наша земља поглавито земљорадничка а основна снага нашег народа сеоско-земљорадничко становништво, странка ће особиту пажњу поклонити развоју и усавршавању земљорадње и напретку земљорадника, оснивањем установа и применом сретстава која ће се помоћи земљораднику да побољша каквоћу земље коју обрађује и да повећа принос од ње, да би сељак материјално и културно подигао. Странка ће се нарочито старати да

се омогући земљораднику што јефтинији кредит и олакша начин раздужења.

Странка сматра, да је задругарство један од најважнијих фактора народне привреде и праведнијег уређења друштвеног поретка. Стога ће свима снагама потпомагати задругарство, како сељачко тако и друго.

Пројета духом социјалне правде, заступајући начело узајамности и солидарности међу разним групама грађана, странка ће се исто тако старати да се занатлији и раднику обезбеди минимум сретстава за живот и рад.

Индустрију, занатство и трговину помагаће и штитити оправданим мерама, да би биле оспособљене за солидан рад и успешну конкуренцију са страним производима. Нарочито ће потпомагати индустрију пољопривредног карактера, која ради са домаћим сировинама.

Југословенска радикална заједница сматра да занатској производњи треба поклонити озбиљну пажњу. Занате треба потпомагати јефтиним кредитом, развијањем задругарства, стварањем занатских школа као и свима мерама које ће занатство оспособљавати, да напредо корача са напретком технике и индустрије, те да се избегне да се занатлије претварају у пролетере. Странка ће поклањати исто тако пажњу радничком законодавству у тежњи, да га боље прилагоди нашим приликама.

Оним крајевима наше државе, који су у раније доба, пре уједињења заостали у саобраћајном и економском погледу, а уз то и природом земљишта елаби и због тога културно заостали, странка ће поклањати нарочиту пажњу.

(Наставиће се)

Од бетренице оболео је Михајло Козма, чувар стоке у Падеју. Он се приликом гулења коже једне утиснуле краве заразио и одмах после тога оболео. Отпремљен је у сеџанску болницу, али нема наде, да ће преболети.

СЛОГА

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:
ОЗРЕН СЕБАКОВ
УРЕЂУЈЕ УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР
ЛИСТОВАЉИ СВАКЕ НЕДЕЉЕ
ПОЈЕДИНИ БРОЈ 1— ДИНАР
ПРЕТПЛАТА: за годину Дин. 48.
Огласи се примљују по тарифи
Гужва се не враћају.

ЛИСТ ЗА ГРАД СЕНТУ, СЕНТАНСКИ И НОВОКАЉИШКИ СРЕЗ

БРОЈ 36.

Уредништво и Администрација:
СЕНТА, Војводе Милоша, ул. број 1.

СЕНТА, недеља 3 септембар 1933 године.

ВЛАСНИК ЛИСТА:
АЛЕКСАНДАР СЕБАКОВ, Штампар. ГОД. III.

Прослава десетогодишњице РОЂЕНА Њ. В. ПРЕСТОЛОНАСЛЕДНИКА ПЕТРА

Њ. В. ПРЕСТОЛОНАСЛЕДНИК ПЕТАР
Старешина Савеза Сокола Краљевине Југославије

И ми, васкрсени надама будућности, видимо и осећамо искрену радост и понос Југословенског народа у телесном и душевном развоју узвишеног Детета. Народ увек са највећим интересовањем прати живот Краљевске деце и у сваки њихов покрет удире хиљаде погледа, у своје нове млађе вође. Њихов живот је живот савиј нас; њихова способност је срећа читавог народа. Но радост је толико већа што се прославља рођендан најузвишенијег Детета наше нације.

Целокупни наш Југословенски народ у њему види срећу, напредак и понос целог Југословенства и цела наше Домовине.

Нема свепогући Бог да, да Га кроз цео живот љубав и оданост народна прати, да животне тешкоће туго и јаде никада не узлова; Нема се несметано развија и душевно и телесно и у верским и националним осећањима. Нема се остваре они многобројни токови удаца, која су се отели из груди свих оданих поданика моћне Краљевине Југославије.

Ми грађани града Сента са толиким осећајима пуним поданичке верности, настојимо да што свечаније прославимо овај свети празник. С тога се већ сада праве припреме за свечаност прослава десетогодишњице рођења Њ. В. Престолonasледника.

Прослава ће се обавити на тај начин да ће се одржати: на дан рођендана пре подне свечана богослужења у свима богомољама и то у 9 часова у римокатоличкој у пола 10 у јеврејској, а у 10 у православној. У пола 11 дефиле војске испред гимназије; у 11 часова свечана седница Сокољског друштва у Скулптинској дворани града Сента, на којој ће новдарићи говор одржати г. Кнежевћ Милвој, директор гимназије.

Увече у 7 часова свечана бакљада колачак од Команде места; у поворци учествују ова културна и национална удружења, а пролазиће овим улицама: Карађорђево, Тргом Св. Саве, Змај Јована Јовановића, Тргом Цара Душана, Милетићевом, Тргом Његоша, Краља Александра, Тргом Краља Петра, ул. Јована Борбенића, Караџићевом, Племићском, Тргом Зрињскога, ул. Доситеја Обрадовића и Палићевом до споменика одакле ће се разићи. Увече у 9 сати официари сентањског гарнизона са

БУЏЕТСКЕ УШТЕДЕ

Већ неколико година спроводи се у нашем државном буџетирању систем најстрожије штеђења. Ове мере су имале врло добре резултате, јер смо тако пребродили многе тешкоће због опште природне кризе. Наше државне финансије су у нормалном току развоја, захваљујући баш томе што је већ дужи низ година наш државни буџет у равнотежи. Постојни равнотежу буџета био је врло тежак проблем у нашој финансијској политици, јер се поред свештеље морало омогућити правилно функционисање државног апарата и одржање наше државне привреде.

Влада Г. Српкића такође спроводи најстрожију штедњу на свима линијама те је постигла равнотежу буџета ускраћени су сувиш, и непотребни издатци с једне стране, чиме су учињене знатно уштеде и постигнуте осетни вишкови с друге стране. Уштеде у државном буџету врше се плански, како би се терети снижили са размером и подједнако за све слојеве грађанства у држави.

Захваљујући оваквој финансијској политици наше Владе у буџету за 1932/33 годину извршено је смањивање издатака код буџета војске и морнарице са 21.75% код остале државне администрације са 15%, а код личних припадности око 520 милиона динара. Спровођење опште и строге штеђења у нашем државном буџету врше се и ове године још много енергичније по прошлости година.

За прва три месеца ове буџетске године постигнуто је уштеде код државних привредних предузећа и установа у своти од 301 милион динара, а од предвиђене суме 53.44%. За протекли период април-јуни ове године остварено је код државних предузећа 73.81% предвиђене суме, а вишак износи код тих предузећа 176 милиона динара за ова три месеца. За исти тромесечни период ове буџетске године износи укупан вишак

За сада се стога може са сигурношћу рачунати, да ће ова буџетска година да се заврши са много повољнијим резултатима од прошле године. Овакв повољан исказ реализованости нашег државног буџета и остварења великих уштеда носељивца је солидније и решење финансијске политике Краљевске Владе. Спровођење опште и најстрожије штеђења на свима линијама врши се према привредном стању нашег народа и његове економске снаге.

Водећи овакву финансијску политику мисмо сачувани од многих невгода и невоља Треба имати само на уму да је наша држава са много мање неприлика преболола ову општу привредну кризу и да је привредна депресија много мање златанела нашем народу у многим другим народима. Ми смо привредну кризу пребродили без унутарњих трагедија и привредног слома јер смо за времена и времена приликама редукovali наше потребе и државне расходе.

Треба даље истаћи и да смањивање расхода у нашем државном буџету није вршено прекомерно и без одређеног праца, јер се нису могле оставити неостварене најхитније државне потребе. Расходи су смањени према смањеним државним приходима, али су смањени они расходи који нису баш неопходно потребни.

И ако привредне прилике још нису изашле из депресије, ипак показују несумњиве знаке побољшања. Међународни живот међутим још увек има толико јакот утицаја и на наш привредни живот, да смо приморани учествовати у општој борби против садање привредне кризе и са надом на успех морамо до краја издржати у овој општој борби. Финансијско стање наше државе ни, улава нам оправдано пуни наде и поверења, да смо већ прешли врхунац ове садање нечајности. Неке привредне депресије. Ми ћемо из ове привредне

1931

(40)

Sloga

I. évf. (1931) 1. sz. – XI. évf. (1941) 3. sz. ?

1. *Sloga* [Egyetértés]
 2. List za grad Sentu, senčanski i novokanjiški srez [Zenta város, valamint a zentai és törökkanizsai járás lapja] (I. 22-től)
 3. Megjelenik minden vasárnap.
 4. Felelős szerkesztő: Nestor Borzaški (I. 15: Ozren Sedakov). Laptulajdonos: Nestor Borzaški (I. 15: Ozren Sedakov)
 5. Szerkesztőség: Mišić vajda u. 1. Kiadó: Mišić vajda u. 1.
 6. Nyomda: Aleksandar Sedakov nyomdája, Zenta
 8. ZTL – I. 3, 6, 17, 22, 24, 25, 28, 35, 40; II. 1, 3, 5, 6, 8, 10, 12, 15, 18, 21, 25, 28, 29, 31, 32, 34, 35, 38, 40, 42–45; III. 2, 6, 9, 16, 23, 24, 26, 35, 38, 40, 42, 43, 50; IV. 8, 9, 25, 31–33, 35–37, 41, 42, 44, 47, 49; V. 2–7, 13, 14, 17, 18, 20, 21, 26, 39, 47, 48; VI. 1, 3, 4, 9–12, 15, 20, 22, 24, 26, 30, 34, 39, 42, 45, 49–52; VII. 3, 6, 8–10, 15, 20–22, 31, 43; VIII. 3, 4, 6, 8–10, 14, 25–28, 30, 36, 45, 46; IX. 2–5, 9, 12, 14–16, 33, 38, 41; X. 1, 2, 6, 7, 9, 11, 12, 14, 17, 20–23; XI. 3.
ZVK – I. 1–40 (teljes).
ZVM – III. 36, 39, 41, 43, 44; V. 23, 30, 31; VII. 23; VIII. 9.
10. Szerb nyelvű lap. Az első zentai újság, amelyben megjelenik a keresztretjvény.

Ebben az évben megjelent még:

Sentai Újság (31)
Sentai Friss Újság II. (36)
Jedinstvo (38)

1932

(41)

Zastava

I. évf. (1932) 1. sz. – X. évf. (1941) 8. sz. ?

1. *Zastava* [Zászló]
2. Organ sreske organizacije J[ugoslovenske]N[acionalne]S[tranke] [A Jugoszláv Nemzeti Párt járási szervezetének sajtóorgánuma]
3. Megjelenik minden vasárnap.

4. Felelős szerkesztő: Stanoje Ludajić (II. 36?: dr. Miloš Ludajić). Laptulajdonos: Stanoje Ludajić (II. 36?: dr. Miloš Ludajić)
5. Szerkesztőség: Sándor király 22. Kiadó: György herceg u. 7.
6. Nyomda: ORIENT, Bartusz András nyomdája, György herceg u. 7.
8. ZTL – I. 3; II. 7, 8, 14, 15, 17, 22–24, 27, 40, 42, 44, 45, 48; III. 1, 7, 9, 12, 13, 15, 25, 27, 30, 33–35, 38, 42, 44, 46, 47, 49, 51; IV. 3, 5, 7–10, 14, 15, 17, 19, 20, 23, 25, 31, 32, 37, 41, 42, 44, 46, 49; V. 2, 3, 7, 9, 12, 16, 18, 20, 22, 27, 30, 31, 45, 50; VI. 1, 4, 5, 7, 11, 12, 24, 37, 42, 45, 47; VII. 1, 2, 4, 6, 8, 9, 20, 25, 28, 31, 46, 52; VIII. 4, 5, 10, 12, 18, 26, 27, 41, 43; IX. 2, 4, 8, 11, 21, 22, 31, 34; X. 4, 6, 8.
ZVM – II. 36, 43, 44, 48, 49; IV. 34.

Ebben az évben megjelent még

Sentai Újság (31)
Sentai Friss Újság II. (36)
Senčansko-novokanjiški glasnik (38)
Sloga (40)

1933

(42)

Kópé

1933

1. *Kópé*
4. Felelős szerkesztő: Biró János
8. Nincs adat (Ozren Sedakov közlése alapján tudunk róla; néhány szám jelent meg).
10. Humoros lap

Ebben az évben megjelent még

Sentai Újság (31)
Sentai Friss Újság II. (36)
Sloga (40)
Zastava (41)

1934–1937

Ezekben az években megjelent:

Sentai Újság (31)
Sentai Friss Újság II. (36)
Sloga (40)
Zastava (41)

(43)

Híradó

I. évf. (1938) 1–10. sz., majd

Szentai/Zentai Híradó IV.

I. évf. (1938) 11. sz. – V. évf. (1942) 4. sz.

1. *Híradó* (I. 11: *Szentai Híradó*; IV. 15: *Zentai Híradó*)
2. Politikai, közművelődés és közgazdasági hetilap
3. Megjelenik minden szombaton.
4. Felelős szerkesztő: dr. Kuthy Zoltán (III. 5: Vámos János). Főszerkesztő: dr. Ferenczi Antal. Kiadó: Vámos János. Laptulajdonos: Vámos János
5. Szerkesztőség: Péter király tér (I. 5: Ilona hercegnő u. 2; IV. 15: az UNIO nyomdában). Kiadó: Péter király tér (I. 5: Ilona hercegnő u. 2; IV. 15: az UNIO nyomdában).
6. Nyomda: Dinka Péter és Társa nyomdája, Zenta (I. 5: UNIO nyomda, Zenta – IV. évf.: tulajdonosok Balog Albert és Balog Károly).
8. OSzK – IV. 15–52 (hiány: 1–14, 39); V. 1–4 (hiány: 5–?).
ZTL – I. 26; II. 1–53 (hiány: 11, 23); III. 1–52 (teljes); IV. 27–51; V. 1–3.
ZVM – I. 1–45; II. 23; IV. 15, 34.
9. Kereszténydemokrata, különös tekintettel a kisebbségi magyarság érdekeire

Ebben az évben megjelent még:

Sentai Újság (31)
Sentai Friss Újság II. (36)
Sloga (40)
Zastava (41)

1939

Ebben az évben megjelent:

Sentai Újság (31)
Sloga (40)
Zastava (41)
Szentai Híradó IV. (43)

(44)

Összetartás III.

I. évf. (1940) 1. sz. – III. évf. (1942) 4. sz.

1. *Összetartás*
2. A katolikus magyarok hetilapja
3. Megjelenik minden szombaton.
4. Felelős szerkesztő: dr. Habram Nándor ügyvéd (II. 47: Temunovics József). Szerkesztő: Gere Vince. Kiadó: Rudics Elek, az alapítók megbízásából (II. 47: dr. Király Károly)
5. Szerkesztőség: Kis Szent Teréz Plébánia. Kiadó: Kis Szent Teréz Plébánia
6. Nyomda: UNIO nyomda, Zenta
8. OSzK – II. 16–52 (hiány: 1–15.); III. 1–4. ZTL – I. 1, 3; II. 18, 31, 33, 34, 47, 51. ZVM – II. 13–17, 50.

Ebben az évben megjelent még:

Sentai Újság (31)
Sloga (40)
Zastava (41)
Szentai Híradó IV. (43)

1941

Ebben az évben megjelent:

Sentai Újság – Zentai Újság (31)
Sloga (40)
Zastava (41)
Szentai Híradó IV. – Zentai Híradó IV. (43)
Összetartás III. (44)

1942

Ebben az évben megjelent:

Zentai Újság (31)
Zentai Híradó IV. (43)
Összetartás III. (44)

1943

Ebben az évben megjelent:

Zentai Újság (31)

1944

(45)

Senćanske novine – Sentai Újság

[I. évf.] 1944. október 10.

1. *Senćanske novine – Sentai Újság*
4. Szerkeszti: a szerkesztőbizottság. Felelős kiadó: a [Zentai Ideiglenes] Bizottság
8. ZTL – 1944. október 10.

(46)

Sloboda – Szabadság

[I. évf.] (1944) 1–2.

1. *Sloboda – Szabadság*
2. Organ mesnog Narodnooslobodilačkog Odbora – A helybeli Felszabadító Népbizottság [sic!] sajtószerve
6. Nyomda: Dinka Péter és Társa nyomdája, Zenta
8. ZTL – [I.] 1, 2.
ZVM – [I.] 1.

Ebben az évben megjelent még:

Zentai Újság (31)

1945–1951

Szünetel a hírlapkiadás.

1952

(47)

Testvériség

I. évf. (1952) 1. sz. – II. évf. (1953) 70. sz.

1. *Testvériség*
2. A Zentai Népfrent hetilapja (II. 57: A Dolgozó Nép Szocialista Szövetségének zentai hetilapja)
3. Megjelenik minden szerdán,
4. Felelős szerkesztő: Mucsi József. Kiadó: Zentai Népfrent
5. Szerkesztőség: Tito marsall tér 5. (I, 43: Petar Drapšin u. 1.). Kiadó: Tito marsall tér 5. (I, 43: Petar Drapšin u. 1.)
6. Nyomda: UDARNIK könyvnyomda, Zenta
7. Mellékletek: *Éjjéli Újság*, a lap alkalmi melléklete, illetve kiadványa (I. 48. sz. alatt mint önálló lap)
8. ZTL – I. 1–45 (teljes); II. 46–70 (teljes).
ZVM – I. 1–45 (teljes); II. 46–70 (teljes).
10. A II. évfolyam után a lap számozása folytatólagos.

1953

(48)

Éjjéli Újság

I. évf. (1953) 1. sz. – IX. évf. (1962) 2. sz.

1. *Éjjéli Újság*
2. Humoros lap
3. Megjelenik évente egyszer (szilveszterre)
4. Szerkesztő: A *Testvériség* szerkesztőbizottsága
6. Nyomda: UDARNIK könyvnyomda, Zenta
8. ZVM – I. 1; IX. 2.

Ebben az évben megjelent még:

Testvériség (46)

Poštarina
plaćena
u gotovom

HÍRADÓ

CENA
ÁRÁ 10.

POLITIKAI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Izlazi svake subote. Megjelenik minden szombaton
Uredništvo i adm. Szerkesztőség és kiadóhivatal
SENTA, KNJEGINJE JELENE UL. 2.

Glavni urednik: — Főszerkesztő:
Dr. FERENCZI ANTAL

PRETPLATNE CENE: ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Za celu godinu Egész évre 50 D.
Za polu godinu Félévre 25 D.
Za inostranstvo Külföldre 75 D.

I. évfolyam

Szenta, 1938. április 10

8. szám

Iskoláink ügye

Népünk hivatott vezetői nem egyszer terjesztették már elő illetékes helyen a magyar kisebbség iskolai ügyi bajait és kívánságait. Éveken keresztül azonban csak egyes kérések nyertek elintéztést, a magyar kisebbségi iskolasérelmek általános orvoslására nem került sor. Most újra a legilletékesebb fórumok elé terjesztik vezetőink azokat a kérelmeket, amelyek teljesítése iskoláink zavartalan működését biztosítaná.

Tisztában vagyunk ugyan azokkal a nehézségekkel, amelyek a tanítói létszámemelés tekintetében a szükséges anyagi fedezet hiánya miatt általában fennforognak; meg vagyunk győződve a tanügyi kormányzat azon szándéka felől is, hogy az anyagi lehetőségekhez képest segíteni és javítani kíván a magyar kisebbségi iskolák állapotán, de ezek a jó szándéku kijelentések és biztató ígéretek még nem elegendők megnyugtatásunkra és jogos kérésünk kielégítésére.

Maga a népünk tartja állandóan felszínre az iskolák kérdését, amikor szinte állandóan, úgy egyesek, mint küldöttségek, felkeresik a városvezetőséget, politikai tényezőket és tanügyi hatóságokat, hogy üresen álló iskolákhoz tanítók kinevezését kérik vagy elhelyezett tanerők visszahelyezéséért folyamodjanak, új kisebbségi iskola megnyitását szorgalmazzák, gyermeküknek a magyar tagozatra való visszavezetéséért instanciázzanak.

A városelnök nem egyszer számolt be a képviselőtestületnek a város és az egész járás területén üresen álló államnyelvi és legnagyobb részben magyar tannyelvű iskolákhoz szükséges tanerők sürgős kinevezteléséről. Ma is nem egy magyar tannyelvű iskola van a határban üresen, bár kétségtelen, hogy még Szentán van legkevesebb ok e tekintetben panasza. De rajtunk kívül ugyszólván az összes helyeken, ahol a magyar kisebbség nagyobb tömegben lakik, sokkal több és nagyobb a hiány tanítóknak.

Ugyanakkor azonban nagyon sok magyar anyanyelvű tanító van elhelyezve az ország déli részében, ahol egyáltalán nincs magyar iskola, azonkívül itt, a mi vidékünkön is, igen gyakori eset, hogy magyar tanító államnyelvi osztályba van beosztva, viszont magyarul nem tudó tanít a magyar kisebbségi iskolában. Van továbbá itt elég sok végzett kisebbségi tanerő, akiket kinevezés útján alkalmazni lehetne iskoláinkban.

Régi sérelme kisebbségi népünknek, hogy az alsóbbfoku tanügyi hatóságok még mindig nem értelmezik eléggé szabadelvében a beiratkozásoknál a szülők elhatározására vonatkozó rendeleteket és igen sok gyermeket nem engednek a magyar anyanyelvű osztályokba szüleik neve miatt. Ugyanakkor a német kisebbség már régóta élvezi a kormány megértő rendelkezése következtében azt az előnyt, hogy a német szülő azon kijelentését, hogy német nyelvű osztályba kívánja járattatni gyermekét, az iskolaigazgatóságok minden esetben méltányolják és tiszteletben tartják.

Nagy meglepődést váltott ki a magyarság körében a kormány azon rendelete, amellyel megnyitotta az őszszel a magyar tanítóképző első osztályát. Azonban teljes megnyugvást csak akkor kelthetett volna a kormányrendelet, ha ez minden évben érvényes lenne a magyar tanítóképző első osztályának megnyitására. Ez a kérdés is a legsürgetőbb és legfontosabb tanügyi kéréseink közé tartozik.

A magyar kisebbség nagy várakozással tekint most a kormány döntése elé. Bizik abban, hogy a megbízhatóságát a kormány méltányolni fogja és egyéb életbe vágóan fontos kéréseivel együtt iskolai ügyünket népünk megelégedésére rendezni fogja.

Fertőző betegségek a városban. Városunkban a múlt napokban több vörheny és difteritisz megbetegedés történt. A difteritisz a tanyákon is nagyon elterjedt.

BELFÖLDI HIREK

Magarasevics közoktatásiügyi miniszter a sajtó képviselői előtt a kisebbségi iskolák ügyéről a következőképp nyilatkozott:

„Ismerem a kisebbségi iskolák viszonyait. Hangozlatom, hogy jelenleg nincs különösebb nehézség abban a tekintetben, hogy a vajdasági kisebbségek szabad kulturális és közoktatási tevékenységet fejtsenek ki, amelyet mindenkor tárgyilagosan és türelmesen segíteni fogok, ha egyébként megfelel népünk szellemének, amely oly sokáig harcolt ezen a vidéken a kisebbségi jogaiért.”

A petrovgrádi városi képviselőtestület ülésén, amelyen Rajics bán kinevezését ünnepezték, dr. Várady Imre, a vajdasági magyarság egyik vezetője a következőket mondotta:

„A petrovgrádi magyar nemzeti kisebbség nevében, sőt azt mondhatom, hogy az egész vajdasági magyar nép nevében kijelenthetem, hogy a legnagyobb örömmel csatlakozhatunk a városelnök indítványához. Nagy öröm nekünk magyaroknak, Rajics Szvetisláv bálná történt kinevezése, hiszen ő ugyszólván valamennyiünket ismer és mi régóta ismerjük őt.

A pénzügyminiszter határozata értelmében a Dunabánság költségvetését 31 millió dinárral le kellett szállítani. A pénzügyminisztérium módosítása után az idei dunabánsági költségvetés kiadásainak fedezésére a tervezett 33 százalékos pótlód helyett 20 százalék lesz a pótlód. Eddig 10 százalék volt. Az iskolai pótlódot is felemelték 15 százalékról 16 százalékra.

A magyar vezetők a magyar iskolákért.

Dr. Várady Imre és dr. Deák Leó szerdán Beogradba felkeresték Sztankovics Szevtozár földművelésügyi minisztert és többek között szóvá tették az ingatlanforgalom korlátozásáról szóló rendeletét is. Majd utána felkeresték Magarasevity Dimitrije közoktatásiügyi minisztert, akivel a magyar kisebbséget érintő iskolai ügyi kérdésekről tárgyaltak. A miniszter kilátásba helyezte a beogradai magyar tanítóképző folytatólagos kiépítését olyformán, hogy a szeptemberben kezdődő új iskolaévben az első osztályt újra megnyitja és így a tanítóképző fokozatos teljes kiépítése biztosítottnak látszik. A miniszter egyben kilátásba helyezte, hogy fokozottabb figyelmet szentel a magyar elemiiskolák magyar tanítói karának kiegészítésére. Mindkét miniszter nagy figyelemmel és megértéssel hallgatta meg a magyarság képviselőinek előterjesztéseit.

ÖSSZETARTÁS

A KATHOLIKUS MAGYAROK HETILAPJA

I. évfolyam

1. szám

Szepta, 1940. november 2.

Megjelenik minden szombaton

Beköszöntő helyett:

A háborúk fúriájától hajszoltan is...

Mindannyian egy örületes haláltánc forgatagában járunk. Egy megbómlott világ, egy elemi életerzésein elferdült, — emberi esendőségeinek feneketlen mélyeibe zuhanat társadalom láza s öngésc perzsel és süttörög körülöttünk. Lelkek millió hányódnak a kielégíttelenség és halálos nyugtalanság fergetegében, hűsítő itakra, simogató jószágra vágyó szivek gyöttrő csalódottságban!

Es az emberiség halálától szavai és tudományról szónokol. Emberi nagyságról és civilizációja áldásairól beszélt, holott minden emberi lét lényege s alapeleme mindig újra kisiklik a lába alól, s ami lelkének éltető alapja lenne: az igazság, élet, szeretet és remény, — mindig újra szennyes füstté foszlik s koromná feketül, a szemé előtt!

Ugyanakkor azonban ez a világ maga is vétkes a maga szörnyű nyomorúságában. Azért vak és azért beteg, mert maga tette magát s teszi azt szüntelenül. Nyomorúsága: bűntetés is! Megérdemelt belső lakolás

az emberiségéből való kitérközés és széthúzás vétkeiért. Ahogy Szent Pál apostol írja a római pogányokról, hogy azért zuhanat bűnök és nyomorúságok örvényeibe, mert nem akarták meglátni az Istent s bűntetéséből az Úr prédául vetette őket a saját erkölcsi vakságuk elé.

Szerencsétlen, szegény emberek! Fehérek és feketék, sárgák és földbaránák, cirkimók és kalferek, kulturált európaiak és — többé — civilizálatlan amerikaiak, — sodródó embercsoha: lelkek és szivek hőmpölygő ársai, nevetők és sírók, házasodók és egymást temetőkl... Hogyan kell szánnunk titeket, nemcsak azért, mert nyögtök és szenvedtek, hanem, mert bűnötlökkel magatok okoztatok a bajt, — és az itt a földön halálba sorvaszt titeket, de ugyanakkor talán az odatúl rátkot váró még szörnyűbb szenvedések előhírnöke is!

Es mégis: mindkét fájdalmas nyomorúságnak, — az evilági bajoknak s az odatúl való veszedelmeknek egyaránt minden rémét és rettenetét tö-

kéletesen meg tudná oldani, gyögyörőségesen meg tudná fejteni, és ki tudná gyögyítani, — kacagó, daloló örömmé tudná átvarázsolni az a Vánlaki, akinek neve az Úr igazságos Élete! Az, akitől az emberiségben emberek oly megdöbbenően nagy számban mesze távol járnak.

Azért áldott és boldog az a szent, aki csak egy lépéssel közelebb hozza őket a minden problémát megoldó, minden szenvedést megszüntető, minden tévedező és vakoskodó embertársakat, azt a hullámzó, sokszínű, sokrétű, sok gondú, sok könnyező és sok bűnű embertársat oda tudná terelni az Egyetlenhez, aki fel tudja nyitni a vakok szemét! — Aki: be tudja hullatni a szivekbe az Ő szeretetének gyögyító, örök életre passzító mézét: az a szociális igazság Paradicsomává segít átvarázsolni azt a földet, — odatúl pedig a milliók poklát, milliók Menyországává.

— Jer, katolikus magyar Testvérem, le ne kiséünk, kés a kisében menjünk Hozzá!

KÜLPOLITIKAI HELYZET

Hitler és Mussolini

brenneri találkozásának eredményei kezdenek kibontakozni

A találkozás lezárásával a spanyol belügyminisiter — ma már a spanyol külügyek vezetője — német- és olaszországi hosszabb ténfokozás után aznal utazott haza, hogy Francot, a spanyol államfőt újabb megbecsölőre a Führerhez küldje.

Gibraltár, a spanyolok lájé sebo

A Hitler és Franco közötti brolly tárgyalásokon bizonyára Gibraltár, Anglia egyik legérzékenyebb pontjáról volt szó, mert erre a kis sziklásöcskéké Spanyolország igényt tart, mint jogos tulajdonsára, bár Nagy-Br-

annia nem hajlandó azt csak úgy — még erőért — átengedni a spanyoloknak, mert a gibraltári erődítvány az Angol Világbirodalom egyik földközttengeri kapuja.

Német-francia együttműködés a káthátáron

Allg pár aspra a brenneri találkos után Hitler már Laval francia minisiterrel, majd Petain marsallal, a francia államokkkel folytatott titkos megbeszöléseket. A tárgyalásról csak annyit sávtágt ki, hogy a francia kormány elvben hozzájárul a Német-ormággal való együttműködéshez.

A francia sajtó viszshangja

A francia sajtó megállapítja, hogy Hitler nem akarja leltárat, megsemmisíteni és megalázni Franciországot, hanem együttműködést, szövötötvet kíván az új, a munka alapján felépülő Európa számára.

Olaszország gyanakszik

Érdemes, hogy az olaszok sehogysem akarnak hitet adni a franciák őszinteségének és ettől tartanak, hogy a franciák csak alkalmatlanra várnak, hogy újból a Tengely ellen forduljanak.

Németek védik a román petróleumkutakat

A brenneri találkos harmadik frjakos része a német kiképesítések megjelenése Romániában. Első dolguk volt az olaszok védelmének kitérés és a háborúsáit kitérés irányítás, majd megkondták a román csapatok kitérését a légtámaszok ellen behatás védelmére.

СЕНТАНСКЕ НОВИНЕ

SENTAI UJSÁG

Уређује уреднички одбор
Szerkeszti a szerkesztő Bizottság

Одговоран је Одбор
Kiadásért felel a Bizottság

Становници Сенте! БРАЋО.

Непобедљива Црвена Армија ослободила вас је. Основан је Провизорни Комитет од српских и мађарских становника града Сенте. Овај Комитет је преузео управу града. Најважнији задатак Комитета је, да гарантује безбедност становништва.

РАДИ ТОГА НАРЕЂУЈЕ:

- 1) Свако да се покорава наређењима Црвене Армије, Југословенске ослободилачке војске и Провизорног Комитета.
- 2) Свако треба да се мирно влада, јер никој не сме да се деси бесправна увреда.
- 3) Од 20 часова до 5 забрањено је кретање у унутрашњости и изван територије града. Рад тече и даље!
- 4) Због евентуалних ратних операција, кретање изван вароши је опасно. Зато је препоручљиво да се град не напушта до даљих упутстава.
- 5) Точеме алкохолних пића строго је забрањено!
- 6) У погледу животних намирница и осталих неодложних потреба становништва предузете су мере. Црна трговина, скривање и нагомилвање животних намирница и друге робе кажњива се смрћу.
- 7) Законито платежно средство засада остаје и даље цент.
- 8) О безбедности становништва брине се народна стража, која стоји под управом комитета. Жеља команданта Црвене Армије јесте: обезбеђење реда и мира. Комитет зато позива становништво да се у сваком случају овим наредбама покорава.

ПРИВРЕМЕНИ КОМИТЕТ
ГРАДА СЕНТЕ.

SENTA LAKOSAI! Testvérek.

A legyőzhetetlen Vörös Hadsereg felszabadított benneteket! A város ügyeit intéző ideiglenes Bizottság szerb és magyar sentai lakosokból megalakult. A Bizottság legfontosabb feladata, a lakosság teljes biztonságának fentartása.

EZÉRT ELRENDELI

- 1) Mindenki feltétlenül engedelmességedjék a Vörös Hadsereg, a Jugoszláv Hadsereg és a Bizottság rendelkezéseinek.
- 2) Nyugalmát mindenki őrizze meg, senkit jogtalan bántódás nem ér.
- 3) Este 8 órától reggel 5 óráig tilos a közlekedés, úgy a város bel-, mint külterületén.
- 4) A munka folyik tovább! A városon kívül azonban néhány napig az esetleges harcok miatt életveszélyes a mozgás, ezért senki a határban ne dolgozzék!
- 5) A szeszesitalok fogyasztása szigoruan tilos.
- 6) A lakosság ételmi és egyéb szükségleteinek ellátásáról intézkedés történt. Az ételmi és egyéb közszükségleti cikkekkel való üzérkedés, azok halmozása és rejtetése halálbüntetést von maga után.
- 7) Törvényes fizetési eszköz továbbra is a pengő.
- 8) A közbiztonság felett a Bizottság parancsnoksága alatt álló magyar-szerb Népőrség őrködik.

A rend- és béke fenntartása a Vörös Hadsereg Parancsnokságának legfőbb kívánsága. A Bizottság ezért felhívja a lakosságot, hogy fenti rendeleteit maradéktalanul tartsa be.

A ZENTAI IDEIGLENES BIZOTTSÁG.

Један рубел вреди 3 пента, а један пент 18 динара.

Egy rubel értéke 3 pengő. Egy pengő 18 dinárt ér.

СЛОБОДА ★ SZABADSÁG

орган месног
Народно-Ослободилачког Одбора.

a helybeli Felszabadító Népbizottság
sajtószerve.

„Слобода“

Дољаском Црвене Армије и Југословенске Народне Ослободилачке Војске једним ударцем збрисана је цензура, чије ширење лажних вести неповољно утицало на шире народне слојеве. У руди вам је новина, чији је сваки редак прожет чистом савешћу, слободном одређењу.

Научили сте да су вам новине пуке самих лажних Најзад, ево вам један лист, за чију садржину не може нико ништа да збрива, јер се у њему појављује чиста и беспрекорна истина. Оснивач овог листа је сам народ, његови најбољи синови - а народ пак неће дозволити да од самог себе буде изварен.

Задатак нашега листа је да у сваком свом редку служи народу за своју слободу за његово уздизање и бољу будућност.

Ове новине су ваше новине! Читajte их, и распростирајте их!

Грађани!

Имали сте једну читаву недељу на расположењу. Све сте казали. А нарочито ви малодушни и лаковерни. Свашта сте мислили и говорили. Ишли сте толико далеко, да сте били и гласнији него што је требало. Замишљали сте да је све ово ево позориште или можда циркус. Сада је дошао и на нас ред. Сада кад смо стиснули песнице и размахујемо са њима, не треба да се чудите томе. Овако смо се бар упознали. Ми смо ћутали, да би могли мирно да пратимо вашу скретања, стремљења и струјања. Сада када смо јачи него што смо били, ми вам се приказујемо у правој боји. Веровали сте, да се увреде патње и болови, нанети без разлога, могу лако заборавити. Зар може ико од нас очекивати или чак желети да будемо великодушни? Вара се сваки онај, који мисли да ће мо ми скрепути или можда одустати са нашег пута. Можда би ми то и учинили, али нас у том спречавају на првом месту гробови. Они који су пре нас прошли, изазивали су својим недељима глушање читавог културног човечанства. Није била лажа наша борба, а та борба трајаће све дотле, док коначно над лепшом звери не будемо триумфовали. Наша борба могла је и искључиво мора да буде само борба на живот и смрт. Масовна убијања нисмо ми взумели. Грбови жена и

милиона европских народа исправан. У том свом ходу изазивали су бескрајну глад, пустош и беду најширих слојева на читавој нашој хемисфери. Никада још историја није забележила такве страхоте, какве су изазвале хорде Хитлерове и Мусолинијеве у заједници са својим сателитима. У својој „културној мисији“ они су стигли чак до Волге, али су у њој коначно нашли своје гробове. А тамо далеко на Волги у једном сирном одушевљењу радника, инжињера, сељака и професора, били су разбијени и измршварени, да се никад више не подигну.

Ми, југословени, на томе жртвенику понели смо тежак крст. Зато смо тако одушељено приграбили давно жељену слободу. На тој страшној ветрометини, кроз снег и ледену кишу, наша деца, кроз балканске кланце и непроходне путеве, бранили су земљу хајдучки, створивши легенду какву још ни један народ није записао у својој прошлости. Наше девојке биле су Орлеанке Орлеанке слуге и на сваком месту, заједно са својим друговима и браћом.

Питамо вас, може ако од таквог ратника, коме су попалили дом, родитеље, браћу и сестре поубијали нацисти, очекивати великодушност? Срамота је и мислити на тако што. Сматрамо за потребно, да вас упозоримо на то, верујући, да ће те нас разумети, да би отклонили незгодне последице због неразумевања.

Ово је само наш почетак. Наш рад није ни мало лак, јер последице нацистичких пустошења нису биле мале.

Варају се они који мисле да ми незнамо шта би се нама догодило, када би још једанпут нацистичке хорде и фашисти прошли окуда. Зато је потребно мање причати, и више радити. Зрно жита или кукуруза, то је за нас исто што и кап крви. Сваки изгубљени тренутак рада, може да значи читаву вечност. Мање по улицама, а више на послу, то је закон наших дана. Ко воли слободу, тај ће да ради, а лештинне и саботере искоренићемо немилосредно.

ОБЈАВА.

При упису ученици дужни су поднети сведочанство о свршеном претходном разреду.

Упис ће се вршити од 9 до 12 часова овим редом:

1. У понедељак 23-ог о. м. I. II. разред.

2. У уторак 24-ог о. м. III. и IV. разред.

3. У среду 25-ог о. м. V, VI, VII и VIII. разред

4. У четвртак 26-ог о. м. ученици свих разреда који се из оправданих разлога нису могли уписати одређених дана

Управа држ. гимн. у Сенти.

Вести Народно Ослободилачког Одбора.

Народно Ослободилачки Одбор ради у име народа. Пратите са интересовањем његов рад и његове наредбе.

Позивамо све оне грађане и грађанке нашега града, изнад 16 година, који хоће да учествују у борби за ослобођење народа и уништење фашизма, и хоће да ступе у редове Народно Ослободилачке војске маршала Тита, нека се заинтересују за упуства и обавештања у градској кући, на првом спрату, у сони број 18,

— Легитимације за ноћно кретање, као и све друге легитимације биће измењене са фотографијама снабденим легитимацијама. Легитимације издате досада од Народно Ослободилачког одбор помишљавају се. Позивају се сви они, који имају од вођа ове легитимације, да их врате и нека понесу фотографију да би добили нове легитимације са бројем.

— Позива се становништво да uklони све знакове три и по годишње окупације. Улице добивају стара имена од пре 11-ог априла године 1941. Бројеви и даље остају исти.

— О кућама и земљама оних насељеника који су 1941 године отерани са ове територије, и сада се враћају својим кућама, решили смо следеће:

Свако је дужан да врати насељеницима сопствену кућу и земљу. Из куће треба да се иселе за 8 дана, али повраћеном власнику треба дати одмах конака. Са сваки евантуалним проблемом треба се обратити Народној Стражи. Ако се стари власник ових кућа и земаља не јавља, оно остаје у рукама садањег поседника до даљих наређења.

О кретању и раду изван града међодржава су само улупства Црвене Армије. Народно Ослободилачки одбор у ово не може да се меша. На местима где то војници дозволе може се и даље мирно радити.

Testvériség

A ZENTAI NÉPFRONT HETILAPJA

I. évfolyam — I. szám

Szerda, 1952. február 20.

Ára 5 dinár

Irányelveink

Magyar nyelvű sajtónk újabb egy lappal gyarapodik. Ujabb bizonyítéka ez annak, hogy a magyarországi kulturális fejlődésnek lehetőséget nemcsak az alkotmány szavatolja, de tárgyi bizonyíték is ez amellet, hogy a szociálista állam a nemzetiségek, konkrétan a magyarság szabad, szocialista szellemi és társadalmi életében korlátlan lehetőségeket nyit. Éppen ezért bármennyire is kisjelentőségűnek látszik egy vidéki magyar lap megjelenése, mégsem szabad közönnnyel fogadnunk ezt az eseményt.

A múltban is volt magyar lap Zentán. Néha két-három lap is megjelent. Ezek az újságok a régi Jugoszláv idő kicsinyes, helyi pártpolitikai vagy személyi torzalkodásainak voltak eszközei, olyan sajtótermékek voltak ezek, amelyeknek a széles néptömegek életkérdéseire semmi közük nem volt a csak az uralkodó politikai pártok vagy körök céljait szolgálták. A most meginduló lapunk nem ezeknek az újságoknak a szellemét és emléket akarja feléleszteni. A szocialista sajtónak más céljai vannak: nem a szenzációk keresése, nem kicsinyes személyi ellentétek és intrikák szellőztetése a célja, hanem a társadalmi, gazdasági és kulturális életünk helyi kérdéseinek megvitatása, a Népfront szervezeteinek életében felmerült kérdések helyes megvilágítása; egyezőval a városunk és a járás dolgozó tömegeinek helyesirányú eszmei és politikai nevelése és tájékoztatása. A Vajdasági Népfront lapja a Magyar Szó ezekkel a helyi problémákkal nem foglalkozhat teljes terjedelmükben és minden vonatkozásukban.

A Magyar Szó csak vajdasági jelentőségű, az egész tartományunk szempontjából fontos kérdéseinket tárgyalhatja hasábjain. Ezért volt szükséges egy olyan lapnak a megindítása, amely a mi belső problémáinkról tájékoztatja a város és a járás dolgozóit s azokkal együtt találja meg a helyes utat, amelyen tömegszervezeteinknek, kulturális és politikai fejlődésünknek kell haladnia az egységessé szocialista célok felé.

Lapunk már nevében hordja egyik fontos célját: a szocialista közönség megszilárdításának, további építésének eszméjét és eszközét: a nemzeti megbékélés, a testvéri összefogás magasabb elgondolását. Ma, amikor magyart és nem magyart egyaránt át kell hogy fűtsön országunk szocialista építésének és a szocialista vívmányok közös megvédelmézésének gondolata, a testvériség esz-

meje soha nem volt annyira időszerű, mint éppen ezekben az időkben.

Ennek a gondolatnak az erősítése, a testvériség eszméjének fejlesztése mindannyiunk fontos feladata kell hogy legyen. Éppen ezért nemcsak a lap szerkesztőségének kell a társadalmi életünkben felmerült kérdésekről írni; nem szabad, hogy ez az új lap csak egy-két ember, vagy egy szűk kör szerve legyen. Tekintve, hogy e lap hasábjain a mi egész társadalmi életünk minden vonatkozottát, városunk és a járás mindenkit érdeklő problémáit akarjuk megszólaltatni, éppen ezért lapunk szerkesztése közös ügy kell hogy legyen.

Minden front-alapszerzet, minden munkaközösség, intézmény, egyesület és minden személy helyet kap lapunk hasábjain. Jgy akarjuk megvalósítani kollektív lapszerkesztés gyakorlatát, így akarjuk elérni, hogy a lap ne egy pár ember eszköze legyen, hanem az egész város- és járás fóruma, amely mindenki egyenlő joggal szólalhat meg. Csak ilyen módon érhetjük el célunkat: azt, hogy a lap valóban dolgozó népünk céljait szolgálja, közéletünk esetleges ferdeségeit, a politikai és társadalmi élet egyes visszasságait orvosolja. Komoly segítséget fog nyújtani ez a lap mindazoknak, akik a mi életünket, pontosabban szólva a város és a járás dolgozóinak a javát akarják előmozdítani a hibák kiküszöbölésével, a fogya-

tékosságok eltüntetésével. A parasztság e lapban épp úgy megtalálja a maga segítőitársát, az ő életét érdeklő kérdéseket, mint a munkás vagy az értelmiségi. Lapunk azonban nem foglalkozhat csak a szakkérdésekkel, hiszen mindenkihez szól. A lapnak törekedni kell arra is, hogy tájékoztatást adjon fontosabb kül- és belpolitikai eseményekről, lemérje azoknak eredményét és viszhangját a mi szűkebb körünkben, továbbá, hogy szorakozást is nyújtson, hogy sportéletünk időszerű eseményeiről is beszámoljon jelezze a fontosabb helyi-jellegű kulturális vagy politikai események időpontját, hogy szervezze és mozgósítsa a város és a járás dolgozóit a Népfront céljainak elérésében.

Ezekkel a gondolatokkal bocsájítjuk utjára lapunkat s reméljük, hogy célját nemcsak annyiban éri el, hogy régi hiányt pótol, hanem annyiban is, hogy nagyban hozzájárul a mi helyi problémáink sikeres megoldásához.

A Népfront Vezetősége.

A járási Népfront VI. értekezlete

Állandó és kitartó harc szükséges, hogy a Népfront továbbra is hozzájáruljon a szocializmus kiépítéséhez, hazánk védelmi erejének megerősítéséhez és a szocialista demokrácia kiszélesítéséhez

Ez év február 10-én a Munkásothon nagyteremben tartották meg a Népfront VI. Járási értekezletét. Ezen 286 a Népfront alapszervezetekben előzőleg megválasztott kiküldött vett részt.

Az értekezleten résztvett Rebák László a „Magyar Szó” főszerkesztője, mint a Tartományi Népfront kiküldöttje és más vendégekkel a Jugoszláv Néphadsereg képviselője.

Az elnök és a többi bizottságok választása után a Járási Népfront nevében Farkas Nándor a Népfront elnöke megtartotta beszámolóját.

Farkas Nándor beszámolója

Farkas elvtárs a beszámoló kezdetén megjegyzi, hogy 1945 óta ez az első eset, hogy az értekezleten résztvesznek mind a város, mind a járás kiküldöttjei. Az V. járási népfrontértekezletet 1950-ben tartották meg. Az elmúlt két év folyamán, Pártunk és Titó elvtárs vezetésével, dolgozóink hőiesen harcoltak hazánk szabadsága és függetlenségének megőrzéséért az orosz imperialisták és csatlósai ellen. Ugyanakkor a város és falu dolgozóit hatalmas erőfeszítéseket tettek a szocializmus kiépítéséért.

Farkas elvtárs a következőkben kiemelte, hogy hazánk közgazdasági és kulturális kérdéseinek megoldásában járásunk népfrontszervezete cselekvően vett részt. Járásunk népfrontszervezetei a békekért, önállóságáért és függetlenségéért, valamint az ország szocialista kiépítéséért való harcban cselekvő volt. A Népfront szervezte meg 1950 márci-

usában a Szövetségi Szkupstina választását, 1950-ben a járási és városi népbizottságok választását, valamint 1951 márciusában a Szerb Népköztársaság Szkupstijnájának választását is. A népfront a legaktívabban vett részt a vetési, aratási és felvásárlási tervek megvalósításában a második népkölcson jégzésében. Különléle munkaakciókat szervezett a front terveknek megvalósítása érdekében, munkásbrigádokat küldött a kulcsobjektumok (Szvetozárevó, Kosztolac, Arangyelovac) kiépítésére utakat javított, megszervezte az ócskavas gyűjtését, erdőstelt, harcolt a szövetségi kormány különféle rendeleteinek és utasításainak megvalósításáért, közgazdaságunk kiegyensúlyozásáért, magyarázta tagságának a Központi Pártvezetőség IV. plénumának határozatait hazánk további demokratizálásával kapcsolatban, az SKP konferenciájának határozatait az egészségügygel kapcsolatban, megszervezte az őszi termények időbeni betakarítását, megismertette a tagságot hazánk nemzetközi helyzetével és fejlesztette a tagság hazafias öntudatát, valamint annak elszántságát hazánk függetlenségének megvédése érdekében. A járási népfrontszervezet ilyen sokoldalú munkájának alapját Jugoszlávia Szövetségi Népfront Bizottságának 1950-ben hozott határozata, Szerbia Népfrontszervezetének III. kongresszusa, valamint a tartományi Népfrontkonferencia, a JKP Központi Vezetőségének levele a politikai munka helyzetéről a Népfrontban Szerbia és Vajdaság Népfrontszervezetének 1950 és 51-ben

megtartott plenáris ülésén hozott határozatok és beszámolók alkották.

Az elért eredmények annál is inkább jelentősek, mert azokat abban az időben érték el, mikor a Szovjet Szövetség és csatlósainak nyomása és háborúraisztó propagandája mind erősebb volt hazánk ellen. Ezek az ellenséges fellépések hozzájárultak járásunk dolgozóit meggyőződésének megerősítéséhez, hogy csak kormányunk külpolitikája helyes és igazságos. A tömeg egységének megőrzése a békekért, függetlenségéért és a szocializmus kiépítéséért folytatott harcban a járási népfrontszervezet munkájának legnagyobb eredménye. Tekintettel arra, hogy járásunk közvetlenül határos a magyar guberniával, melyben a gubernátor Rákosi és cinkosai, az agresszív nyomás minden eszközt felhasználják ellenünk. Járásunk határszakaszok az év folyamán gyakoriak voltak a különböző provokációk, területeinknek rakétával és reflektorokkal való megvilágítása, a területeinkre való lövöldözések, a határeink állandó és rendszeres kihívása puskával célozva azokra, egy határőrünk megsebesítése, kémei átsempészése, a pesti rádió hazug propagandája járásunkról, a hazánk elleni propaganda anyagok átsempészése. Ezek számtalan kísérletek arra, hogy megintassák népeinket, hogy megbontsák a szerbek és a magyarok közötti testvériséget és hogy pánikot keltsenek népeink között. Járásunk dolgozóit határozott tiltakozások formájában felelték Rákosi Magyarországnak agresszív törekvésére és kihívá-

A Testvériség Éjféli Ujság-ja

Politikai, társadalmi, gazdasági és kulturális szatíra

I. évfolyam I. szám

1953 január 1

Ara 10 dinár

Éjféli Ujság
Megjelenik évente egyszer
Szerkeszti a Testvériség
szerkesztőbizottsága
A szerkesztésért felelős
nemigen akad
Egyes szám ára 10 dinár
Előfizetés 10 évre 90 dinár
„ 100 „ 750 dinár
Nyomta az Udárnik
nyomda körforgógépről
álmódzó személyzete
kézhajtás: s gépen

B. ú. é. k. 1953

Az Éjféli Ujság, mint a fiatal Testvériségnek ujszülöttje, magára vállalta azt a küldetést, hogy a hagyományos Újév-várás közepette betoppanjon a szórakozó, búfeledést kereső emberek közé és mosolyt, derít vigyen a lelkekbe, hogy minél jobb hangulatban, minél derülátóbban lépünk be az 1953-as esztendőbe.

A szerkesztőbizottság nagy gonddal készítette el ezt az ujságot. Tárgyalt, ülésezett, törte a fejét, hogy kit hogy csipkedjen meg, kinek talál olyan sebezhető pontját, amelyet kikezdehet és némi humor hozzáadásával — mint izesítő fűszer — az olvasónak föttalja.

Nem rosszindulatból teszi ezt, mert hiszen a szerkesztőbizottság egymás között is megvívja ezt a szellemi csatát és igyekeznek egymásnak Ők is meglepetéseket okozni.

E sorok íróját is, miközben ezeket a békéltető sorokat papírra veti, szintén gyötri a balsejtelem, mert ebben a pillanatban még nem tudhatja, minő „kellemes” meglepetéseket készítettek elő részére a kedves kollégák. Egyetlen vigasza, hogy merő óvatosságból és előrelátásból ő — már mint e sorok írója — tőle telhető komisszággal „kikészítette” kollégáit és fegyvertársait már jóelőre, mert biztos, ami biztos, legjobb védekezés a támadás.

És ezt már most kell elintézni, mert a következő Éjféli Ujság még unokatestvérek között is csak 12 hónap múlva jelenik meg.

A szerkesztő bizottság bölcs figyelme számolt azzal, hogy akad majd olyan is, aki esetleg egy kicsit mérgelődik a rovására el-

csaltató mókán vagy tréfán. Itt közlöm a szerkesztő bizottság idevágó határozatát, amely szerint — ha lesz ilyen — annak megbocsáttatik.

Szeretnénk, ha az olvasók olyan szeretettel fogadnák az Éjféli Ujságot, mint amilyen gonddal odaadásal és áldozattal készült az, éppen az olvasók részére, hogy minél jobb kedvvel lépjenek be az Újévbe.

Kiszélesíti hatáskörét a Közoktatási Tanács

A közoktatási tanács legutóbbi ülésén elhatározta, hogy hatáskörébe bevonja az ovodákat és az iskolákat is.

A tanács határozatával szemben az ovónők tanács-talanul állanak.

Kultúregyesületek versenye

Nagy versengés tapasztalható a kultúregyesületek között ebben az idényben. Ugy kezdődött, hogy az Amatőr Színház bemutatta Adát. Erre a Táncsics sem volt rest, bemutatta Becsét. Azután az Amatőrök következtek, amikor bemutatták Moholt. Ezt nem nézhette tétlenül a Táncsics, hát újra Becsét mutatta be.

Szent Kleofás, Mi lesz itt?

Még megérjük, hogy valamelyik saját darabot fog előadni.

A múzeum hírei

Tripolszki Géza, a Városi Múzeum igazgatója ásatásokat kezdett az Amatőr Színház környékén. A megkezdett munkálatok előreláthatólag sokáig fognak tartani, mert — mélyek a gyökerek.

Véglegesítették az ovodák helyzetét

A zentai Ovónők Szervezete határozatot hozott, amely kimondja, hogy az ovodába járó gyermekek alsó korhatára 21 év.

A fölvételre jelentkezőknek hibátlanul el kell szavalni Petőfi: „Anyám tyúkjá” című versét és trokingozni kell tudni.

A hátulgombos nadrág, mint kötelező egyenruha, elengedhetetlen lesz az ovodásoknál.

Megszűnik

a köztisztasági hivatal

Munkatársunk jelenti telefonom.

Megbízható mende-mondák arra engednek következtetni, hogy a köztisztasági hivatal hamarosan megszűnik.

A zentai Verebek Kocsitton Csipegető Egyesülete rendkívüli ülést hívott össze, miután közlélemzésük szorosan kapcsolatos a változással, amely a vállalat megszűnése kapcsán előállhat. Számolnak azonban azzal, hogy az utcaesprők ezután nem fognak sok kárt okozni a lovak által nyújtott friss élelemben.

FORRÁSOK

Országos Széchényi Könyvtár (Oszk)
– Hírlapgyűjtemény (H-jelzet alatt vagy mikrofilmen)

Zentai Történelmi Levéltár (ZTL)

F: 381. Joca Vujić-gyűjtemény

– Vegyes iratok

– Dudás Andor krónikája

F: 385. Zentai hírlapok gyűjteménye (1875–1953)

F: 423.5. Ipartársulat, Zenta (1853–1949)

Zentai Városi Könyvtár (ZVK)

– Helyismereti gyűjtemény

Zentai Városi Múzeum (ZVM)

– Zentai hírlapok gyűjteménye

BIBLIOGRÁFIA

A magyar sajtó története. Budapest, S. n.

I. Szerkesztette Kókay György. 1979

II. Szerkesztette Kosáry Domokos és Németh G. Béla. 1985

Ballagi Aladár: *A magyar nyomdászat történelmi fejlődése 1472–1877.* Budapest, 1878, Franklin Társulat

Busa Margit: *Magyar sajtóbibliográfia 1705–1849. A Magyarországon magyar és idegen nyelven megjelent, valamint a külföldi hungarika hírlapok és folyóiratok bibliográfiája. I/1–2.* Budapest, 1986, Országos Széchényi Könyvtár

Busa Margit: *Magyar sajtóbibliográfia 1850–1867. A Magyarországon magyar és idegen nyelven megjelent, valamint a külföldi hungarika hírlapok és folyóiratok bibliográfiája. II.* Budapest, 1996, Országos Széchényi Könyvtár

Dezsényi Béla – Nemes György: *A magyar sajtó 250 éve.* Budapest, 1954, S. n.

Erdélyi István: A zentai nyomdáról. *Bilten kulturnog života Sente.* II. kötet (1964), 5. sz. 68–74. p.

Erdélyi István: *Bibliografija senčanskih izdanja* [A zentai kiadványok bibliográfiája]. Senta, 1965, Narodna biblioteka /Zentai Füzetek, 13A/

Erdélyi István: *Izdavačka delatnost u Senti* [Kiadótevékenység Zentán]. In: *Kulturni život III.* Senta, 1968, S. n. /Monográfia Füzetek, 11./ 69–75. p.

Erdélyi István – Vojislav Janković: *Bibliografija pisaca Senčana* [A zentai írók bibliográfiája]. Senta, 1968.

Ferenczy József: *A magyar hírlapirodalom története 1780–1867-ig.* Budapest, 1887, S. n.

Hírlapjaink. A magyarországi hírlapok monográfiája. Készült az 1896-iki ezredéves országos kiállítás sajtókiállítása számára. S. l., 1896., S. n.

I. Szépirodalmi-, divat-, képes- és humorisztikus lapok.

II. Politikai lapok.

III. Szaklapok.

IV. Vidéki lapok.

V. Pótlék.

Ispánovics Csapó Julianna: A vajdasági magyar sajtó története a XX. század elején: helyzetjelentés egy bibliográfiai számbavételről. *Magyar Szó*, 2002. január 12. 7. p.

József Farkas et al.: *A magyar sajtótörténet irodalmának válogatott bibliográfiája (1705–1945)*. Budapest, 1972, Magyar Újságírók Országos Szövetsége

Jugoszlávia könyvtáraiban található, a nemzeti nyelven, az egykorú Magyarország területén 1944-ig megjelent hírlapok és folyóiratok leltőhelyjegyzéke 1870–1969. I–III. Kézirat.

Kemény György: *Magyarország időszaki sajtója 1911-től 1920-ig*. Budapest, 1942, Magyar Nemzeti Múzeum Országos Széchényi Könyvtára /Magyarország időszakos sajtójának könyvészete, 4./

Kereszty István: *A magyar és magyarországi időszaki sajtó időrendi áttekintése 1705–1867*. Budapest, 1916, Magyar Nemzeti Múzeum Könyvtára /A Magyar Nemzeti Múzeum Könyvtárának címjegyzéke: V. Hírlapok és folyóiratok 1867-ig/

Kókay György: *A magyar hírlap- és folyóirat-irodalom kezdetei*. Budapest, 1970. S. n.

Kókay György et al.: *A magyar sajtó története*. S. 1., S. a, Magyar Újságírók Országos Szövetsége – Bálint György Újságíró-iskola

Kolozsi Tibor: *Szabadkai sajtó 1848–1919*. Újvidék, 1973, Forum

Kolozsi Tibor: *Szabadkai sajtó 1919–1945*. Újvidék, 1979, Forum

Markovics Györgyi – Tóbiás Áron: *A cenzúra árnyékában*. Budapest, 1966, Magvető

Márkus László (szerk.): *A magyar sajtó története*. Budapest, 1977, S. n.

Mucsi Ferenc: Sajtó, cenzúra Magyarországon az első világháború idején. *Történelmi Szemle*, 1984. 1–2. sz. 192–202. p.

Nemes Erzsébet: *Millenniumi hírlapok mikrofilmen az Országos Széchényi Könyvtárban*. Budapest, 1996, Országos Széchényi Könyvtár

Pal, Šandor: Štamparstvo u Bečeju (1879–1946) [A nyomdászat Óbecsén]. *Rad vojvođanskih muzeja*, br. 31. (1988–1989) 333–338. p.

Pal, Šandor: Bibliografija bečejske štampe 1994–1961 [Az óbecsei sajtó bibliográfiája]. *Rad vojvođanskih muzeja*, br. 31. (1988–1989) 339–342. p.

Pejin Attila: Sajtóháború Zentán I–XI. *Tiszavidék* [a *Magyar Szó* heti melléklete], 1992. március 20.–június 5.

Pejin, Jovan: *Knjige, listovi, časopisi i muzikalije štampane i objavljivane u Kikindi 1876–1994. Prilog bibliografiji* [A Nagyikindán nyomtatott és megjelent könyvek, lapok, folyóiratok és zeneművek]. Kikinda, 1995, Komuna

Popov, Dušan: *Srpska štampa u Vojvodini 1918–1941* [Szerb sajtó a Vajdaságban]. Novi Sad, 1983, Matica Srpska

Révész T. Mihály: A dualista állam sajtórendszete (1867–1875). *Levéltári Szemle*, Huszonnyolcadik évf. (1978) 3. sz. 557–590. p.

Scheiber Sándor: *Magyar zsidó hírlapok és folyóiratok bibliográfiája*. Sajtó alá rendezte Scheiberné Bernáth Livia és Barabás Györgyi. Budapest, 1993, MTA Judaisztikai Kutatócsoport /Hungaria Judaica, 3./

Szloboda János: *A zentai sajtó története*. Zenta, 1995, Dudás Gyula Múzeum- és Levéltárbarátok Köre /Monográfia Füzetek, 38./

Tolmácsy Géza: *A zentai társadalmi egyesületek 1918-ig*. I–II. Zenta, 1972, s. n. /Monográfia füzetek, 20A és B./

A zentai Casino-egylet alapszabályai. Szabadka, 1862, S. n.

Zenta monográfiája I. Zenta, 2000, Dudás Gyula Múzeum- és Levéltárbarátok Köre.

SZEMÉLYNÉVMUTATÓ

- Árpási Károly felelős szerkesztő 24, 69
- Bába Sándor szegedi nyomdatulajdonos 36
- Bakody Márton tanító,
szerkesztőbizottsági tag 24
- Balog Albert nyomdatulajdonos 89
- Balog Károly nyomdatulajdonos 89
- Barcsy Zsigmond nyomdatulajdonos
15, 16, 35, 36
- Bartha Miklós publicista, országgyűlési
képviselő 22, 60
- Bartusz András nyomdatulajdonos 89
- Beretka Imre nyomdatulajdonos 15, 59, 60,
66
- Beslics Demeter/Dimitrije dr. ügyvéd,
felelős szerkesztő 73
- Biró János nyomdatulajdonos, felelős
szerkesztő 15, 53, 59, 67, 89
- Bittermann A.-né nyomdatulajdonos 36
- Bittermann Andor nyomdatulajdonos,
lapkiadó, felelős szerkesztő 15, 37
- Bittermann Károly szabadkai
nyomdatulajdonos 15
- Borzaški, Nestor laptulajdonos 30, 89
- Braun Soma 23
- Burger Gusztáv szegedi nyomdatulajdonos
36
- Burger Zsigmond szegedi
nyomdatulajdonos 15
- Czehe Győző laptulajdonos, kiadó, felelős
szerkesztő, lapmunkatárs 16, 22, 35, 36
- Csányi Endre író, felelős szerkesztő,
laptulajdonos 74
- Češljarević, Grozdana felelős szerkesztő,
laptulajdonos 30, 74
- Češljarević, Josif felelős szerkesztő,
laptulajdonos 30, 74
- Deutsch József lapmunkatárs 54
- Dinka Péter nyomdatulajdonos, lapkiadó
24, 30, 69, 89, 90
- Döme Ferenc lapmunkatárs 59
- Dudás Andor publicista, Zenta város
krónikása 16
- Dudás György felelős szerkesztő 59
- Dudás Gyula történész 16
- Dudás István kiadó, laptulajdonos, felelős
szerkesztő 22, 36
- Dudás Ödön publicista 16
- Edelényi Miklós felelős szerkesztő 24, 69
- Ellinger Jenő dr. ügyvéd, „lapvezér”, felelős
szerkesztő 59
- Engel Adolf szegedi nyomdatulajdonos 36
- Erdélyi István 7, 8
- Érdújhelyi Menyhért plébános, publicista 16
- Fekete Sándor nyomdatulajdonos,
könyvkereskedő 38, 66, 73;
lásd még Schvarcz Sándor
- Ferenczi Antal ügyvéd, főszerkesztő
30, 73, 89
- Ferenczy Alajos laptulajdonos, kiadó,
felelős szerkesztő 36
- Fischer Jákó dr. ügyvéd, felelős szerkesztő,
lapmunkatárs 16, 22, 38, 54
- Flesch József tanító, kiadó, laptulajdonos 36
- Forray Ferenc tanító, szerkesztőbizottsági
tag 24
- Fülöp Adorján gimnáziumi tanár, felelős
szerkesztő 24
- Gere Vince plébános, lapszerkesztő 30, 89
- Habram Nándor dr. ügyvéd, felelős szerkesztő
73, 89
- Hajdú Dezső dr. ügyvéd, főszerkesztő,
laptulajdonos 22, 54, 66
- Harsányi János szerkesztő, lapmunkatárs
24, 35, 38
- Heiszler Gyurgyovánszky Ferenc
gyógyszerész, főszerkesztő 53
- Huszágh Nándor dr. ügyvéd, lapmunkatárs 22
- Kabos Ármin publicista, nyomdatulajdonos,
könyvkereskedő, lapkiadó, felelős
szerkesztő 15, 16, 22, 24, 53, 54, 60, 67
- Kalmár Simon publicista, felelős szerkesztő
66
- Kaszás József felelős szerkesztő 73
- Keczeli M. Ferenc ügyvéd, felelős szerkesztő
24, 69
- Keczeli Mészáros János középiskolai tanár,
felelős szerkesztő 66
- Kerekes Frigyes Kázmér dr. felelős szerkesztő
59
- Kerepessy Vince országgyűlési képviselő,
felelős szerkesztő 73
- Király Károly ügyvéd, lapkiadó 89
- Klenóczky és Biró nyomdatulajdonosok
24, 36, 38, 52, 53
- Klenóczky Pál nyomdatulajdonos 15
- Knežević, Milivoje V. gimnáziumi
tanár-igazgató, főszerkesztő 30
- Kónya József anyakönyvvezető, lapmunkatárs
54
- Kovács Fülöp lapkiadó 52

- Kovács Géza tanító, lapmunkatárs,
szerkesztőbizottsági tag 24, 54
- Kovács Jenő dr. ügyvéd, lapmunkatárs,
hírlapíró, főszerkesztő 53, 54
- Kovácsévits Ottó nyomdatulajdonos,
laptulajdonos 15, 53
- Kozics Aladár laptulajdonos, kiadó, felelős
szerkesztő 52
- Kuthy Zoltán dr. felelős szerkesztő 89
- Lippay Imre felelős szerkesztő 52
- Lovászy Andor dr. ügyvéd, országgyűlési
képviselő, felelős szerkesztő,
főszerkesztő 38, 66
- Ludajić, Miloš dr. ügyvéd, felelős szerkesztő,
laptulajdonos 30, 89
- Ludajić, Stanoje felelős szerkesztő,
laptulajdonos 30, 89
- Magyar Gyula laptulajdonos, kiadó, felelős
szerkesztő 23, 36, 37
- Markovics/Majtényi Mihály író, főszerkesztő
30, 73
- Matkovich Lajos felelős szerkesztő 60
- Mihálkovich István kiadó, laptulajdonos 16, 35
- Mikosevics József kiadó, laptulajdonos,
felelős szerkesztő 16, 23, 35
- Molnár József lapkiadó, főszerkesztő 73
- Molnár Szipán Vince nyomdatulajdonos,
felelős szerkesztő 15, 59, 60, 66, 67, 74
- Móra István tanító, költő, lapmunkatárs 16, 54
- Morgenstern József nyomdatulajdonos,
lapmunkatárs 59
- Mucsi József felelős szerkesztő 90
- Nagykállói Kállai Lajos laptulajdonos, kiadó,
felelős szerkesztő 36, 52
- Nagymélykúti Ferenc főszerkesztő 74
- Novoszel Andor író, felelős szerkesztő 30, 73
- Novoszel János tanító, lapmunkatárs 24, 54
- Oldal János szerkesztő 35
- Orbán Károly „lapvezér” 59
- Ormos/Bergel Kálmán városi jegyző, felelős
szerkesztő, lapmunkatárs 38, 22, 54
- Pléstity és Horváth nyomdatulajdonosok
15, 59, 60, 66
- Politzer Leó felelős szerkesztő 53
- Politzer Sándor nyomdatulajdonos,
könyvkereskedő, hírlapkiadó
15, 53, 54, 66
- Rasch Károly dr. „lapvezér”, felelős
szerkesztő 59
- Reitmann Ferenc laptulajdonos, felelős
szerkesztő 16, 23, 36
- Reitzer József dr. orvos, lapmunkatárs 54
- Renkó János felelős szerkesztő 67
- Répás Nándor dr. ügyvéd, felelős szerkesztő
24, 69
- Rothmann Árpád dr. ügyvéd, lapmunkatárs 54
- Rottler József felelős szerkesztő 24
- Rudics Elek lapkiadó 89
- Scheinberger Dagobert felelős szerkesztő 52
- Schvarcz Sándor 15, 16, 23, 36, 37, 38, 52;
lásd még Fekete Sándor
- Sedakov, Aleksandar nyomdatulajdonos
30, 74, 89
- Sedakov, Ozren felelős szerkesztő,
laptulajdonos 30, 89
- Sóti Ádám dr. felelős szerkesztő 59
- Spitzer Mór dr. ügyvéd, lapmunkatárs 22
- Szabados József de. királyi közjegyző,
laptulajdonos 66
- Szávay Gyula író, főszerkesztő 54
- Széchényi István dr. felelős szerkesztő 59
- Székely Simon szabadkai nyomdatulajdonos
36, 53
- Szigethy Imre felelős szerkesztő,
lapmunkatárs 54, 59, 60
- Szigethy István felelős szerkesztő 52
- Szigethy László telekkönyvi hivatalnok,
lapmunkatárs 54
- Szloboda János 8
- Szűcs Lajos gimnáziumi tanár-igazgató,
laptulajdonos, felelős szerkesztő,
lapmunkatárs 22, 36, 54
- Teleki István gimnáziumi tanár, felelős
szerkesztő 24
- Temunovics József felelős szerkesztő 89
- Tóth Lajos gimnáziumi tanár, kiadó,
laptulajdonos 22, 24
- Tumbász S. Béla főszerkesztő 69
- Vámos János gimnáziumi tanár, felelős
szerkesztő, főszerkesztő és lapkiadó
30, 73, 89
- Várnai L. szegedi nyomdatulajdonos 36
- Vida Sándor felelős szerkesztő, lapmunkatárs
16, 35
- Vig Lajos publicista, felelős szerkesztő 30, 73

HÍRLAPMUTATÓ

- A Mi Világunk 74
Alsó Tiszavidék 35, 36
Az Utász 52
- Bácskai Gazda 24
Bácskai Tanügy 9, 24
Budapesti Szemle 11
- Délmagyarországi Néplap 60
- Egyetértés I. 67
Egyetértés II. 73
Éjféli Újság 31, 90
Eleven Újság 22, 54
Ellenőr 22, 53
- Heti Lap 37, 38
Híradó 30, 89
Hölgyfutár 12
- Igazmondás 60
- Jedinstvo 30, 74, 89
Jelenkor 11
- Književni Sever 30
Kópé 89
Közvélemény 66, 67
- Magyar Gazda 24
Magyar Hírmondó 11
Magyar Szó 31
Mercurius Hungaricus 11
Móka 30, 73
- Összetartás 16, 22, 23, 24, 30, 59
Összetartás I. 59, 60, 66, 67, 69
Összetartás II. 73
Összetartás III. 89
- Pesti Hírlap 11, 12
Pesti Napló 12
Poloska 22, 67
- Recece 30, 73
- Senčanske novine – Sentai Újság 31, 90
Senčansko-novokanjiški glasnik 74, 89
- Sentai/Szentai Friss Újság 30, 73, 74, 89
Sentai Népújság 74
Sentai Újság 24, 69, 73, 74, 89
Sentai Újság – Zentai Újság 89
Sloboda – Szabadság 31, 90
Sloga 30, 89
Szabadsajtó 59, 60, 66
Szentai Híradó IV. – Zentai Híradó IV. 89
Szentai Hirdető 24
Szépirodalmi Lapok 12
- Testvériség 7, 31, 90
Tiszamellék 24, 69, 73
Tiszavidék 31
Vajdasági Méhészet 9, 30
Vasárnapi Újság 12
- Zastava 30, 89
Zenta 37
Zenta I. 37
Zenta II. 52
Zenta és Vidéke 16
Zenta és Vidéke I. 35
Zenta és Vidéke II. 37, 38, 52
Zentai Ellenőr 16, 23, 36, 37, 38, 52, 53
Zentai Figyelő 16
Zentai Figyelő I. 35
Zentai Figyelő II. 35
Zentai Friss Újság 23, 53, 67, 69
Zentai Függetlenség 66, 67
Zentai Gyorsíró 24
Zentai Heti 34
Zentai Híradó 8, 16, 22, 23, 30
Zentai Híradó I. 36
Zentai Híradó II. 36, 37
Zentai Híradó III. 53, 54, 60, 66, 67
Zentai Híradó IV. 89
Zentai Hírlap 22, 38
Zentai Hírlap I. 37
Zentai Hírlap II. 52, 53, 54, 60
Zentai Hírmondó 34
Zentai Közlöny 16, 22, 23, 38, 52, 53, 54, 60, 66, 67
Zentai Nagydobos 24
Zentai Napló 67
Zentai Néplap 52, 53
Zentai Összetartás 60, 66
Zentai Újság 24, 69, 89, 90

TARTALOM

Előszó	5
Bevezetés	7
1. Kis zentai sajtótörténet	11
1. 1. A magyar sajtó a 19. század folyamán és a 20. század első éveiben	11
1. 2. A zentai hírlapkiadás előzményei	13
1. 2. 1. A helyi lapok megjelenésének történelmi, valamint gazdasági-társadalmi háttéréről	13
1. 2. 2. Nyomdák, kiadók, szerkesztők, újságírók	15
1. 3. Az első hírlapok	16
1. 4. Sajtó és politika, avagy: a zentai „páratlan vad”	23
1. 5. Szaklapok, folyóiratok	24
1. 6. Hírlapkiadás a két világháború közötti időszakban	24
1. 6. 1. A magyar nyelvű sajtó	24
1. 6. 2. A szerb nyelvű hírlapkiadás	30
1. 7. A megtorpanás	31
2. A zentai hírlapok Bibliográfiája	33
Források	97
Bibliográfia	97
Személynévmutató	99
Hírlapmutató	101

Pejin Attila
A zentai hírlapok történeti bibliográfiája
(1875–1962)

Kiadó: Thurzó Lajos Közművelődési Központ, Zenta

Felelős kiadó és szerkesztő: Hajnal Jenő igazgató
Szakvéleményező: Kalapis Zoltán és Németh Ferenc
Lektor és korrektor: Szloboda János
Műszaki szerkesztő: Beszédes István

Nyomda: Dániel Print, Újvidék
Példányszám: 500

ISBN 86-83029-18-2

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad

015:070(497.113 Senta)''1875/1962''

PEJIN, Attila

A zentai hírlapok történeti bibliográfiája : (1875-1962) / Pejin Attila. - Zenta :
Thurzó Lajos Közművelődési Központ, 2003 (Újvidék : Dániel Print). - 101 str. ilustr.
; 26 cm

Tiraž 500. - Registri. - Bibliografija.

ISBN 86-83029-18-2

a) Novine - Senta - 1875-1962 - Bibliografije

